

ព្រះ
ព្រះបិតាបិតា
និង
សេចក្តីប្រាប់ការសាខ្មែរ
អភិបាលបិតា
បង្គោល បញ្ចូលការ

៩៨

ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ភ្នំពេញ

ព.ស ២៥១០

ឯកសារគម្ពីរព្រះទ័ត្របិដកស្កាននេះ
ត្រូវបានថតចេញពី ច្បាប់គម្ពីរព្រះទ័ត្របិដកជប៉ុន ។

ឯកសារគម្ពីរព្រះទ័ត្របិដកនេះ ចាប់ពីភាគ៥១ ដល់ ភាគ១១០
ត្រូវបានរៀបចំឡើងដោយ គេហទំព័រ៥០០០ឆ្នាំ ឬជា
ចំពោះព្រះពុទ្ធសាសនា សម្រាប់ជាធម្មទាន ។

ផ្តល់សៀវភៅគម្ពីរព្រះទ័ត្របិដកសម្រាប់ការងារ
ដោយ ឧបាសិកា កាំង ហ៊ុចទីណា ។

គ្រប់គ្រងឯកសារ (ទូទៅ និងផ្នែកបច្ចេកទេស)
ដោយ ឧបាសក ស្រុង-ចាន់ណា ។

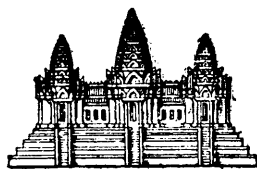
ត្រួតពិនិត្យឡើងវិញ
ដោយ ចន-ស្រីស្រស់ ។

ថតស្តានដោយ
ប្អូនប្រុស ម៉ាន់ សារ៉េត

ក្រោមការឧបត្ថម្ភយ៉ាងច្រើនលើកលែង

- ឧបាសិកា កាំង ហ្គីប៊ែរ (ភ្នំពេញ)
- ឧបាសក ជុត លីស្រុង និង ឧបាសិកា លី សុខា ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- ឧបាសក សរ ចន និង ឧបាសិកា អ៊ូប សារ៉ា ព្រមទាំងបុត្រ (បាត់ដំបង)
- ឧបាសក ជា ស៊ីវត្តានា និង ឧបាសិកា យុន សុនីម៉ា ព្រមទាំងបុត្រ ជា សុមេធាធីតា (ស.វ.អ)
- លោក ជីម-ជា និង លោកស្រី រតន៍ ស្រីមុំ (ភ្នំពេញ)
- ឧបាសក ទីផង យ៉ឺន (កូរ៉េ)
- លោក ស៊ុក ចាន់សេន (បន្ទាយមានជ័យ)
- ឧបាសិកា យ៉ា រ៉ាវី (បន្ទាយមានជ័យ)
- ប្អូនស្រី យ៉ា សុភ័ក្ត្រ (បន្ទាយមានជ័យ)
- ឧបាសិកា កោ សេង (ភ្នំពេញ)
- លោកស្រី ប៉ាន សុគន្ធានី និង ស្វាមី ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- ឧបាសក ស្រុង ចាន់ណា និង ឧបាសិកា ចន ស្រីស្រស់ ព្រមទាំងបុត្រ ចាន់ណា សុធានីរាជ, ចាន់ណា សុធានីរាជ (ភ្នំពេញ)
- លោកស្រី ស្រុង ចាន់រស្មី និង ស្វាមី ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- កញ្ញា ស្រុង ចាន់រតនា (ភ្នំពេញ)
- លោក ស្រុង យូរហង់ (ភ្នំពេញ)
- លោក នង សុផល (កូរ៉េ)
- ប្អូនស្រី សុខ អេង (កំពង់ចាម)
- កញ្ញា ចន កក្កដា (បាត់ដំបង)
- លោកស្រី ចន សត្យា និង លោក ខួន សេនីស័ក ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- លោក ចន រចនា (បាត់ដំបង)
- កញ្ញា សេ សុផារី (បាត់ដំបង)
- កញ្ញា យ៉ឺម សុផារី (បាត់ដំបង)
- លោក ម៉ៅ គន្ធា និង លោកស្រី ធួរៀង សេដ្ឋា (បាត់ដំបង)
- លោក សៅ សារ៉ុម (បាត់ដំបង)
- ព្រះចៅ ព្រះគុណ ជុំ សារៈ (ព្រះចៅអធិការវត្ត សម សាន្ត ខេត្តបាត់ដំបង)
- ឧបាសិកា រ៉ាន់ លុយ និង ស្វាមី ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- លោកស្រី ហួ ច័ន្ទសុខ័ណ្ឌ និង ស្វាមី ព្រមទាំងបុត្រ (ស.វ.អ)

ព្រះ
ក្រុងប្រជុំរាជធានី
និង
សេចក្តីព្រមជាភាសាខ្មែរ
អភិបាលប្រជុំ
បង្គោល បញ្ចូលភាគ
ទី៨

ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ភ្នំពេញ

គ. ស. ២៥១០

ឧទ្ទិសកថា

យើងខ្ញុំ សូមផ្ដល់ស្មារតីសូត្រព្រះធម៌ឧទ្ទិសជូនជនជាតិខ្មែរ ។

ឥឡូវ យើងខ្ញុំអាចជូនគម្ពីរព្រះត្រៃបិដកនេះ ទៅអ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនាជនជាតិខ្មែរបានហើយ ។

ព្រះធម៌នៃព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់នេះ ត្រូវបានសូត្រចេញពីជម្រៅដួងចិត្តនៃអ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនា
ជនជាតិជប៉ុន ។

このカンボジア版南伝大蔵経を
カンボジアの佛教徒へ
贈ることができることに感謝します。
これが日本の佛教徒の心です。

It is with a deep sense of gratitude that I present the translation
of the complete collection of "TRIPITAKA" to the Cambodian
Buddhists on behalf of the Japanese Buddhist community.

អារម្ភកថា

ជូនចំពោះជនជាតិខ្មែរ ជាតិរាបរាន !

ជូនចំពោះជនជាតិខ្មែរដែលកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនា ជាតិគោរព !

គម្ពីរព្រះត្រៃបិដកខ្មែរនេះ ត្រូវបាន " ក្រុមជំនុំព្រះត្រៃបិដក " នៃពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ នៅភ្នំពេញ ចក្រព្រឹត្តិភាសាបាលីមកជាភាសាខ្មែរ តាំងពីឆ្នាំ ១៩៣០ ទៅឆ្នាំ ១៩៦៨ គឺត្រូវចំណាយ ពេល ៣៩ ឆ្នាំ ទើបបានសម្រេចហើយសព្វគ្រប់ ។ នេះពិតជាកំណប់ព្រះធម៌របស់ព្រះពុទ្ធសាសនា ខ្មែរ ហើយក៏ជាកំណប់វប្បធម៌ខ្មែរផ្នែកបោះពុម្ពរបស់ជនជាតិខ្មែរផងដែរ ។ យើងខ្ញុំ ពុទ្ធសាសនិក ជាតិជប៉ុន មានសន្តានចិត្តរីករាយនឹងបោះពុម្ពជាថ្មីឡើងវិញ ដោយសង្ឃឹមថា ព្រះពុទ្ធសាសនាខ្មែរ ក៏នឹងរុងរឿងឡើងវិញដែរ ។

នេះគឺជាអំណោយពីជម្រកដ្ឋានចិត្ត ជូនទៅដល់ជនជាតិខ្មែរទាំងអស់ ព្រមទាំង មនុស្សជាតិទូទៅ នៅក្នុងពិភពលោកនេះ ដែលមានចិត្តស្រឡាញ់សន្តិភាព ។

ខ្មែរបានរងសោកនាដកម្មដែលមិនធ្លាប់មានពីមុនមក ។ ម្យ៉ាងទៀត ព្រះពុទ្ធសាសនា ខ្មែរ ក៏ត្រូវអន្តរាយយ៉ាងខ្លាំង ក៏ប៉ុន្តែឥឡូវនេះ យើងទាំងអស់គ្នា បានឈានដឹងកន្លងផុតពីសេចក្តី ទុក្ខសោកដ៏ធ្ងន់ធ្ងរនេះ ចាកផុតពីអំពើឃោរឃៅ ចេញពីគំនុំគុំគួន ដើរតាមពុទ្ធដីការព្រះបរមត្រូ ចិត្តបំណ្រាយធ្វើឱ្យមានសន្តិភាពក្នុងពិភពលោក ។

ការណ៍ដែលយើងខ្ញុំជូនគម្ពីរព្រះត្រៃបិដកពេលនេះ គឺជានិមិត្តរូបនៃការប្តេជ្ញាចិត្ត របស់អ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនាជនជាតិជប៉ុនថា យើងខ្ញុំធ្វើសហប្រតិបត្តិការដើម្បីសន្តិភាព ក្នុងពិភពលោក ដើម្បីទុកជាភស្តុតាងនៃចំណងមេត្រីភាព និងចិត្តភាពរវាងប្រជាជាតិជប៉ុន និង ប្រជាជាតិខ្មែរ ។

ថ្ងៃនក្កតបុស្ស កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៩៤

សមាគមជំនួយដល់ការបោះពុម្ពព្រះត្រៃបិដកឡើងវិញ

អ្នកតំណាងចាត់ការ Rev. Muchaku Seikyo

ប្រធានការិយាល័យ Rev. Sinohara Eiichi

អ្នកចាត់ការ Rev. Matunaga Zendo Rev. Arima Jitsujo Rev. Ito Yoshimichi
Rev. Watai Keiichi Rev. Sugiya Yoshizumi Rev. Sigeta Shincyo
Rev. Maeda Risyo Rev. Nakajima Kyoshi Mr. Ei Rokusuke

『トリピタカ』復刻進呈にあたって

親愛なるカンボジアの皆さん！

敬愛するカンボジアの仏教徒の皆さん！

カンボジア版『トリピタカ』は、プノンペンの仏教研究所が、仏教界の英知を集め、1930年から1968年まで、39年の歳月をかけて翻訳し、分類し、集大成して完成されました。まさにカンボジア仏教の法宝であると共に、カンボジア出版文化の至宝です。日本仏教徒の有志は、カンボジア仏教の復興再生を願いつつ、これを復刻刊行し、贈らせていただきます。

これはカンボジア仏教徒のみならず、カンボジア全人民、否、平和を愛する地球上のすべての人々への、心からの贈り物です。

カンボジアは、古今未曾有の悲劇を体験しました。カンボジア仏教もこの受難の時代に壊滅的な打撃を受けました。しかし、今はその悲しみを乗り越え、驕りを離れ、怨みを恕し、ブッダの教えに従い、世界平和の実現に努力するときです。

この本の贈呈は、日本の仏教徒も共に、世界平和のために努力することを誓うしるしであり、相互の連帯と友情の証なのです。

合掌

1994年7月吉日

カンボジア版トリピタカ（南伝大藏經）復刻救援委員会

世話人代表 無着 成恭
事務局長 篠原 鋭一

世話人 松永 然道 有馬 実成
伊藤 佳通 渡井 奎一
杉谷 義純 茂田 真澄
前田 利勝 中島 教之
永 六輔

Acknowledgment

My dear Cambodian friends and respected members of the Cambodian Buddhist community.

It gives me a great pleasure to learn that the translation of the " Pali Tripitaka " into Cambodian by the " Tripitaka Commission " of the Buddhist Institute, Phnom Penh has been successfully achieved. The project to translate the Tripitaka was launched in 1930 and took 39 years to complete the whole work only in 1968.

The Cambodian translation of this great work will not only become a cherished treasure of the Cambodian Buddhist community but is also an important milestone in the history of publication in Cambodia.

Revival and prosperity of Buddhism in Cambodia is the ardent desire of the Japanese Buddhist Community. It is with this spirit that we have completed this important project and want to present the complete work to the Cambodian Buddhist community. It is a present not only to the Buddhist community in Cambodia but also to the Cambodian people and all the peace loving people in the world.

Cambodia experienced the greatest tragedies of modern times and the Cambodian Buddhist community also underwent severe trials and suffered crushing blows during this period. But now a time has come to surmount this grief and anger, and to forgive and start working again for world peace.

This great work is a symbol of Japanese Buddhist communities resolve to work with our Cambodian brothers and sisters toward world peace and a testimony to the friendship between the people.

Join hands in prayer...
July 1994

TRIPITAKA PUBLISHING SUPPORT COMMITTEE

Project Manager: Rev. Seikyo Muchaku

Secretary General: Rev. Eiichi Sinohara

Management Team:

Rev. Zendo Matunage Rev. Jitsujo Arima Rev. Yoshimichi Ito
Rev. Keiichi Watai Rev. Yoshizumi Sugiya Rev. Shincyo Sigeta
Rev. Risyo Maeda Rev. Kyoshi Nakajima Mr. Rokusuke Ei

អភិធម្មបិដក

បដ្ឋាន បញ្ចមភាគ

៧៨

ព. ស. ២៥១០

អភិធម្មបិដកេ

បដ្ឋានសូ បញ្ចមោ ភាគោ

ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកត្តិកំ

បដិច្ចវិវោ

(១) នស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
នស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា នស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ ឯកំ
ខន្ធើ បដិច្ច តយោ ខន្ធើ ... ទេ ខន្ធើ ។ នស្ស-
នេន បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ នស្សនេន
ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា នស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ខន្ធើ
បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ នស្សនេន បហាតព្វ-
ហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ
ច នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកោ
ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា នស្សនេន បហា-
តព្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធើ បដិច្ច តយោ ខន្ធើ ចិត្ត-
សមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទេ ខន្ធើ បដិច្ច ។

អភិធម្មបិដក

បដ្ឋាន បញ្ចមភាគ

ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកុត្តិកៈ

បដិច្ចវិវរៈ

(១) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យធម៌
ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
ច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយ
ទស្សនៈ ... ខន្ធ ២ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយ
ទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ
ខន្ធចាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ ។ ធម៌ ដែល
មានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈក្តី ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយ
ទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការវិនាក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវ
លះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី
ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ
អាស្រ័យ ខន្ធ ២ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមតិកប្បដ្ឋានំ

(២) ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
 ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធ
 បដិច្ច តយោ ខន្ធ ... ទ្វេ ខន្ធ ។ ភាវនាយ បហា-
 តព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ
 បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា
 ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកេ ខន្ធ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋា-
 នំ រូបំ ។ ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
 ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកោ ច នេវ នស្សនេន ន
 ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ... ទ្វេ ខន្ធ ។

(៣) នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកំ
 ធម្មំ បដិច្ច នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេ-
 តុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា នេវ នស្សនេន
 ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច តយោ
 ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធ
 ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ វិចិត្តិញ្ញាសហគតំ មោហំ បដិច្ច

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(២) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនា . . . ខន្ធ ២ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុប អាស្រ័យខន្ធ ទាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនា ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនាក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការវិនាក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនា . . . ខន្ធ ២ ។

(៣) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវិនា ខន្ធ ២ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ២ ចិត្តសមុជ្ជានុប អាស្រ័យមោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រ

ឧស្សនេសបហាតព្វហេតុកត្តិកេ បដិច្ចវិហេ

ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ នេវ និស្សនេន
 ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធោ កជត្តា ច រូបំ ... ទ្វេ ខន្ធោ ខន្ធ
 បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុំ បដិច្ច ខន្ធោ ឯកំ មហាក្កតំ បដិច្ច
 មហាក្កតេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កជត្តារូបំ
 ឧបាទារូបំ ។ នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វ-
 ហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច និស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា វិចីកិច្ចាសហគតំ មោហំ
 បដិច្ច សម្មយុត្តកា ខន្ធោ ។ នេវ និស្សនេន ន ភាវ-
 នាយ បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ភាវនាយ បហា-
 តព្វហេតុកោ ធម្មោ ... ឧទ្ធច្ចសហគតំ មោហំ
 បដិច្ច សម្មយុត្តកា ខន្ធោ ។ នេវ និស្សនេន ន ភាវ-
 នាយ បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច និស្សនេន បហា
 តព្វហេតុកោ ច នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
 តព្វហេតុកោ ច ធម្មា ... វិចីកិច្ចាសហគតំ មោហំ
 បដិច្ច សម្មយុត្តកា ខន្ធោ ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ។
 នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ
 បដិច្ច ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកោ ច នេវ និស្ស-
 នេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកោ ច ធម្មា ...

ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

កងខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធ ពាក្យ កងក្ការូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវិនា . . . ខន្ធ ២
វត្ថុ អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ខន្ធចាំងឡាយ អាស្រ័យវត្ថុ ចិត្តសមុដ្ឋាន-
រូប កងក្ការូប និងឧបាទារូប អាស្រ័យមហាកូត ១ អាស្រ័យមហា-
កូតចាំងឡាយ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ អា-
ស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយ
ការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ
អាស្រ័យមោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ។ ធម៌ ដែលមានហេតុ
ត្រូវលះដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយ
ទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវិនា . . . គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ អា-
ស្រ័យមោហៈ ដែលច្រឡំដោយទុច្ចចៈ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវ
លះដោយទស្សនៈក្តី ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះដោយការវិនាក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវិនា . . . គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ
ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យមោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ។
ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនាក្តី ធម៌ ដែលមានហេតុមិន
ត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវិនាក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវិនា . . . គឺ

អភិធម្មបដិកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

ឧទ្ធច្ចសហគតំ មោហំ បដិច្ច សម្បយុត្តកា ខន្ធ
ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ។

(៤) និស្សនេន បហាតព្វហេតុកញ្ច នេវ និស្ស-
នេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
និស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា វិចីក៏ច្ឆាសហគតំ ឯកំ ខន្ធឯ មោហញ្ច
បដិច្ច តយោ ខន្ធ ទ្វេ ខន្ធ ច មោហញ្ច បដិច្ច
ទ្វេ ខន្ធ ។ និស្សនេន បហាតព្វហេតុកញ្ច នេវ និស្ស-
នេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា និស្សនេន បហាតព្វហេតុកេ
ខន្ធ ច មហាភូតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ
វិចីក៏ច្ឆាសហគតេ ខន្ធ ច មោហញ្ច បដិច្ច ចិត្តស-
មុដ្ឋានំ រូបំ ។ និស្សនេន បហាតព្វហេតុកញ្ច នេវ
និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
និស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ច នេវ និស្សនេន ន
ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកោ ច ធម្មា ... វិចីក៏ច្ឆា-
សហគតំ ឯកំ ខន្ធឯ មោហញ្ច បដិច្ច តយោ ខន្ធ
ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធ ច មោហញ្ច បដិច្ច ... ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ពួកសម្បយុត្តកក្កនក្កី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្កី អាស្រ័យមោហាៈ ដែលច្រឡំ
ដោយទុច្ចចៈ ។

(៤) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យធម៌
ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវិនាសផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុផង មោហាៈ
ផង ខន្ធ ២ អាស្រ័យខន្ធ ២ ផង មោហាៈផង ។ ធម៌ ដែលមាន
ហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការវិនាស អាស្រ័យធម៌
ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវិនាសផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ដែលមាន
ហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈផង មហាក្ខតចាំងឡាយផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូប
អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុផង មោហាៈផង ។
ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈក្កី ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
លះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវិនាសក្កី អាស្រ័យធម៌ ដែលមាន
ហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះដោយការវិនាសផង ... គឺ ខន្ធ ៣ ក្កី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្កី
អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុផង មោហាៈផង អាស្រ័យខន្ធ
២ ផង មោហាៈផង ... ។

វស្សនេនបហាតព្វហេតុកត្តិកេ បដិច្ចវាហ

(៥) ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកត្តិកេ នេវ និស្សនេន
ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកត្តិកេ ធម្មំ បដិច្ច ភាវនាយ
បហាតព្វហេតុកត្តិកេ ធម្មោ ... ឧទ្ធច្ចសហកតំ ឯកំ
ខន្ធឱ មោហេត្ថ បដិច្ច តយោ ខន្ធឱ ទ្វេ ខន្ធឱ ច
មោហេត្ថ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធឱ ។ ភាវនាយ បហាតព្វហេតុ-
កត្តិកេ នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកត្តិកេ
ធម្មំ បដិច្ច នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វ-
ហេតុកត្តិកេ ធម្មោ ... ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកត្តិកេ ខន្ធឱ
ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ឧទ្ធច្ចស-
ហកតេ ខន្ធឱ ច មោហេត្ថ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។
ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកត្តិកេ នេវ និស្សនេន ន ភាវ-
នាយ បហាតព្វហេតុកត្តិកេ ធម្មំ បដិច្ច ភាវនាយ បហា-
តព្វហេតុកត្តិកេ ច នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វ-
ហេតុកត្តិកេ ច ធម្មោ ... ឧទ្ធច្ចសហកតំ ឯកំ ខន្ធឱ
មោហេត្ថ បដិច្ច តយោ ខន្ធឱ ចិត្តសមុដ្ឋានេត្ថ រូបំ ។

(៦) និស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកេ ធម្មំ បដិច្ច
និស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកេ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ភាវនា-
ណាប្បច្ចយា និស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកេ ឯកំ ខន្ធឱ
បដិច្ច តយោ ខន្ធឱ ទ្វេ ខន្ធឱ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធឱ ។

ស្សនេសបហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

(៥) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌
 ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយ
 ស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវិនាផង ... គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១
 ដែលច្រឡំដោយខន្ធច្នះផង មោហៈផង ខន្ធ ២ អាស្រ័យខន្ធ ២ ផង
 មោហៈផង ។ ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយស្សនៈ មិនត្រូវ
 លះដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនាផង
 ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការវិនាផង ...
 គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធចាំនឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយ
 ការវិនាផង មហាក្ខតចាំនឡាយផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធចាំន-
 ឡាយ ដែលច្រឡំដោយខន្ធច្នះផង មោហៈផង ។ ធម៌ ដែលមាន
 ហេតុត្រូវលះដោយការវិនាក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយស្សនៈ
 មិនត្រូវលះដោយការវិនាក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយ
 ការវិនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយ
 ការវិនាផង ... គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១
 ដែលច្រឡំដោយខន្ធច្នះផង មោហៈផង ។

(៦) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយស្សនៈ កា-
 ស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយស្សនៈ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះការម្មណ៍ប្បថ្វ័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែល
 មានហេតុត្រូវលះដោយស្សនៈ ខន្ធ ២ អាស្រ័យខន្ធ ២ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ ទស្ស-
នេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ជតិ អារម្មណាប្បច្ចយា វិចិត្តិច្ឆាសហគតោ ខន្ធ បដិច្ច,
វិចិត្តិច្ឆាសហគតោ មោហោ ។ ទស្សនេន បហា-
តត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ទស្សនេន បហាតត្វហេតុ-
កោ ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកោ ច ធម្មា ... អារម្មណាប្បច្ចយា វិចិត្តិច្ឆា-
សហគតំ ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច តយោ ខន្ធ ច មោហោ
ច ខន្ធ ខន្ធ បដិច្ច ខន្ធ ខន្ធ ច មោហោ ច ។

[៧] ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អារម្ម-
ណាប្បច្ចយា តីណិ ។ ទស្សនេន សទិសំ វិភជិតំ ។

[៨] នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុ-
កំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណាប្បច្ចយា នេវ
ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធ
បដិច្ច តយោ ខន្ធ ខន្ធ ខន្ធ បដិច្ច ខន្ធ ខន្ធ បដិ-
សន្ធិកុណា វត្ថុំ បដិច្ច ខន្ធ ។

អភិធម្មបដិក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការវា
 អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ គឺ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុ អាស្រ័យ
 ខន្ធាវិជ្ជា ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវ
 លះដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិន
 ត្រូវលះដោយការវាផង អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយ
 ទស្សនៈ . . . ព្រោះការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី មោហៈក្តី
 អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុ ខន្ធ ២ ក្តី មោហៈក្តី
 អាស្រ័យខន្ធ ២ ។

(៧) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវា អាស្រ័យធម៌
 ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវា ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណ្ឌ-
 ប្បច្ច័យ (បានដល់ពាក្យបុព្វានិវិសជ្ជនា) ៣ លើក ។ (ដំណើរ
 នេះ) បណ្ឌិត គប្បីចែក ដូចជាទស្សនៈដែរ ។

(៨) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះ
 ដោយការវា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
 មិនត្រូវលះដោយការវា ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ គឺ
 ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
 មិនត្រូវលះដោយការវា ខន្ធ ២ អាស្រ័យខន្ធ ២ ខន្ធាវិជ្ជា
 អាស្រ័យវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

[៩] ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុកំ
 ធម្មំ បដិច្ច ទស្សនេន បហាវត្ថុហេតុកោ ធម្មោ...
 អារម្មណាប្បដ្ឋយា វិចីតីច្ឆាសហគតំ មោហំ បដិច្ច
 សម្បយុត្តកា ខន្ធា ។

[១០] នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាវត្ថុ-
 ហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុកោ
 ធម្មោ ... អារម្មណាប្បដ្ឋយា ទុទ្ធច្ឆសហគតំ មោហំ
 បដិច្ច សម្បយុត្តកា ខន្ធា ។

[១១] ទស្សនេន បហាវត្ថុហេតុកក្ក ទេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុកក្ក ធម្មំ
 បដិច្ច ទស្សនេន បហាវត្ថុហេតុកោ ធម្មោ ...
 អារម្មណាប្បដ្ឋយា វិចីតីច្ឆាសហគតំ ឯកំ ខន្ធក្ក
 មោហក្ក បដិច្ច កយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធទេ ច មោ-
 ហក្ក បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធា ។

[១២] ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុកក្ក ទេវ ទស្ស-
 នេន ន ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុកក្ក ធម្មំ បដិច្ច
 ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុកោ ធម្មោ ទប្បដ្ឋតី អា-
 រម្មណាប្បដ្ឋយា ទុទ្ធច្ឆសហគតំ ឯកំ ខន្ធក្ក មោ-
 ហក្ក បដិច្ច កយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធទេ ច មោហក្ក
 បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធា ។

ទស្សនេនបហាតត្វហេតុកត្តិកៈ បដិច្ចវិរៈ

(៩) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យធម៌
ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវិនា . . . ព្រោះ
ការម្នាណាប្បច្ច័យ គឺ ត្រកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ អាស្រ័យមោហា ដែល
ច្រឡំដោយវិចិត្រិក្ខា ។

(១០) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌
ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការវិនា . . .
ព្រោះការម្នាណាប្បច្ច័យ គឺ ត្រកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ អាស្រ័យមោហា ដែល
ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។

(១១) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យធម៌
ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវិនាផង . . . ព្រោះការម្នាណាប្បច្ច័យ
គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រិក្ខាផង មោហាផង
ខន្ធ ២ អាស្រ័យខន្ធ ២ ផង មោហាផង ។

(១២) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌
ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការវិនាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ការម្នាណាប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយ
ឧទ្ធច្ចៈផង មោហាផង ខន្ធ ២ អាស្រ័យខន្ធ ២ ផង មោហាផង ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

[១៣] ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អធិ-
 បតិប្បច្ចយា ភីណិ ។ ហេតុសទិសា ។ ភាវនាយ
 បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ... ភីណិ ។ ហេតុ-
 សទិសា ។ អធិបតិយា មោហោ នត្ថិ ។

[១៤] នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
 ហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
 បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ... អធិបតិប្បច្ចយា នេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធ
 បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ... ទ្វេ ខន្ធា
 ឯកំ មហាក្កតំ បដិច្ច តយោ មហាក្កតា មហាក្កតេ
 បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ឧបាទារូបំ ។

[១៥] ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកញ្ច នេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកញ្ច ធម្មំ
 បដិច្ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេ-
 តុកោ ធម្មោ ... អធិបតិប្បច្ចយា ទស្សនេន បហា-
 តត្វហេតុកេ ខន្ធទេ ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ រូបំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(១៣) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ
 ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិ-
 បតិប្បច្ច័យ (បានដល់ពាក្យបញ្ជាក់និងវិសដ្ឋនា) ៣ លើក ។ (វារៈនេះ)
 ដូចគ្នានឹងហេតុប្បច្ច័យ ។ អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយ
 ភាវនា ... (បានដល់ពាក្យបញ្ជាក់និងវិសដ្ឋនា) ៣ លើក ។ (វារៈនេះ)
 ដូចគ្នានឹងហេតុប្បច្ច័យ ។ មោហៈ មិនមានក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យទេ ។

(១៤) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះ
 ដោយភាវនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
 មិនត្រូវលះដោយភាវនា ... ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យ ខន្ធ ១ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
 មិនត្រូវលះដោយភាវនា ... ខន្ធ ២ មហាក្ខត្រូប ៣ អាស្រ័យ
 មហាក្ខត្រូប ១ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ទុបាទារូប អាស្រ័យមហាក្ខត្រូប
 ទាំងឡាយ ។

(១៥) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
 ដោយភាវនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈផង
 ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយភាវនាផង ...
 ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ ខន្ធទាំងឡាយ
 ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈផង មហាក្ខត្រូបទាំងឡាយផង ។

វស្សនេសបហាតត្វហេតុកត្តិកេ បដិច្ចវិពា

[១៦] ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តា នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តា ធម្មំ បដិច្ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តា ធម្មា ... អនិបតិប្បច្ចយា ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តា ខន្ធេ ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ ទស្សនេន ន ភាវនាយ ។ បេ ។ អនន្តរប្បច្ចយា សមនន្តរប្បច្ចយា ។ អារម្មណសនិសំ ។

[១៧] ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តា ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ សហជាតប្បច្ចយា ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ខន្ធេ ខន្ធា បដិច្ច ខន្ធា ខន្ធា ។ ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តា ធម្មា ... សហជាតប្បច្ចយា ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តា ខន្ធេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ វិចីក៏ត្តាសហកតេ ខន្ធេ បដិច្ច មោហោ ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ។ ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តា ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តា ច ធម្មា...

ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បដិច្ចវិវរៈ

(១៦) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះ
 ដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនាផង
 ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវិនាផង ...
 ព្រោះអធិបតីប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុរូប អាស្រ័យខន្ធតាំងឡាយ
 ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនាផង មហាក្ខត្រូវលះតាំងឡាយផង ។
 ដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវិនា ។ បេ ។ ព្រោះអនន្តរប្បច្ច័យ
 ព្រោះសមនន្តរប្បច្ច័យ ។ (ពាក្យនេះ) ដូចគ្នានឹងការមូលប្បច្ច័យ ។

(១៧) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យធម៌
 ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះសហជា-
 តប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយ
 ទស្សនៈ ខន្ធ ២ អាស្រ័យខន្ធ ២ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុ
 ត្រូវលះដោយទស្សនៈ ... ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជា-
 នុរូប អាស្រ័យខន្ធតាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ
 មោហៈក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធតាំងឡាយ ដែលច្រឡំ
 ដោយវិចិត្រច្ចា ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈក្តី
 ដែលមានហេតុ មិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការវិនា
 ក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ ...

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

សហជាតប្បច្ចយា នស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ
 ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច
 រូបំ ទ្វេ ខន្ធេ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ
 វិចិត្តញ្ញាសហគតំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា
 មោហោ ច ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ។

(១៨) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
 ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 សហជាតប្បច្ចយា ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ឯកំ
 ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធេ បដិច្ច ទ្វេ
 ខន្ធា ។ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
 នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ
 ធម្មោ ... សហជាតប្បច្ចយា ភាវនាយ បហាតត្វ-
 ហេតុកេ ខន្ធេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ . ឧទ្ធច-
 សហគតេ ខន្ធេ បដិច្ច មោហោ ច ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច
 រូបំ ។ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
 ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច នេវ នស្សនេន
 ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មោ ... សហ-
 ជាតប្បច្ចយា ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធំ
 បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធេ

អភិធម្មបិដក អនុណោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុបក្ខី អាស្រ័យ
 ខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ ខន្ធ ២ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុ-
 បក្ខី អាស្រ័យខន្ធ ២ ខន្ធ ៣ ក្តី មោហៈក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុបក្ខី អា-
 ស្រ័យខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ។

(១៨) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌
 ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះសហជាតប្ប-
 ច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនា
 ខន្ធ ២ អាស្រ័យខន្ធ ២ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយ
 ទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវ
 លះដោយការវិនា . . . ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុប-
 ក្ខី អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនា មោហៈក្តី
 ចិត្តសមុជ្ជានុបក្ខី អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។
 ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនាក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវិនាក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុ
 ត្រូវលះដោយការវិនា . . . ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុ-
 ជ្ជានុបក្ខី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនា ខន្ធ ២ ក្តី

បដិច្ច ទ្វេ ទន្លា ចិត្តសមុជ្ជានត្វ រូបំ ឧទ្ធច្ចសហ-
កតំ ឯកំ ទន្ធិ បដិច្ច តយោ ទន្លា មោហោ ច
ចិត្តសមុជ្ជានត្វ រូបំ ។

(១៩) នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ... សហជាតប្បច្ចយា
នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ឯកំ
ទន្ធិ បដិច្ច តយោ ទន្លា ចិត្តសមុជ្ជានត្វ រូបំ ទ្វេ
ទន្ធិ ... វិចីតិញ្ញាសហកតំ ឧទ្ធច្ចសហកតំ មោហំ
បដិច្ច ចិត្តសមុជ្ជានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ ទន្ធិ បដិច្ច
វត្ថុ វត្ថុ បដិច្ច ទន្លា ឯកំ មហាក្ខតំ បដិច្ច តយោ
មហាក្ខតា ពាហិរំ ... អាហារសមុជ្ជានំ ... ឧត្ត-
សមុជ្ជានំ ... អសញ្ញាសត្តានំ ឯកំ ... ។ នេវ ទស្ស-
នេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ... សហ-
ជាតប្បច្ចយា វិចីតិញ្ញាសហកតំ មោហំ បដិច្ច
សម្បយុត្តកា ទន្លា ។ នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកោ ធម្មោ ... សហជាតប្បច្ចយា ។ សន្និទ្ធិ ។
ហេតុសនិសំ កាតតំ ។

ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ២ ខន្ធ ៣ ក្តី មោហៈក្តី ចិត្តសមុដ្ឋាន-
រូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។

(១៩) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិន
ត្រូវលះដោយការវិនា . . . ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្ត-
សមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះដោយការវិនា ខន្ធ ២ . . . ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ
មោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិច្ឆា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ វត្ថុ អាស្រ័យ
ខន្ធាវាស្សយ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធាវាស្សយ អាស្រ័យវត្ថុ
មហាក្ខតរូប ៣ អាស្រ័យមហាក្ខតរូប ១ ពាហិរូប . . . អាហារស-
មុដ្ឋានរូប . . . ទត្តសមុដ្ឋានរូប . . . មហាក្ខត ១ របស់ពួកវសញ្ញា-
សត្វ . . . ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យធម៌
ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការវិនា . . .
ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ អាស្រ័យមោហៈ ដែល
ច្រឡំដោយវិចិត្តិច្ឆា ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនា អា-
ស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយ
ការវិនា . . . ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។ ពាក្យនេះ
បណ្ឌិត គប្បីធ្វើឲ្យដូចជាហេតុប្បច្ច័យ ។

(២០) ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
 ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ . . . អញ្ញមញ្ញ-
 ប្បច្ចយា ទិស្សយប្បច្ចយា ឧបទិស្សយប្បច្ចយា បុរេ-
 ជាតប្បច្ចយា អាសវនប្បច្ចយា កម្មប្បច្ចយា វិទា-
 កប្បច្ចយា អាហារប្បច្ចយា វេទ្ខិយប្បច្ចយា ឈាន-
 ប្បច្ចយា មគ្គប្បច្ចយា សម្មយុត្តប្បច្ចយា វិប្បយុត្ត-
 ប្បច្ចយា អត្ថិប្បច្ចយា ធន្ថិប្បច្ចយា វិគតប្បច្ចយា
 អវិគតប្បច្ចយា ។

(២១) ហេតុយា សត្តរស អារម្មណេ ឯកា-
 ទស អធិបតីយា នវ អនន្តរេ ឯកាទស សម-
 នន្តរេ ឯកាទស សហជាតេ សត្តរស អញ្ញមញ្ញ
 ឯកាទស ទិស្សយេ សត្តរស ឧបទិស្សយេ ឯកា-
 ទស បុរេជាតេ ឯកាទស អាសវនេ ឯកាទស
 កម្មេ សត្តរស វិទាកេ ឯកំ អាហារេ សត្តរស
 វេទ្ខិយេ សត្តរស ឈានេ សត្តរស មគ្គេ សត្តរស
 សម្មយុត្តេ ឯកាទស វិប្បយុត្តេ សត្តរស អត្ថិយា
 សត្តរស ធន្ថិយា ឯកាទស វិគតេ ឯកាទស
 អវិគតេ សត្តរស ។

ធម៌ គណេតព្វំ ។
 អនុលោមំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(២០) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទេស្យនៈ អាស្រ័យធម៌
 ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទេស្យនៈ . . . ព្រោះអត្តាមញ្ញប្បដ្ឋយ
 និស្សយប្បដ្ឋយ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ បុរេជាតប្បដ្ឋយ អាសេវនប្បដ្ឋយ
 កម្មប្បដ្ឋយ វិបាកប្បដ្ឋយ អាហារប្បដ្ឋយ ឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋយ ឈា-
 នប្បដ្ឋយ មគ្គប្បដ្ឋយ សម្បយុត្តប្បដ្ឋយ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ អត្ថិប្បដ្ឋយ
 នត្ថិប្បដ្ឋយ វិត្តប្បដ្ឋយ និងអវិត្តប្បដ្ឋយ ។

(២១) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៧ ក្នុងការមូលប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ១១ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ១១ ក្នុងសមនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១១ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ១៧ ក្នុងអត្តាមញ្ញប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១១ ក្នុងនិស្សយប្ប-
 ដ្ឋយ មានវារៈ ១៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១១ ក្នុងបុរេជា-
 តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១១ ក្នុងអាសេវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១១ ក្នុងកម្ម-
 ប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៧ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ១៧ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋយមានវារៈ ១៧ ក្នុងឈានប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ១៧ ក្នុងមគ្គប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ១១ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអត្ថិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៧
 ក្នុងនត្ថិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១១ ក្នុងវិត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១១ ក្នុងអវិត្ត-
 ប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៧ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ អនុលោម ។

វស្សនេសបហាតព្វហេតុកត្តិកេ បដិច្ចវិហារ

[២២] និស្សនេស បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
 នេវ និស្សនេស ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា វិចីកិច្ឆាសហគតេ
 ខន្ធម បដិច្ច វិចីកិច្ឆាសហគតោ មោហោ ។

[២៣] ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
 នេវ និស្សនេស ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធម
 បដិច្ច ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។

[២៤] នេវ និស្សនេស ន ភាវនាយ បហាតព្វ-
 ហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ និស្សនេស ន ភាវនាយ
 បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា
 អហេតុកំ នេវ និស្សនេស ន ភាវនាយ បហាតព្វ-
 ហេតុកំ ឯកំ ខន្ធម បដិច្ច តយោ ខន្ធម ចិត្តស-
 មុដ្ឋានក្ខ រូបំ ... ទ្វេ ខន្ធម អហេតុកប្បនិស្វ័ត្វនោ
 ខន្ធម បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុ បដិច្ច ខន្ធម ឯកំ បហាតព្វ-
 បដិច្ច ពាហិរំ ... អហារសមុដ្ឋានំ ... ឧត្តស-
 មុដ្ឋានំ ... អសញ្ញាសត្តានំ ... ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បដិច្ចវិវរៈ

(២២) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះ
 ដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុ
 អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុ ។

(២៣) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះ
 ដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ទើប
 កើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ
 អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។

(២៤) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះ
 ដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
 មិនត្រូវលះដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ
 ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុបក្កី អាស្រ័យខន្ធ ១ ជាហេតុកៈ ដែលមានហេតុ
 មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ... ខន្ធ ២ វត្ថុ
 អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បដិសន្ធិ ខន្ធចាំងឡាយ
 អាស្រ័យវត្ថុ អាស្រ័យមហាក្ខត្រូប ១ ពាហិរូប ... អាហារសមុជ្ជាន-
 រូប ... ឧត្តសមុជ្ជានរូប ... របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ... ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

(២៥) នស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអារម្មណាប្បច្ចយា នស្សនេន បហា-
តព្វហេតុកេ ខន្ធេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(២៦) ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអារម្មណាប្បច្ចយា ភាវនាយ បហា-
តព្វហេតុកេ ខន្ធេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ វិចី-
កិច្ចាសហគតំ ... ។

(២៧) នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វ-
ហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ
បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអារម្មណាប្បច្ច-
យា នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុ-
កេ ខន្ធេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ វិចីកិច្ចាសហ-
គតំ ឧទ្ធច្ចុសហគតំ មោហំ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ
រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ
បហាតព្វហេតុកេ ខន្ធេ បដិច្ច កងត្តារូបំ ខន្ធេ
បដិច្ច វត្ថុ ឯកំ មហាក្ខតំ ។ សង្ខតំ ។ អសញ្ញា-
សត្តានំ ... ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(២៥) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
ទើបកើតឡើង ព្រោះនាការម្មណ៍ប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យ
ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ។

(២៦) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា
ទើបកើតឡើង ព្រោះនាការម្មណ៍ប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យ
ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ដែលច្រឡំ
ដោយវិចិត្តិច្ឆា . . . ។

(២៧) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះនាការម្មណ៍ប្បច្ច័យ
គឺ ចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យ
មោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិច្ឆា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ កងក្ការូប អាស្រ័យ
ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវិនា ក្នុងខណៈវិនបដិសន្ធិ វត្ថុ អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ មហា-
ក្ខត្តរូប ១ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ . . . ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកេ បដិច្ចវារោ

(២៨) នស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តា នេវ
 នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកត្តា ធម្មំ
 បដិច្ច នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុ-
 កោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអារម្មណប្បច្ចយា នស្សនេន
 បហាតព្វហេតុកេ ខន្ធេ ច មហាភូតេ ច បដិច្ច
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ វិចីកិដ្ឋាសហតតេ ខន្ធេ ច មោ-
 ហត្ថា បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(២៩) ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកត្តា នេវ នស្ស-
 នេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកត្តា ធម្មំ បដិច្ច
 នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអារម្មណប្បច្ចយា ភាវនាយ បហា-
 តព្វហេតុកេ ខន្ធេ ច មហាភូតេ ច បដិច្ច ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ រូបំ ឧទ្ធច្ចសហតតេ ខន្ធេ ច មោហត្ថា
 បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(៣០) នស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
 នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតីប្បច្ចយា ។ សហជាត-
 សទីសំ ។ នអនន្តរប្បច្ចយា នសមនន្តរប្បច្ចយា
 នអត្តាមត្តាប្បច្ចយា នឧបនិស្សយប្បច្ចយា ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បដិច្ចវាវៈ

(២៨) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
 លះ ដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
 ផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
 ការវិនាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនាការម្មណ៍ប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប
 អាស្រ័យខន្ធចាំន់ឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង
 មហាកូតរូបចាំន់ឡាយផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធចាំន់ឡាយ
 ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិក្កាផង មោហៈផង ។

(២៩) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
 លះ ដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាផង
 ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះនាការម្មណ៍ប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ
 ខន្ធចាំន់ឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាផង មហាកូតរូប
 ចាំន់ឡាយផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធចាំន់ឡាយ ដែលច្រឡំ
 ដោយខុទ្ទច្ចៈផង មោហៈផង ។

(៣០) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
 លះ ដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះនកធម៌បតិប្បច្ច័យ ។ (ពាក្យនេះ) ដូចសហជា-
 តប្បច្ច័យ ។ (ធម៌នោះ ទើបកើតឡើង) ព្រោះនកនន្តរប្បច្ច័យ
 នសមន្តរប្បច្ច័យ នកកាមកាប្បច្ច័យ និងនិទាបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

[៣០] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
 ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ន-
 បុរេជាតប្បច្ចយា អរូបេ ទស្សនេន បហាតព្វហេ-
 តុកំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច ... ។ ទស្សនេន បហា-
 តព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវ-
 នាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នបុរេ-
 ជាតប្បច្ចយា អរូបេ វិចីក៏ច្ឆាសហគតេ ខន្ធេ បដិច្ច
 វិចីក៏ច្ឆាសហគតោ មោហោ ទស្សនេន បហា-
 តព្វហេតុកេ ខន្ធេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។
 ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ទស្សនេន
 បហាតព្វហេតុកោ ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
 បហាតព្វហេតុកោ ច ធម្មោ ... អរូបេ វិចីក៏ច្ឆា-
 សហគតំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា មោហោ
 ច ទ្វេ ខន្ធទ្វេ ... ។ ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកំ
 ធម្មំ បដិច្ច ។ សង្ខតំ ។ ទស្សនេន សទិសំ តីណិ ។

[៣១] នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វ-
 ហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
 បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នបុរេជាតប្បច្ចយា

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(៣១) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ
 ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេ-
 ជាតប្បដ្ឋាយ គឺ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ
 ក្នុងអរូបភព . . . ។ ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
 មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
 ទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បដ្ឋាយ គឺ មោហៈ ដែល
 ច្រឡំដោយវិចិក្ខុថា អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុថា
 ក្នុងអរូបភព ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុ
 ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
 ក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ក្តី
 អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ . . . គឺ ខន្ធ ៣
 ក្តី មោហៈក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុថា ក្នុងអរូបភព
 ខន្ធ ២ . . . ។ អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ។
 សេចក្តីបំប្រញ ។ (ពាក្យនេះ) ប្រាកដស្មើដោយទស្សនៈ (បាន
 ដល់ពាក្យបុព្វា និវរិស្ថនា) ៣ លើក ។

(៣២) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
 លះ ដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយ
 ទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បដ្ឋាយ

វស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បដិច្ចវិហោ

អរូបេ នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
 តត្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធិ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ... ទ្វេ
 ខន្ធា នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុ-
 កេ ខន្ធា បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ វិចីតិច្ឆាសហ-
 គតំ ឧទ្ធច្ចសហគតំ មោហំ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ
 រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ ។ សន្ធិតំ ។ អសញ្ញាសត្តានំ... ។
 នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ
 បដិច្ច និស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 នបុរេជាតប្បច្ចយា វិចីតិច្ឆាសហគតំ មោហំ បដិច្ច
 សម្មយុត្តកា ខន្ធា ។ នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ
 បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ភាវនាយ បហាតត្វ-
 ហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នបុរេជាតប្បច្ចយា អរូបេ
 ឧទ្ធច្ចសហគតំ មោហំ បដិច្ច សម្មយុត្តកា ខន្ធា ។

[៣ ៣] និស្សនេន បហាតត្វហេតុកក្ខណេ នេវ និស្ស-
 នេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកក្ខណេ ធម្មំ បដិច្ច
 និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ នបុរេជាតប្បច្ចយា អរូបេ វិចីតិច្ឆាសហ-
 គតំ ឯកំ ខន្ធា មោហក្ខណេ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ ខន្ធ ១ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ក្នុងអរូបកតា ... ខន្ធ ២ ចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យ ខន្ធ
តាំងឡើយ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយ
ការវិនា ចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យមោហាៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុ
ច្រឡំដោយទុច្ចៈ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ សេចក្តីបំប្រញា ។ របស់
ពួកអសញ្ញាសត្វ ... ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ អា-
ស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយ
ការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ
អាស្រ័យមោហាៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវ
លះដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ ពួក
សម្បយុត្តកក្ខន្ធ អាស្រ័យមោហាៈ ដែលច្រឡំដោយទុច្ចៈ ក្នុងអរូបកតា ។

(៣៣) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
ផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា
ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ
ខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុផង មោហាៈផង ក្នុងអរូបកតា ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

នស្សនេន បហាតព្វហេតុកកា លេ ទស្សនេន ន
 ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកកា ធម្មំ បដិច្ច លេ
 នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកកា ធម្មោ ...
 នស្សនេន បហាតព្វហេតុកកា ខន្ធ ច បហាតព្វ
 ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ វិចិត្តិញ្ញាសហតតេ
 ខន្ធ ច មោហាញ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(៣៤) ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកកា លេ
 នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកកា ធម្មំ
 បដិច្ច ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកកា ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 នបុរេជាតប្បព្វយា ។ ឥមេបិ ទ្វេ កាតព្វា ។

(៣៥) នស្សនេន បហាតព្វហេតុកកា ធម្មំ បដិច្ច
 នស្សនេន បហាតព្វហេតុកកា ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ន-
 បុរេជាតប្បព្វយា នអាសេវនប្បព្វយា នកម្មប្បព្វយា
 នស្សនេន បហាតព្វហេតុកកា ខន្ធ បដិច្ច នស្សនេន
 បហាតព្វហេតុកកា ចេតនា ។

(៣៦) ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកកា ធម្មំ បដិច្ច
 ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកកា ធម្មោ ... នកម្ម-
 ប្បព្វយា ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកកា ខន្ធ បដិច្ច
 ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកកា ចេតនា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា
 អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុ
 មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ... គឺ ចិត្ត-
 សមុជ្ឈានុរូប អាស្រ័យខន្ធចាំន់ឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
 ទស្សនៈផង មហាក្ខត្រូបចាំន់ឡាយផង ចិត្តសមុជ្ឈានុរូប អាស្រ័យខន្ធ
 ចាំន់ឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិចាផង មោហៈផង ។

(៣៤) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា អាស្រ័យ
 ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ វាៈចាំន់ ២ នេះ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើ (ដូចមុន) ។

(៣៥) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ
 ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នបច្ចាជាតប្បច្ច័យ នកាសេវនប្បច្ច័យ និងនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា
 ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ អាស្រ័យខន្ធចាំន់ឡាយ ដែល
 មានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ។

(៣៦) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌
 ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ... ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ
 ចេតនា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា អាស្រ័យខន្ធចាំន់ឡាយ
 ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនា ។

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បដិច្ចវារោ

(៣៧) នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ... នកម្មប្បដ្ឋយា នេវ
ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកេ ខន្ធ
បដិច្ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុ-
កោ ចេតនា ពាហិរំ ... អាហារសមុដ្ឋានំ ... ឧត្ត-
សមុដ្ឋានំ ... ។ នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ទស្សនេន បហាតត្វ-
ហេតុកោ ធម្មោ ... នកម្មប្បដ្ឋយា វិចីក្ខិញ្ញា-
សហគតំ មោហំ បដិច្ច សម្មយុត្តកា ចេតនា ។
នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ
បដិច្ច ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ... ឧទ្ធច្ច-
សហគតំ មោហំ បដិច្ច សម្មយុត្តកា ចេតនា ។

(៣៨) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកកញ្ច នេវ
ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកកញ្ច ធម្មំ
បដិច្ច ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ... វិចី-
ក្ខិញ្ញាសហគតេ ខន្ធ ច មោហញ្ច បដិច្ច សម្ម-
យុត្តកា ចេតនា ។

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

(៣៧) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះដោយការវិនា ... ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលមាន
ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះ ដោយការវិនា អាស្រ័យខន្ធ
ទាំងឡាយ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះ ដោយ
ការវិនា (អាស្រ័យ) ពាហិរ ... អាហារសមុជ្ឈាន ... ឧត្តសមុជ្ឈាន ... ។
ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ អាស្រ័យធម៌ ដែលមាន
ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការវិនា ... ព្រោះ
នកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលប្រកបព្រម អាស្រ័យមោហៈ ដែលច្រឡំ
ដោយវិចិក្ខា ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា អាស្រ័យ
ធម៌ ដែលមានហេតុ មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
ការវិនា ... គឺ ចេតនា ដែលប្រកបព្រម អាស្រ័យមោហៈ ដែលច្រឡំ
ដោយទុដ្ឋច្ចៈ ។

(៣៨) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ
ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិន
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ... គឺ ចេតនា
ដែលប្រកបព្រម អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខាផង
មោហៈផង ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថកប្បដ្ឋានំ

(៣៩) ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកេត្តា នេវ
 នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកេត្តា ធម្មំ
 បដិច្ច ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 នកម្មប្បច្ចយា ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធន មេហហេតុ
 បដិច្ច សម្មយុត្តកា ចេតនា ។

(៤០) នស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
 នស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ន-
 វិទាកប្បច្ចយា ។ បដិសន្ធិ នត្ថិ ។

(៤១) នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ ។ បេ ។
 នអាហារប្បច្ចយា តាហិរំ ... ឧតុសមុដ្ឋានំ ...
 អសញ្ញសត្តានំ ... ។ នសង្ខារប្បច្ចយា តាហិរំ ...
 អាហារសមុដ្ឋានំ ... ឧតុសមុដ្ឋានំ ... អសញ្ញសត្តា-
 នំ មហាក្ខតេ បដិច្ច រូបជីវិតិវ្រ្មយំ ... នឈាន-
 ប្បច្ចយា ។ បញ្ចវិញ្ញាណំ ។ មហាក្ខតា កាតព្វា ។
 ... នមគ្គប្បច្ចយា អហេតុកំ នេវ នស្សនេន ន
 ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកំ ឯកំ ... អសញ្ញ-
 សត្តានំ ... នសម្មយុត្តប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៣៩) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា អាស្រ័យ
 ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
 លះ ដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលប្រកបព្រម អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ
 ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង មោហៈផង ។

(៤០) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ
 ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នវិបាកប្បច្ច័យ ។ បដិសន្ធិ មិនមានទេ ។

(៤១) មិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការវិនា ។ បេ ។
 ព្រោះនអាហារប្បច្ច័យ គឺ ពាហិរ ... ឧតុសមុជ្ជាន ... របស់ពួក
 អសព្វាសត្វ ... ។ ព្រោះនតទ្រិយប្បច្ច័យ គឺ ពាហិរ ... អា-
 ហារសមុជ្ជាន ... ឧតុសមុជ្ជាន ... រូបជីវិតទ្រិយ អាស្រ័យមហា-
 ក្ខតរូបទាំងឡាយ របស់ពួកអសព្វាសត្វ ... ព្រោះនឈានប្បច្ច័យ ។
 បញ្ចវិញ្ញាណ ។ មហាក្ខតរូបទាំងឡាយ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើ ។ ... ព្រោះ
 នមគ្គប្បច្ច័យ គឺ អាស្រ័យខន្ធ ១ ជាអហេតុកៈ ដែលមានហេតុមិន
 ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ... របស់ពួក
 អសព្វាសត្វ ... ព្រោះនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បដិច្ចវិហ

(២២) នស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
នស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ន
វិប្បយុត្តប្បច្ចយា អរូបេ នស្សនេន បហាតត្វហេ-
តុកំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ។ នស្ស-
នេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ នស្សនេន
ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា អរូបេ វិចីក៏ត្វាសហគតេ ខន្ធ
បដិច្ច វិចីក៏ត្វាសហគតោ មោហោ ។ នស្សនេន
បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នស្សនេន បហាតត្វ-
ហេតុកោ ច នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា
អរូបេ វិចីក៏ត្វាសហគតំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ
ខន្ធា មោហោ ច ... ទ្វេ ខន្ធា ។

(២៣) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ន-
វិប្បយុត្តប្បច្ចយា អរូបេ ភាវនាយ ... តីណិ ។

(២៤) នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុ-
កំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បដិច្ចវិវរៈ

(២២) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ
 ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នវិប្បយុត្តប្បថ្នយ គឺ ខន្ធ ពា អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវ
 លះ ដោយទស្សនៈ ក្នុងអរូបកតា ។ ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការវា នា អាស្រ័យធម៌ ដែលមាន
 ហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បថ្នយ គឺ
 មោហាៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុថា អាស្រ័យខន្ធាន្តរាយ ដែលច្រឡំ
 ដោយវិចិក្ខុថា ក្នុងអរូបកតា ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
 ទស្សនៈក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
 ដោយការវា ក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បថ្នយ គឺ ខន្ធ ពា ក្តី មោហាៈក្តី
 អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុថា ក្នុងអរូបកតា ... ខន្ធ ២ ។

(២៣) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវា នា អាស្រ័យ
 ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវា នា ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នវិប្បយុត្តប្បថ្នយ គឺ (ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ) ដោយការវា
 ក្នុងអរូបកតា ... (ពាក្យប្តូរនិងវិសង្គតា) ពា លើក ។

(២៤) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
 លះ ដោយការវា នា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយ
 ទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវា នា ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បថ្នយ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមគ្គិកប្បដ្ឋានំ

អរូបេ នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វ-
 ហេតុកំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ
 បដិច្ច ... ពាហិរំ ... អាហារសមុដ្ឋានំ ... ឧត្ត-
 សមុដ្ឋានំ ... អសុត្តសត្តានំ ... ។ នេវ និស្ស-
 នេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
 និស្សនេន បហានត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ន-
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយា អរូបេ វិចិត្រីញាសហាតតំ ហេហំ
 បដិច្ច សម្បយុត្តកា ខន្ធា ។ នេវ និស្សនេន ន
 ភាវនាយ បហានត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ភាវនាយ
 បហានត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នវិប្បយុត្តប្ប-
 ច្ចយា អរូបេ ឧទ្ធច្ចសហាតតំ ហេហំ បដិច្ច
 សម្បយុត្តកា ខន្ធា ។

(២៥) និស្សនេន បហានត្វហេតុកកា នេវ
 និស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកកា ធម្មំ
 បដិច្ច និស្សនេន បហានត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ឈតិ នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា អរូបេ វិចិត្រីញាសហាតតំ
 ឯកំ ខន្ធា ហេហា បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ
 ខន្ធធ បដិច្ច ។

អភិធម្មចិដិត អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
 មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ក្នុងអរូបកត អាស្រ័យខន្ធ ២ ... ពាហិរ ...
 អាហារសមុជ្ជាន ... ឧត្តសមុជ្ជាន ... របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ... ។
 ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ អាស្រ័យធម៌ ដែលមាន
 ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បថ្នយ គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ អាស្រ័យមោហៈ
 ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ក្នុងអរូបកត ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
 ដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
 មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បថ្នយ
 គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ អាស្រ័យមោហៈ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ
 ក្នុងអរូបកត ។

(៤៥) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ
 ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
 លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បថ្នយ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលច្រឡំ
 ដោយវិចិក្ខាផង មោហៈផង ក្នុងអរូបកត អាស្រ័យខន្ធ ២ ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តកេ បដិច្ចវិហ

(២៦) ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកត្តកេ នេវ
 នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកត្តកេ ធម្មំ
 បដិច្ច ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកត្តកេ ធម្មោ ឧប្ប-
 ដ្ឋតិ នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា អរូបេ ឧទ្ធច្ចសហគតំ ឯកំ
 មន្ទញ្ច មោហញ្ច បដិច្ច តយោ មន្ទា ... ទ្វេ មន្ទា
 នោនត្ថប្បច្ចយា នោវិគតប្បច្ចយា ។

(២៧) នហេតុយា ភីណិ នអារម្មណេ បញ្ច
 នអនិបតិយា សត្តរស នអនន្តរេ បញ្ច នសម-
 នន្តរេ បញ្ច នអញ្ញមញ្ញេ បញ្ច នឧបនិស្សយេ បញ្ច
 នចុរោជានេ តេរស នបន្ទាជានេ សត្តរស នអាសេ-
 វនេ សត្តរស នកម្មេ សត្ត នវិចារេ សត្តរស
 នអាហារេ ឯកំ នឥន្ទ្រិយេ ឯកំ នឈានេ ឯកំ
 នមត្តេ ឯកំ នសម្បយុត្តេ បញ្ច នវិប្បយុត្តេ ឯកា-
 នស នោនត្ថយា បញ្ច នោវិគតេ បញ្ច ។ ឯវិ
 គណេតព្វំ ។

វស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

(៤៦) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា អាស្រ័យ
ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
លះ ហោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលប្រឡំ
ដោយឧទ្ធច្ចៈផង មោហៈផង ក្នុងអរូបកព ... ខន្ធ ២ ព្រោះនោ-
នត្ថប្បដ្ឋយ និងនោវិតតប្បដ្ឋយ ។

(៤៧) ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអារម្មណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៥ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនអនន្តរប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៥ ក្នុងនសមនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអពាមពាប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៥ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ១៣ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនអាសេ-
វនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិបា-
កប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនអាហារប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនឥន្ទ្រ-
យប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ១១ ក្នុងនោនត្ថប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនោវិតតប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៥ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ បច្ចដ្ឋយៈ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បដ្ឋានំ

(២៨) ហេតុប្បដ្ឋយា ន អារម្មណេ បញ្ច
 ... ន អធិបតិយា សត្តរស ន អនន្តរេ បញ្ច
 ន សមនន្តរេ បញ្ច ន អញ្ញាមញ្ញេ បញ្ច ន ឧបនិស្សយេ
 បញ្ច ន បុរេជាតេ តេរស ន បច្ឆាជាតេ សត្តរស
 ន អាសវនេ សត្តរស ន កម្មេ សត្ត នវិចារកេ
 សត្តរស ន សម្បយុត្តេ បញ្ច នវិប្បយុត្តេ ឯកានុស
 មោទនត្ថយា បញ្ច នោវិតតេ បញ្ច ។ ឯវំ កណោតតំ ។

អនុលោមប្បដ្ឋនីយំ ។

(២៩) ន ហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ តីណី ...
 អនន្តរេ តីណី សមនន្តរេ តីណី សហជាតេ តីណី
 អញ្ញាមញ្ញេ តីណី និស្សយេ តីណី ឧបនិស្សយេ
 តីណី បុរេជាតេ តីណី អាសវនេ តីណី កម្មេ
 តីណី វិចារកេ ឯកំ អាហារេ តីណី វេទ្ខន្ធយេ
 តីណី ណារនេ តីណី មត្តេ ទ្វេ សម្បយុត្តេ តីណី

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បដ្ឋាន

(៤៨) ក្នុងនក្ខណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ៥ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ...

ក្នុងនក្ខណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ១៧ ក្នុងនក្ខណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ៥
 ក្នុងនសមននប្បដ្ឋាយ មានវារៈ៥ ក្នុងនក្ខណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ៥
 ក្នុងនឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ៥ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ១៣ ក្នុងនបច្ចុប្បន្នប្បដ្ឋាយ មានវារៈ១៧ ក្នុងនកាលសេវនប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ១៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋាយ មានវារៈ៧ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ១៧ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ៥ ក្នុងនវិប្បយុត្ត-
 ប្បដ្ឋាយ មានវារៈ១១ ក្នុងនោនតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ៥ ក្នុងនោវិត-
 តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ៥ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ អនុលោមប្បដ្ឋានៈ ។

(៤៩) ក្នុងនក្ខណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ៣ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋាយ ...

ក្នុងនក្ខណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ៣ ក្នុងនសមននប្បដ្ឋាយ មានវារៈ៣ ក្នុងនស-
 ហជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ៣ ក្នុងនក្ខណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ៣ ក្នុងនិស្ស-
 យប្បដ្ឋាយ មានវារៈ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ៣ ក្នុងនបុរេ-
 ជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ៣ ក្នុងនកាលសេវនប្បដ្ឋាយ មានវារៈ៣ ក្នុងនកម្ម-
 ប្បដ្ឋាយ មានវារៈ៣ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋាយ មានវារៈ១ ក្នុងនកាលាប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ៣ ក្នុងនត្រៀយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ៣ ក្នុងនឈានប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ៣ ក្នុងនបុគ្គលប្បដ្ឋាយ មានវារៈ២ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ៣

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បច្ចយវិវា

វិប្បយុត្តេ តីណិ អត្ថយា តីណិ នត្ថយា តីណិ

វិគតេ តីណិ អវិគតេ តីណិ ។ ឯវំ កលោតតំ ។

បច្ចដិយានុលោមំ ។

បដិច្ចវិវា និដ្ឋិតោ ។

សហជាតវិវា បដិច្ចវិវាសទិសោ ។

បច្ចយវិវា

(៥០) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកតំ ធម្មំ បច្ច-
 យា ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បន្នតិ
 ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ បដិច្ចវិវាសទិសំ ។ ភាវ-
 នាយ បហាតត្វហេតុកតំ ធម្មំ ... តីណិ ។ បដិច្ច-
 វិវាសទិសំ ។ នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
 តត្វហេតុកតំ ធម្មំ បច្ចយា នេវ ទស្សនេន ន
 ភាវនាយ ... ឯកំ ។ បដិច្ចវិវាសទិសំ ។ វត្ថុ
 បច្ចយា នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
 ហេតុកោ ធម្មោ ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បច្ចយវិវា:

ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវាវៈ ៣ ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ មានវាវៈ ៣ ក្នុង
នត្ថប្បច្ច័យ មានវាវៈ ៣ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវាវៈ ៣ ក្នុងអវិគ-
តប្បច្ច័យ មានវាវៈ ៣ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ បច្ចនីយានុលោម ។

ចប់ បដិច្ចវាវៈ ។

សហជាតវាវៈ ប្រាកដដូចជាបដិច្ចវាវៈដែរ ។

បច្ចយវិវា:

(៥០) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ តឹងផ្អែកនឹង
ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ (បានដល់ពាក្យបុព្វានិវិសជ្ឈនា) ៣ លើក ។ (ពាក្យនេះ)
ប្រាកដដូចបដិច្ចវាវៈដែរ ។ តឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយការវាវៈ . . . (បានដល់ពាក្យបុព្វានិវិសជ្ឈនា) ៣ លើក ។ (ពាក្យ
នេះ) ប្រាកដដូចបដិច្ចវាវៈដែរ ។ (ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ)
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវាវៈ តឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមាន
ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវាវៈ ... (បាន
ដល់ពាក្យបុព្វានិវិសជ្ឈនា) ១ លើក ។ (ពាក្យនេះ) ប្រាកដដូច
បដិច្ចវាវៈដែរ ។ ខន្ធតាំងឡាយ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវាវៈ តឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

[៥០] នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា និស្សនេន បហាតត្វ-
ហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ច-
យា និស្សនេន បហាតត្វហេតុកា ខន្ធវា វិចីកិញ្ញា-
សហកតំ មោហំ បច្ចយា សម្មយុត្តកា ខន្ធវា ។
នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ
ធម្មំ បច្ចយា ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកា ខន្ធវា ឧទ្ធច្ចសហកតំ មោហំ បច្ចយា
សម្មយុត្តកា ខន្ធវា ។ នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ
បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា និស្សនេន បហា-
តត្វហេតុកោ ច នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកោ ច ធម្មោ ... វត្ថុំ បច្ចយា និស្សនេន
បហាតត្វហេតុកា ខន្ធវា មហាភូតេ បច្ចយា ចិត្ត-
សមុដ្ឋានំ រូបំ វិចីកិញ្ញាសហកតំ មោហំ បច្ចយា
សម្មយុត្តកា ខន្ធវា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ។ នេវ
និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ច-
យា ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច នេវ និស្ស-
នេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មោ ...

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៥១) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌
 ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធាន្តរាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ពឹងផ្អែកនឹងមោហៈ
 ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា
 ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
 លះ ដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធាន្ត-
 រាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ពួក
 សម្បយុត្តកក្ខន្ធ ពឹងផ្អែកនឹងមោហៈ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។ ពួកធម៌
 ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាក្តី ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
 មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ...
 គឺ ខន្ធាន្តរាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពឹងផ្អែកនឹង
 វត្ថុ ចិត្តសម្បជានុប ពឹងផ្អែកនឹងមហាភូតរូប ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ
 ចិត្តសម្បជានុបក្តី ពឹងផ្អែកនឹងមោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ។
 ពួកធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាក្តី ដែលមានហេតុមិន
 ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាក្តី ពឹងផ្អែកនឹងធម៌
 ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ...

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកេ បច្ចយវារោ

វត្ថុំ បច្ចយា ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកា ខន្ធ
 មហាភូតេ បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ទុទ្ធច្ចសហ-
 កតំ មោហំ បច្ចយា សម្បយុត្តកា ខន្ធ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ។

(៥២) និស្សនេន បហាតព្វហេតុកញ្ច នេវ
 និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកញ្ច ធម្មំ
 បច្ចយា និស្សនេន បហាតព្វហេតុកា ធម្មោ ...
 និស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធឯ វត្ថុញ្ច
 បច្ចយា តយោ ខន្ធ ទ្វេ ខន្ធ ច ... វិចីក្កិញ្ញា-
 សហកតំ ឯកំ ខន្ធឯ មោហញ្ច បច្ចយា តយោ
 ខន្ធ ទ្វេ ខន្ធ ច មោហញ្ច បច្ចយា ទ្វេ ខន្ធ ។
 និស្សនេន បហាតព្វហេតុកញ្ច នេវ និស្សនេន ន
 ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកញ្ច ធម្មំ បច្ចយា នេវ
 និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកា ធម្មោ ...
 និស្សនេន បហាតព្វហេតុកេ ខន្ធ ច មហាភូតេ
 ច បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ វិចីក្កិញ្ញាសហកតេ
 ខន្ធ ច មហាភូតេ ច បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បច្ចយវិរៈ

គឺ ខន្ធាំនឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ពឹងផ្អែកនឹង
វត្ថុ ចិត្តសម្ពាធរូប ពឹងផ្អែកនឹងពួកមហាក្ខត ពួកសម្បយុត្តកកនក្ក ចិត្ត-
សម្ពាធរូបក្ក ពឹងផ្អែកនឹងមោហាៈ ដែលច្រឡំដោយទុច្ចៈ ។

[៥២] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌
ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ... គឺ ខន្ធភាព ពឹងផ្អែក
នឹងខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង វត្ថុផង (ពឹងផ្អែក)
នឹងខន្ធ ២ ផង ... ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិ-
កិច្ចាផង មោហៈផង ខន្ធ ២ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ២ ផង មោហៈផង ។ ធម៌
ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា
ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមាន
ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង... គឺ ចិត្ត-
សម្ពាធរូប ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធាំនឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈផង មហាក្ខតរូបពឹងផ្អែកនឹង ចិត្តសម្ពាធរូប ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ
ពឹងផ្អែកនឹង ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចាផង មហាក្ខតរូបពឹងផ្អែកនឹង ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមន្តិកប្បជ្ជានំ

និស្សនេន បហាតព្វហេតុកក្ខ ទេវ និស្សនេន ន
 ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកក្ខ ធម្មំ បច្ចយា និស្ស-
 នេន បហាតព្វហេតុកកោ ច ទេវ និស្សនេន ន
 ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកកោ ច ធម្មា ... និស្ស-
 នេន បហាតព្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធកា វត្ថុកា បច្ចយា
 តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធទេ ច វត្ថុកា បច្ចយា ទ្វេ ខន្ធា
 និស្សនេន បហាតព្វហេតុកកោ ខន្ធទេ ច បហាតព្វតេ
 ច បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ វិចិត្តិក្ខាសហគតំ
 ឯកំ ខន្ធកា មោហកា បច្ចយា តយោ ខន្ធា ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានកា រូបំ ។

(៥៣) ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកក្ខ ទេវ និស្ស-
 នេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកក្ខ ធម្មំ បច្ចយា
 ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា ភីណិ ។

(៥៤) និស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ច-
 យា និស្សនេន បហាតព្វហេតុកកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 អារម្មណប្បច្ចយា ភីណិ ។ បដិច្ចភវេ អារម្មណ-
 សទ្ធិសា ។ ភាវនាយ ... ភីណិ ។ បដិច្ចភវេសទ្ធិសា ។

អភិធម្មបិដក អនុណោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ពួកធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែលមានហេតុមិន
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី តាំងផ្អែកនឹងធម៌
ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសផង ... គឺ ខន្ធ ៣ តាំងផ្អែក
នឹងខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង វត្ថុផង ខន្ធ ២
តាំងផ្អែកនឹងខន្ធ ២ ផង វត្ថុផង ចិត្តសមុជ្ជានុប តាំងផ្អែកនឹងខន្ធ
ទាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង មហាក្ខត្រប
ទាំងឡាយផង ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុបក្តី តាំងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែល
ច្រឡំដោយវិក័ច្ឆាផង ខេហៈផង ។

(៥៣) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា តាំងផ្អែកនឹង
ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ (បានដល់ពាក្យបច្ច័យនិងវិសជ្ជនា) ៣ លើក ។

(៥៤) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ តាំង
ផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះការម្មណ៍ប្បច្ច័យ (បានដល់ពាក្យបច្ច័យ និងវិសជ្ជនា)
៣ លើក ។ (ព្រះនេះ) ប្រាកដដូចការម្មណ៍ប្បច្ច័យ ក្នុង
បដិច្ចព្រះវិជ្ជា ។ ដោយការវិនា ... (បានដល់ពាក្យបច្ច័យ និង
វិសជ្ជនា) ៣ លើក ។ (ពាក្យនេះ) ប្រាកដដូចបដិច្ចព្រះវិជ្ជា ។

ឧស្សនេន បហាតត្ថហេតុកត្តិកេ បច្ចយវាហ

នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុកំ ធម្មំ
 បច្ចយា នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថ-
 ហេតុកោ ធម្មោ ... នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
 បហាតត្ថហេតុកំ ឯកំ ខន្ធំ បច្ចយា តយោ ខន្ធា
 ... ទេ ខន្ធា បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុំ បច្ចយា ខន្ធា
 ធក្ខាយតនំ បច្ចយា ចក្កវិញ្ញាណំ កាយាយតនំ
 បច្ចយា កាយវិញ្ញាណំ វត្ថុំ បច្ចយា នេវ ទស្សនេន
 ន ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុកោ ខន្ធា ។

(៥៥) នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថ-
 ហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា ទស្សនេន បហាតត្ថហេតុកោ
 ធម្មោ ... អារម្មណប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា ទស្សនេន
 បហាតត្ថហេតុកោ ខន្ធា វិចីក្ខិញ្ញាសហគតំ មោហំ
 បច្ចយា សម្បយុត្តកោ ខន្ធា ។ នេវ ទស្សនេន ន
 ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា ភាវនាយ
 បហាតត្ថហេតុកោ ធម្មោ ... អារម្មណប្បច្ចយា វត្ថុំ
 បច្ចយា ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុកោ ខន្ធា ឧទ្ធច្ច-
 រហគតំ មោហំ បច្ចយា សម្បយុត្តកោ ខន្ធា ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បច្ចយវិវរៈ

ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
 ការវិនាស ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
 មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាស ... គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែល
 មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាស ...
 ខន្ធ ២ ខន្ធចាំងឡាយ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ចក្ខុ-
 វិញ្ញាណ ពឹងផ្អែកនឹងចក្ខុយានៈ កាយវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែកនឹងកាយាយ-
 ានៈ ខន្ធចាំងឡាយ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
 ត្រូវលះ ដោយការវិនាស ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។

(៥៥) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពឹងផ្អែក
 នឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
 ការវិនាស ... ព្រោះការម្នាប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធចាំងឡាយ ដែលមាន
 ហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ពួកសម្បយុត្តកក្កន ពឹង
 ផ្អែកនឹងមោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រចា ។ ធម៌ ដែលមានហេតុ
 ត្រូវលះ ដោយការវិនាស ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាស ... ព្រោះការម្នាប្បច្ច័យ
 គឺ ខន្ធចាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាស ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ
 ពួកសម្បយុត្តកក្កន ពឹងផ្អែកនឹងមោហៈ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ
 បច្ចយា ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ច នេវ ទស្ស-
 នេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មា ...
 អារម្មណាប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា វិចីកីច្ឆាសហគតា
 ខន្ធា ច មោហោ ច ។ នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
 បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា ភាវនាយ បហាតត្វ-
 ហេតុកោ ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
 តត្វហេតុកោ ច ធម្មា ... អារម្មណាប្បច្ចយា វត្ថុំ
 បច្ចយា ឧទ្ធច្ចសហគតា ខន្ធា ច មោហោ ច ។

[៥៦] ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកញ្ច នេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកញ្ច ធម្មំ
 បច្ចយា ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ...
 អារម្មណាប្បច្ចយា ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ឯកំ
 ខន្ធា វត្ថុញ្ច បច្ចយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា ... វិចី-
 កីច្ឆាសហគតំ ឯកំ ខន្ធាញ្ច មោហញ្ច បច្ចយា តយោ
 ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា ច មោហញ្ច បច្ចយា ទ្វេ ខន្ធា ។
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកញ្ច នេវ ទស្សនេន ន
 ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកញ្ច ធម្មំ បច្ចយា នេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ...

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
 លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី តាំងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
 មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាស . . .
 ព្រោះការម្មណ៍ប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុច្ចាត្តិ
 មោហៈក្តី តាំងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា
 ក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា
 ក្តី តាំងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
 លះ ដោយការវិនា . . . ព្រោះការម្មណ៍ប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ
 ដែលច្រឡំដោយទុច្ចចៈក្តី មោហៈក្តី តាំងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។

(៥៦) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ តាំងផ្អែក
 នឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុ
 មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសផង . . .
 ព្រោះការម្មណ៍ប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ តាំងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលមាន
 ហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង វត្ថុផង (តាំងផ្អែក)នឹងខន្ធ ២ . . .
 ខន្ធ ៣ តាំងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុច្ចាត្តិផង មោហៈផង
 ខន្ធ ២ តាំងផ្អែកនឹងខន្ធ ២ ផង មោហៈផង ។ ធម៌ ដែលមានហេតុ
 មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា តាំងផ្អែកនឹង
 ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុ
 មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង . . .

អារម្មណ៍ប្បដ្ឋយា វិចិត្តិន្ទាសហគតោ ខន្ធេ ច វត្ថុញ្ច
បដ្ឋយា វិចិត្តិន្ទាសហគតោ មោហោ ។ ទស្សនេន
បហាតត្វហេតុកញ្ច នេវ ទស្សនេន ន ការៈនាយ
បហាតត្វហេតុកញ្ច ធម្មំ បដ្ឋយា ទស្សនេន បហា-
តត្វហេតុកោ ច នេវ ទស្សនេន ន ការៈនាយ
បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មា ... វិចិត្តិន្ទាសហគតំ
ឯកំ ខន្ធា វត្ថុញ្ច បដ្ឋយា នយោ ខន្ធា មោហោ
ច ខន្ធេ ខន្ធទេ ច វត្ថុញ្ច ... ។

(៥៧) ភាវណាយ បហាឥត្វហេតុកក្ខ លេវ
និស្សនេន ន ភាវណាយ បហាឥត្វហេតុកក្ខ ធម៌
បច្ចយា ភាវណាយ បហាឥត្វហេតុកក ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ឈតិ អាម្ពណប្បច្ចយា ភាវណាយ បហាឥត្វហេតុកក
ឯកំ ខន្ធក្ខ វត្ថុក្ខ បច្ចយា តយោ ខន្ធា ... ទ្វេ
ខន្ធា ឧទ្ធច្ចសហកតំ ឯកំ ខន្ធក្ខ មោហក្ខ បច្ច-
យា តយោ ខន្ធា ... ទ្វេ ខន្ធា ។ ភាវណាយ
បហាឥត្វហេតុកក្ខ លេវ និស្សនេន ន ភាវណាយ
បហាឥត្វហេតុកក្ខ ធម៌ បច្ចយា លេវ និស្សនេន
ន ភាវណាយ បហាឥត្វហេតុកក ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ

ទស្សនេន បហេតព្វហេតុកត្តិកៈ បច្ចយភិវៈ

ព្រោះការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ គឺ មោហៈ ដែលប្រឡំដោយវិចិត្រច្ចា ពឹងផ្អែក
នឹងខន្ធទាំងឡាយ ដែលប្រឡំដោយវិចិត្រច្ចាផង វត្ថុផង ។ ធម៌ ដែល
មានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុ
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសផង ... គឺ ខន្ធបា ក្តី មោហៈក្តី ពឹងផ្អែកនឹង
ខន្ធ ១ ដែលប្រឡំដោយវិចិត្រច្ចាផង វត្ថុផង (ពឹងផ្អែក)នឹងខន្ធ ២ ផង
វត្ថុផង ... ។

(៥៧) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ពឹងផ្អែកនឹងធម៌
ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះការ-
ម្មណ្ឌប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធបា ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយការវិនាផង វត្ថុផង ... ខន្ធ ២ ខន្ធបា ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១
ដែលប្រឡំដោយខន្ធច្នះផង មោហៈផង ... ខន្ធ ២ ។ ធម៌ ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ពឹងផ្អែក
នឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដែលមានហេតុមិន
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ទើបកើតឡើង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

អារម្មណាប្បច្ចយា ឧទ្ធច្ចសហគតោ ខន្ធ ច វត្ថុញ្ច
 បច្ចយា ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។ ភាវនាយ
 បហាតត្វហេតុកកញ្ច នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ
 បហាតត្វហេតុកកញ្ច ធម្មំ បច្ចយា ភាវនាយ បហា-
 តត្វហេតុកោ ច នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ ប-
 ហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ អារម្មណាប្បច្ច-
 យា ឧទ្ធច្ចសហគតំ ឯកំ ខន្ធឯ វត្ថុញ្ច បច្ចយា
 តយោ ខន្ធា មោហោ ច ន្ទ ខន្ទ ច ... ។

[៥៨] និស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ច-
 យា និស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ
 អធិបតីប្បច្ចយា តីណី ។ ភាវនាយ ... តីណី ។ នេវ
 និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា
 នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ. បហាតត្វហេតុកោ
 ធម្មា ... អធិបតីប្បច្ចយា ឯកំ ។ វត្ថុ បច្ចយា នេវ
 និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ខន្ធា ។
 នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ
 ធម្មំ បច្ចយា និស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មា

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ព្រោះការម្ស្ចាប្បច្ច័យ គឺ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ពឹងផ្អែកនឹង
 ខន្ធចាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង វត្ថុផង ។ ធម៌ ដែលមាន
 ហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាស ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
 មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាស ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
 ដោយការវិនាស ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
 ដោយការវិនាស ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្ស្ចាប្បច្ច័យ គឺ ខន ៣
 ក្តី មោហៈក្តី ពឹងផ្អែកនឹងខន ១ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង វត្ថុផង
 (ពឹងផ្អែក)នឹងខន ២ ផង ... ។

(៥៨) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពឹងផ្អែកនឹង
 ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 អធិបតិប្បច្ច័យ (បានដល់ពាក្យបុព្វា និងវិសដ្ឋនា) ៣ លើក ។
 ដោយការវិនាស ... (បានដល់ពាក្យបុព្វា និងវិសដ្ឋនា) ៣ លើក ។
 ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
 ការវិនាស ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
 មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាស ... ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ (បានដល់ពាក្យ
 បុព្វា និងវិសដ្ឋនា) ១ លើក ។ ខន្ធចាំងឡាយ ដែលមានហេតុមិន
 ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាស ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។
 ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
 មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាស

វស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកេ បច្ចយវិពោ

ឧប្បជ្ឈតិ អធិបតិប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា ទស្សនេន
 បហាតព្វហេតុកា ខន្ធា ។ នេវ ទស្សនេន ន ភាវ-
 នាយ បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា ភាវនាយ
 បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អធិបតិប្បច្ចយា
 វត្ថុំ បច្ចយា ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកា ខន្ធា ។
 នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ
 បច្ចយា ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ច នេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកោ ច ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ អធិបតិប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា ទស្សនេន
 បហាតព្វហេតុកា ខន្ធា មហាភូតេ បច្ចយា ចិត្ត-
 សម្មដ្ឋានំ រូបំ ។ នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
 តព្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា ភាវនាយ បហាតព្វហេតុ-
 កោ ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វ-
 ហេតុកោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អធិបតិប្បច្ចយា វត្ថុំ
 បច្ចយា ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកា ខន្ធា មហាភូតេ
 បច្ចយា ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ ។

ទស្សនេន បហាគព្វហេតុកត្តិកៈ បច្ចយវារៈ

ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធាងឡាយ ដែលមានហេតុ
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយការវិនា ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ
ខន្ធាងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ពឹងផ្អែកនឹង
វត្ថុ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ក្តី ដែលមាន
ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាក្តី ពឹង
ផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធាងឡាយ
ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ចិត្តសមុដ្ឋាន-
រូប ពឹងផ្អែកនឹងមហាក្ខត្តាងឡាយ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយការវិនាក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការវិនាក្តី ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិ-
បតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធាងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា
ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងមហាក្ខត្តាងឡាយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(៥៧) និស្សនេន បហាតត្វហេតុកក្ខណ្ឌំ នេវ
 និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកក្ខណ្ឌំ ធម្មំ
 បច្ចយា និស្សនេន បហាតត្វហេតុកក្ខណ្ឌំ ធម្មំ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ អធិបតិប្បច្ចយា និស្សនេន បហាតត្វហេតុកក្ខណ្ឌំ
 ឯកំ ខន្ធក្ខ វត្ថុក្ខ បច្ចយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធទ
 ច ... ។ និស្សនេន បហាតត្វហេតុកក្ខណ្ឌំ នេវ
 និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកក្ខណ្ឌំ ធម្មំ
 បច្ចយា នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
 ហេតុកក្ខណ្ឌំ ធម្មំ ឧប្បជ្ជតិ អធិបតិប្បច្ចយា និស្ស-
 នេន បហាតត្វហេតុកក្ខណ្ឌំ ខន្ធា ច មហាក្ខតេ ច
 បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ និស្សនេន បហាតត្វ-
 ហេតុកក្ខណ្ឌំ នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
 ហេតុកក្ខណ្ឌំ ធម្មំ បច្ចយា និស្សនេន បហាតត្វហេតុ-
 កក្ខណ្ឌំ ច នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
 ហេតុកក្ខណ្ឌំ ធម្មំ ឧប្បជ្ជតិ អធិបតិប្បច្ចយា និស្ស-
 នេន បហាតត្វហេតុកក្ខណ្ឌំ ឯកំ ខន្ធក្ខ វត្ថុក្ខ បច្ច-
 យា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធទ ច ... និស្សនេន
 បហាតត្វហេតុកក្ខណ្ឌំ ខន្ធា ច មហាក្ខតេ ច បច្ចយា
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៥៩) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌
 ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាស ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 អធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈផង វត្ថុផង (ពឹងផ្អែកនឹង) ខន្ធ ២ ផង . . . ។ ធម៌ ដែល
 មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាស ពឹងផ្អែក
 នឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិន
 ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាស ទើបកើតឡើង
 ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធចាំឡាយ
 ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង មហាក្ខតចាំឡាយផង ។
 ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែលមានហេតុមិន
 ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាស ពឹងផ្អែកនឹងធម៌
 ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាស ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 អធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈផង វត្ថុផង (ពឹងផ្អែក) នឹងខន្ធ ២ ផង . . . ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធចាំឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
 ទស្សនៈផង មហាក្ខតចាំឡាយផង ។

វស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បច្ចយវិហ

(៦០) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិកេ នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ធម្មំ បច្ចយា ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អនិបតិប្បច្ចយា ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ឯកំ ខន្ធិញ្ចវត្តញ្ច បច្ចយា តយោ ខន្ធា តីណិ ។ ទស្សនេន សទិសា ។ អនន្តវប្បច្ចយា សមនន្តវប្បច្ចយា ។

(៦១) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ធម្មំ បច្ចយា ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ សហជាតប្បច្ចយា ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ឯកំ ខន្ធិ បច្ចយា តយោ ខន្ធា ។ ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ធម្មំ បច្ចយា នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ សហជាតប្បច្ចយា ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ខន្ធិ បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ វិចីកិញ្ញាសហគតោ ខន្ធិ បច្ចយា វិចីកិញ្ញាសហគតោ មោហោ ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ។ ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ធម្មំ បច្ចយា ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ច ធម្មោ . . .

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បច្ចយវារៈ

(៦០) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ពឹងផ្អែកនឹង
 ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដែលមានហេតុមិន
 ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលមានហេតុ
 ត្រូវលះ ដោយការវិនាផង វត្ថុផង (បានដល់ពាក្យបុព្វានិវិសដ្ឋនា)
 ៣ លើក ។ (វារៈនេះ) ប្រាកដស្មើដោយទស្សនវារៈដែរ ។ ព្រោះ
 អនន្តរប្បច្ច័យ និងសមនន្តរប្បច្ច័យ ។

(៦១) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពឹងផ្អែកនឹង
 ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះស-
 ហជាតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
 ត្រូវលះ ដោយការវិនា ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
 ទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប
 ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មោហៈ
 ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តច្ចាភិ ចិត្តសមុដ្ឋានរូបភិ ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែល
 ច្រឡំដោយវិចិត្តច្ចា ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
 ភិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
 ការវិនាភិ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ...

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធំ បច្ចយា តយោ
 ខន្ធំ ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ វិចីកិត្តាសហគតំ ឯកំ
 ខន្ធំ បច្ចយា តយោ ខន្ធំ មោហោ ច ចិត្តសមុដ្ឋា-
 នញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធំ . . . ។ ភាវនាយ បហាតត្វ-
 ហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា ។ សន្និទំ ។ ភីណិ ។
 ទស្សនេន សទិសា ។

(៦២) នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
 ហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
 បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បន្នតិ សហជាតប្បច្ច-
 យា នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ
 ឯកំ ខន្ធំ បច្ចយា តយោ ខន្ធំ ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច
 រូបំ វិចីកិត្តាសហគតំ ឧទ្ធច្ចសហគតំ មោហំ បច្ចយា
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ ខន្ធំ បច្ចយា វត្ថុ
 វត្ថុ បច្ចយា ខន្ធំ ឯកំ មហាក្ខតំ បច្ចយា តយោ
 មហាក្ខតា អសញ្ញាសត្តានំ ចក្ខាយតនំ បច្ចយា ចក្ខុ-
 វិញ្ញាណំ កាយាយតនំ បច្ចយា . . . វត្ថុ បច្ចយា នេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ខន្ធំ ។
 នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ
 ធម្មំ បច្ចយា ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

គឺ ខន្ធ ពា ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុបក្កំ តឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលមានហេតុ
 ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ខន្ធ ពា ក្តី មោហៈក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុបក្កំ តឹង
 ផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា (តឹងផ្អែក)នឹងខន្ធ ២ ... ។
 តឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ។ សេចក្តី
 បំប្រញ ។ វារៈ ពា ។ (វារៈនេះ) ដូចគ្នានឹងទស្សនវារៈដែរ ។

(៦២) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
 ដោយការវិនា តឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
 មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ គឺ
 ខន្ធ ពា ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុបក្កំ តឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
 លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ចិត្តសមុជ្ជានុប តឹងផ្អែក
 នឹងមោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយទទួចៈ វត្ថុ តឹងផ្អែក
 នឹងពួកខន្ធ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ពួកខន្ធ តឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ មហាក្ខត ពា
 តឹងផ្អែកនឹងមហាក្ខត ១ ចក្ខុវិញ្ញាណ តឹងផ្អែកនឹងចក្ខុយានៈ របស់ពួក
 អសញ្ញាសត្វ តឹងផ្អែកនឹងកាយាយានៈ ... ពួកខន្ធ ដែលមានហេតុ
 មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា តឹងផ្អែកនឹង
 វត្ថុ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ តឹងផ្អែកនឹងធម៌
 ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា

វស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បច្ចយវិហេ

ឧប្បជ្ឈតិ សហជាតប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា នស្សនេន
 បហាតត្វហេតុកា ខន្ធ វិចីកិញ្ញាសហគតំ មោហំ
 បច្ចយា សម្បយុត្តកា ខន្ធ ។ នេវ នស្សនេន ន
 ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា ភាវនាយ
 បហាតត្វហេតុកា ធម្មា ... វត្ថុំ បច្ចយា ភាវ-
 នាយ បហាតត្វហេតុកា ខន្ធ ឧទ្ធច្ចសហគតំ មោហំ
 បច្ចយា សម្បយុត្តកា ខន្ធ ។ នេវ នស្សនេន ន
 ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា នស្សនេន
 បហាតត្វហេតុកា ច នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ
 បហាតត្វហេតុកា ច ធម្មា ... វត្ថុំ បច្ចយា
 នស្សនេន បហាតត្វហេតុកា ខន្ធ បហាតត្វ
 បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ វិចីកិញ្ញាសហគតំ មោហំ
 បច្ចយា សម្បយុត្តកា ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ វត្ថុំ
 បច្ចយា វិចីកិញ្ញាសហគតា ខន្ធ ច មោហា ច ។
 នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ
 បច្ចយា ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកា ច នេវ នស្ស-
 នេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកា ច ធម្មា ...

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បច្ចយវាវៈ

ទើបកើតឡើង ព្រោះសហជាតិហ្នឹង គឺ ពួកខ្លួន ដែលមានហេតុត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈ តាំងផ្អែកនឹងវត្ថុ ពួកសម្បយុត្តកក្កន តាំងផ្អែកនឹងមោហៈ
 ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រច្នៃ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា
 តាំងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
 ដោយការវិនា ... គឺ ពួកខ្លួន ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា តាំង
 ផ្អែកនឹងវត្ថុ ពួកសម្បយុត្តកក្កន តាំងផ្អែកនឹងមោហៈ ដែលច្រឡំដោយ
 ឧទ្ធច្ចៈ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែលមានហេតុ
 មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាក្តី តាំងផ្អែកនឹង
 ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
 ការវិនា ... គឺ ពួកខ្លួន ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ តាំងផ្អែក
 នឹងវត្ថុ ចិត្តសមុជានុប តាំងផ្អែកនឹងពួកមហាក្ខត ពួកសម្បយុត្តកក្កន
 ក្តី ចិត្តសមុជានុបក្តី តាំងផ្អែកនឹងមោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រច្នៃ
 ពួកខ្លួន ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រច្នៃក្តី មោហៈក្តី តាំងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌
 ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាក្តី តាំងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
 មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ...

អភិធម្មបិដកេ អនុណេមន្តិកប្បដ្ឋានំ

វត្ថុំ បច្ចយា ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកា ខន្ធ
 មហាភូតេ បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ឧទ្ធច្ចសហ-
 គតំ មោហំ បច្ចយា សម្បយុត្តកា ខន្ធ ចិត្តស-
 មុដ្ឋានញ្ច រូបំ វត្ថុំ បច្ចយា ឧទ្ធច្ចសហគតា ខន្ធ ច
 មោហា ច ។

(៦៣) ឧស្សនេន បហាតព្វហេតុកញ្ច នេវ
 ឧស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកញ្ច ធម្មំ
 បច្ចយា ឧស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ សហជាតប្បច្ចយា ឧស្សនេន បហាតព្វហេតុ-
 កំ ឯកំ ខន្ធឯ វត្ថុញ្ច បច្ចយា តយោ ខន្ធ វិចី-
 កីត្តាសហគតំ ឯកំ ខន្ធឯ មោហញ្ច បច្ចយា
 តយោ ខន្ធ ។ ឧស្សនេន បហាតព្វហេតុកញ្ច នេវ
 ឧស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកញ្ច ធម្មំ
 បច្ចយា នេវ ឧស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុ-
 កោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ សហជាតប្បច្ចយា ឧស្សនេន
 បហាតព្វហេតុកេ ខន្ធ ច មហាភូតេ ច បច្ចយា ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ រូបំ វិចីកីត្តាសហគតេ ខន្ធ ច មោហញ្ច
 បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ វិចីកីត្តាសហគតេ ខន្ធ
 ច វត្ថុញ្ច បច្ចយា វិចីកីត្តាសហគតោ មោហា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ពួកខន្ធ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា តាំងផ្អែកនឹងវត្ថុ ចិត្ត-
សមុជ្ជានរូប តាំងផ្អែកនឹងពួកមហាក្ខត ពួកសម្បយុត្តកក្កនក្កី ចិត្តសមុជ្ជា-
នរូបក្កី តាំងផ្អែកនឹងមោហាៈ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ពួកខន្ធ ដែល
ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈក្កី មោហាៈក្កី តាំងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។

(៦៣) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ តាំងផ្អែក
នឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិន
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះសហជាតប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ តាំងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលមានហេតុ
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង វត្ថុផង ខន្ធ ៣ តាំងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែល
ច្រឡំដោយវិចិក្ខាផង មោហាៈផង ។ ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា តាំងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
មានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះសហជាត-
ប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានរូប តាំងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈផង ពួកមហាក្ខតផង ចិត្តសមុជ្ជានរូប តាំងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ
ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខាផង មោហាៈផង មោហាៈ ដែលច្រឡំដោយ
វិចិក្ខា តាំងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខាផង វត្ថុផង ។

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បច្ចយវារោ

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ នេវ ទស្សនេន ន
 ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ធម្មំ បច្ចយា ទស្ស-
 នេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ច នេវ ទស្សនេន ន
 ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ច ធម្មា ឧប្បន្នន្តិ
 សហជាតប្បច្ចយា ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិ ឯកំ
 ខន្ធកា វត្ថុកា បច្ចយា តយោ ខន្ធវា ទ្វេ ខទ្វេ ...
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ខទ្វេ ច បហាតត្វហេតុ
 កត្តិ បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ វិចីកីច្ឆាសហគតំ ឯកំ
 ខន្ធកា មោហកា បច្ចយា តយោ ខន្ធវា ចិត្តសមុដ្ឋា-
 នកា រូបំ ទ្វេ ខទ្វេ ... វិចីកីច្ឆាសហគតំ ឯកំ
 ខន្ធកា វត្ថុកា បច្ចយា តយោ ខន្ធវា មោហកា ច ទ្វេ
 ខទ្វេ ច វត្ថុកា បច្ចយា ទ្វេ ខន្ធវា មោហកា ច ។

(៦៤) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិកេ នេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ធម្មំ
 បច្ចយា ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ធម្មា ឧប្ប-
 ន្នតិ សហជាតប្បច្ចយា តីណី ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បច្ចយារិរៈ

ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
 លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី តាំងផ្អែកនឹងធម៌
 ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 សហជាតប្បវ្វ័យ គឺ ខន្ធ ៣ តាំងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវ
 លះ ដោយទស្សនៈផង វត្ថុផង ខន្ធ ២ ... ចិត្តសមុជ្ជានុរូប តាំង
 ផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ពួកមហា-
 កូតផង ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុរូបក្តី តាំងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលច្រឡំ
 ដោយវិចិក្ខុចាផង មោហៈផង ខន្ធ ២ ... ខន្ធ ៣ ក្តី មោហៈក្តី
 តាំងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុចាផង វត្ថុផង ខន្ធ ២ ក្តី
 មោហៈក្តី តាំងផ្អែកនឹងខន្ធ ២ ផង វត្ថុផង ។

[៦៤] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាស តាំងផ្អែកនឹង

ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាសផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
 លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះសហជាតប្បវ្វ័យ (បានដល់ពាក្យបច្ចានិនវិសដ្ឋនា) ៣ លើក ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បវដ្តានំ

(៦៥) នស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា
 នស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អញ្ញ-
 មញ្ញប្បច្ចយា និស្សយប្បច្ចយា ឧបនិស្សយប្បច្ចយា
 បុរេជាតប្បច្ចយា អាសវនប្បច្ចយា កក្កប្បច្ចយា វិចា-
 កប្បច្ចយា អាហារប្បច្ចយា ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយា ឈា-
 នប្បច្ចយា មគ្គប្បច្ចយា សម្បយុត្តប្បច្ចយា ... ។

(៦៦) ... វិប្បយុត្តប្បច្ចយា នស្សនេន បហា-
 តត្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធំ បច្ចយា តយោ ខន្ធា ខន្ធ
 ខន្ធ ។ បេ ។ ខន្ធា វត្ថុំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយា ។
 នស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា នេវ
 នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ វិប្បយុត្តប្បច្ចយា នស្សនេន បហាតត្វ-
 ហេតុកេ ខន្ធ បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ខន្ធ
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយា វិចិត្តក្ខន្ធសហគតេ ខន្ធ បច្ចយា
 មោហោ ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ មោហោ វត្ថុំ វិប្ប-
 យុត្តប្បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ខន្ធ វិប្បយុត្ត-
 ប្បច្ចយា ។ នស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា
 នស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ច នេវ នស្ស-
 នេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មា ...

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៦៥) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ តឹងផ្អែក
នឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
អពាមពាប្បច្ច័យ និស្សយប្បច្ច័យ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បុរេជាតប្បច្ច័យ
ពាសេវនប្បច្ច័យ កម្មប្បច្ច័យ វិបាកប្បច្ច័យ អាហារប្បច្ច័យ ឥន្ទ្រិយ-
ប្បច្ច័យ ឈានប្បច្ច័យ មគ្គប្បច្ច័យ និងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ ... ។

(៦៦) ... គឺ ខន្ធ ព តឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ (តឹងផ្អែក) នឹងខន្ធ ២ ។ បេ ។ ពួក
ខន្ធ (តឹងផ្អែក)នឹងវត្ថុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុ
មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា តឹងផ្អែកនឹង
ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប តឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែល
មានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ (តឹងផ្អែកនឹង)ពួកខន្ធ ព្រោះ
វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មោហៈក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី តឹងផ្អែកនឹងពួក
ខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រច្ចា មោហៈ (តឹងផ្អែក)នឹងវត្ថុ ព្រោះ
វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប (តឹងផ្អែក)នឹងពួកខន្ធ ព្រោះ
វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី
ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា
ក្តី តឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ...

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុក្កំពេ បច្ចយវាពេ

នស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធំ បច្ចយា
 តយោ ខន្ធោ ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធោ ។ បេ ។
 ខន្ធោ វត្ថុំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ខន្ធោ
 វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយា វិចីក្ខាសហគតំ ឯកំ ខន្ធំ បច្ច-
 យា តយោ ខន្ធោ មោហោ ច ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ
 ទ្វេ ខន្ធោ ... ខន្ធោ ច មោហោ ច វត្ថុំ វិប្បយុត្ត-
 ប្បដ្ឋយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ខន្ធោ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយា ។

(៦៧) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ច-
 យា ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ... ភីណិ ។
 នស្សនេន សទិសា ។

(៦៨) នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
 ហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ
 បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយា
 ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធំ បច្ចយា
 តយោ ខន្ធោ ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធោ ...
 ខន្ធោ វត្ថុំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ខន្ធោ
 វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយា វិចីក្ខាសហគតំ មោហំ ...

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បច្ចយវិវរៈ

គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានរូបក្តី តឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលមានហេតុ
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ខន្ធ ២ ។ បេ ។ ពួកខន្ធ តឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ
ព្រោះវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ចិត្តសមុជ្ជានរូប (តឹងផ្អែក)នឹងពួកខន្ធ ព្រោះ
វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ខន្ធ ៣ ក្តី មោហៈក្តី ចិត្តសមុជ្ជានរូបក្តី តឹងផ្អែក
នឹងខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តចា ខន្ធ ២ ... ពួកខន្ធក្តី មោហៈ
ក្តី (តឹងផ្អែក)នឹងវត្ថុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ចិត្តសមុជ្ជានរូប តឹង
ផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ។

(៦៧) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា តឹងផ្អែកនឹង
ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ... (បានដល់ពាក្យបុព្វ
និងវិសដ្ឋនា) ៣ លើក ។ (វារៈនេះ) ដូចគ្នានឹងទស្សនវារៈដែរ ។

(៦៨) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា តឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះ
វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានរូបក្តី តឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១
ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ខន្ធ ២ ... ពួកខន្ធ (តឹងផ្អែក)
នឹងវត្ថុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ចិត្តសមុជ្ជានរូប (តឹងផ្អែក)នឹងពួកខន្ធ
ព្រោះវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ នឹងមោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តចា ...

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមតិកប្បដ្ឋានំ

ឧទ្ធច្ចសហគតំ មោហំ បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ
 មោហំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្ខណោ ខន្ធ បច្ចយា
 វត្ថុ វត្ថុ បច្ចយា ខន្ធ ខន្ធ វត្ថុ វិប្បយុត្តប្បច្ចយា វត្ថុ
 ខន្ធ វិប្បយុត្តប្បច្ចយា ឯកំ មហាក្កតំ បច្ចយា
 តយោ មហាក្កតា មហាក្កតេ បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ
 រូបំ កដត្តារូបំ ឧបាទារូបំ ខន្ធ វិប្បយុត្តប្បច្ចយា ។
 នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកំ
 ធម្មំ បច្ចយា នស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ...
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយា វត្ថុ បច្ចយា នស្សនេន បហា-
 តព្វហេតុកា ខន្ធ វត្ថុ វិប្បយុត្តប្បច្ចយា វិចីកិច្ចា-
 សហគតំ មោហំ បច្ចយា សម្បយុត្តកា ខន្ធ វត្ថុ
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយា ។ នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ
 បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា ភាវនាយ បហា-
 តព្វហេតុកោ ធម្មោ ... វត្ថុ បច្ចយា ភាវ-
 នាយ បហាតព្វហេតុកា ខន្ធ វត្ថុ វិប្បយុត្ត-
 ប្បច្ចយា ឧទ្ធច្ចសហគតំ មោហំ បច្ចយា សម្ប-
 យុត្តកា ខន្ធ វត្ថុ វិប្បយុត្តប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ចិត្តសមុដ្ឋានរូប តឹងផ្អែកនឹងមោហាៈ ដែលច្រឡំដោយទទួច្ចៈ (តឹង
 ផ្អែក)នឹងមោហាៈ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បថ្នយ វត្ថុ តឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ក្នុង
 ខណៈនៃបដិសន្ធិ ពួកខន្ធ តឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ពួកខន្ធ (តឹងផ្អែក)នឹងវត្ថុ
 ព្រោះវិប្បយុត្តប្បថ្នយ វត្ថុ (តឹងផ្អែក)នឹងពួកខន្ធ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បថ្នយ
 មហាក្ខត ៣ តឹងផ្អែកនឹងមហាក្ខត ១ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប តឹងផ្អែកនឹង
 ពួកមហាក្ខត កដត្តារូប និងទបាទារូប (តឹងផ្អែក)នឹងពួកខន្ធ ព្រោះ
 វិប្បយុត្តប្បថ្នយ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ តឹង
 ផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
 ដោយការវិនា ... ព្រោះវិប្បយុត្តប្បថ្នយ គឺ ពួកខន្ធ ដែលមាន
 ហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ តឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បថ្នយ
 ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ តឹងផ្អែកនឹងមោហាៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ច (តឹង
 ផ្អែក)នឹងវត្ថុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បថ្នយ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
 ដោយការវិនា តឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយ
 ទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ... គឺ ពួកខន្ធ ដែល
 មានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា តឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ (តឹងផ្អែក)នឹង
 វត្ថុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បថ្នយ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ តឹងផ្អែកនឹងមោហាៈ
 ដែលច្រឡំដោយទទួច្ចៈ (តឹងផ្អែក)នឹងវត្ថុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បថ្នយ ។

ទស្សនេន បហាវត្ថុហេតុកត្តិកេ បច្ចយវាហ

នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុកត្តិ
 ធម្មំ បច្ចយា និស្សនេន បហាវត្ថុហេតុកត្តិ ច
 នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុកត្តិ ច
 ធម្មា ... វត្ថុំ បច្ចយា និស្សនេន បហាវត្ថុហេតុកត្តិ
 ខន្ធា មហាភូតេ បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ខន្ធា
 វត្ថុំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ខន្ធា វិប្ប-
 យុត្តប្បដ្ឋយា វិចីកិញ្ញាសហគតំ មោហំ បច្ចយា
 សម្បយុត្តកា ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ខន្ធា វត្ថុំ
 វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ មោហំ វិប្ប-
 យុត្តប្បដ្ឋយា វត្ថុំ បច្ចយា វិចីកិញ្ញាសហគតា ខន្ធា
 ច មោហោ ច វត្ថុំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយា ។ នេវ និស្ស-
 នេន ន ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុកត្តិ ធម្មំ បច្ចយា
 ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុកត្តិ ច នេវ និស្សនេន
 ន ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុកត្តិ ច ធម្មា ... វត្ថុំ
 បច្ចយា ភាវនាយ ។ បេ ។ និស្សនេន សទីសំ ។

(២៧) និស្សនេន បហាវត្ថុហេតុកត្តិ នេវ
 និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុកត្តិ ធម្មំ
 បច្ចយា និស្សនេន បហាវត្ថុហេតុកត្តិ ធម្មា ...

ទស្សនៈនៃ បរាគព្វហេតុកត្តិកៈ បច្ច័យវិវរៈ

ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែលមានហេតុមិន
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី តាំងផ្អែកនឹង
ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
ការវិនាស ... គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
តាំងផ្អែកនឹងវត្ថុ ចិត្តសមុជានុប តាំងផ្អែកនឹងពួកមហាក្ខត ពួកខន្ធ
តាំងផ្អែកនឹងវត្ថុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ចិត្តសមុជានុប តាំងផ្អែកនឹង
ពួកខន្ធ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក៏ ចិត្តសមុជានុបក៏
តាំងផ្អែកនឹងមោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ពួកខន្ធ (តាំងផ្អែក)នឹងវត្ថុ
ព្រោះវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ចិត្តសមុជានុប (តាំងផ្អែក)នឹងមោហៈ ព្រោះវិប្ប-
យុត្តប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខាក៏ មោហៈក្តី តាំងផ្អែក
នឹងវត្ថុ (តាំងផ្អែក)នឹងវត្ថុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុ
ត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី តាំងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាស ... ដោយការវិនាស តាំង
ផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ បេ ។ (ពាក្យនេះ) ដូចគ្នានឹងទស្សនៈដែរ ។

(៦៩) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ តាំងផ្អែកនឹង
ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ធម៌ ដែលមានហេតុ
មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសផង ...

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

ទស្សនេន បហាវត្ថុហេតុកំ ឯកំ ខន្ធឱ
 វត្ថុញ បច្ចយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធទ ...
 វត្ថុំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយា វិចីកិច្ឆាសហគតំ ឯកំ ខន្ធឱ
 មោហញ បច្ចយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធទ ... វត្ថុំ
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយា ។ ទស្សនេន បហាវត្ថុហេតុកញ្ច
 នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុកញ្ច ធម្មំ
 បច្ចយា នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុ-
 កោ ធម្មោ ... ទស្សនេន បហាវត្ថុហេតុកេ ខន្ធទ
 ច មហាភូតេ ច បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ខន្ធទ
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយា វិចីកិច្ឆាសហគតេ ខន្ធទ ច មោ-
 ហញ បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ខន្ធទ ច មោហញ
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយា វិចីកិច្ឆាសហគតេ ខន្ធទ ច វត្ថុញ
 បច្ចយា វិចីកិច្ឆាសហគតោ មោហោ វត្ថុំ វិប្បយុត្ត-
 ប្បច្ចយា ។ ទស្សនេន បហាវត្ថុហេតុកញ្ច នេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុកញ្ច ធម្មំ
 បច្ចយា ទស្សនេន បហាវត្ថុហេតុកោ ច នេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុកោ ច
 ធម្មោ ... ទស្សនេន បហាវត្ថុហេតុកំ ឯកំ
 ខន្ធឱ វត្ថុញ បច្ចយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធទ ...

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

គឺ ខន្ធ ៣ តាំងផ្អែកនឹង ខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង
 វត្ថុផង ខន្ធ ២ ... (តាំងផ្អែក)នឹងវត្ថុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បថ្នយ ខន្ធ ៣ តាំង
 ផ្អែកនឹង ខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុផង មោហៈផង ខន្ធ ២ ...
 (តាំងផ្អែក)នឹងវត្ថុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បថ្នយ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុមិន
 ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា តាំងផ្អែកនឹងធម៌
 ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
 លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ... គឺ ចិត្តស-
 មុដ្ឋានរូប តាំងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង
 ពួកមហាក្ខត្តផង (តាំងផ្អែក)នឹងពួកខន្ធ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បថ្នយ ចិត្តស-
 មុដ្ឋានរូប តាំងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុផង មោហៈផង
 (តាំងផ្អែក)នឹងពួកខន្ធផង មោហៈផង ព្រោះវិប្បយុត្តប្បថ្នយ មោហៈ
 ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុ តាំងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុ
 ផង វត្ថុផង (តាំងផ្អែក)នឹងវត្ថុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បថ្នយ ។ ពួកធម៌ ដែល
 មានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយ
 ទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាក្តី តាំងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមាន
 ហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយ
 ទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ... គឺ ខន្ធ ៣ តាំងផ្អែកនឹង
 ខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង វត្ថុផង ខន្ធ ២ ...

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បច្ចយាវាព

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ខន្ធ ច មហាភូតេ
 ច បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ខន្ធ វត្ថុំ វិប្បយុត្តប្ប-
 ច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ខន្ធ វិប្បយុត្តប្បច្ចយា វិចិ-
 តីត្តាសហគតំ ឯកំ ខន្ធកា វត្ថុកា មោហកា បច្ចយា
 តយោ ខន្ធកា ចិត្តសមុដ្ឋានកា រូបំ ទ្វេ ខន្ធ ច ...
 ខន្ធកា វត្ថុំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ខន្ធ
 ច មោហកា វិប្បយុត្តប្បច្ចយា វិចិត្តាសហគតំ
 ឯកំ ខន្ធកា វត្ថុកា បច្ចយា តយោ ខន្ធកា មោហា
 ច ទ្វេ ខន្ធ ច ... វត្ថុំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយា ។ កាវ-
 ឈាយ ... តីណិ ។ ទស្សនេន សទីសា ។ ទស្ស-
 នេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា ទស្សនេន បហា-
 តត្វហេតុកោ ធម្មោ ... អតិច្ឆយា ធិតិច្ឆយា
 វិគតច្ឆយា អវិគតច្ឆយា ។

(៧០) ហេតុយា សត្តរស អារម្មណេ សត្តរស
 អនិច្ចតិយា សត្តរស អនន្តរេ សត្តរស សម-
 នន្តរេ សត្តរស សហយាតេ សត្តរស អញ្ញាចរោ
 សត្តរស និស្សយេ សត្តរស ឧបនិស្សយេ សត្តរស

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បច្ចយវារៈ

ចិត្តសមុជ្ជានុប ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
 ទស្សនៈផង ពួកមហាក្ខត្តផង ពួកខន្ធ (ពឹងផ្អែក)នឹងវត្ថុ ព្រោះវិប្បយុត្ត-
 ប្បច្ច័យ ចិត្តសមុជ្ជានុប ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ
 ខន្ធភក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុបក្តី (ពឹងផ្អែក)នឹងខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយ
 វិចិក្ខាផង វត្ថុផង មោហៈផង នឹងខន្ធ ២ ផង . . . ពួកខន្ធ ពឹងផ្អែកនឹង
 វត្ថុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ចិត្តសមុជ្ជានុប ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធផង មោ-
 ហៈផង ព្រោះវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ខន្ធ ៣ ក្តី មោហៈក្តី ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១
 ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខាផង វត្ថុផង . . . នឹងខន្ធ ២ ផង . . . ពឹងផ្អែក
 នឹងវត្ថុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ដោយការនា . . . (បានដល់ពាក្យ
 បុព្វានិវេសជ្ជនា) ៣ បើក ។ (វារៈទាំងនេះ) ដូចគ្នានឹងទស្សន-
 វារៈ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពឹងផ្អែកនឹង
 ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ . . . ព្រោះអត្ថប្បច្ច័យ
 នត្ថប្បច្ច័យ វិតតប្បច្ច័យ និងអវិតតប្បច្ច័យ ។

(៧០) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១៧ ក្នុងអធិបត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអនន្តប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១៧ ក្នុងសមនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១៧ ក្នុងអតាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនិស្ស-
 យប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧

អភិធម្មបិដកេ អនុណោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

បុរោជានេ សត្តរស អាសាវនេ សត្តរស កក្កេ សត្តរស
 វិហាកេ ឯកំ អាហារេ សត្តរស វេទ្យាយេ សត្តរស
 ឈានេ សត្តរស មគ្គេ សត្តរស សម្មយុត្តេ សត្ត-
 រស វិប្បយុត្តេ សត្តរស អត្ថិយា សត្តរស នត្ថិយា
 សត្តរស វិគតេ សត្តរស អវិគតេ សត្តរស ។ ឯវំ
 កណោតត្ថំ ។

អនុណោមំ ។

(៧០) នស្សនេន បហាតត្ថហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា
 នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុកោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា វិចីកីច្ឆាសហគតេ
 ខន្ធម្ព បច្ចយា វិចីកីច្ឆាសហគតោ មោហោ ។

(៧២) ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា
 នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុកោ
 ធម្មោ . . ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធម្ព បច្ចយា ឧទ្ធច្ចស-
 ហគតោ មោហោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

កងបុរេជានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ កងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧
 កងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ កងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ កង
 អាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ កងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ កង
 ឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ កងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ កងសម្ម-
 យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ កងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ កងអត្ថិ-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ កងនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ កងវិគតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១៧ កងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ។ បណ្ឌិត ត្រូវរាប់
 យ៉ាងនេះ ។

ចប់ អនុលោម ។

(៧១) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
 លះ ដោយភាវនា តឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
 ទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ មោហៈ ដែល
 ច្រឡំដោយវិចិក្ខា តឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ។

(៧២) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
 លះ ដោយភាវនា តឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
 ភាវនា . . . គឺ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ តឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ
 ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។

ឧស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បច្ចុប្បន្នោ

[៧៣] នេវ ឧស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកំ ធម្មំ បច្ចុយា នេវ ឧស្សនេន ន ភាវនាយ
បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ... អហេតុកំ នេវ ឧស្ស-
នេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធ
បច្ចុយា តាយា ខន្ធ វិចិត្តសមុប្បាទត្វា រូបំ អហេ-
តុកប្បដិសន្ធិត្តលោ... ។ បរិបុណ្ណំ ។ បក្ខាយ-
តនំ បច្ចុយា ចក្កវិញ្ញាណំ កាយាយតនំ បច្ចុយា
កាយវិញ្ញាណំ វត្ថុំ បច្ចុយា អហេតុកោ នេវ ឧស្ស-
នេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ខន្ធ វត្ថុំ បច្ចុយា
វិចិត្តិញ្ញាសហគតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។

[៧៤] ឧស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តំ នេវ
ឧស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តំ ធម្មំ
បច្ចុយា នេវ ឧស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកោ ធម្មោ... វិចិត្តិញ្ញាសហគតោ ខន្ធ ច
វត្ថុត្តំ បច្ចុយា វិចិត្តិញ្ញាសហគតោ មោហោ ។

[៧៥] ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តំ នេវ
ឧស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តំ ធម្មំ
បច្ចុយា នេវ ឧស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចុយា

ទស្សនេន បហេតុព្វហេតុកត្តិកៈ បច្ចយវារៈ

(៧៣) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការវិនា ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ... គឺ ខន្ធភា ក្តី ចិត្តសមុជ្ជាន-
រូបក្តី ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ជាអហេតុកៈ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាអហេតុកៈ ក្នុងអហេតុ-
កប្បដិសន្ធិត្ថណៈ ... ។ បរិបូណ៌ ។ ចក្ខុវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែកនឹង
ចក្ខុយតនៈ កាយវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែកនឹងកាយាតនៈ ពួកខន្ធ ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ជា
អហេតុកៈ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ មោហៈ ដែលប្រឡំដោយវិចិក្ខា ប្រឡំ
ដោយឧទ្ធចៈ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។

(៧៤) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការវិនា ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវិនាផង ... គឺ មោហៈ ដែលប្រឡំដោយវិចិក្ខា ពឹងផ្អែក
នឹងពួកខន្ធ ដែលប្រឡំដោយវិចិក្ខាផង វត្ថុផង ។

(៧៥) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវ
លះ ដោយការវិនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

ឧទ្ធច្ចសហគតោ ខន្ធ ច វត្ថុញ្ច បច្ចយា ឧទ្ធច្ច-
សហគតោ មោហោ ។

(៧៦) នស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា
នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ន អារម្មណប្បច្ចយា នស្សនេន បហា-
តត្វហេតុកេ ខន្ធ បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(៧៧) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា
ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ... ភាវនាយ
បហាតត្វហេតុកេ ខន្ធ បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(៧៨) នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ
បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ... នេវ នស្សនេន ន
ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកេ ខន្ធ បច្ចយា ចិត្តស-
មុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ នេវ នស្សនេន ន ភា-
វនាយ បហាតត្វហេតុកេ ខន្ធ បច្ចយា កេជត្តា-
រូបំ ខន្ធ បច្ចយា វត្ថុ ឯកំ មហាភ្នំកំ ...
ពាហិរំ ... អាហារសមុដ្ឋានំ ... ឧត្តសមុដ្ឋានំ ...
អសញ្ញាសត្តានំ ... ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

គឺ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ តឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំ
ដោយឧទ្ធច្ចៈផង វត្ថុផង ។

(៧៦) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការវិនា តឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនាមរាមណាប្បវ័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជាន-
រូប តឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ។

(៧៧) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា តឹងផ្អែកនឹង
ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា . . . គឺ ចិត្តសមុជ្ជានរូប
តឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ។

(៧៨) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការវិនា តឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា . . . គឺ ចិត្តសមុជ្ជានរូប តឹង
ផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវិនា កងត្ថារូប តឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា កងខណៈនៃបដិសន្ធិ វត្ថុ
តឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ មហាក្ខត ១ . . . ពាហិរ . . . អាហារស-
មុជ្ជាន . . . ឧត្តសមុជ្ជាន . . . របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ . . . ។

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បច្ចយវិហេ

(៧៩) និស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ នេវ
និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ធម្មំ
បច្ចយា នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកត្តិកេ ធម្មោ ... និស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិ-
កេ ខន្ធទេ ច មហាក្ខតេ ច បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ
វិចីកិត្តាសហគតេ ខន្ធទេ ច មោហញ បច្ចយា
ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(៨០) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិកេ នេវ
និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ធម្មំ
បច្ចយា នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុ-
កត្តិកេ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ន អារម្មណប្បច្ចយា ភាវនាយ
បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ខន្ធទេ ច មហាក្ខតេ ច បច្ចយា
ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធទេ ច មោហញ
បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(៨១) និស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ធម្មំ បច្ច-
យា និស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
ន អធិបតីប្បច្ចយា ។ សហជាតសនិសំ ។ ន អនន្ត-
ប្បច្ចយា ន សមនន្តប្បច្ចយា ន អត្តាមន្តប្បច្ចយា

ទស្សនេន បហោតព្វហេតុកត្តិកៈ បច្ចយវិរៈ

(៧៩) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការវិនា តាំងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវិនាផង . . . គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប តាំងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែល
មានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ពួកមហាក្ខតផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូប
តាំងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រវាផង មោហៈផង ។

(៨០) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការវិនា តាំងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ការវិនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវិនាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ គឺ ចិត្ត-
សមុដ្ឋានរូប តាំងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា
ផង ពួកមហាក្ខតផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូប តាំងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែល
ច្រឡំ ដោយឧទ្ធច្ចៈផង មោហៈផង ។

(៨១) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ តាំងផ្អែក
នឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះនអធិបត្តិប្បច្ច័យ ។ (ពាក្យនេះ) ដូចគ្នានឹងសហជាតប្បច្ច័យ
ដែរ ។ ព្រោះនអនន្តរៈប្បច្ច័យ នសមនន្តរៈប្បច្ច័យ នអពាមពាប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

នឧបនិស្សយប្បច្ចយា នបុរេជាតប្បច្ចយា ។ បដិច្ច-
 វារេ បច្ចនីយសទិសំ ។ តេស បញ្ញា និដ្ឋានំ ។
 នបច្ឆាជាតប្បច្ចយា នអាសេវនប្បច្ចយា ។

(៨២) និស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា
 យា និស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 នកក្ខប្បច្ចយា និស្សនេន បហាតត្វហេតុកេ ខន្ធ
 បច្ចយា និស្សនេន បហាតត្វហេតុកា ចេតនា ។

(៨៣) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា
 ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នកក្ខ-
 ប្បច្ចយា ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកេ ខន្ធ បច្ចយា
 ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកា ចេតនា ។

(៨៤) នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
 ហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ
 បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នកក្ខប្បច្ចយា
 នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកេ ខន្ធ
 បច្ចយា នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
 ហេតុកា ចេតនា ពាហិរំ ... អាហារសមុដ្ឋានំ ...
 ឧត្តសមុដ្ឋានំ ... វត្ថុំ បច្ចយា នេវ និស្សនេន
 ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកា ចេតនា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមតិកប្បដ្ឋាន

នកម្មបទិស្សយប្បច្ច័យ និងនបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ (ពាក្យនេះ) ដូចគ្នា
នឹងបច្ច័យៈ ក្នុងបដិច្ចវារៈដែរ ។ បញ្ញា ១៣ មិនផ្សេងគ្នាទេ ។
ព្រោះនបច្ចាជាតប្បច្ច័យ និងនអាសេវនប្បច្ច័យ ។

(៨២) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពឹងផ្អែក
នឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
នកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពឹង
ផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ។

(៨៣) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ពឹងផ្អែកនឹង
ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះន-
កម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ពឹងផ្អែក
នឹងពួកខន្ធ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ។

(៨៤) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការវិនា ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ
គឺ ចេតនា ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវិនា ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ពាហិរ . . . អាហារស-
មុជ្ជាន . . . ឧត្តសមុជ្ជាន . . . ចេតនា ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។

វស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បច្ចយវិហេ

នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ
 បច្ចយា និស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 នកម្មប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា និស្សនេន បហាតត្វ-
 ហេតុកា ចេតនា វិនិក្ខិប្តាសហគតំ មោហំ បច្ចយា
 សម្បយុត្តកា ចេតនា ។ នេវ និស្សនេន ន ភាវ-
 នាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា ភាវនាយ
 បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ... វត្ថុំ បច្ចយា ភាវនាយ
 បហាតត្វហេតុកា ចេតនា ឧទ្ធច្ចសហគតំ មោហំ
 បច្ចយា សម្បយុត្តកា ចេតនា ។

(៨៥) និស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ នេវ
 និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ធម្មំ
 បច្ចយា និស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ...
 និស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ខន្ធទេ ច វត្ថុត្ថំ បច្ច-
 យា និស្សនេន បហាតត្វហេតុកា ចេតនា វិនិ-
 ក្ខិប្តាសហគតេ ខន្ធទេ ច មោហត្ថំ បច្ចយា សម្ប-
 យុត្តកា ចេតនា ។

(៨៦) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិកេ នេវ និស្ស-
 នេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ធម្មំ បច្ច-
 យា ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកៈ បច្ចយវិរៈ

ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ តាំងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមាន
ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ទើបកើត
ឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈ តាំងផ្អែកនឹងវត្ថុ សម្បយុត្តកចេតនា តាំងផ្អែកនឹងមោហៈ
ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា
តាំងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវិនា ... គឺ ចេតនា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា
តាំងផ្អែកនឹងវត្ថុ សម្បយុត្តកចេតនា តាំងផ្អែកនឹងមោហៈ ដែលច្រឡំ
ដោយទុច្ចិតៈ ។

(៨៥) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ តាំងផ្អែកនឹង
ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ... គឺ ចេតនា
ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ តាំងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលមាន
ហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង វត្ថុផង សម្បយុត្តកចេតនា តាំង
ផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខាផង មោហៈផង ។

(៨៦) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា តាំងផ្អែកនឹងធម៌
ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ធម៌ ដែលមានហេតុមិន
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ទើបកើតឡើង

អរិយធម៌ដំបូង អនុលោមតាមប្បដ្ឋាន

នេកប្បដ្ឋយា ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកេ ខន្ធ
 ច វត្ថុញ្ច បច្ចយា ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកា
 ចេតនា ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធ ច មោហញ្ច បច្ចយា
 សម្បយុត្តកា ចេតនា ។

(៨៧) ធន្យនេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ច-
 យា ធន្យនេន បហាតត្វហេតុកា ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 នវិចារកប្បដ្ឋយា ។ បរិបុណ្ណំ ។ បដិសង្ខំ នត្ថំ ។
 ... នអាហារប្បដ្ឋយា ពាហិរំ ... ឧតុសមុដ្ឋានំ ...
 អសញ្ញាសត្តានំ ... ។ ... នត្រ័យប្បដ្ឋយា ពា-
 ហិរំ ... អាហារសមុដ្ឋានំ ... ឧតុសមុដ្ឋានំ ...
 អសញ្ញាសត្តានំ មហាភូតេ បច្ចយា រូបដីត្រ័យំ ។
 ... នឈានប្បដ្ឋយា បញ្ចវិញ្ញាណសហគតំ ឯកំ
 ខន្ធ ... ពាហិរំ ... អាហារសមុដ្ឋានំ ... ឧតុសមុ-
 ដ្ឋានំ ... អសញ្ញាសត្តានំ ... ។ ... នមក្ខប្បដ្ឋយា
 អហេតុកំ ឯកំ ... នសម្បយុត្តប្បដ្ឋយា នវិប្បយុត្ត-
 ប្បដ្ឋយា ។ បដិច្ចវាប្បដ្ឋនីយេ នវិប្បយុត្តសទិសំ
 និន្នានំ ។ ឯកាទស ។ នោនត្ថប្បដ្ឋយា នោវិគ-
 តប្បដ្ឋយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា
 តាំងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាផង វត្ថុផង
 សម្បយុត្តកចេតនា តាំងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង
 មោហៈផង ។

(៨៧) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ តាំងផ្អែក
 នឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នវិបាកប្បច្ច័យ ។ បរិបូណ៌ ។ បដិសន្ធិមិនមានទេ ។ ... ព្រោះ
 នអាហារប្បច្ច័យ ពាហិរ ... ឧតុសមុជ្ជាន ... របស់ពួកអសញ្ញា
 សត្វ ... ។ ... ព្រោះនត្រ្រៃយប្បច្ច័យ ពាហិរ ... អាហារ-
 សមុជ្ជាន ... ឧតុសមុជ្ជាន... រូបជីវិត្រ្រៃយ តាំងផ្អែកនឹងពួកមហា-
 ភូត របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ។ ... ព្រោះនឈានប្បច្ច័យ ខន្ធ ១
 ដែលច្រឡំដោយបញ្ចវិញ្ញាណ ... ពាហិរ ... អាហារសមុជ្ជាន...
 ឧតុសមុជ្ជាន ... របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ... ។ ... ព្រោះ
 នមគ្គប្បច្ច័យ (ខន្ធ) ១ ជាអហេតុកៈ ... ព្រោះនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ
 និងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ពាក្យនេះ មិនផ្សេងគ្នាទេ ដូចគ្នានឹងនវិប្ប-
 យុត្តប្បច្ច័យ ក្នុងបដិច្ចវារប្បច្ច័យនេះដែរ ។ មានវារៈ ១១ ។ ព្រោះ
 នោនត្ថប្បច្ច័យ និងនោវិត្តប្បច្ច័យ ។

វស្សានៃ បហាវត្តហេតុកត្តិកេ បច្ចយវិហា

(៧៦) នហេតុយា បញ្ច នអារម្មណេ បញ្ច
 នអធិបតីយា សត្តរស នអនន្តរេ បញ្ច នសម-
 នន្តរេ បញ្ច នអញ្ញាមញ្ញោ បញ្ច នឧបនិស្សយេ បញ្ច
 នបុរេជានេ តេរស នបច្ឆាជានេ សត្តរស នអាសេ-
 វនេ សត្តរស នកម្មេ សត្ត នវិចារកេ សត្តរស
 នអាហារេ ឯកំ នសង្ខត្តិយេ ឯកំ នឈានេ ឯកំ
 នមត្តេ ឯកំ នសម្បយុត្តេ បញ្ច នវិប្បយុត្តេ ឯកា-
 នស នោនត្តិយា បញ្ច នោវិគតេ បញ្ច ។ ឯវំ
 គណេតត្ថំ ។

បច្ចដិយំ ។

(៧៧) ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ បញ្ច . . .
 នអធិបតីយា សត្តរស នអនន្តរេ បញ្ច នសម-
 នន្តរេ បញ្ច នអញ្ញាមញ្ញោ បញ្ច នឧបនិស្សយេ បញ្ច
 នបុរេជានេ តេរស នបច្ឆាជានេ សត្តរស នអា-
 សេវនេ សត្តរស នកម្មេ សត្ត នវិចារកេ សត្តរស

វស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បច្ចយវារៈ

(៨៨) ក្នុងនេហតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនការម្ពណ្ណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៥ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៥ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអតាមតាប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៥ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនបុរេ-
 ជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនបច្ចាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុង
 នការសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 នវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
 នត្រ័យប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងន-
 មគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងន-
 វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងនោនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុង
 នោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចន័យៈ ។

(៨៩) ក្នុងនការម្ពណ្ណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ ...
 ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
 ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអតាមតាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
 ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣
 ក្នុងនបច្ចាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនការសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ១៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនំ

នសម្បយុត្តេ បញ្ច នវិប្បយុត្តេ ឯកានុស នោនត្តិ-
យា បញ្ច នោវិគតេ បញ្ច ។ ឯវំ គណេតង្គំ ។

អនុលោមប្បច្ចនំយំ ។

(៧០) នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណោ បញ្ច ...

អនន្តរេ បញ្ច សមនន្តរេ បញ្ច សហវានេ បញ្ច

អនាមត្តោ បញ្ច និស្សយេ បញ្ច ទុបនិស្សយេ បញ្ច

បុរេវានេ បញ្ច អាសេវនេ បញ្ច កក្កេ បញ្ច វិចា-

កេ ឯកំ អាហារេ បញ្ច ភ័ន្តិយេ បញ្ច ណានេ

បញ្ច បក្កេ បញ្ច សម្បយុត្តេ បញ្ច វិប្បយុត្តេ បញ្ច

អត្ថិយា បញ្ច នត្ថិយា បញ្ច វិគតេ បញ្ច អវិគតេ

បញ្ច ។ ឯវំ គណេតង្គំ ។

បច្ចនំយានុលោមំ ។

បច្ចយភិកេ និដ្ឋិតោ ។

និស្សយភិកេ បច្ចយភិកេសនីសោ ។

អភិធម្មចំណី អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងនិសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនិវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១
 ក្នុងនោនត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនោវិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។
 បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បដ្ឋានៈ ។

(៩០) ក្នុងការម្ស្នោប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ព្រោះនិហត្ថប្បច្ច័យ ...

ក្នុងអនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងសមនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
 ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអពាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
 ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
 ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអាសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
 ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអា-
 ហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងឈាន-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងសម្បយុត្តប្ប-
 ច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៥ ក្នុងនត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងវិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
 ក្នុងអវិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ បច្ចនីយានុលោម ។

ចប់ បច្ចយវារៈ (តែប៉ុណ្ណោះ) ។

និស្សយវារៈ ដូចគ្នានឹងបច្ចយវារៈដែរ ។

សំសង្ខារីយោ

(៧០) ទស្សនេន បហាវត្ថុហេតុកំ ធម្មំ សំ-
សង្ខារំ ទស្សនេន បហាវត្ថុហេតុកោ ធម្មោ ទុច្ចុដ្ឋតំ
ហេតុប្បច្ចយា ទស្សនេន បហាវត្ថុហេតុកំ ឯកំ ខន្ធ
សំសង្ខារំ តយោ ខន្ធ ទេ ខន្ធ សំសង្ខារំ ទេ ខន្ធ ។

(៧១) ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុកំ ធម្មំ សំ-
សង្ខារំ ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុកោ ធម្មោ ... ភាវ-
នាយ បហាវត្ថុហេតុកំ ឯកំ ខន្ធ សំសង្ខារំ តយោ
ខន្ធ ទេ ខន្ធ សំសង្ខារំ ទេ ខន្ធ ។

(៧២) នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាវត្ថុ-
ហេតុកំ ធម្មំ សំសង្ខារំ នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
បហាវត្ថុហេតុកោ ធម្មោ ... នេវ ទស្សនេន ន
ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុកំ ឯកំ ខន្ធ សំសង្ខារំ តយោ
ខន្ធ បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។ នេវ ទស្សនេន ន
ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុកំ ធម្មំ សំសង្ខារំ ទស្ស-
នេន បហាវត្ថុហេតុកោ ធម្មោ ... វិចីកីច្ឆាសហ-
កតំ មោហំ សំសង្ខារំ សម្បយុត្តកា ខន្ធ ។ នេវ
ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុកំ ធម្មំ សំ-
សង្ខារំ ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុកោ ធម្មោ ... ទុច្ចុដ្ឋ-
សហកតំ មោហំ សំសង្ខារំ សម្បយុត្តកា ខន្ធ ។

សំណួរ៖

(៩១) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ខន្ធ ២ ច្រឡំនឹងខន្ធ ២ ។

(៩២) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា . . . គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ខន្ធ ២ ច្រឡំនឹងខន្ធ ២ ។

(៩៣) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា . . . គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ក្នុងបដិសន្ធិទូណៈ . . . ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា . . . ពួកសម្បយុត្តកក្កន្ធ ច្រឡំនឹងមោហាៈ ដែលច្រឡំ ដោយវិចិកិត្តា ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា . . . គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្កន្ធ ច្រឡំនឹងមោហាៈ ដែលច្រឡំ ដោយទុច្ច័ត្តៈ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថកប្បជ្ឈានំ

(៧៤) និស្សនេន បហាតត្វហេតុកកញ្ច នេវ
 និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកកញ្ច ធម្មំ
 សំសដ្ឋោ និស្សនេន បហាតត្វហេតុកកា ធម្មោ ...
 វិចីកិត្តាសហគតំ ឯកំ ខន្ធកញ្ច មោហកញ្ច សំសដ្ឋា
 តយោ ខន្ធា ... ទ្វេ ខន្ធា ។

(៧៥) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកកញ្ច នេវ និស្ស-
 នេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកកញ្ច ធម្មំ សំ-
 សដ្ឋោ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកកា ធម្មោ ...
 ខន្ធកត្តសហគតំ ឯកំ ខន្ធកញ្ច មោហកញ្ច សំសដ្ឋា
 តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា ... ។

(៧៦) និស្សនេន បហាតត្វហេតុកកំ ធម្មំ សំ-
 សដ្ឋោ នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
 ហេតុកកា ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អារម្មណប្បច្ចយា និស្ស-
 នេន បហាតត្វហេតុកកំ ឯកំ ខន្ធកំ សំសដ្ឋា តយោ
 ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា ... ។ និស្សនេន បហាតត្វហេតុកកំ
 ធម្មំ សំសដ្ឋោ នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ
 បហាតត្វហេតុកកា ធម្មោ ... វិចីកិត្តាសហគតេ
 ខន្ធា សំសដ្ឋា វិចីកិត្តាសហគតោ មោហោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(៩៤) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ច្រឡំនឹង
 ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ធម៌ ដែលមានហេតុ
 មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសផង . . . គឺ
 ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រភាពផង មោហៈផង . . .
 ខន្ធ ២ ។

(៩៥) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ច្រឡំនឹងធម៌
 ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
 លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង . . . ខន្ធ ៣ ច្រឡំ
 នឹងខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយទុដ្ឋច្ចៈផង មោហៈផង ខន្ធ ២ . . . ។

(៩៦) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
 លះ ដោយការវិនា ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
 ទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹង
 ខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ខន្ធ ២ . . . ។ ធម៌
 ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា
 ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ គឺ មោហៈ
 ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រភាព ច្រឡំនឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រភាព ។

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុក្កិកេ សំសដ្ឋវិកេ

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ ទស្ស-
នេន បហាតត្វហេតុកោ ច នេវ ទស្សនេន ន
ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មា ... វិច័-
តិក្ខាសហគតំ ឯកំ ខន្ធំ សំសដ្ឋា តយោ ខន្ធ
មោហោ ច ទ្វេ ខន្ធ ... ។ ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ ... ភីណិ ។

(៧៧) នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ នេវ ទស្សនេន ន ភាវ-
នាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ... នេវ ទស្ស-
នេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធំ
សំសដ្ឋា តយោ ខន្ធ ទ្វេ ខន្ធ សំសដ្ឋា ទ្វេ
ខន្ធ បដិសន្ធិក្កុណោ ... ។ នេវ ទស្សនេន ន
ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ នេវ
ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ...
វិច័តិក្ខាសហគតំ មោហំ សំសដ្ឋា សម្ពយុត្តកា
ខន្ធ ។ នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុ-
កោ ធម្មោ ... ឧទ្ធច្ចសហគតំ មោហំ សំសដ្ឋា
សម្ពយុត្តកា ខន្ធ ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ សំសង្ខារៈ

ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ធម៌ ដែលមានហេតុ
មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី ច្រឡំនឹងធម៌
ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ... គឺ ខន្ធ ពាក្យ ក្តី មោហៈ
ក្តី ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រច្នៃ ខន្ធ ២ ... ។ ច្រឡំ
នឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាស ... (បានដល់ពាក្យ
បុថា និវេសន្តរា) ពា លើក ។

(៩៧) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវិនាស ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាស... គឺ ខន្ធ ពាក្យ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមាន
ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាស ខន្ធ ២
ច្រឡំនឹងខន្ធ ២ ក្នុងបដិសន្ធិក្ខណៈ ... ។ ធម៌ ដែលមានហេតុមិន
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាស ច្រឡំនឹងធម៌
ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការ
វិនាស... គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ច្រឡំនឹងមោហៈ ដែលច្រឡំដោយ
វិចិត្រច្នៃ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាស ច្រឡំនឹង
ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
ការវិនាស... គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ច្រឡំនឹងមោហៈ ដែលច្រឡំ
ដោយឧទ្ធច្ចៈ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(៧៨) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកក្ខ លេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកក្ខ ធម្មំ
 សំសដ្ឋោ ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកក្ខា ធម្មោ ...
 វិចិត្តិក្ខាសហគតំ ឯកំ ខន្ធឱ មោហក្ខ សំសដ្ឋា
 តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធទេ ច មោហក្ខ សំសដ្ឋា ។

(៧៩) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកក្ខ លេវ ទស្ស-
 នេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកក្ខ ធម្មំ សំ-
 សដ្ឋោ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកក្ខា ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ ភាវនាយប្បត្តយា ឧទ្ធច្ចសហគតំ ឯកំ ខន្ធឱ
 មោហក្ខ សំសដ្ឋា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធទេ ... ។

(៨០០) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកក្ខ ធម្មំ សំ-
 សដ្ឋោ ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកក្ខា ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ អធិបតិប្បត្តយា ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកក្ខ
 ឯកំ ខន្ធឱ សំសដ្ឋា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធទេ ... ។
 ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកក្ខ ធម្មំ សំសដ្ឋោ ...
 ឯកំ ។ លេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
 តត្វហេតុកក្ខ ធម្មំ សំសដ្ឋោ លេវ ទស្សនេន ន
 ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកក្ខា ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ-

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៩៨) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ច្រឡំនឹងធម៌
ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសផង ... គឺ ខន្ធ ៣
ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រភាពផង មោហៈផង ច្រឡំនឹង
ខន្ធ ២ ផង មោហៈផង ។

(៩៩) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាស ច្រឡំនឹងធម៌
ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាសផង ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ការម្សឺណាប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយទុច្ចត្តៈ
ផង មោហៈផង ខន្ធ ២ ... ។

(១០០) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ច្រឡំនឹង
ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិ-
បតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈ (ច្រឡំ)នឹងខន្ធ ២ ... ។ ... ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានហេតុ
ត្រូវលះ ដោយការវិនាស ... ខន្ធ ១ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាស ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានហេតុ
មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាស ទើបកើតឡើង

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ សំសង្កាពោ

អធិបតីប្បដ្ឋយា នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធិ សំសង្កា តយោ ខន្ធា
ទ្វេ ខន្ធទ្វេ ... អនន្តរប្បដ្ឋយា សមនន្តរប្បដ្ឋយា ។

(១០១) និស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ សំ-
សង្កា និស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្ប-
ន្នតិ សហជាតប្បដ្ឋយា អញ្ញាមញ្ញប្បដ្ឋយា និស្ស-
យប្បដ្ឋយា ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយា បុរេជាតប្បដ្ឋយា
អាសេវនប្បដ្ឋយា កម្មប្បដ្ឋយា វិហាកប្បដ្ឋយា អា-
ហារប្បដ្ឋយា ភ័ន្តិយប្បដ្ឋយា ឈានប្បដ្ឋយា មគ្គ-
ប្បដ្ឋយា សម្បយុត្តប្បដ្ឋយា វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយា អត្ថិ-
ប្បដ្ឋយា នត្ថិប្បដ្ឋយា វិកតប្បដ្ឋយា អវិកតប្បដ្ឋយា ។

(១០២) ហេតុយា សត្ត អារម្មណេ ឯកានិស
អធិបតីយា តីណិ អនន្តរេ ឯកានិស សមនន្តរេ
ឯកានិស សហជាតេ ឯកានិស អញ្ញាមញ្ញ
ឯកានិស និស្សយេ ឯកានិស ឧបនិស្សយេ ឯកា-
និស បុរេជាតេ ឯកានិស អាសេវនេ ឯកានិស
កម្មេ ឯកានិស វិហាកេ ឯកំ អាហារេ ឯកា-
និស ភ័ន្តិយេ ឯកានិស ឈានេ ឯកានិស

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ សំសដ្ឋិវារៈ

ព្រោះអធិបតិប្បជ្ជយ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការនា ខន្ធ ២ ... ព្រោះ
អនន្តប្បជ្ជយ និងសមនន្តប្បជ្ជយ ។

(១០១) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ច្រឡំនឹង
ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះស-
ហជាតប្បជ្ជយ អត្តាមញ្ញប្បជ្ជយ និស្សយប្បជ្ជយ ឧបនិស្សយប្បជ្ជយ
បុរេជាតប្បជ្ជយ អាសេវនប្បជ្ជយ កម្មប្បជ្ជយ វិបាកប្បជ្ជយ អាហា-
រឫប្បជ្ជយ ត្បន្តិយប្បជ្ជយ ឈានប្បជ្ជយ មគ្គប្បជ្ជយ សម្បយុត្តប្បជ្ជយ
វិប្បយុត្តប្បជ្ជយ អត្ថប្បជ្ជយ នត្ថប្បជ្ជយ វិតតប្បជ្ជយ និងអវិតតប្បជ្ជយ ។

(១០២) ក្នុងហេតុប្បជ្ជយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បជ្ជយ
មានវារៈ ១១ ក្នុងអធិបតិប្បជ្ជយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអនន្តប្បជ្ជយ មាន
វារៈ ១១ ក្នុងសមនន្តប្បជ្ជយ មានវារៈ ១១ ក្នុងសហជាតប្បជ្ជយ
មានវារៈ ១១ ក្នុងអត្តាមញ្ញប្បជ្ជយ មានវារៈ ១១ ក្នុងនិស្សយប្បជ្ជយ មាន
វារៈ ១១ ក្នុងឧបនិស្សយប្បជ្ជយ មានវារៈ ១១ ក្នុងបុរេជាតប្បជ្ជយ
មានវារៈ ១១ ក្នុងអាសេវនប្បជ្ជយ មានវារៈ ១១ ក្នុងកម្មប្បជ្ជយ មាន
វារៈ ១១ ក្នុងវិបាកប្បជ្ជយ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហាររូប្បជ្ជយ មានវារៈ ១១
ក្នុងត្បន្តិយប្បជ្ជយ មានវារៈ ១១ ក្នុងឈានប្បជ្ជយ មានវារៈ ១១

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

មត្តេ ឯកាទស សម្បយុត្តេ ឯកាទស វិប្បយុត្តេ
ឯកាទស អត្ថិយា ឯកាទស នត្ថិយា ឯកាទស វិគ-
តេ ឯកាទស អវិគតេ ឯកាទស ។ ឯវំ គណេតតំ ។

អនុលោមំ ។

(១០៣) និស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ សំ-
សង្ខា នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុ-
កោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា វិចីកិត្តាសហ-
គតេ ខន្ធេ សំសង្ខា វិចីកិត្តាសហគតោ មោហោ ។

(១០៤) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ សំ-
សង្ខា នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុ-
កោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា ឧទ្ធច្ចសហ-
គតេ ខន្ធេ សំសង្ខា ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។

(១០៥) នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកំ ធម្មំ សំសង្ខា នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ
បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា
អហេតុកំ នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកំ ឯកំ ខន្ធំ សំសង្ខា នយោ ខន្ធា ទ្វេ
ខន្ធេ សំសង្ខា ទ្វេ ខន្ធា អហេតុកប្បដិសន្ធិត្ត-
ណោ ... ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុង
 វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងនត្ថប្ប-
 ច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងវិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងអវិត្តប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១១ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ អនុលោម ។

(១០៣) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
 ត្រូវលះ ដោយការវិនា ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
 ទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ មោហាៈ ដែល
 ច្រឡំដោយវិចិក្ខា ច្រឡំនឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ។

(១០៤) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
 ត្រូវលះ ដោយការវិនា ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
 ការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ មោហាៈ ដែលច្រឡំ
 ដោយឧទ្ធច្ចៈ ច្រឡំនឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។

(១០៥) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
 ត្រូវលះ ដោយការវិនា ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយ
 ទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្ប-
 ច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ជាអហេតុកៈ ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
 លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ខន្ធ ២ ច្រឡំនឹង
 ខន្ធ ២ ក្នុងអហេតុកប្បដិសន្ធិកណៈ ... ។

ឧស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ សំសង្កិរំហេ

[១០៦] ឧស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ ...
 នអធិបតិប្បដ្ឋយា ។ សហជាតសទិសំ ។ នបុរេដា-
 តប្បដ្ឋយា នបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយា នអាសេវនប្បដ្ឋយា
 នកម្មប្បដ្ឋយា សត្ត ។ នវិទាកប្បដ្ឋយា នឈាន-
 ប្បដ្ឋយា នមគ្គប្បដ្ឋយា នវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយា ។

[១០៧] នហេតុយា វិណិ នអធិបតិយា ឯកា-
 នស នបុរេដាតេ ឯកានស នបច្ឆាជាតេ ឯកានស
 នអាសេវនេ ឯកានស នកម្មេ សត្ត នវិទាកេ
 ឯកានស នឈានេ ឯកំ នមគ្គេ ឯកំ នវិប្បយុត្តេ
 ឯកានស ។ ឯវំ កណោតតំ ។

បច្ចនីយំ ។

[១០៨] នហេតុប្បដ្ឋយា នអធិបតិយា សត្ត ...
 នបុរេដាតេ សត្ត នបច្ឆាជាតេ សត្ត នអាសេវនេ
 សត្ត នកម្មេ សត្ត នវិទាកេ សត្ត នវិប្បយុត្តេ
 សត្ត ។ ឯវំ កណោតតំ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយំ ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ សំសន្និការៈ

(១០៦) នឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ . . .

ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ដូចគ្នានឹងសហជាតប្បច្ច័យដែរ ។ ព្រោះន-
បុរេជាតប្បច្ច័យ នបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ នអាសវនប្បច្ច័យ និងនកម្មប្បច្ច័យ
បានដល់វារៈ ៧ ។ ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ នឈានប្បច្ច័យ នមគ្គប្បច្ច័យ
និងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

(១០៧) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១១ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្ប-
ច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងនអាសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុង
នកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុង
នឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិប្ប-
យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចន័យៈ ។

(១០៨) ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ . . .
ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងនអាសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
នវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។
បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចន័យៈ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[១០៩] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ តីណិ . . .
 អនន្តរេ តីណិ សមនន្តរេ តីណិ សហជានេត តីណិ
 អញ្ញាមញ្ញា តីណិ និស្សយេ តីណិ ទុបនិស្សយេ
 តីណិ បុរេជានេត តីណិ អាសេវនេ តីណិ កក្កដ្ឋ
 តីណិ វិហាកេ ឯកំ អាហារេ តីណិ ឥន្ទ្រិយេ
 តីណិ ឈានេ តីណិ មក្កេ ទ្វេ សម្បយុត្តេ តីណិ
 វិប្បយុត្តេ តីណិ អត្ថិយា តីណិ នត្ថិយា តីណិ
 វិគតេ តីណិ អវិគតេ តីណិ ។ ឯវំ គណេតតំ ។

បច្ចនីយានុលោមំ ។

សម្បយុត្តកំពេ សំសង្ខារសង្ខិសោ ។

បញ្ញាវិពោ

[១១០] នស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ឆន្ទោ
 នស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ឆម្ពស្ស ហេតុប្បដ្ឋ-
 យេន បច្ចយោ នស្សនេន បហាតត្វហេតុកា ហេតុ
 សម្បយុត្តកានំ ទទ្ធានំ ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ច-
 យោ ។ បេ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមតិកប្បដ្ឋាន

(១០៩) ក្នុងអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះនរហត្ថប្បច្ច័យ ...
 ក្នុងអនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងសមនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងសហជាតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអពាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងបុរេជាតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអា-
 ហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឈា-
 នប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងសម្បយុត្ត-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអតិប្ប-
 ច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិតតិប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងអវិតតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់
 យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចនិយានុលោម ។

សម្បយុត្តវារៈ ដូចគ្នានឹងសំសង្ករវារៈដែរ ។

បញ្ហាវិវរៈ

(១១០) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជា
 បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយ
 ហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
 ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កន ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ បេ ។

ឧស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវិហា

(១១១) និស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ឆម្មោ
នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ឆម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ និស្សនេន
បហាតត្វហេតុកា ហេតុ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ
ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(១១២) និស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ឆម្មោ
និស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ច នេវ និស្សនេន ន
ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច ឆម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋ-
យេន បដ្ឋយោ និស្សនេន បហាតត្វហេតុកា ហេតុ
សម្មយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ
ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ ភាវនាយ ... តីណិ
។ បេ ។ នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុ-
កោ ឆម្មោ នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ ... ឯតំ ។

(១១៣) នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកោ ឆម្មោ និស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស
ឆម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ វិចិត្តាសហ-
កតោ មោហោ សម្មយុត្តកានំ ខន្ធានំ ហេតុប្បដ្ឋ-
យេន បដ្ឋយោ ។

ទស្សនេន បហោតត្ថហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវិវា:

(១១១) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការវិនា ដោយហេតុបច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ដែលមានហេតុ
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយ
ហេតុបច្ច័យ ។

(១១២) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ធម៌ ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង
ដោយហេតុបច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កនផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង
ដោយហេតុបច្ច័យ ។ ដោយការវិនា ... បានដល់វារៈ ៣ ។ បេ ។
ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
ការវិនា (ដែលមានហេតុ)មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវិនា ... បានដល់វារៈ ១ ។

(១១៣) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ ដោយហេតុបច្ច័យ គឺ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយ
វិចិកិតា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កន ដោយហេតុបច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បវដ្តានំ

(១១៤) នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកោ ធម្មោ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកិស្ស
ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧទ្ធច្ឆសហគតោ
មោហោ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ហេតុប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ ។

(១១៥) នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកោ ធម្មោ និស្សនេន បហាតត្វហេតុកិស្ស
ច នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកិស្ស
ច ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ វិចីកិញ្ញាសហ-
គតោ មោហោ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋា-
នានញ្ច រូបានំ ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(១១៦) នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកោ ធម្មោ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកិស្ស
ច នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកិស្ស
ច ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧទ្ធច្ឆសហគ-
តោ មោហោ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋា-
នានញ្ច រូបានំ ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(១១៤) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ការវិនា ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ
ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កន ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

(១១៥) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈផង ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការវិនាផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ មោហៈ ដែលច្រឡំ
ដោយវិចិក្ខា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កនផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរបស់
ផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

(១១៦) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយការវិនាផង ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ មោហៈ ដែលច្រឡំ
ដោយឧទ្ធច្ចៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កនផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរបស់
ផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

ឧស្សនេន បហាតត្វហេតុក្កំពេ បញ្ញាវិហារ

(១០៧) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុក្កំពេ ឆម្មោ
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុក្កំពេ ឆម្មោ អារម្ម-
 ណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទស្សនេន បហាតត្វហេតុក្កំ
 ពតំ អស្សនេន អភិទន្ធិតំ តំ អារម្ម ទស្សនេន
 បហាតត្វហេតុក្កំពេ ពតោ ឧប្បជ្ឈតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ឈតិ
 វិចីក្កិច្ឆា ឧប្បជ្ឈតិ ទស្សនេន បហាតត្វហេតុក្កំ
 ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ ទិដ្ឋិ អស្សនេន អភិទន្ធិតំ
 តំ អារម្ម ទស្សនេន បហាតត្វហេតុក្កំពេ ពតោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ឈតិ វិចីក្កិច្ឆា ឧប្បជ្ឈតិ ទស្សនេន
 បហាតត្វហេតុក្កំ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ វិចីក្កិច្ឆំ
 អារម្ម វិចីក្កិច្ឆា ឧប្បជ្ឈតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ឈតិ ទស្សនេន
 បហាតត្វហេតុក្កំ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ ទស្សនេន
 បហាតត្វហេតុក្កំ ទោមនស្សំ អារម្ម ទស្សនេន
 បហាតត្វហេតុក្កំ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ឈតិ
 វិចីក្កិច្ឆា ឧប្បជ្ឈតិ ។

(១០៨) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុក្កំពេ ឆម្មោ
 នេវ ទស្សនេន ន ការវនាយ បហាតត្វហេតុក្កំពេ
 ឆម្មោ អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អរិយា
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុក្កំ បហីនេ កិលេសេ

ទស្សនេន បហេតុពហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវិវា:

(១១៧) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយការមូលាប្ប-
 ច័យ គឺ (បុគ្គល) ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះរាគៈ ដែលមានហេតុត្រូវ
 លះ ដោយទស្សនៈ រាគៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
 ប្រារព្ធនូវរាគៈនោះ ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង វិចិក្ខុច្ចា កើតឡើង
 ទោមនស្ស ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ កើតឡើង (បុគ្គល)
 ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះទិដ្ឋិ រាគៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
 ទស្សនៈ ប្រារព្ធនូវទិដ្ឋិនោះ ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង វិចិក្ខុច្ចា
 កើតឡើង ទោមនស្ស ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
 កើតឡើង វិចិក្ខុច្ចា ប្រារព្ធនូវវិចិក្ខុច្ចា ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ កើត
 ឡើង ទោមនស្ស ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ កើតឡើង
 ទោមនស្ស ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ប្រារព្ធនូវទោម-
 នស្ស ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ
 កើតឡើង វិចិក្ខុច្ចា កើតឡើង ។

(១១៨) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា
 ដោយការមូលាប្បច័យ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ ពិចារណាពួកកិលេស ដែល
 មានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដែលលះបង់ហើយ នូវពួកកិលេស

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

បច្ចុវេក្ខន្តិ វិក្ខម្ហិតេ ... បុព្វេ ។ បេ ។ ទស្សនេន
 បហាតព្វហេតុកេ ខន្ធ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្ត-
 តោ ... ចេតោបរិយញ្ញាណោ ទស្សនេន បហាតព្វ-
 ហេតុកា ខន្ធ ចេតោបរិយញ្ញាណាស្ស បុព្វេនិវាសា-
 ទុស្សតិញ្ញាណាស្ស យថាភិក្ខុបក្សញ្ញាណាស្ស អនាគ-
 តំសញ្ញាណាស្ស អវជ្ជនាយ មោហាស្ស ច អារម្មណា-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១១៩) ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
 ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកស្ស ច នេវ ទស្សនេន
 ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស
 ... ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកេ ខន្ធ អារត្ត
 វិចិត្តិច្ឆាសហគតា ខន្ធ ច មោហោ ច ឧប្បជ្ឈន្តិ ។

(១២០) ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
 ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណា-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកំ វាតំ
 អស្សាទេតិ អភិទន្ធាតិ តំ អារត្ត ភាវនាយ បហា-
 តព្វហេតុកោ វាតោ ឧប្បជ្ឈតិ ឧទ្ធច្ចំ ឧប្បជ្ឈតិ ភាវ-
 នាយ បហាតព្វហេតុកំ នោមទស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ ឧទ្ធច្ចំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ដែលសង្កត់សង្កិនហើយ . . . ក្នុងកាលមុន ។ បេ ។ (ពិចារណា)

នូវពួកខ្លួន ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ថាមិនទៀង ជា
ទុក្ខ មិនមែនខ្លួន . . . ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ពួកខ្លួន ដែលមាន
ហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវចេតា-
បរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសនុស្សតិញ្ញាណ យថាកម្មបគញ្ញាណ អនាគត-
សញ្ញាណ និងមោហៈ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។

(១១៩) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ធម៌ ដែលមាន
ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសផង . . .
គឺ ពួកខ្លួន ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រភាគី មោហៈភក្តី ប្រារព្ធនូវពួកខ្លួន
ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ។

(១២០) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាស ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាស ដោយការម្មណប្បច្ច័យ
គឺ (បុគ្គល) ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះពត៌ៈ ដែលមានហេតុត្រូវ
លះ ដោយការវិនាស ពត៌ៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាស
ប្រារព្ធ នូវពត៌ៈនោះ ទើបកើតឡើង ឧទ្ធច្ចៈ កើតឡើង ទោម-
នស្ស ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាស កើតឡើង ឧទ្ធច្ចៈ

ឧស្សនេន បហាតត្វហេតុក្កតិកេ បញ្ញាវារោ

អារត្ត ឧទ្ធច្ចំ ឧប្បជ្ជតិ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ
 នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ
 នោមនស្សំ អារត្ត ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ
 នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ឧទ្ធច្ចំ ឧប្បជ្ជតិ ។

(១២០) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
 នស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស . . . ភាវ-
 នាយ បហាតត្វហេតុកំ វាតំ អស្សនេតិ អភិនន្តតិ
 តំ អារត្ត នស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ វាកោ
 ឧប្បជ្ជតិ ធិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ វិចីក្កា ឧប្បជ្ជតិ នស្ស-
 នេន បហាតត្វហេតុកំ នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ឧទ្ធច្ចំ
 អារត្ត ធិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ វិចីក្កា ឧប្បជ្ជតិ នស្សនេន
 បហាតត្វហេតុកំ នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ភាវនាយ
 បហាតត្វហេតុកំ នោមនស្សំ អារត្ត នស្សនេន
 បហាតត្វហេតុកំ នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ធិដ្ឋិ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ វិចីក្កា ឧប្បជ្ជតិ ។

(១២២) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
 នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស . . . អរិយា ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ
 បហំនំ កិលេសំ បច្ចវេត្តន្តិ វិក្កម្ពិតកិលេសំ . . .

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

ប្រាជ្ញាប្បវត្តន្តៈ ទើបកើតឡើង ទោមនស្ស ដែលមានហេតុត្រូវ
លះ ដោយការវិនា កើតឡើង ទោមនស្ស ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយការវិនា ប្រាជ្ញាប្បវត្តន្តៈ ទោមនស្ស ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយ
ការវិនា ទើបកើតឡើង ទទួលៈ កើតឡើង ។

(១២១) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ . . . គឺ (បុគ្គល)
ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះរាគៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា
រាគៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ប្រាជ្ញាប្បវត្តន្តៈនោះ
ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង វិចិត្តិច្ឆា កើតឡើង ទោមនស្ស ដែល
មានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ កើតឡើង ទិដ្ឋិ ប្រាជ្ញាប្បវត្តន្តៈ
ទើបកើតឡើង វិចិត្តិច្ឆា កើតឡើង ទោមនស្ស ដែលមានហេតុត្រូវ
លះ ដោយទស្សនៈ កើតឡើង ទោមនស្ស ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ ប្រាជ្ញាប្បវត្តន្តៈ ទោមនស្ស ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ការវិនា ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង វិចិត្តិច្ឆា កើតឡើង ។

(១២២) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា
ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា . . . គឺ ពួកព្រះអរិយបុគ្គល
ពិចារណា នូវកិលេស ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការ
វិនា ដែលលះបង់ហើយ នូវកិលេសដែលសង្កត់សង្កិនហើយ . . .

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

បុព្វេ សមុទាចិណ្ណោ . . . ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុ-
 កេ ខន្ធ អនិច្ចតោ . . . ចេតោបរិយញ្ញាណោ ភាវ-
 នាយ បហាវត្ថុហេតុកា ខន្ធ ចេតោបរិយញ្ញា-
 ណស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណស្ស យថាកម្ម-
 បកញ្ញាណស្ស អនាគតំសញ្ញាណស្ស អាវជ្ជនាយ
 មោហស្ស ច អាវម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១២៣) ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុកោ ធម្មោ
 នស្សនេន បហាវត្ថុហេតុកស្ស ច នេវ នស្សនេន
 ន ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស
 អាវម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ភាវនាយ បហាវត្ថុ-
 ហេតុកេ ខន្ធ អាវត្ត វិចីក៏ច្ឆាសហគតា ខន្ធ ច
 មោហោ ច ឧប្បជ្ឈន្តិ ។

(១២៤) ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុកោ ធម្មោ
 ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុកស្ស ច នេវ នស្សនេន
 ន ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស . . .
 ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុកេ ខន្ធ អាវត្ត ឧទ្ធច្ច-
 សហគតា ខន្ធ ច មោហោ ច ឧប្បជ្ឈន្តិ ។

គភ៌ធម្មបិដក អនុលោមតិកប្បដ្ឋាន

(ពួកកិលេស) ដែលធ្លាប់សន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន... ពួកខន្ធ ដែល
 មានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ថាមិនទៀង ... ពួកខន្ធ ដែល
 មានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ដោយចេតនាបរិយញ្ញាណ ជាបច្ច័យ
 នៃការតិចារណា នូវចេតនាបរិយញ្ញាណ បុរោនីវាសានុស្សតិញ្ញាណ
 យថាភម្មបគញ្ញាណ អនាគតិសញ្ញាណ និងមោហៈ ដោយការម្សុណ-
 ប្បច្ច័យ ។

(១២៣) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិន
 ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដោយការម្សុ-
 ណប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធាវិជ្ជាឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រភិក្ខុ មោហៈភិក្ខុ
 ប្រារព្ធ នូវខន្ធាវិជ្ជាឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា
 ទើបកើតឡើង ។

(១២៤) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា (ជាបច្ច័យ)
 នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដែលមានហេតុមិន
 ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ... គឺ ខន្ធ
 វិជ្ជាឡាយ ដែលច្រឡំដោយទុច្ច័យភិក្ខុ មោហៈភិក្ខុ ប្រារព្ធ នូវខន្ធ
 វិជ្ជាឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ។

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកុត្តិកេ បញ្ញាវាហេ

[១២៥] នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកោ ធម្មោ នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ នាធំ ទត្វា ... ។ វិត្តារេតត្វំ ទស្សនត្តិក-
សទិសំ ។ ... អារម្មនាយ មោហស្ស ច អារម្ម-
ណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[១២៦] នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាត-
ត្វហេតុកោ ធម្មោ ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ នាធំ ទត្វា ... ។
យថា ទស្សនត្តិកំ ។

[១២៧] នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកោ ធម្មោ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ នាធំ ទត្វា ... ។
យថា ទស្សនត្តិកំ ។

[១២៨] នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកោ ធម្មោ ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស
ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុ-
កស្ស ច ធម្មស្ស ... ចត្តំ អារត្ត វិចីកិច្ឆាសហ-
គតា ខន្ធា ច មោហោ ច ឧប្បជ្ឈន្តិ សោតំ... វត្តំ ...

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តកៈ បញ្ញាវារៈ

(១២៥) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ដោយការម្សឺណាប្បច្ច័យ គឺ (បុគ្គល) ឲ្យទាន . . . ។ (ភាគនេះ) ប្រាកដស្មើដោយទស្សនត្ថិកៈ ដែលបណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារ ។ . . . ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណាផង នៃមោហៈផង ដោយការម្សឺណាប្បច្ច័យ ។

(១២៦) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយការម្សឺណាប្បច្ច័យ គឺ (បុគ្គល) ឲ្យទាន . . . ។ ដូចទស្សនត្ថិកៈ ។

(១២៧) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ដោយការម្សឺណាប្បច្ច័យ គឺ (បុគ្គល) ឲ្យទាន . . . ។ ដូចទស្សនត្ថិកៈ ។

(១២៨) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង . . . គឺ ខន្ធាងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រច្នាត្តិមោហៈក្តី ប្រារព្ធ នូវចក្ខុ ទើបកើតឡើង នូវសាតៈ . . . នូវវត្ថុ . . .

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាវត្ថូហេតុកេ
 ខន្ធន្ត អារត្ត វិចីតិច្ឆាសហគតា ខន្ធន្ត ច មោហោ
 ច ទប្បជ្ឈន្តិ ។

(១២៩) នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
 វត្ថូហេតុកោ ធម្មោ ភាវនាយ បហាវត្ថូហេតុកស្ស
 ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាវត្ថូហេតុកស្ស
 ច ធម្មស្ស អារម្មណាច្ច្រយេន បច្ចយោ ចក្កំ . . .
 វត្ថំ . . . នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាវត្ថូហេតុ-
 កេ ខន្ធន្ត អារត្ត ទុក្ខត្ថសហគតា ខន្ធន្ត ច មោហោ
 ច ទប្បជ្ឈន្តិ ។

(១៣០) ទស្សនេន បហាវត្ថូហេតុកោ ច នេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាវត្ថូហេតុកោ ច ធម្មា
 ទស្សនេន បហាវត្ថូហេតុកស្ស ធម្មស្ស . . . វិចី-
 តិច្ឆាសហគតេ ខន្ធន្ត ច មោហាញ្ច អារត្ត ទស្សនេន
 បហាវត្ថូហេតុកោ ខន្ធន្ត ទប្បជ្ឈន្តិ ។

(១៣១) ទស្សនេន បហាវត្ថូហេតុកោ ច នេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាវត្ថូហេតុកោ ច ធម្មា

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ខន្ធចាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រភ័ក្ត្រ មោហៈក្តី ប្រាវត្ថ ទ្វារខន្ធ
ចាំងឡាយ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ។

(១២៩) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយការវិនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដោយការមូលប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធចាំងឡាយ
ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈក្តី មោហៈក្តី ប្រាវត្ថ ទ្វារចក្ខុ ... ទ្វារ
វត្ថុ ... ទ្វារខន្ធចាំងឡាយ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ។

(១៣០) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាក្តី
ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ... គឺ
ខន្ធចាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ប្រាវត្ថ ទ្វារ
ខន្ធចាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រភ័ក្ត្រផង មោហៈផង ទើបកើត
ឡើង ។

(១៣១) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាក្តី

ឧបសគ្គ បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវិហ

នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិចីក្ខន្ធសហា-
 តតេ ខន្ធេ ច មោហេត្វ អារត្ត នេវ ទស្សនេន
 ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកា ខន្ធវា ច មោហោ
 ច ឧប្បជ្ឈន្តិ ។

(១៣២) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកា ច នេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកា ច ធម្មា
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ច នេវ ទស្សនេន
 ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស...
 វិចីក្ខន្ធសហាតតេ ខន្ធេ ច មោហេត្វ អារត្ត វិចី-
 ក្ខន្ធសហាតតា ខន្ធវា ច មោហោ ច ឧប្បជ្ឈន្តិ ។

(១៣៣) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកា ច នេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកា ច ធម្មា
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស... ឧទ្ធច្ច-
 សហាតតេ ខន្ធេ ច មោហេត្វ អារត្ត ទស្សនេន
 បហាតត្វហេតុកា ខន្ធវា ឧប្បជ្ឈន្តិ ។

(១៣៤) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកា ច នេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកា ច

ទស្សនេន បហេតុពហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ដោយការមូលប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធាន័ឡាយ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ក្តី មោហៈក្តី ប្រាជ្ញា នូវខន្ធាន័ឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុផ្សាផ្សំ មោហៈផង ទើបកើតឡើង ។

(១៣២) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង . . . គឺ ខន្ធាន័ឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុផ្សាផ្សំ មោហៈក្តី ប្រាជ្ញា នូវខន្ធាន័ឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុផ្សាផ្សំ មោហៈផង ទើបកើតឡើង ។

(១៣៣) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ . . . គឺ ខន្ធាន័ឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ប្រាជ្ញា នូវខន្ធាន័ឡាយ ដែលច្រឡំដោយទុក្ខច្ចៈផង មោហៈផង ទើបកើតឡើង ។

(១៣៤) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាក្តី

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមន្តិកប្បដ្ឋានំ

ធម្មា ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកកស្ស ធម្មស្ស ...
 ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធទេ ច មោហញ អារត្ត ភាវនាយ
 បហាតត្វហេតុកា ខន្ធទេ ឧប្បជ្ឈន្តិ ។

(១៣៥) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកក ច នេវ
 នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកក ច ធម្មា
 នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកកស្ស
 ធម្មស្ស ... ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធទេ ច មោហញ អា-
 រត្ត នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកក
 ខន្ធទេ ច មោហា ច ឧប្បជ្ឈន្តិ ។

(១៣៦) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកក ច នេវ
 នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកក ច ធម្មា
 នស្សនេន បហាតត្វហេតុកកស្ស ច នេវ នស្សនេន
 ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកកស្ស ច ធម្មស្ស ...
 ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធទេ ច មោហញ អារត្ត វិនិក្ខន្ទា-
 សហគតា ខន្ធទេ ច មោហា ច ឧប្បជ្ឈន្តិ ។

(១៣៧) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកក ច នេវ
 នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកក ច ធម្មា
 ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកកស្ស ច នេវ នស្សនេន
 ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកកស្ស ច ធម្មស្ស ...

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា . . . គឺ ខន្ធ
 តាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ប្រាសាទ នូវខន្ធ
 តាំងឡាយ ដែលប្រឡំដោយទុច្ច័យផង មោហៈផង ទើបកើតឡើង ។

(១៣៥) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ដែល
 មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ជា
 បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
 ដោយការវិនា . . . គឺ ខន្ធតាំងឡាយ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា មោហៈក្តី ប្រាសាទ នូវខន្ធ
 តាំងឡាយ ដែលប្រឡំដោយទុច្ច័យផង មោហៈផង ទើបកើតឡើង ។

(១៣៦) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ដែលមាន
 ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ជា
 បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមាន
 ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង . . .
 គឺ ខន្ធតាំងឡាយ ដែលប្រឡំដោយវិចិត្រក្តី មោហៈក្តី ប្រាសាទ នូវខន្ធ
 តាំងឡាយ ដែលប្រឡំដោយទុច្ច័យផង មោហៈផង ទើបកើតឡើង ។

(១៣៧) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ដែល
 មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ជា
 បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដែលមាន
 ហេតុ មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង . . .

ឧស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវិហេ

ឧទ្ធច្ចុសហាគតេ ខន្ធន មោហាញ អារត្ត ឧទ្ធច្ចុ-
សហាគតា ខន្ធន មោហោ ច ឧប្បជ្ឈន្តិ ។

(១៣៩) ឧស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
ឧស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អនិប-
តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ឧស្សនត្ថិកសទិសំ ។
នស បញ្ញា ។

(១៣៩) ឧស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
ឧស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា ឧស្សនេន បហាតត្វ-
ហេតុកោ ខន្ធន បច្ចិមាធំ បច្ចិមាធំ ឧស្សនេន បហា-
តត្វហេតុកោធំ ខន្ធន អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៤០) ឧស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
នេ ឧស្សនេន ន ការាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា
វិចិត្តាសហាគតា ខន្ធន បច្ចិមស្ស បច្ចិមស្ស មោ-
ហស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧស្សនេន បហា-
តត្វហេតុកោ ខន្ធន វិជ្ជានស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

គឺ ខន្ធចាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយទុច្ចៈក្តី មោហៈក្តី ប្រារព្ធ
នូវខន្ធចាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយទុច្ចៈផង មោហៈផង ទើបកើត
ឡើង ។

(១៣៨) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។
(ពាក្យនេះ) ប្រាកដស្មើដោយទស្សនគ្គិកៈដែរ ។ ប្រសា ១០ យ៉ាង ។

(១៣៩) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ
គឺ ខន្ធចាំងឡាយ មុន ។ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជា
បច្ច័យ នៃខន្ធចាំងឡាយ ក្រោយ ។ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(១៤០) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
ការវិនា ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធចាំងឡាយមុន ។ ដែលច្រឡំដោយ
វិចិត្រច្ចា ជាបច្ច័យ នៃមោហៈក្រោយ ។ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ខន្ធចាំង-
ឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃវដ្តនេះ
(ការចេញ) ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បជ្ឈានំ

[១៤១] នស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
 នស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ច នេវ នស្សនេន
 ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស អនន្ត-
 វប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា វិនិក្ខិច្ឆាសហ-
 គតា ខន្ធា បច្ឆិមាទំ បច្ឆិមាទំ វិនិក្ខិច្ឆាសហគតាទំ
 ខន្ធាទំ មោហស្ស ច អនន្តវប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៤២] ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ភា-
 វនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អនន្តវប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា ភាវនាយ បហាតត្វ-
 ហេតុកោ ខន្ធា បច្ឆិមាទំ បច្ឆិមាទំ ភាវនាយ បហា-
 តត្វហេតុកាទំ ខន្ធាទំ អនន្តវប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៤៣] ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
 នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស . . . បុរិមា បុរិមា ឧទ្ធច្ចសហគតា ខន្ធា
 បច្ឆិមស្ស បច្ឆិមស្ស មោហស្ស អនន្តវប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ខន្ធា វុដ្ឋា-
 នស្ស អនន្តវប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(១៤១) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមាន
ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសផង ដោយ
អនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធតាំងឡាយ មុន ។ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រច្នា ជា
បច្ច័យ នៃខន្ធតាំងឡាយ ក្រោយ ។ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រច្នាផង
មោហៈផង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(១៤២) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ
ខន្ធតាំងឡាយមុន ។ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ
នៃខន្ធតាំងឡាយ ក្រោយ ។ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា
ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(១៤៣) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុ មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវិនា . . . គឺ ខន្ធតាំងឡាយមុន ។ ដែលច្រឡំដោយខន្ធច្នា
ជាបច្ច័យ នៃមោហៈក្រោយ ។ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ខន្ធតាំងឡាយ
ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃវុជ្ជនៈ ដោយ
អនន្តរប្បច្ច័យ ។

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវិវា

(១៤២) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តា ធម្មោ
 ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តស្ស ច នេវ ទស្សនេន ន
 ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តស្ស ច ធម្មស្ស ... បុរិ-
 មា បុរិមា ឧទ្ធច្ចសហគតា ខន្ធា បច្ឆិមាធំ បច្ឆិមាធំ
 ឧទ្ធច្ចសហគតាធំ ខន្ធាធំ មោហស្ស ច អនន្តរប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។

(១៤៣) នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
 ហេតុកត្តា ធម្មោ នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
 តត្វហេតុកត្តស្ស ធម្មស្ស ... បុរិមា បុរិមា វិចីកិច្ចា-
 សហគតា ឧទ្ធច្ចសហគតា មោហា បច្ឆិមស្ស
 បច្ឆិមស្ស វិចីកិច្ចាសហគតស្ស ឧទ្ធច្ចសហគតស្ស
 មោហស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា
 នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តា
 ខន្ធា បច្ឆិមាធំ បច្ឆិមាធំ នេវ ទស្សនេន ន ភាវ-
 នាយ បហាតត្វហេតុកត្តាធំ ខន្ធាធំ អនន្តរប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ អនុលោមំ កោត្រកុស្ស អនុលោមំ វេទា-
 នស្ស ។ សង្ខតំ ។ និរោធា វុដ្ឋហន្តស្ស នេវ-
 សញ្ញាណសញ្ញាយតំ ផលសមាបត្តិយា អនន្តរប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវិរៈ

(១៤៤) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដែលមានហេតុមិន
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការវិនាផង ... គឺ ខន្ធ
ទាំងឡាយ មុនៗ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ
ក្រោយៗ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង មោហៈផង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(១៤៥) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ... គឺ មោហៈមុនៗ ដែលច្រឡំ
ដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ជាបច្ច័យ នៃមោហៈក្រោយៗ ដែល
ច្រឡំដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ខន្ធទាំង-
ឡាយមុនៗ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយក្រោយៗ ដែលមានហេតុមិន
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ដោយអនន្តរប្ប-
ច្ច័យ អនុលាម (ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រភូ អនុលាម (ជាបច្ច័យ) នៃ
វេទានៈ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ នេវសញ្ញានាសញ្ញាភនៈ (របស់
ព្រះអរិយបុគ្គល) កាលចេញ អំពីនិរោធន៍ ជាបច្ច័យ នៃផលសមាបត្តិ
ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

(១៤៦) នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
 តត្ថហេតុកោ ធម្មោ និស្សនេន បហាតត្ថហេតុ-
 កស្ស ធម្មស្ស ... បុរិមោ បុរិមោ វិនិក្ខិប្ខាសហ-
 គតោ មោហោ បច្ឆិមាធំ បច្ឆិមាធំ វិនិក្ខិប្ខាសហ-
 គតាធំ ខន្ធាធំ អនន្តរវ្យាដ្ឋយេន បច្ឆយោ អាវដ្ឋនា
 និស្សនេន បហាតត្ថហេតុកាធំ ខន្ធាធំ អនន្តរវ្យាដ្ឋ-
 យេន បច្ឆយោ ។

(១៤៧) នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថ-
 ហេតុកោ ធម្មោ ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស ... បុរិមោ បុរិមោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ
 បច្ឆិមាធំ បច្ឆិមាធំ ឧទ្ធច្ចសហគតាធំ ខន្ធាធំ អនន្ត-
 រវ្យាដ្ឋយេន បច្ឆយោ អាវដ្ឋនា ភាវនាយ បហាតត្ថ-
 ហេតុកាធំ ខន្ធាធំ អនន្តរវ្យាដ្ឋយេន បច្ឆយោ ។

(១៤៨) នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
 តត្ថហេតុកោ ធម្មោ និស្សនេន បហាតត្ថហេតុកស្ស
 ច នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុកស្ស
 ច ធម្មស្ស ... បុរិមោ បុរិមោ វិនិក្ខិប្ខាសហគតោ
 មោហោ បច្ឆិមាធំ បច្ឆិមាធំ វិនិក្ខិប្ខាសហគតាធំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(១៤៦) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ... គឺ មោហៈ មុនៗ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុជា ជាបច្ច័យ នៃខន្ធាន្តឡាយ ក្រោយៗ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុជា ដោយអនន្តប្បច្ច័យ ការវដ្តនៈ (ការពិចារណា) ជាបច្ច័យ នៃខន្ធាន្តឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយអនន្តប្បច្ច័យ ។

(១៤៧) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ... គឺ មោហៈ មុនៗ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធាន្តឡាយ ក្រោយៗ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ដោយអនន្តប្បច្ច័យ ការវដ្តនៈ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធាន្តឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ដោយអនន្តប្បច្ច័យ ។

(១៤៨) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ... គឺ មោហៈ មុនៗ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុជា ជាបច្ច័យ នៃខន្ធាន្តឡាយ ក្រោយៗ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុជាផង

ទស្សនៈ បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវិហា

ទន្ធានំ មោហាស្ស ច អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អារដ្ឋនា វិចីក្កិញ្ញាសហគតានំ ទន្ធានំ មោហាស្ស ច
 អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៤៩) នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
 ហេតុកោ ធម្មោ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច
 នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច
 ធម្មស្ស ... បុរិមោ បុរិមោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ
 បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ ឧទ្ធច្ចសហគតានំ ទន្ធានំ មោ-
 ហាស្ស ច អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារដ្ឋនា ឧទ្ធច្ច-
 សហគតានំ ទន្ធានំ មោហាស្ស ច អនន្តរប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

(១៥០) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ច នេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មោ
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា វិចីក្កិញ្ញាសហគតា
 ទន្ធា ច មោហោ ច បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ វិចីក្កិញ្ញា-
 សហគតានំ ទន្ធានំ អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៥១) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ច នេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មោ

ទស្សនេន បហោតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

មោហៈផង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ភាវជ្ជនៈ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធចាំងឡាយ
ដែលច្រឡំដោយវិចិកិតាផង មោហៈផង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(១៤៩) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយភាវនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ភាវនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយភាវនាផង ... គឺ មោហៈមុន ។ ដែលច្រឡំដោយឧច្ឆ័យៈ ជា
បច្ច័យ នៃខន្ធចាំងឡាយក្រោយ ។ ដែលច្រឡំដោយឧច្ឆ័យៈផង មោហៈ
ផង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ភាវជ្ជនៈ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធចាំងឡាយ ដែល
ច្រឡំដោយឧច្ឆ័យៈផង មោហៈផង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(១៥០) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាក្តី
ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយ
អនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធចាំងឡាយ មុន ។ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិតា
មោហ ក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធចាំងឡាយ ក្រោយ ។ ដែលច្រឡំដោយ
វិចិកិតា ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(១៥១) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាក្តី

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស ... បុរិមា បុរិមា វិចីកិត្តាសហគតា ខន្ធា
 ច មោហោ ច បច្ឆិមស្ស បច្ឆិមស្ស មោហស្ស អនន្ត-
 រប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិចីកិត្តាសហគតា ខន្ធា ច
 មោហោ ច វុជ្ជានស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៥២] ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ច នេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មា
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ច នេវ ទស្សនេន
 ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស ...
 បុរិមា បុរិមា វិចីកិត្តាសហគតា ខន្ធា ច មោហោ
 ច បច្ឆិមាធំ បច្ឆិមាធំ វិចីកិត្តាសហគតាធំ ខន្ធាធំ
 មោហស្ស ច អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៥៣] ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច នេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មា
 ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ភីណិ ។ ទស្សនេន សទិសំ កមធំ ។

[១៥៤] ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មា
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស សម-
 នន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អនន្តរសទិសំ ។

(ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា... គឺ ខន្ធាវាសនា មុន ។ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រភិក្ខុ មោហៈភិក្ខុ ជាបច្ច័យ នៃមោហៈ ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ ខន្ធាវាសនា ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រភិក្ខុ មោហៈភិក្ខុ ជាបច្ច័យ នៃវដ្តនេះ ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ ។

(១៥២) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈភិក្ខុ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាភិក្ខុ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង... គឺ ខន្ធាវាសនា មុន ។ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រភិក្ខុ មោហៈភិក្ខុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធាវាសនា ក្រោយ ។ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រភិក្ខុផង មោហៈផង ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ ។

(១៥៣) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាភិក្ខុ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាភិក្ខុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ (បានដល់ពាក្យបុច្ឆានិន្ទវិសដ្ឋនា) ពា លើក ។ ដំណើរ (នេះ) ប្រាកដស្មើ ដោយទស្សនៈដែរ ។

(១៥៤) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយសមនន្តរាប្បច្ច័យ ។ (ពាក្យនេះ) ប្រាកដស្មើ ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យដែរ ។

ទស្សនៈ បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវិហា

សហជាតប្បដូយេន បច្ចយោ ។ សង្ខតំ ។ បដិច្ច-
 វារេ សហជាតសទិសំ ។ អនាមនាប្បដូយេន បច្ច-
 យោ ។ សង្ខតំ ។ បដិច្ចវារេ អនាមនាសទិសំ ។
 និស្សយប្បដូយេន បច្ចយោ ។ សង្ខតំ ។ បច្ចយវារេ
 និស្សយវារសទិសំ ។ វិសុំ យេវនា នត្តិ ។

[១៥៥] ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកោ នម្មោ
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកស្ស នម្មស្ស ឧបនិស្ស-
 យប្បដូយេន បច្ចយោ អារម្មណ្យបនិស្សយោ អនន្ត-
 រូបនិស្សយោ បកក្ខបនិស្សយោ ។ បកក្ខបនិស្ស-
 យោ ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកតំ វាតំ ឧបនិស្សា-
 យ ចាលាំ ហនតិ ... សង្ខំ ភិណ្ឌតិ ទស្សនេន
 បហាតត្វហេតុកតំ នោសំ ... ហេហំ ... ទីដ្ឋី ...
 បត្ថនំ ឧបនិស្សាយ ចាលាំ ហនតិ ... សង្ខំ ភិណ្ឌតិ
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកតោ វាកោ ... នោសោ
 មោហោ ទីដ្ឋី ... បត្ថនា ទស្សនេន បហាតត្វហេតុ-
 កស្ស វាកស្ស បត្ថនាយ ឧបនិស្សយប្បដូយេន
 បច្ចយោ ។

ទស្សនៈនៃ បរោតត្ថបរោតត្ថភូត្តិកៈ បញ្ចក្ការៈ

ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ (ពាក្យនេះ)

ប្រាកដស្មើ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ក្នុងបដិច្ចវារៈដែរ ។ ជាបច្ច័យ

ដោយអត្ថាម្បាប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ (ពាក្យនេះ) ប្រាកដ

ស្មើដោយអត្ថាម្បាប្បច្ច័យ ក្នុងបដិច្ចវារៈដែរ ។ ជាបច្ច័យ ដោយ

និស្សយប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ (ពាក្យនេះ) ប្រាកដស្មើ ដោយ

និស្សយវារៈ ក្នុងបច្ច័យវារៈដែរ ។ តំណផ្សេងគ្នា (នៃធម៌ទាំងនោះ)

មិនមានទេ ។

(១៩៩) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ

នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយឧបនិស្ស-

យប្បច្ច័យ បានដល់ការម្សត្តបនិស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យ និងបកត្ថប-

និស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យនូវរាគៈ ដែលមាន

ហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ហើយសម្លាប់សត្វ ... បំបែកសង្ឃ

នូវទោសៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ... នូវមោហៈ

... នូវទិដ្ឋិ ... អាស្រ័យនូវសេចក្តីប្រាថ្នា ហើយសម្លាប់សត្វ ...

បំបែកសង្ឃ រាគៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ...

ទោសៈ មោហៈ ទិដ្ឋិ ... សេចក្តីប្រាថ្នា ជាបច្ច័យ នៃរាគៈ និង

សេចក្តីប្រាថ្នា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយឧប-

និស្សយប្បច្ច័យ ។

(១៥៦) ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
 នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរូប-
 និស្សយោ បកត្ថបនិស្សយោ ។ បកត្ថបនិស្សយោ
 ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ វាតំ ឧបនិស្សយ ទានំ
 ទេតិ ... សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ ទស្សនេន បហាតព្វ-
 ហេតុកំ ទោសំ ... មោហំ ... ទិដ្ឋិ ... បត្តនំ
 ឧបនិស្សយ ទានំ ទេតិ ... សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ
 ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ វាតោ ... បត្តនា
 សទ្ធាយ បញ្ញាយ កាយិកស្ស សុខស្ស កាយិ-
 កស្ស ទុក្ខស្ស ផលសមាបត្តិយា មោហាស្ស ច
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៥៧) ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
 ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកស្ស ច នេវ ទស្សនេន
 ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស ឧប-
 និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បក-
 ត្ថបនិស្សយោ ។ បកត្ថបនិស្សយោ ទស្សនេន
 បហាតព្វហេតុកោ វាតោ ... ទោសា មោហា
 ទិដ្ឋិ ... បត្តនា វិចិត្តាសហគតានំ ខន្ធានំ មោ-
 ហាស្ស ច ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(១៥៦) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
 ការវិនា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបក-
 ក្ខន្ធនិស្ស័យ ។ បកក្ខន្ធនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យនូវរាគៈ ដែល
 មានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ហើយឲ្យទាន ... ញ៉ាំងសមាបត្តិ
 ឲ្យកើតឡើង នូវទោសៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ...
 នូវមោហៈ នូវទិដ្ឋិ អាស្រ័យនូវសេចក្តីប្រាថ្នា ហើយឲ្យ
 ទាន ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង រាគៈ ដែលមានហេតុត្រូវ
 លះ ដោយទស្សនៈ... សេចក្តីប្រាថ្នា ជាបច្ច័យ នៃសទ្ធា បញ្ញា
 កាយិកសុខ កាយិកទុក្ខ ផលសមាបត្តិ និងមោហៈ ដោយឧបនិស្ស-
 យប្បច្ច័យ ។

(១៥៧) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុ
 មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដោយ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកក្ខន្ធនិស្ស័យ ។
 បកក្ខន្ធនិស្ស័យ គឺ រាគៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ...
 ទោសៈ មោហៈ ទិដ្ឋិ... សេចក្តីប្រាថ្នា ជាបច្ច័យ នៃខន្ធាវិជ្ជាឡាយ
 ដែលប្រឡំដោយវិចិក្ខាផង នៃមោហៈផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

ឧប្បនេស បហាតត្វហេតុក្កិកេ បញ្ញាវិហ

(១៥៨) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
 ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្ស-
 យប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌបនិស្សយោ អនន្ត-
 រូបនិស្សយោ បកត្វបនិស្សយោ ។ បកត្វបនិស្ស-
 យោ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ រកោ ... ទោ-
 សោ មោហោ មាឆោ ... បត្តនា ភាវនាយ បហាតត្វ-
 ហេតុកស្ស រកស្ស ទោសស្ស មោហស្ស មាឆស្ស
 បត្តនាយ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៥៩) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស ឧប-
 និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌបនិស្សយោ
 អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្វបនិស្សយោ ។ បកត្វ-
 បនិស្សយោ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ រកំ
 ឧបនិស្សយ ចាណំ ហនតិ ... សង្ឃំ ភិណ្ឌតិ
 ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ទោសំ ... មោហំ ...
 មាឆំ ... បត្តនំ ឧបនិស្សយ ចាណំ ហនតិ
 ... សង្ឃំ ភិណ្ឌតិ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ
 រកោ ... បត្តនា ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស
 រកស្ស ទោសស្ស មោហស្ស ទិដ្ឋិយា បត្តនាយ

ទស្សនេន ហោតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ចារាវៈ

(១៥៨) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
បានដល់ការម្សឈូបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកតូបនិស្ស័យ ។
បកតូបនិស្ស័យ គឺ រាគៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ...
ទោសៈ មោហៈ មានៈ ... សេចក្តីប្រាថ្នា ជាបច្ច័យ នៃរាគៈ
ទោសៈ មោហៈ មានៈ និងសេចក្តីប្រាថ្នា ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយការវិនា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(១៥៩) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយឧបនិស្ស-
យប្បច្ច័យ បានដល់ការម្សឈូបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកតូប-
និស្ស័យ ។ បកតូបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវរាគៈ ដែល
មានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ហើយសម្លាប់សត្វ ... បំបែក
សង្ឃ នូវទោសៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ... នូវ
មោហៈ ... នូវមានៈ ... អាស្រ័យ នូវសេចក្តីប្រាថ្នា ហើយ
សម្លាប់សត្វ ... បំបែកសង្ឃ រាគៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ការវិនា ... សេចក្តីប្រាថ្នា ជាបច្ច័យ នៃរាគៈ ទោសៈ មោហៈ
និងសេចក្តីប្រាថ្នា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ សកកណ្ណោ ឆន្ទ-
រាគោ បរកណ្ណោ ឆន្ទរាគស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ សកបរិក្កហោ ឆន្ទរាគោ បរបរិក្កហោ ឆន្ទ-
រាគស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៦០] ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរ-
និស្សយោ បកត្វបនិស្សយោ ។ បកត្វបនិស្សយោ
ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកំ រាគំ ឧបនិស្សយ ផានំ
ទេតិ ... សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ ភាវនាយ បហាតព្វ-
ហេតុកំ ទោសំ ... មោហំ ... ផានំ ... បត្តនំ
ឧបនិស្សយ ផានំ ទេតិ ... សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ
ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកោ រាគោ ... បត្តនា
សទ្ធាយ បញ្ញាយ កាយិកស្ស សុខស្ស កាយិ-
កស្ស ទុក្ខស្ស ផលសមាបត្តិយា មោហស្ស ច
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៦១] ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកស្ស ច នេវ ទស្សនេន
ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស ...

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ឆន្ទរាគៈ ក្នុងទ្រព្យរបស់ខ្លួន ជាបច្ច័យ នៃ
ឆន្ទរាគៈ ក្នុងទ្រព្យរបស់បុគ្គលដទៃ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ឆន្ទរាគៈ
ក្នុងការហ្នឹងហែងរបស់ខ្លួន ជាបច្ច័យ នៃឆន្ទរាគៈ ក្នុងការហ្នឹងហែង
របស់បុគ្គលដទៃ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(១៦០) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
ការវិនា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបក-
ត្ថូបនិស្ស័យ ។ បកត្ថូបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យនូវរាគៈ ដែល
មានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ហើយឲ្យទាន ... ញ៉ាំងសមាបត្តិ
ឲ្យកើតឡើង នូវទោសៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ...
នូវមោហៈ ... នូវមានៈ ... អាស្រ័យនូវសេចក្តីប្រាថ្នា ហើយឲ្យ
ទាន ... ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង រាគៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយការវិនា ... សេចក្តីប្រាថ្នា ជាបច្ច័យ នៃសទ្ធា បញ្ញា កាយិក-
សុខ កាយិកទុក្ខ ផលសមាបត្តិ និងមោហៈ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(១៦១) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា (ជាបច្ច័យ)
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុ
មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ...

ឧប្បនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវិហា

បកក្ខបដិស្សយោ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ
 វកោ ... បត្តនា វិចិត្តិញ្ញាសហគតានំ ខន្ធានំ មោ-
 ហាស្ស ច ឧបដិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៦២) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ឆម្មោ
 ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច នេវ ទស្សនេន
 ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច ឆម្មស្ស ឧប-
 ដិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្ត្របដិស្សយោ បក-
 ក្ខបដិស្សយោ ។ បកក្ខបដិស្សយោ ភាវនាយ បហា-
 តត្វហេតុកោ វកោ ... បត្តនា ឧទ្ធច្ចសហគតានំ
 ខន្ធានំ មោហាស្ស ច ឧបដិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៦៣) នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
 តត្វហេតុកោ ឆម្មោ នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
 បហាតត្វហេតុកស្ស ឆម្មស្ស ឧបដិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ អារម្មណ្ឌបដិស្សយោ អនន្ត្របដិស្សយោ
 បកក្ខបដិស្សយោ ។ បកក្ខបដិស្សយោ សន្ធិំ ឧប-
 ដិស្សយ ធានំ ទេតិ ... សមាបត្តិំ ឧប្បាទេតិ
 សីលំ ... បញ្ញំ កាយិកំ សុខំ កាយិកំ ទុក្ខំ
 ឧត្តំ កោជនំ សេដាសនំ ... មោហំ ឧបដិស្សយ

ទស្សនៈនៃ បរាគព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវិវរៈ

បកត្ថបទិស្ស័យ គឺ រាគៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា . . .
សេចក្តីប្រាថ្នា ជាបច្ច័យ នៃខន្ធាត្មំឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រច្នា
ផង មោហៈផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(១៦២) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដែលមានហេតុមិន
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តបូរនិស្ស័យ និងបកត្ថបទិស្ស័យ ។
បកត្ថបទិស្ស័យ គឺ រាគៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា . . .
សេចក្តីប្រាថ្នា ជាបច្ច័យ នៃខន្ធាត្មំឡាយ ដែលច្រឡំដោយឧច្ឆ័ច្ចៈ
ផង នៃមោហៈផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(១៦៣) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
បានដល់ការម្ស្សបូរនិស្ស័យ អនន្តបូរនិស្ស័យ និងបកត្ថបទិស្ស័យ ។
បកត្ថបទិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យនូវសង្ខារ ហើយឲ្យមាន . . .
ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង នូវសីល . . . នូវបុញ្ញា កាយិកសុខ
កាយិកទុក្ខ រដូវ កោដន៍ សេនាសនៈ . . . អាស្រ័យនូវមោហៈ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

នាង ទេតិ ... សទ្ធា ... មោហោ សទ្ធាយ ជល-
សមាបត្តិយា មោហាស្ស ច ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

[១៦៤] នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកោ ធម្មោ និស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌ-
បនិស្សយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្វបនិស្សយោ ។
បកត្វបនិស្សយោ សទ្ធិំ ឧបនិស្សយ ... ទិដ្ឋិ
កុណ្ហាតិ សីលំ ... បញ្ញំ កាយិកំ សុខំ កាយិកំ
ទុក្ខំ សេនាសនំ ... មោហំ ឧបនិស្សយ មាណំ
មាណតិ ... សង្ឃំ ភិក្ខុតិ សទ្ធា ... សេនាសនំ ...
មោហោ ច និស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស រាគស្ស
បត្តនាយ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៦៥] នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកោ ធម្មោ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌ-
បនិស្សយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្វបនិស្សយោ ។
បកត្វបនិស្សយោ សទ្ធិំ ឧបនិស្សយ ... មាណំ
ជម្លេតិ មោហំ ឧបនិស្សយ ... មាណំ ជម្លេតិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ហើយឲ្យទាន ... សទ្ធា ... មោហាៈ ជាបច្ច័យ នៃសទ្ធា នៃ
ផលសមាបត្តិ និងមោហាៈ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(១៦៤) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការម្សោយបនិស្ស័យ
អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល
អាស្រ័យនូវសទ្ធា ... ប្រកាន់ទិដ្ឋិ នូវសីល ... នូវបញ្ញា នូវ
កាយិកសុខ នូវកាយិកទុក្ខ នូវសេនាសនៈ ... អាស្រ័យនូវមោហាៈ
ហើយសម្លាប់សត្វ ... បំបែកសង្ឃី សទ្ធា ... សេនាសនៈ ...
និងមោហាៈ ជាបច្ច័យ នៃរាគៈ និងសេចក្តីប្រាថ្នា ដែលមានហេតុ
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(១៦៥) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយការវិនា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការម្សោយបនិស្ស័យ
អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល
អាស្រ័យសទ្ធា ... តម្លឹងមានៈ អាស្រ័យមោហាៈ ... តម្លឹងមានៈ

ឧស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវិហេ

សទ្ធា . . . សេនាសង្ខំ . . . មោហោ ច ភាវនាយ
បហាតត្វហេតុកកស្ស រាគស្ស បត្តនាយ ឧបនិស្ស-
យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៦៦] នៅ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកោ នម្មោ ទស្សនេន បហាតត្វហេតុ-
កកស្ស ច នៅ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកកស្ស ច នម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្ថបនិស្សយោ ។ បក-
ត្ថបនិស្សយោ សទ្ធា . . . បញ្ញា កាយិកំ សុខំ
កាយិកំ ធុត្តំ សេនាសង្ខំ . . . មោហោ ច វិនិ-
តីច្ឆាសហគតានំ ខន្ធានំ មោហាស្ស ច ឧបនិស្ស-
យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៦៧] នៅ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកោ នម្មោ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុ-
កកស្ស ច នៅ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកកស្ស ច នម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្ថបនិស្សយោ ។
បកត្ថបនិស្សយោ សទ្ធា . . . សេនាសង្ខំ . . .

ទស្សនេន បហាគព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ចារាវៈ

សទ្ធា ... សេនាសនៈ ... នឹងមោហៈ ជាបច្ច័យ នៃរាគៈ និង
សេចក្តីប្រាថ្នា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ដោយឧបនិស្សៈ
ប្បច្ច័យ ។

(១៦៦) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវិនាផង ដោយឧបនិស្សៈប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្សៈ
និងបកត្ថបនិស្សៈ ។ បកត្ថបនិស្សៈ គឺ សទ្ធា ... បញ្ញា កាយិក-
សុខ កាយិកទុក្ខ សេនាសនៈ ... នឹងមោហៈ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ
តាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រច្នាផង នៃមោហៈផង ដោយឧប-
និស្សៈប្បច្ច័យ ។

(១៦៧) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ការវិនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវិនាផង ដោយឧបនិស្សៈប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្សៈ
និងបកត្ថបនិស្សៈ ។ បកត្ថបនិស្សៈ គឺ សទ្ធា ... សេនាសនៈ ...

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

មោហោ ច ឧទ្ធច្ចុសហាគតានំ ខន្ធានំ មោហាស្ស
ច ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៦៨) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ច នេវ
ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មា
ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្ស-
យប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្វ-
បនិស្សយោ ។ បកត្វបនិស្សយោ វិចីកីច្ឆាសហ-
គតា ខន្ធា ច មោហោ ច ទស្សនេន បហាតត្វ-
ហេតុកស្ស រាគស្ស បត្តនាយ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

(១៦៩) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ច នេវ
ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មា
នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរូប-
និស្សយោ បកត្វបនិស្សយោ ។ បកត្វបនិស្សយោ
វិចីកីច្ឆាសហគតា ខន្ធា ច មោហោ ច សន្ធាយ
បញ្ចាយ កាយិកស្ស សុខស្ស កាយិកស្ស
ធុត្តស្ស វេលសមាបត្តិយា មោហាស្ស ច ឧបនិស្ស-
យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បជ្ជាន

និងមោហៈ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធចាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយទុដ្ឋច្ចៈផង
នៃមោហៈផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(១៦៨) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយឧប-
និស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តបូជនិស្ស័យ និងបកតូបនិស្ស័យ ។
បកតូបនិស្ស័យ គឺ ខន្ធចាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រច្ចាត្តិ មោហៈ
ក្តី ជាបច្ច័យ , នៃរាគៈ នៃសេចក្តីប្រាថ្នា ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(១៦៩) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវិនាស ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តបូជនិស្ស័យ និង
បកតូបនិស្ស័យ ។ បកតូបនិស្ស័យ គឺ ខន្ធចាំងឡាយ ដែលច្រឡំ
ដោយវិចិត្រច្ចាត្តិ មោហៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃសង្ខារ ចញ្ញា កាយិកសុខ
កាយិកទុក្ខ ផលសមាបត្តិផង នៃមោហៈផង ដោយឧបនិស្សយ-
ប្បច្ច័យ ។

វេទ្យនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវាហ

[១៧០] ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ច នេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មា
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ច នេវ ទស្សនេន
 ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស ឧប-
 និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បក-
 ត្វបនិស្សយោ ។ បកត្វបនិស្សយោ វិចីតីច្ឆាសហ-
 គតា ខន្ធា ច ចោហោ ច វិចីតីច្ឆាសហគតានំ ខន្ធានំ
 ហោហស្ស ច ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៧១] ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច នេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មា
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្ស-
 យប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្វប-
 និស្សយោ ។ បកត្វបនិស្សយោ ឧទ្ធច្ចសហគតា
 ខន្ធា ច ចោហោ ច ទស្សនេន បហាតត្វហេតុ-
 កស្ស វាគស្ស បត្ថនាយ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

[១៧២] ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច នេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មា

ទស្សនេន បហាគព្វហេតុកត្តិក បញ្ញាវិវរៈ

(១៧០) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមាន
ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសផង ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តបូរនិស្ស័យ និងបកត្វបូរនិស្ស័យ ។
បកត្វបូរនិស្ស័យ គឺ ខន្ធចាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុក្តី មោហៈ
ក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធចាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុផង នៃមោហៈ
ផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(១៧១) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី ដែលមាន
ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយឧបនិស្សយប្ប-
ច្ច័យ បានដល់អនន្តបូរនិស្ស័យ និងបកត្វបូរនិស្ស័យ ។ បកត្វបូរនិស្ស័យ
គឺ ខន្ធចាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈក្តី មោហក្តី ជាបច្ច័យ
នៃរាគៈ នៃសេចក្តីប្រាថ្នា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(១៧២) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បវត្តនំ

ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកកស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយ
 យប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្ថប-
 និស្សយោ ។ បកត្ថបនិស្សយោ ឧទ្ធច្ចសហគតា
 ខន្ធោ ច មោហោ ច ភាវនាយ បហាតត្វហេតុ-
 កកស្ស វកកស្ស បត្តនាយ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន
 បច្ចយោ ។

[១៧៣] ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកកោ ច នេវ
 និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកកោ ច ធម្មា
 នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកកស្ស
 ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ អនន្តរូប-
 និស្សយោ បកត្ថបនិស្សយោ ។ បកត្ថបនិស្សយោ
 ឧទ្ធច្ចសហគតា ខន្ធោ ច មោហោ ច សន្ធាយ
 ដលសមាបត្តិយា មោហាស្ស ច ឧបនិស្សយប្បដ្ឋ-
 យេន បច្ចយោ ។

[១៧៤] ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកកោ ច នេវ
 និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកកោ ច ធម្មា
 និស្សនេន បហាតត្វហេតុកកស្ស ច នេវ និស្សនេន
 ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកកស្ស ច ធម្មស្ស ...

អភិធម្មបិដក អនុលោមតិកប្បដ្ឋាន

ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ដោយ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។
 បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលប្រឡំដោយខន្ធច្នះក្តី មោហៈ
 ក្តី ជាបច្ច័យ នៃរាគៈ នៃសេចក្តីប្រាថ្នា ដែលមានហេតុត្រូវលះ
 ដោយការវិនា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(១៧៣) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ដែល
 មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ជា
 បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
 លះ ដោយការវិនា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ
 និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលប្រឡំ
 ដោយខន្ធច្នះក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃសង្ខារ នៃផលសមាបត្តិផង
 នៃមោហៈផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(១៧៤) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ដែលមាន
 ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា (ជាបច្ច័យ)
 នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុ
 មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង . . .

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវិហោ

ឧទ្ធច្ចសហគតា ខន្ធា ច មោហោ ច វិចិត្តិញ្ញាសហ-
គតានំ ខន្ធានំ មោហាស្ស ច ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

[១៧៥] ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច នេវ
និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មា
ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច នេវ និស្សនេន
ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស ឧប-
និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បក-
ត្វបនិស្សយោ ។ បកត្វបនិស្សយោ ឧទ្ធច្ចសហគតា
ខន្ធា ច មោហោ ច ឧទ្ធច្ចសហគតានំ ខន្ធានំ មោ-
ហាស្ស ច ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៧៦] នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកោ ធម្មា នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ
បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន
បច្ចយោ អារម្មណបុរេជាតំ វត្ថុបុរេជាតំ ។ អារម្ម-
ណបុរេជាតំ ចក្កំ អនិច្ចតោ ... វិបស្សនិ សោតំ
... វត្ថុ អនិច្ចតោ ... វិបស្សនិ ទិព្វេន ចក្កនា
រូបំ ... ទិព្វាយ សោតនាតុយា ... រូបាយតនំ

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ចករិវៈ

គឺ ខន្ធចាំនឡាយ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃ
ខន្ធចាំនឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រចាផន្ត នៃមោហៈផន្ត ដោយឧប-
និស្សយប្បច្ច័យ ។

(១៧៥) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី ដែលមាន
ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី ដែលមាន
ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកក្ខបនិស្ស័យ ។
បកក្ខបនិស្ស័យ គឺ ខន្ធចាំនឡាយ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈក្តី មោហៈក្តី
ជាបច្ច័យ នៃខន្ធចាំនឡាយ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផន្ត នៃមោហៈ
ផន្ត ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(១៧៦) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បាន
ដល់ការម្មណាបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។ ការម្មណាបុរេជាត គឺ
បុគ្គល ឃើញច្បាស់ នូវចក្ខុ ថាមិនទៀង . . . ឃើញច្បាស់ នូវ
សោតៈ . . . នូវត្ថុ ថាមិនទៀង . . . នូវរូប ដោយចក្ខុដូចជា
ទិព្វ . . . ដោយទិព្វសោតធាតុ . . . រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ)

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមតិកប្បដ្ឋានំ

ចក្កវិញ្ញាណាស្ស ដោដ្ឋញ្ចយនំ កាយវិញ្ញាណាស្ស
 បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។ វត្ថុបុរេជាតំ ចក្កាយ-
 តំ ... កាយាយនំ កាយវិញ្ញាណាស្ស វត្ថុ នេវ
 នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកានំ ខន្ធនំ
 មោហាស្ស ច បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[១៧៧] នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
 ហេតុកោ ធម្មោ នស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ អារម្មណបុរេ-
 ជាតំ វត្ថុបុរេជាតំ ។ អារម្មណបុរេជាតំ ចក្កំ ...
 វត្ថុំ អស្សាទេតិ អភិធម្មតិ តំ អារត្ត នស្សនេន
 បហាតត្វហេតុកោ រកោ ... ទិដ្ឋិ ... វិចិត្តិច្ឆា ...
 នស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ។
 វត្ថុបុរេជាតំ វត្ថុ នស្សនេន បហាតត្វហេតុកានំ
 ខន្ធនំ បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[១៧៨] នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
 តត្វហេតុកោ ធម្មោ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ អារម្មណបុរេ-
 ជាតំ វត្ថុបុរេជាតំ ។ អារម្មណបុរេជាតំ ចក្កំ ...

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយផ្ទាល់តនៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ ដោយ
បុរេជាតប្បច្ច័យ ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺ ចក្ខុយតនៈ... កាយាយតនៈ
(ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសន៍
នៃមោហៈផង ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

(១៧៧) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនាស ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់ការម្សឺណបុរេជាត និង
វត្ថុបុរេជាត ។ ការម្សឺណបុរេជាត គឺ បុគ្គល ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះ
ចក្ខុ... ចំពោះវត្ថុ ពតៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
ប្រារព្ធ នូវចក្ខុនោះ... ទិដ្ឋិ... វិចិត្រិច្ឆា... ទោមនស្ស ដែល
មានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ កើតឡើង ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺ វត្ថុ
ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

(១៧៨) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការវិនាស ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ការវិនាស ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់ការម្សឺណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេ-
ជាត ។ ការម្សឺណបុរេជាត គឺ បុគ្គល ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះចក្ខុ...

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវិហា

វត្ថុំ អស្សនេតិ អភិនន្តតិ តំ អារត្ត ភាវនាយ បហា-
 តត្វហេតុកោ វាហោ ឧប្បជ្ជតិ ឧទ្ធច្ចំ ឧប្បជ្ជតិ
 ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ។
 វត្ថុបុរេជានំ វត្ថុ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកានំ ខន្ទា-
 នំ បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៧៩] នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
 ហេតុកោ ធម្មោ ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស
 ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
 ច ធម្មស្ស បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ-
 បុរេជានំ វត្ថុបុរេជានំ ។ អារម្មណបុរេជានំ ចក្កំ...
 វត្ថុំ អារត្ត វិចីក៏ច្ឆាសហគតា ខន្ទា ច មោហោ ច
 ឧប្បជ្ជតិ ។ វត្ថុបុរេជានំ វត្ថុ វិចីក៏ច្ឆាសហគតានំ
 ខន្ទានំ មោហស្ស ច បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៨០] នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
 ហេតុកោ ធម្មោ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
 ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
 ច ធម្មស្ស បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ-
 បុរេជានំ វត្ថុបុរេជានំ ។ អារម្មណបុរេជានំ ចក្កំ ..
 វត្ថុំ អារត្ត ឧទ្ធច្ចសហគតា ខន្ទា ច មោហោ ច

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

ចំពោះវត្ថុ ពតៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ប្រាជ្ញា នូវវត្ថុ
នោះ ទើបកើតឡើង ឧទ្ធច្ចៈ កើតឡើង ពោមនស្ស ដែលមាន
ហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា កើតឡើង ។ ឯវត្ថុបុរេជាន គឺ វត្ថុ
ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា
ដោយបុរេជានប្បច្ច័យ ។

(១៧៩) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវិនាផង ដោយបុរេជានប្បច្ច័យ បានដល់ការមូលាបុរេជាន
និងវត្ថុបុរេជាន ។ ការមូលាបុរេជាន គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំ
ដោយវិចិក្ខាភក្តិ មោហៈភក្តិ ប្រាជ្ញា នូវចក្ខុ . . . នូវវត្ថុ ទើបកើតឡើង ។
ឯវត្ថុបុរេជាន គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយ
វិចិក្ខាផង នៃមោហៈផង ដោយបុរេជានប្បច្ច័យ ។

(១៨០) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយការវិនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការវិនាផង ដោយបុរេជានប្បច្ច័យ បានដល់ការមូលាបុរេ-
ជាន និងវត្ថុបុរេជាន ។ ការមូលាបុរេជាន គឺ ខន្ធទាំងឡាយ
ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈភក្តិ មោហៈភក្តិ ប្រាជ្ញា នូវចក្ខុ . . . នូវវត្ថុ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថកប្បដ្ឋានំ

ឧប្បជ្ឈន្តំ ។ វត្ថុបុរេជាតំ វត្ថុ ឧទ្ធច្ឆសហគតានំ ខន្ធនំ
មោហាស្ស ច បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៨១] នស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ឆម្ពោ
នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ឆាជាតា
នស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ខន្ធនា បុរេជាតស្ស
វសស្ស កាយស្ស បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៨២] ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ឆម្ពោ
នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ឆាជាតា
ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ខន្ធនា បុរេជាតស្ស វ-
សស្ស កាយស្ស បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៨៣] នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកោ ឆម្ពោ នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ
បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន
បច្ចយោ បច្ឆាជាតា នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ
បហាតត្វហេតុកោ ខន្ធនា បុរេជាតស្ស វសស្ស កា-
យស្ស បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បជ្ជាន

ទើបកើតឡើង ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ
ដែលច្រឡំដោយទុច្ចៈផង នៃមោហៈផង ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

(១៨១) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយភាវនា ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ បានដល់បច្ចាជាត គឺ ខន្ធទាំង-
ឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយ
នេះ ដែលកើតមុន ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ ។

(១៨២) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
ភាវនា ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ បានដល់បច្ចាជាត គឺ ខន្ធទាំងឡាយ
ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែល
កើតមុន ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ ។

(១៨៣) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយភាវនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ
បានដល់បច្ចាជាត គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ
ដែលកើតមុន ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ ។

ទស្សនេន បហាវត្ថុហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវិហ

(១៧៤) ទស្សនេន បហាវត្ថុហេតុកោ ច នេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុកោ ច ធម្មា
 នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស បច្ឆាជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ឆាជាន
 វិចីកត្តាសហគតា ខន្ធា ច មោហោ ច បុរេជានស្ស
 ឥមស្ស កាយស្ស បច្ឆាជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៧៥) ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុកោ ច នេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុកោ ច ធម្មា
 នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស បច្ឆាជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ឆាជាន
 ទុទ្ធច្ចសហគតា ខន្ធា ច មោហោ ច បុរេជានស្ស
 ឥមស្ស កាយស្ស បច្ឆាជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៧៦) ទស្សនេន បហាវត្ថុហេតុកោ ធម្មា
 ទស្សនេន បហាវត្ថុហេតុកស្ស ធម្មស្ស អាសេ-
 វនប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា ទស្សនេន
 បហាវត្ថុហេតុកោ ខន្ធា បច្ឆិមាធំ បច្ឆិមាធំ ទស្ស-
 នេន បហាវត្ថុហេតុកានំ ខន្ធាធំ អាសេវនប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

ទស្សនេន បហោតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

(១៨៤) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការវិនាស ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ បានដល់បច្ចាជាត គឺ ខន្ធ
ទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រភាពក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃកាយ
នេះ ដែលកើតមុន ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ ។

(១៨៥) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវិនាស ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ បានដល់បច្ចាជាត គឺ ខន្ធទាំង
ឡាយ ដែលច្រឡំដោយទុច្ច័ក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ
ដែលកើតមុន ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ ។

(១៨៦) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយភាសេវនប្បច្ច័យ
គឺ ខន្ធទាំងឡាយមុនៗ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជា
បច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ក្រោយ ។ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈ ដោយភាសេវនប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(១៨៧) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
 នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស ... បុរិមា បុរិមា វិចិត្តិក្ខាសហគតា ខន្ធា
 បច្ឆិមស្ស បច្ឆិមស្ស មោហស្ស អាសេវនប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

(១៨៨) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ច នេវ ទស្សនេន
 ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស អា-
 សេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា វិចិត្តិក្ខា-
 សហគតា ខន្ធា បច្ឆិមាធំ បច្ឆិមាធំ វិចិត្តិក្ខាសហ-
 គតាធំ ខន្ធាធំ មោហស្ស ច អាសេវនប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

(១៨៩) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
 ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស ។ សង្ខតំ ។
 ឥវានិ ឥវា ។ នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ ។ ចេ ។
 អាសេវនប្បច្ចយេន កុដ្ឋានស្សចិ អាវដ្ឋនាយចិ បហា-
 តត្វំ ។ សត្តរស បដ្ឋា បរិបុណ្ណា អនន្តរសទិសា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(១៨៧) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
ការវិនា . . . គឺ ខន្ធាវាសិណ្ឌុយ មុន ។ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រិតា ជា
បច្ច័យ នៃមោហៈ ក្រោយ ។ ដោយអាសវនប្បច្ច័យ ។

(១៨៨) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិន
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដោយអាសវ-
នប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធាវាសិណ្ឌុយ មុន ។ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រិតា ជាបច្ច័យ
នៃខន្ធាវាសិណ្ឌុយ ក្រោយ ។ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រិតាផង នៃមោហៈ
ផង ដោយអាសវនប្បច្ច័យ ។

(១៨៩) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។
ពាក្យទាំងនេះ បានដល់ព័រៈព្វលើក ។ មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ។ បេ ។ (កិលេសជាត) ដែលបុគ្គលត្រូវ
លះ (ជាបច្ច័យ) នៃការចេញផង នៃការពិចារណាផង ដូចគ្នា
អាសវនប្បច្ច័យជាមូល ។ បញ្ញា ១៧ ដ៏បរិបូណ៌ ប្រាកដស្មើដោយ
អនុន្តរប្បច្ច័យ ។

វស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវិវេ

[១៩០] ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស កម្ម-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកា
 ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ កម្មប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

[១៩១] ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
 នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហាសិតា នានា-
 ខណ៌កា ។ សហាសិតា ទស្សនេន បហាតត្វហេតុ-
 កា ចេតនា មោហស្ស ចិត្តសមុដ្ឋានានិក្ខ រូបាទំ
 កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នានាខណ៌កា ទស្សនេន
 បហាតត្វហេតុកា ចេតនា វិហាកានំ ខន្ធានំ កជត្តា
 ច រូបាទំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៩២] ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ច នេវ ទស្សនេន
 ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស ...
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកា ចេតនា សម្បយុត្ត-
 កានំ ខន្ធានំ មោហស្ស ច ចិត្តសមុដ្ឋានានិក្ខ
 រូបាទំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

ទស្សនេន បហោតព្វហេតុកត្តិកៈ បច្ចាវារៈ

(១៩០) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ
ចេតនា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃពួក
សម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(១៩១) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
ការវេទនា ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត នឹងនានាខណិកៈ ។
សហជាត គឺ ចេតនា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជា
បច្ច័យ នៃមោហៈផង ពួកចិត្តសមុជ្ជនរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។
ឯនានាខណិកៈ គឺ ចេតនា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
ជាបច្ច័យ នៃខន្ធានិច្ចាយ ជាវិបាកផង ពួកកដត្តារូបផង ដោយ
កម្មប្បច្ច័យ ។

(១៩២) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិន
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវេទនាផង ... គឺ ចេតនា
ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្ត-
កក្ខន្ធផង មោហៈផង ពួកចិត្តសមុជ្ជនរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[១៩៣] ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
 ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ចេ-
 តនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ កម្មប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

[១៩៤] ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
 នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ភាវនាយ បហា-
 តត្វហេតុកោ ចេតនា មោហស្ស ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច
 រូបានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៩៥] ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
 ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច នេវ ទស្សនេន
 ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស កម្ម-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ
 ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ មោហស្ស ច ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៩៦] នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
 តត្វហេតុកោ ធម្មោ នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
 បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមតិកប្បដ្ឋាន

(១៩៣) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(១៩៤) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃមោហៈផង ពួកចិត្តសមុជ្ឈានុប្បដង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(១៩៥) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង មោហៈផង ពួកចិត្តសមុជ្ឈានុប្បដង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(១៩៦) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ដោយកម្មប្បច្ច័យ

វស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវិហេ

សហជាតា នាណខណ៌កា ។ សហជាតា នេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកា វេតនា
 សម្មយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូចានំ
 កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ . . . ។
 ហេតុខណ៌កា នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
 តត្វហេតុកា វេតនា វិចារកានំ ខន្ធានំ កដត្តា ច
 រូចានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៩៧] នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
 តត្វហេតុកា ធម្មោ នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
 បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស វិចារកប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ។ បវត្តិប្បដិសន្ធិ ។ វិចារកា ខន្ធា វត្ថុស្ស ។

[១៩៨] ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកា ធម្មោ
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អាហារ-
 វប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកា
 អាហារា សម្មយុត្តកានំ ខន្ធានំ អាហារវប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

[១៩៩] ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកា ធម្មោ
 នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស . . . ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកា អាហារា

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវិរៈ

បានដល់សហជាត នឹងនានាខណៈ ។ សហជាត គឺ ចេតនា
ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
ការវិនា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធដង ពួកចិត្តសមុជ្ជានុបដ្ឋន៍
ដោយកម្មប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។ ឯនានាខណៈ
គឺ ចេតនា ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃខន្ធចាំងឡាយ ជាវិបាកផង នៃពួកកដត្តា-
នុបដ្ឋន៍ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(១៩៧) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ដោយវិបាកប្បច្ច័យ ។
បរត្ថិប្បដិសន្ធិ ។ ខន្ធចាំងឡាយ ជាវិបាក ជាបច្ច័យ នៃវត្ថុ ។

(១៩៨) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយអាហារប្បច្ច័យ
បានដល់អាហារ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ។

(១៩៩) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
ការវិនា ... បានដល់អាហារ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

មោហស្ស ចិត្តសមុដ្ឋានានញ រូបាណំ អាហារប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ ។

(២០០) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ឆម្មោ
ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ច នេវ ទស្សនេន
ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស ...
ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ អាហារា សម្បយុត្ត-
កានំ ខន្ធាណំ មោហស្ស ច ចិត្តសមុដ្ឋានានញ រូបាណំ
អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ភាវនាយ ... តីណិ ។
ទស្សនេន សទិសំ ។

(២០១) នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកោ ឆម្មោ នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អាហារប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ
អាហារា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធាណំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ
រូបាណំ អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិត្ថុណោ
កតធិកោ អាហារោ ឥមស្ស កាយស្ស ។

(២០២) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ឆម្មោ ...
ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។ អាហារស-
ទិសំ ។ មោហោ កាតត្វោ ។ ភាវនាយ ... តីណិ ។

ជាបច្ច័យ នៃមោហៈផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអាហារប្បច្ច័យ ។

(២០០) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិន ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសផង . . . បានដល់ អាហារ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្ប- យុត្តកក្នុងផង មោហៈផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអាហារប្បច្ច័យ ដោយការវិនាស . . . (បានដល់ពាក្យបុព្វានិវិសដ្ឋនា) ព លើក ។ (ពាក្យ នេះ) ប្រាកដស្មើដោយទស្សនៈ ។

(២០១) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន ត្រូវលះ ដោយការវិនាស ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាស ដោយអាហារប្បច្ច័យ បាន ដល់អាហារ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាស ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្នុងផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋាន- រូបផង ដោយអាហារប្បច្ច័យ កតាឡិក្ការាហារ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(២០២) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ . . . ជា បច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ (បានដល់ពាក្យបុព្វានិវិសដ្ឋនា) ព លើក ។ (ពាក្យនេះ) ប្រាកដស្មើដោយអាហារប្បច្ច័យ ។ មោហៈ ក៏បណ្ឌិតគប្បីធ្វើ (ឲ្យដូចគ្នា) ដោយការវិនាស . . . (បានដល់ពាក្យ បុព្វានិវិសដ្ឋនា) ព លើក ។

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវិហេ

(២០៣) នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
 តត្វហេតុកោ ធម្មោ នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
 បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស ... នេវ ទស្សនេន
 ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកា ស្រ្តីយា សម្ម-
 យុត្តកានំ ខន្ធានំ ។ សង្ខតំ ។ ចក្កុទ្ធិយំ ចក្ក-
 វិញ្ញាណស្ស កាយិទ្ធិយំ ... រូបជីវិតទ្ធិយំ កនត្តា-
 រូធានំ ស្រ្តីយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឈានប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ មគ្គប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ឥមេ សហេតុ-
 កា កាតត្វា ។ សម្មយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 បដិច្ចវារេ សម្មយុត្តវាសនិសំ ។

(២០៤) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
 នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ
 បច្ឆាជាតំ ។ ទស្សនត្ថិកសនិសំ ។

(២០៥) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
 នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ
 បច្ឆាជាតំ ។ ទស្សនត្ថិកសនិសំ ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុត្ថិកៈ បញ្ញាវរៈ

(២០៣) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ... គឺ ឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ
ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា
ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កន ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ ចក្ខុន្ទ្រិយ (ជា
បច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយន្ទ្រិយ ... រូបជីវិតន្ទ្រិយ ជាបច្ច័យ
នៃកងតារូបទាំងឡាយ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឈា-
នប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយមគ្គប្បច្ច័យ ។ ពួកធម៌ ដែលប្រព្រឹត្តទៅ
មួយអន្លើ ដោយហេតុទាំងនេះ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើ ។ ជាបច្ច័យ ដោយ
សម្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ (ពាក្យនេះ) ប្រាកដស្មើដោយសម្បយុត្តវរៈ ក្នុង
បដិច្ចវរៈ ។

(២០៤) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយ
ការវិនា ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត នឹងបច្ចាជាត ។
(ពាក្យនេះ) ប្រាកដស្មើដោយទស្សនត្ថិកៈ ។

(២០៥) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
ការវិនា ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត នឹងបច្ចាជាត ។
(ពាក្យនេះ) ប្រាកដស្មើដោយទស្សនត្ថិកៈ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(២០៦) នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកោ ធម្មោ នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស ... សហជាតំ បុរេ-
ជាតំ បច្ឆាជាតំ ។ ទស្សនត្ថិតិកសទិសំ ។ បច្ឆា-
ជាតា នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេ-
តុកោ ខន្ធា ច មោហោ ច បុរេជាតស្ស ឥមស្ស
កាយស្ស ។

(២០៧) នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកោ ធម្មោ ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស ... ។ បុរេជាតំ វត្ថុ ទស្សនេន បហាតត្វ-
ហេតុកានំ ខន្ធានំ ។

(២០៨) នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកោ ធម្មោ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស ... ។ បុរេជាតំ វត្ថុ ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកានំ ខន្ធានំ ។

(២០៩) នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកោ ធម្មោ ទស្សនេន បហាតត្វហេតុ-
កស្ស ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស ... ។ បុរេជាតំ វត្ថុ

អភិធម្មបិដក អនុលោមតិកប្បដ្ឋាន

(២០៦) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ... បានដល់សហជាតិ បុរេជាតិ និងបច្ចុប្បន្នជាតិ ។ (ពាក្យនេះ) ប្រាកដស្មើដោយទស្សនៈតិកៈ ។ បច្ចុប្បន្នជាតិ គឺ ខន្ធារិយ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា មោហៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ។

(២០៧) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ... ។ បុរេជាតិ គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធារិយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ។

(២០៨) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ... ។ បុរេជាតិ គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធារិយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ។

(២០៩) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ... ។ បុរេជាតិ គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ

វស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវិពោ

វិចីកិច្ឆាសហគតានំ ខន្ធានំ មោហាស្ស ច វិប្ប-
យុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

(២០០) នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកោ ធម្មោ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ច នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុ-
កស្ស ច ធម្មស្ស ... ។ បុរេជានំ វិប្ប ឧទ្ធច្ចស-
ហគតានំ ខន្ធានំ មោហាស្ស ច វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន
បច្ចយោ ។

(២០១) និស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ច នេវ
និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មោ
នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ សហជានំ បច្ឆា-
ជានំ ។ សហជានា វិចីកិច្ឆាសហគតា ខន្ធា ច
មោហោ ច ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋ-
យេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជានា វិចីកិច្ឆាសហគតា ខន្ធា
ច មោហោ ច បុរេជានស្ស ឥមស្ស កាយស្ស
វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

នៃខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រច្បាស់ នៃមោហៈផង ដោយ
វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ។

(២១០) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយការវិនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការវិនាផង . . . ។ បុរេជាន គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃ
ខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយទុច្ចៈផង មោហៈផង ដោយវិប្ប-
យុត្តប្បដ្ឋយ ។

(២១១) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាក្តី ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវិនា ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ បានដល់សហជាន និងបច្ចាជាន ។
សហជាន គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រច្បាស់ មោហៈក្តី
ជាបច្ច័យ នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយ ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ។
ឯបច្ចាជាន គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រច្បាស់ មោហៈ
ក្តី ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(២០២) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច នេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ក ធម្មា
 នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ
 បច្ឆាជាតំ ។ សហជាតា ទុទ្ធច្ចសហគតា ខន្ធា ប
 មោហោ ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបាទំ ។ បច្ឆាជាតា
 ទុទ្ធច្ចសហគតា ខន្ធា ប មោហោ ច បុរេជាតស្ស
 វសស្ស កាយស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២០៣) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មា
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ឯកោ
 ខន្ធា ... ។

(២០៤) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មា
 នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បច្ឆា-
 ជាតំ ។ សហជាតា ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ
 ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបាទំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

[២១២] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាស ដែល
 មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាស
 ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
 លះ ដោយការវិនាស ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និង
 បច្ចាជាត ។ សហជាត គឺ ខន្ធាវាសន្យាយ ដែលច្រឡំដោយទុច្ច័
 ក្តី មោហៈក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ។ ឯបច្ចាជាត គឺ
 ខន្ធាវាសន្យាយ ដែលច្រឡំដោយទុច្ច័ក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃ
 កាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

[២១៣] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ គឺ
 ខន្ធទ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ . . . ។

[២១៤] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
 ដោយការវិនាស ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបច្ចាជាត ។
 សហជាត គឺ ខន្ធាវាសន្យាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
 ទស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបវាសន្យាយ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តកេ បញ្ញាវិហោ

សហជាតា វិចីតីន្ទាសហកតា ខន្ធា ហោហស្ស
 ចិត្តសមុជ្ជានានក្ស រូបាណំ អត្ថិច្ឆន្ទយេន បច្ចយោ ។
 បច្ឆាជាតា ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកតា ខន្ធា បុរេ-
 ជាតស្ស ឥសស្ស កាយស្ស អត្ថិច្ឆន្ទយេន បច្ចយោ ។

(២០៥) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកតា ធម្មោ
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ច នេវ ទស្សនេន
 ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស ...
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកតា ឯកោ ខន្ធា តីណ្ហន្នំ
 ខន្ធាណំ ចិត្តសមុជ្ជានានក្ស រូបាណំ អត្ថិច្ឆន្ទយេន
 បច្ចយោ វិចីតីន្ទាសហកតា ឯកោ ខន្ធា តីណ្ហន្នំ
 ខន្ធាណំ ហោហស្ស ច ចិត្តសមុជ្ជានានក្ស រូបាណំ អត្ថិ-
 ច្ឆន្ទយេន បច្ចយោ ។ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុ-
 កតា ធម្មោ ... តីណី ។

(២០៦) នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
 ហេតុកតា ធម្មោ នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
 បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អត្ថិច្ឆន្ទយេន បច្ចយោ
 សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវិរៈ

(មួយទៀត) សហជាត គឺ ខន្ធចាំន់ឡាយ ដែលច្រឡំដោយ វិចិត្រច្ចា ជាបច្ច័យ នៃមោហៈផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយ អត្ថិប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ចាជាត គឺ ខន្ធចាំន់ឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវ លះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយ អត្ថិប្បច្ច័យ ។

(២១៥) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិន ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសផង ... គឺ ខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបចាំន់ឡាយផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ខន្ធ ១ ដែលច្រឡំ ដោយវិចិត្រច្ចា ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង មោហៈផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាស ... (បានដល់ពាក្យបុច្ឆា នឹងវិសជ្ជនា) ៣ លើក ។

(២១៦) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន ត្រូវលះ ដោយការវិនាស ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវ លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាស ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត បុរេជាត បច្ចាជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

សហជាតោ នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
 តត្ថហេតុកោ ឯកោ ខន្ធា វិស្វាទ្ធំ ខន្ធានំ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ អត្ថិច្ឆយេន បច្ឆយោ វិចិ-
 កិច្ចាសហគតោ ឧទ្ធច្ឆសហគតោ មោហោ ចិត្តស-
 មុដ្ឋានានំ រូបានំ អត្ថិច្ឆយេន បច្ឆយោ បដិសន្ធិ-
 កូលោ អសញ្ញសត្តានំ ... ។ បុរេជានំ ចក្កំ ...
 វត្ថុំ ... អនិច្ចតោ ... ទិព្វេន ចក្កុនា រូបំ បស្សនិ
 ទិក្ខាយ សោតនាតុយា សន្នំ សុណាតិ រូបាយតនំ
 ចក្កវិញ្ញាណស្ស ដោដ្ឋញ្ញាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស
 ចក្កាយតនំ ... កាយាយតនំ ... វត្ថុ នេវ ទស្ស-
 នេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុកានំ ខន្ធានំ
 មោហស្ស ច អត្ថិច្ឆយេន បច្ឆយោ ។ បន្ទាជាតា
 នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុកោ
 ខន្ធា ច មោហោ ច បុរេជានស្ស ឥមស្ស កាយស្ស
 អត្ថិច្ឆយេន បច្ឆយោ ។ កតន្ទីកាហេ អាហារហេ
 ឥមស្ស កាយស្ស រូបដីវិត្ត្រយំ កតត្តារូបានំ ។

[២១៧] នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថ-
 ហេតុកោ ឆម្មោ ទស្សនេន បហាតត្ថហេតុកស្ស
 ឆម្មស្ស អត្ថិច្ឆយេន បច្ឆយោ សហជាតំ បុរេជានំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

សហជាត គឺ ខន្ធ១ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូប
ទាំងឡាយផង ដោយអត្តប្បច្ច័យ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រច្នា
ច្រឡំដោយខន្ធច្នះ ជាបច្ច័យ នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយ ដោយ
អត្តប្បច្ច័យ នៃពួកអសញ្ញាសត្វ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។ ឯបុរេ-
ជាត គឺ (បុគ្គល ត្រេកអរ រីករាយ) ចំពោះចក្ខុ . . . ចំពោះវត្ថុ
. . . ថាមិនទៀង . . . បុគ្គល ឃើញរូប ដោយទិព្វចក្ខុ ឮសំឡេង
ដោយទិព្វសោតធាតុ រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ផោដ្ឋ-
ព្វាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ ចក្ខុយតនៈ . . . កាយា-
យតនៈ . . . វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង នៃមោហៈផង
ដោយអត្តប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ចុប្បន្នជាត គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុ
មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាក្តី មោហៈក្តី
ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយអត្តប្បច្ច័យ ។ កតទ្បិស្ថា-
រាហារ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយនេះ រូបជីវិត្រ្យ័យ (ជាបច្ច័យ) នៃ
កដក្ការូបទាំងឡាយ ។

(២១៧) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ ដោយអត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវិហ

សហជាតោ វិចិត្តិញ្ញាសហគតោ មោហោ សម្ម-
យុត្តកានំ ខន្ធានំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បុរេ-
ជាតំ ចក្កំ ... វត្ថុំ អស្សាទេតិ អភិនន្តតិ តំ អារត្ត
ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ពតោ ឧប្បជ្ជតិ
ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ វិចិត្តិញ្ញា ... ទស្សនេន បហាតត្វ-
ហេតុកំ នោមទស្សំ ឧប្បជ្ជតិ វត្ថុ ទស្សនេន បហា-
តត្វហេតុកានំ ខន្ធានំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២០៨) នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកោ ធម្មោ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេ-
ជាតំ ។ សហជាតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ
សម្មយុត្តកានំ ខន្ធានំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
បុរេជាតំ ចក្កំ អស្សាទេតិ អភិនន្តតិ វត្ថុ ភាវនាយ
បហាតត្វហេតុកានំ ខន្ធានំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២០៩) នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកោ ធម្មោ ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ច
នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ច ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវិរៈ

សហជាត គឺ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រច្ចា ជាបច្ច័យ នៃ
សម្បយុត្តកក្ខន្ធាន៍ឡាយ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ ឯបុរេជាត គឺ បុគ្គល
ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះចក្ខុ ... ចំពោះវត្ថុ រាគៈ ដែលមាន
ហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ប្រាវត្ត នូវចក្ខុនោះ ទើបកើតឡើង
ទិដ្ឋិ កើតឡើង វិចិត្រច្ចា ... ទោមនស្ស ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ កើតឡើង វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធាន៍ឡាយ ដែល
មានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។

(២១៨) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយការវិនា ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។
សហជាត គឺ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ជាបច្ច័យ នៃសម្ប-
យុត្តកក្ខន្ធាន៍ឡាយ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ ឯបុរេជាត គឺ បុគ្គល
ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះចក្ខុ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធាន៍ឡាយ ដែល
មានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។

(២១៩) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

បុរេជានំ ។ សហជាតោ វិចិត្តិក្ខាសហគតោ មោហោ
 សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ
 អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បុរេជានំ ចក្កំ អារត្ត
 វិចិត្តិក្ខាសហគតា ខន្ធា ច មោហោ ច ឧប្បជន្តិ
 វត្ថុំ អារត្ត វត្ថុ វិចិត្តិក្ខាសហគតានំ ខន្ធានំ មោហស្ស
 ច អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២២០] នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
 តត្វហេតុកោ ធម្មោ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
 ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុ-
 កស្ស ច ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហ-
 ជាតំ បុរេជានំ ។ សហជាតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ
 មោហោ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច
 រូបានំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បុរេជានំ ចក្កំ
 អារត្ត ឧទ្ធច្ចសហគតា ខន្ធា ច មោហោ ច ឧប្បជន្តិ
 វត្ថុំ អារត្ត វត្ថុ ឧទ្ធច្ចសហគតានំ ខន្ធានំ មោហស្ស
 ច អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២២១] ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ច នេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្ម

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

និងបុរេជាន ។ សហជាន គឺ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រច្ចា-
ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធាន្តទាយផង នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំង-
ឡាយផង ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។ ឯបុរេជាន គឺ ខន្ធាន្តទាយ ដែល
ច្រឡំដោយវិចិត្រច្ចា មោហៈក្តី ប្រារព្ធ នូវចក្ខុ ទើបកើតឡើង វត្ថុ
ប្រារព្ធ នូវវត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធាន្តទាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រច្ចា
ផង នៃមោហៈផង ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។

(២២០) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយការវិនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការវិនាផង ដោយអត្ថប្បច្ច័យ បានដល់សហជាន និង
បុរេជាន ។ សហជាន គឺ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយទុច្ច័យៈ ជា
បច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធាន្តទាយផង នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយ
ផង ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។ ឯបុរេជាន គឺ ខន្ធាន្តទាយ ដែល
ច្រឡំដោយទុច្ច័យៈក្តី មោហៈក្តី ប្រារព្ធ នូវចក្ខុ ទើបកើតឡើង វត្ថុ
ប្រារព្ធ នូវវត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធាន្តទាយ ដែលច្រឡំដោយទុច្ច័យៈផង
នៃមោហៈផង ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។

(២២១) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា

ស្បែកបញ្ចេញហេតុកត្តាក្នុង បញ្ញាវិញ

និស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បដ្ឋ-
យេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ ។ សហជាតោ
និស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ឯកោ ខន្ធា ច វត្ថុ
ច តិណ្ណន្នំ ខន្ធានំ អត្ថិប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ទ្វេ
ខន្ធា ... វិចីកិច្ឆាសហគតោ ឯកោ ខន្ធា ច
មោហោ ច តិណ្ណន្នំ ខន្ធានំ អត្ថិប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
ទ្វេ ខន្ធា ... ។

(២២២) និស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ច នេវ
និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មា
នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស ... សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ អាហារំ
វត្ថុន្នំ ។ សហជាតោ និស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ
ខន្ធា ច មហាក្ខតា ច ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ អត្ថិប្បដ្ឋ-
យេន បច្ចយោ ។ សហជាតោ វិចីកិច្ឆាសហគតា
ខន្ធា ច មោហោ ច ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ អត្ថិ-
ប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។ សហជាតោ វិចីកិច្ឆាសហ-
គតា ខន្ធា ច វត្ថុ ច មោហស្ស អត្ថិប្បដ្ឋយេន
បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតោ វិចីកិច្ឆាសហគតា ខន្ធា ច
មោហោ ច បុរេជាតស្ស វត្ថុស្ស កាយស្ស

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយ
អត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺ ខន្ធ ១
ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣
ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... ខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុច្ឆាត្តិ
មោហៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... ។

(២២២) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី (ជា
បច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវិនាស ... បានដល់សហជាត បុរេជាត បច្ច័យជាត អាហារ
និងឥន្ទ្រិយ ។ សហជាត គឺ ខន្ធាន្តរិយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈក្តី មហាភូតចំណង់ឡាយក្តី ជាបច្ច័យ នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូប
ចំណង់ឡាយ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ (មួយទៀត) សហជាត គឺ ខន្ធ
ចំណង់ឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុច្ឆាត្តិ មោហៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃចិត្ត-
សមុដ្ឋានរូបចំណង់ឡាយ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ (មួយវិញទៀត) សហ-
ជាត គឺ ខន្ធាន្តរិយ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុច្ឆាត្តិ វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ
នៃមោហៈ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ច័យជាត គឺ ខន្ធាន្តរិយ ដែល
ច្រឡំដោយវិចិក្ខុច្ឆាត្តិ មោហៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាដាតា ទស្សនេន
 បហាតត្វហេតុកា ខន្ធវា ច កតត្ថិកាភេ អាហារភេ
 ច ឥសស្ស កាយស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 បច្ឆាដាតា ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកា ខន្ធវា ច រូប-
 ដីតិទ្រ្គិយត្ថ កតត្ថាវចានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២២៣) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ច នេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មា
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ច នេវ ទស្សនេន
 ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស អត្ថិ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហដាតំ បុរេដាតំ ។ សហ-
 ដាតា វិចីកិច្ឆាសហគតោ ឯកោ ខន្ធវា ច វត្ថុ
 ច តិណ្ណន្នំ ខន្ធជំ មោហស្ស ច អត្ថិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធវា ... វិចីកិច្ឆាសហគតោ ឯកោ
 ខន្ធវា ច មោហោ ច តិណ្ណន្នំ ខន្ធជំ ចិត្តសមុដ្ឋា-
 នានត្ថា វចានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធវា
 ច មោហោ ច ... ។

(២២៤) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច នេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មា

អភិធម្មបដិក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។ (មួយទៀត) បច្ឆាជាត គឺ ខន្ធចាំងឡាយ
ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី កតាឡើងវិញហេតុក្តី ជាបច្ច័យ
នៃកាយនេះ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។ (មួយវិញទៀត) បច្ឆាជាត គឺ
ខន្ធចាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី រូបដីវិត្តន្ត្រិយ
ក្តី ជាបច្ច័យ នៃកដក្ការូបចាំងឡាយ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។

(២២៣) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមាន
ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសផង ដោយ
អត្ថប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺ ខន្ធ ១
ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង មោហៈ
ផង ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... ខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុក្តី
ក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបចាំងឡាយ
ផង ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ក្តី មោហៈក្តី ... ។

(២២៤) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី

ឧស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវិហ

ភាវនាយ . . . ។ សង្ខត្តំ ។ តិស្សោ បញ្ញា ទស្ស-
នេន នយេន វិភង្គិតា ។ ឧទ្ធច្ឆន្តំ និយាមេតតំ ។

ឥន្ទ្រិតអវិភត្តប្បច្ចហ ។

(២២៥) ហេតុយា ឯកាទស អារម្មណេ ឯក-
ភីស អនិបត្តិយា ទស អនន្តរេ សត្តរស សមនន្ត-
រេ សត្តរស សហជានេត សត្តរស អត្តាមតោ ឯកា-
ទស និស្សយេ សត្តរស ឧបនិស្សយេ ឯកភីស
បុរេជានេត បញ្ច បច្ឆាជានេត បញ្ច អាសេវនេ សត្ត-
រស កក្កេ សត្ត វិចារកេ ឯកំ អាហារេ សត្ត
ន្ទ្រិយេ សត្ត ឈានេ សត្ត មត្តេ សត្ត សម្បយុត្តេ
ឯកាទស វិប្បយុត្តេ វេ អត្ថិយា សត្តរស នត្ថិយា
សត្តរស វិភតេ សត្តរស អវិភតេ សត្តរស ។ ឯវំ
កណោតតំ ។

អនុលោមំ ។

(២២៦) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អារម្ម-
ណាញ្ញច្ចយេន បច្ចយោ សហជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

ទស្សនេន បហោតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ចករៈ

ដោយការវិនា . . . ។ សេចក្តីបំប្លែង ។ ប្រសា ៣ យ៉ាង បណ្ឌិត
គប្បីចែកតាមទស្សន៍យ ។ ពាក្យថាទទួលៈ បណ្ឌិត គប្បីកំណត់បាន ។

ចប់ នត្តិវិភក្តិអវិជ្ជាប្បដ្ឋយ ។

(២២៥) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១១ ក្នុងការមូលប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ២១ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១០ ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ១៧ ក្នុងសមនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៧ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ១៧ ក្នុងអត្ថាមតាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១១ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ១៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២១ ក្នុងបុរេជាតប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៥ ក្នុងបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងអាសវនប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ១៧ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១
ក្នុងអាហារប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងតន្ត្រីប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុង
ឈានប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងមគ្គប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្ត-
ប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១១ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងអត្ថប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ១៧ ក្នុងនត្ថប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៧ ក្នុងវិភតប្បដ្ឋយ មានវារៈ
១៧ ក្នុងអវិភតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៧ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ អនុលោម ។

(២២៦) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយការមូលប្បដ្ឋយ
ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បដ្ឋយ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បវដ្តៈ

(២២៧) ទស្សនេន បហាវត្ថុហេតុកោ ធម្មោ
 នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ឆា-
 ជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២២៨) ទស្សនេន បហាវត្ថុហេតុកោ ធម្មោ
 ទស្សនេន បហាវត្ថុហេតុកស្ស ច នេវ ទស្សនេន
 ន ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស អា-
 រម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២២៩) ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុកោ ធម្មោ
 ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៣០) ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុកោ ធម្មោ
 ទស្សនេន បហាវត្ថុហេតុកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(១២៧) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
ការវិនា ដោយការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតិប្បច្ច័យ ជា
បច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ចាជាតិប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(២២៨) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិន
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដោយការ-
ម្មណ្ឌប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(២២៩) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ដោយការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(២៣០) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

ឧបសគ្គនៃ បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវិព

(២៣១) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ឆន្ទោ
នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ឆន្ទស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហដាតប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
បន្ទាដាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៣២) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ឆន្ទោ
ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ប នេវ ទស្សនេន
ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ប ឆន្ទស្ស
អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

(២៣៣) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ឆន្ទោ
ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ប នេវ ទស្សនេន
ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ប ឆន្ទស្ស អា-
រម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហដាតប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៣៤) នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកោ ឆន្ទោ នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
បហាតត្វហេតុកស្ស ឆន្ទស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន

ទស្សនេន បហោតត្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

(២៣១) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
ការវិនា ដោយការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជា
បច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ ។

(២៣២) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិន
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដោយការម្ម-
ណ្ឌប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(២៣៣) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដែលមានហេតុមិន
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដោយការម្ម-
ណ្ឌប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(២៣៤) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ដោយការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្ស័យប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ វត្ថុយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៣៥) នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ និស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្ស័យប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៣៦) នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្ស័យប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៣៧) នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ និស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ច នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ

អភិធម្មបដិក អនុលោមត្ថកប្បដ្ឋាន

ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជា
 បច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។

(២៣៥) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
 ត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
 ទស្សនៈ ដោយការម្សឺណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជា
 បច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

(២៣៦) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
 ត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
 ការវិនា ដោយការម្សឺណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

(២៣៧) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
 មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវ
 លះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
 មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដោយការម្សឺណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ

ឧស្សនេន បហាតត្ថហេតុកត្តកេ បញ្ញាវិហ

សហជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន
បច្ចយោ បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

(២៣៨) នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្ថហេតុកោ ធម្មា ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុកស្ស
ច នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុ-
កស្ស ច ធម្មស្ស អាមុណាប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
សហជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន
បច្ចយោ បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

(២៣៩) និស្សនេន បហាតត្ថហេតុកោ ច នេវ
និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុកោ ច ធម្មា
និស្សនេន បហាតត្ថហេតុកស្ស ធម្មស្ស អាមុណា-
ប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ សហជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។ វេទ សហជាតំ
បុរេជាតំ មិស្សកតំ អត្ថំ ចាលីយំ កាតតំ កណ-
នាយ ឧបនាវត្ថា កណោតតំ ។

(២៤០) និស្សនេន បហាតត្ថហេតុកោ ច នេវ
និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុកោ ច
ធម្មា នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុ-
កស្ស ធម្មស្ស . . . សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវិរៈ

ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយទបនិស្សយប្បច្ច័យ ជា
បច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

(២៣៨) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយការវិនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការវិនាផង ដោយការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហ-
ជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយទបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
បុរេជាតប្បច្ច័យ ។

(២៣៩) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាក្តី ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយការម្ម-
ណ្ឌប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយទប-
និស្សយប្បច្ច័យ ។ សហជាតប្បច្ច័យ និងបុរេជាតប្បច្ច័យ ដែលតាំងនៅ
ក្នុងការប្រឡំគ្នា រមែងមាន ក្នុងទីនេះ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើតាម (ឲ្យដូច)
ក្នុងបាលី បណ្ឌិត គប្បីពិចារណាហើយរាប់ (តាមលំដាប់) នៃការរាប់ ។

(២៤០) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាក្តី (ជា
បច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការវិនា ... បានដល់សហជាត បុរេជាត បច្ចុប្បន្នជាត

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។ ឥន្ទ្រិយំ អាវច្ឆណាប្បច្ចយា ឧប-
និស្សយប្បច្ចយា អត្ថំ ចាលិយំ នត្ថំ កណោន្តេន
ឧបដាវេត្វា កណោតត្ថំ ។

(២២០) និស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ច នេវ
និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មា
និស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ច នេវ និស្សនេន
ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស
អាវច្ឆណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ឥន្ទ្រិយំ
សហជាតំ បុរេជាតំ យំ មិស្សកប្បញ្ញា អត្ថំ ចា-
លិយំ ន កាតត្ថំ ។

(២២២) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច នេវ
និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មា
និស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អាវច្ឆណា-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២២៣) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច នេវ
និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មា
ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អាវច្ឆណា-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។ ពួកការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ និងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ រមែងមាន ក្នុងទីនេះដែរ មិនមាន ក្នុងបាលីទេ បណ្ឌិត កាលរាប់ គប្បីពិចារណាហើយរាប់ចុះ ។

(២៤១) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែល មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី ជា បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមាន ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសផង ដោយ ការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ សហជាតប្បច្ច័យ និងបុរេជាតប្បច្ច័យ ដែល ជាមិស្សកប្បញ្ញា ក៏មាន ក្នុងទីនេះដែរ បណ្ឌិត កុំគប្បីធ្វើ ដូចក្នុងបាលី ឡើយ ។

(២៤២) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី ដែល មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី ជា បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយការម្ម- ណ្ឌប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(២៤៣) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី ដែល មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ដោយ ការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ

ឧស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវិហា

ឧបនិស្សយេប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ឥធាបិ សហ-
ជាតំ បុរេជាតំ យំ មិស្សកប្បញ្ញា អត្ថំ ។

[២២៤] ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច នេវ
និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មា
នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស ... សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ អាហារំ
ឥន្ទ្រិយំ ។ ឥធាបិ អារម្មណឧបនិស្សយា អត្ថំ ។

[២២៥] ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច នេវ
និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មា
និស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ច 'នេវ និស្សនេន
ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស
អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយេប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

[២២៦] ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច នេវ
និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មា
ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច នេវ និស្សនេន
ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស អារម្ម-
ណប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវិរៈ

ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ សហជាតប្បច្ច័យ និងបុរេជាតប្បច្ច័យ
ដែលជាមិស្សកប្បញ្ញា ក៏មាន ក្នុងទីនេះដែរ ។

(២២៤) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី (ជា
បច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការវិនាស . . . បានដល់សហជាត បុរេជាត បច្ចុប្បន្ន
អាហារ និងតន្ត្រី ។ ការម្សុណប្បច្ច័យ និងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
ក៏មាន ក្នុងទីនេះដែរ ។

(២២៥) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសផង
ដោយការម្សុណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(២២៦) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី ដែលមាន
ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាសផង ដែលមាន
ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសផង ដោយ
ការម្សុណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ឥនាបិ សហ-
ជានំ បុរេជានំ អត្ថំ យេ តេ បញ្ញា ន លិខិតា
តេ ចាលិយំ កណ្ណាន្តានំ ព្យញ្ជនេន ន សមេន្តិ
តេ ចាលិយំ ន លិខិតា កណ្ណាន ចាកដា ហោន្តិ
យនិ សំសយោ ឧប្បជ្ឈតិ អនុលោមេ អត្ថប្បច្ចយេ
បេក្ខិតតំ ។

(២២៧) នហេតុយា ឯកវីស នអារម្មណេ ន-
អនិបតិយា នអនន្តរេ នសមនន្តរេ នសហជានេ
នអនាមតោ ធនិស្សយេ នឧបនិស្សយេ នបុរេជានេ
នបច្ចាជានេ នអាសេវនេ នកម្មេ នវិចារកេ នអា-
ហារេ នឥន្ទ្រិយេ នឈានេ នមគ្គេ នសម្បយុត្តេ
នវិប្បយុត្តេ នោអត្ថិយា នោនត្ថិយា នោវិកតេ នោ-
អវិកតេ សព្វត្ថ ឯកវីស ។ ឯវំ កណ្ណានតំ ។

បច្ចនីយំ ។

(២២៨) ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណេ ឯកា-
នស . . . នអនិបតិយា នអនន្តរេ នសមនន្តរេ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ សហជាតប្បច្ច័យ និងបុរេតប្បច្ច័យ ក៏
 មាន ក្នុងទីនេះដែរ ពួកប្រស្នាណា ដែលលោកមិនបានសរសេរហើយ
 ពួកប្រស្នានោះ មិនសមដោយព្យញ្ជនៈ របស់លោកកាលរាប់ក្នុងបាលី
 ពួកប្រស្នានោះ លោកមិនបានសរសេរទុកក្នុងបាលីទេ តែការរាប់ ក៏
 រមែងប្រាកដ បើសេចក្តីសង្ស័យកើតឡើង បណ្ឌិត គប្បីពិនិត្យមើល
 ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ ដែលជាអនុលោមចុះ ។

(២៤៧) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ក្នុងនការម្មណៈ-
 ប្បច្ច័យ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ ក្នុងនអនន្តរាប្បច្ច័យ ក្នុងនសមនន្តរាប្បច្ច័យ
 ក្នុងនសហជាតប្បច្ច័យ ក្នុងនអត្រាប្បច្ច័យ ក្នុងននិស្សយប្បច្ច័យ
 ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ ក្នុងនបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ
 ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ ក្នុងនអា-
 ហារប្បច្ច័យ ក្នុងនតន្ត្រីយប្បច្ច័យ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ
 ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ក្នុងនោត្តប្បច្ច័យ ក្នុង
 នោនត្តប្បច្ច័យ ក្នុងនោវិតតប្បច្ច័យ ក្នុងនោអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១
 ទាំងអស់ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ បច្ចន័យៈ ។

(២៤៨) ក្នុងនការម្មណៈប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ព្រោះហេតុប្ប-
 ច្ច័យ ... ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ ក្នុងនអនន្តរាប្បច្ច័យ ក្នុងនសមនន្តរាប្បច្ច័យ

វស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវិហ

ឯកាទស នម្ពាមញ្ញ តីណី នធិបទិស្សយេ នប្ប-
 រេដាតេ នបច្ឆាដាតេ នអាសេវនេ នកម្មេ នវិទាគេ
 នអាហារេ នវគ្គិយេ នឈានេ នមត្តេ ឯកាទស
 នសម្បយុត្តេ តីណី នវិប្បយុត្តេ បញ្ច នោនត្ថិយា
 ឯកាទស នោវិគតេ ឯកាទស ។ ឯវំ គណេតត្ថំ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយំ ។

(២៤៩) នបោតុប្បច្ចយា អារម្មណេ ឯកវីស ...
 អនិបតិយា ទស អនន្តរេ សត្តរស សមនន្តរេ
 សត្តរស សហដាតេ សត្តរស អញ្ញាមញ្ញ ឯកា-
 ទស និស្សយេ សត្តរស ធិបទិស្សយេ ឯកវីស
 ប្បរេដាតេ បញ្ច បច្ឆាដាតេ បញ្ច អាសេវនេ សត្ត-
 រស កម្មេ សត្ត វិទាគេ ឯកំ អាហារេ សត្ត
 វគ្គិយេ សត្ត ឈានេ សត្ត មត្តេ សត្ត សម្ប-
 យុត្តេ ឯកាទស វិប្បយុត្តេ នវ អត្ថិយា សត្តរស

ឧស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

មានវារៈ ១១ ក្នុងអត្តាមតាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិស្សយ-
ប្បច្ច័យ ក្នុងនបុរេជានប្បច្ច័យ ក្នុងនបច្ឆាជានប្បច្ច័យ ក្នុងនអាសវនប្ប-
ច្ច័យ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ ក្នុង
នតន្ត្រីយប្បច្ច័យ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១
ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
ក្នុងនោនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងនោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ។
បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចន័យៈ ។

(២៤៩) ក្នុងការមូណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ
... ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១០ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧
ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងសហជានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧
ក្នុងអត្តាមតាប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧
ក្នុងនបុរេជានប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ក្នុងនបច្ឆាជានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
ក្នុងនអាសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអាហារ-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនតន្ត្រីយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនឈាន-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

នត្ថិយា សត្វរស វិភត្តេ សត្វរស អវិភត្តេ សត្វ-
រស ។ ឯវំ គណេតវំ ។

បច្ចនីយានុលោមំ ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកំ នវមំ និដ្ឋិតំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងនត្ថប្បថ្នយ មានវរៈ ១៧ ក្នុងវិគតប្បថ្នយ មានវរៈ ១៧ ក្នុង
 អវិគតប្បថ្នយ មានវរៈ ១៧ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ បច្ចនីយានុលោម ។

ចប់ ទស្សនេន បហាគព្វហេតុកត្តិកៈ ទី ៩

អាចយកមិត្តិកំ

បដិប្បិវា

(២៥០) អាចយកមិត្តិ ធម្មំ បដិប្ប អាចយកមិត្តិ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា អាចយកមិត្តិ ឯកំ
 ខន្ធំ បដិប្ប តយោ ខន្ធោ ទ្វេ ខន្ធោ បដិប្ប ទ្វេ
 ខន្ធោ ។ អាចយកមិត្តិ ធម្មំ បដិប្ប នេវាចយកមិត្តិណា-
 បចយកមិត្តិ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា អាចយ-
 កមិត្តិ ខន្ធោ បដិប្ប ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ អាចយកមិត្តិ
 ធម្មំ បដិប្ប អាចយកមិត្តិ ច នេវាចយកមិត្តិណាបចយ-
 កមិត្តិ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា អាចយកមិត្តិ
 ឯកំ ខន្ធំ បដិប្ប តយោ ខន្ធោ ចិត្តសមុដ្ឋានក្ខ រូបំ
 ទ្វេ ខន្ធោ បដិប្ប ទ្វេ ខន្ធោ ចិត្តសមុដ្ឋានក្ខ រូបំ ។

(២៥១) អបចយកមិត្តិ ធម្មំ បដិប្ប អបចយ-
 កមិត្តិ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា អបចយកមិត្តិ
 ឯកំ ខន្ធំ បដិប្ប តយោ ខន្ធោ ទ្វេ ខន្ធោ បដិប្ប
 ទ្វេ ខន្ធោ ។ អបចយកមិត្តិ ធម្មំ បដិប្ប នេវាចយ-
 កមិត្តិណាបចយកមិត្តិ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 អបចយកមិត្តិ ខន្ធោ បដិប្ប ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

អាបយគាមិភិក្កៈ

បដិច្ចវិវរៈ

(២៥០) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវ
 ការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ពា អាស្រ័យខន្ធ ១
 ដែលដល់នូវការសន្សំ ខន្ធ ២ អាស្រ័យខន្ធ ២ ។ ធម៌ ដែលមិនដល់
 នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវការ
 សន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អា-
 ស្រ័យខន្ធាន្តរាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការ
 សន្សំក្តី ធម៌ ដែលមិនដែលដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំក្តី
 អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 គឺ ខន្ធ ពា ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលដល់នូវការ
 សន្សំ ខន្ធ ២ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ២ ។

(២៥១) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវ
 ការមិនសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ពា អាស្រ័យ
 ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ខន្ធ ២ អាស្រ័យខន្ធ ២ ។ ធម៌
 ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែល
 ដល់នូវការមិនសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធាន្តរាយ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

អបចយេតាមី ធម្មំ បដិច្ច អបចយេតាមី ច នេវចយេ-
តាមី នាបចយេតាមី ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា
អបចយេតាមី ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្ត-
សមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធធ្វេ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធា ចិត្ត-
សមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ។

(២៥២) នេវចយេតាមីនាបចយេតាមី ធម្មំ បដិច្ច
នេវចយេតាមីនាប យេតាមី ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា នេវចយេតាមីនាបចយេតាមី ឯកំ ខន្ធំ
បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធធ្វេ...
បដិសន្ធិក្ខណោ នេវចយេតាមីនាបចយេតាមី ឯកំ
ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា កកដត្តា ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធធ្វេ
... ខន្ធធ្វេ បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុំ បដិច្ច ខន្ធា ឯកំ មហា-
ក្ខតំ បដិច្ច តយោ មហាក្ខតា ទ្វេ មហាក្ខតេ បដិច្ច
ទ្វេ មហាក្ខតា មហាក្ខតេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ
កកដត្តារូបំ ឧបាទារូបំ ។

(២៥៣) អាចយេតាមីញ្ច នេវចយេតាមីនាប-
ចយេតាមីញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នេវចយេតាមីនាបចយេ-
តាមី ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា អាចយេតាមី
ខន្ធធ្វេ ច មហាក្ខតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិន
ដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ព ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អា-
ស្រ័យខន្ធ ១ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ខន្ធ ២ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី
អាស្រ័យខន្ធ ២ ។

(២៥២) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
អាស្រ័យធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ព ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អា-
ស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ នូវ
ខន្ធ ២ ... ខន្ធ ព ក្តី កដត្តារូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមិនដល់ នូវ
ការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២
... វត្ថុ អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ខន្ធចាំងឡាយ អាស្រ័យវត្ថុ មហា-
ក្ខត ព អាស្រ័យមហាក្ខត ១ មហាក្ខត ២ អាស្រ័យមហាក្ខត ២ ចិត្ត-
សមុដ្ឋានរូប កដត្តារូប និងឧបាទារូប អាស្រ័យមហាក្ខតចាំងឡាយ ។

(២៥៣) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
សន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំផង ធម៌ ដែល
មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធចាំង-
ឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំផង មហាក្ខតចាំងឡាយផង ។

អាចយកមិត្តិកេ បដិច្ចវាហ

អបចយកាមិត្តា នេវាចយកាមិតាប យកាមិត្តា ធម្មំ
 បដិច្ច នេវាចយកាមិតាបចយកាមិ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បជ្ឈយោ អបចយកាមី ខន្ធ ច មហាក្ខតេ ច
 បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(២៥៤) អាចយកាមី ធម្មំ បដិច្ច អាចយកាមិ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អារម្មណប្បជ្ឈយោ អាចយកាមី ឯកំ
 ខន្ធ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធេ ... ។

(២៥៥) អបចយកាមី ធម្មំ បដិច្ច អបចយកាមិ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អារម្មណប្បជ្ឈយោ អបចយកាមី
 ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធេ ... ។

(២៥៦) នេវាចយកាមិតាបចយកាមី ធម្មំ បដិច្ច
 នេវាចយកាមិតាបចយកាមិ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អារម្ម-
 ណប្បជ្ឈយោ នេវាចយកាមិតាបចយកាមី ឯកំ ខន្ធ
 បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធេ បដិច្ច ... បដិសន្ធិ-
 ក្កណោ វត្ថុំ បដិច្ច ខន្ធា ។

(២៥៧) អាចយកាមី ធម្មំ បដិច្ច អាចយកាមិ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អធិបតីប្បជ្ឈយោ តីណី ។ ...
 អបចយកាមិ ធម្មោ ... អធិបតីប្បជ្ឈយោ តីណី ។

ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យ
 ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ
 មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ
 ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ
 ផង មហាក្ខតទាំងឡាយផង ។

(២៥៤) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់
 នូវការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះការមូលប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ពា
 អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលដល់នូវការសន្សំ នូវខន្ធ ២ ... ។

(២៥៥) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែល
 ដល់នូវការមិនសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះការមូលប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ
 ពា អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ នូវខន្ធ ២ ... ។

(២៥៦) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
 សន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះការមូលប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ពា អាស្រ័យខន្ធ ១
 ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យខន្ធ ២ ...
 ខន្ធទាំងឡាយ អាស្រ័យវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(២៥៧) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់
 នូវការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បដ្ឋយ (បានដល់ពាក្យបុព្វា
 និធិវិសជ្ឈនា) ពាលើក ។ ... ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ...
 ព្រោះអធិបតិប្បដ្ឋយ (បានដល់ពាក្យបុព្វា និធិវិសជ្ឈនា) ពាលើក ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

នេវាចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មំ បដិច្ច នេវាចយតា-
មីនាបចយតាមី ធម្មោ ... ឯកំ ។ បដិសន្ធិ នត្ថំ ។
ឯកំ មហាក្កតំ បដិច្ច តយោ មហាក្កតា ។ បេ ។
មហាក្កតេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ឧបាទារូបំ ។
អាចយតាមីញ ។ នេវាចយតាមីនាបចយតាមីញ ធម្មំ
បដិច្ច នេវាចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
អនិបតិប្បច្ចយា អាចយតាមី ខន្ធទេ ច មហាក្កតេ ច
បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ អបចយតាមីញ នេវាច-
យតាមីនាបចយតាមីញ ធម្មំ បដិច្ច នេវាចយតាមីនា-
បចយតាមី ធម្មោ ... អនិបតិប្បច្ចយា អបចយតាមី
ខន្ធទេ ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[២៥៨] អាចយតាមី ធម្មំ បដិច្ច អាចយតាមី
ធម្មោ ... អនន្តរប្បច្ចយា សមនន្តរប្បច្ចយា សហ-
ជាតប្បច្ចយា សទ្ធម្មំ មហាក្កតា កាតញ ។ អញ្ញ-
មញ្ញប្បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានម្បិ កេតតារូបម្បិ ឧបា-
ទារូបម្បិ នត្ថំ ។ និស្សយប្បច្ចយា ឧបនិស្សយប្បច្ច-
យា បុរេជាតប្បច្ចយា អាសេវនប្បច្ចយា កេត្តប្បច្ច-
យា វិភាគប្បច្ចយា អាហារប្បច្ចយា ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយា

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យធម៌
 ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ ... មិនដល់នូវការមិនសន្សំ បានដល់
 វារៈ ១ ។ បដិសន្ធិ មិនមានទេ ។ មហាក្ខត៣ អាស្រ័យមហា-
 ក្ខត១ ។ រេ ។ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប និងឧបាទារូប អាស្រ័យមហាក្ខត
 ទាំងឡាយ ។ ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
 សន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់
 នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិប-
 តិប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវ
 ការសន្សំផង មហាក្ខតទាំងឡាយផង ។ ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការ
 សន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ
 ផង មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង ... ព្រោះអធិ-
 បតិប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវ
 ការមិនសន្សំផង មហាក្ខតទាំងឡាយផង ។

(២៥៨) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវ
 ការសន្សំ ... ព្រោះអនន្តរប្បច្ច័យ សមនន្តរប្បច្ច័យ និងសហជាត-
 ប្បច្ច័យ ឯមហាក្ខតទាំងអស់ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើចុះ ។ ចិត្តសមុដ្ឋាន-
 រូបក្តី កដត្តារូបក្តី ឧបាទារូបក្តី មិនមាន ព្រោះអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យទេ ។
 ព្រោះនិស្សយប្បច្ច័យ ទេវនិស្សយប្បច្ច័យ បុរេជាតប្បច្ច័យ អាសេ-
 វនប្បច្ច័យ កម្មប្បច្ច័យ វិបាកប្បច្ច័យ អាហារប្បច្ច័យ ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ

អាចយកមិត្តិកេ បដិច្ចវិហារ

ឈានប្បដ្ឋយា មក្កប្បដ្ឋយា សម្បយុត្តប្បដ្ឋយា វិប្ប-
យុត្តប្បដ្ឋយា អត្ថិប្បដ្ឋយា នត្ថិប្បដ្ឋយា វិភត្តប្បដ្ឋយា
អវិភត្តប្បដ្ឋយា ។

[២៥៧] ហេតុយា នវ អារម្មណេ តីណិ អធិ-
បតិយា នវ អនន្តរេ តីណិ សមនន្តរេ តីណិ ស-
ហជាតេ នវ អញ្ញាមញ្ញោ តីណិ និស្សយេ នវ ឧប-
និស្សយេ តីណិ បុរជាតេ តីណិ អាសេវនេ តីណិ
កម្មេ នវ វិចារកេ ឯកំ អាហារេ នវ វេទ្យន្តរេ
នវ ឈានេ នវ មក្កេ នវ សម្បយុត្តេ តីណិ វិប្ប-
យុត្តេ នវ អត្ថិយា នវ នត្ថិយា តីណិ វិភត្តេ តីណិ
អវិភត្តេ នវ ។ ឯវំ កណោតត្ថំ ។

អនុលោមំ ។

[២៦០] អាចយកមិ ធម្មំ បដិច្ច អាចយកមិ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បដ្ឋយា វិចិត្តិក្ខាសហគតេ
ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធេ បដិច្ច វិចិត្តិក្ខាសហគតោ
ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។

អាចយកមិត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

ឈានប្បច្ច័យ មគ្គប្បច្ច័យ សម្បយុត្តប្បច្ច័យ វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ អត្ថិ-
ប្បច្ច័យ នត្ថិប្បច្ច័យ វិតតប្បច្ច័យ និន័សវិតតប្បច្ច័យ ។

(២៥៧) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការមូលប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងអធិបត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងសមន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអពាមពាមប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងអាសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
គម្រន្តិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងមគ្គ-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិប្បយុត្ត-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។
បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ អនុលោម ។

(២៦០) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែល
ដល់នូវការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ មោហៈ
ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រិច្ចា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យខន្ធាវិជ្ជា
ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រិច្ចា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមតិកប្បដ្ឋានំ

(២៦១) នេវចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មំ បដិច្ច
នេវចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មោ ... នហេតុប្បច្ច-
យា អហេតុកំ នេវចយតាមីនាបចយតាមី ឯកំ
ខន្ធិ បដិច្ច តយោ ខន្ធិ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ទ្វេ
ខន្ធិ ... អហេតុកប្បដិសន្ធិក្ខណោ ខន្ធិ បដិច្ច
វត្ថុ វត្ថុ បដិច្ច ខន្ធិ ឯកំ មហាក្កតំ ... ពាហិរំ...
អាហារសមុដ្ឋានំ ... ឧត្តសមុដ្ឋានំ ... អសញ្ញាសត្តានំ
ឯកំ មហាក្កតំ បដិច្ច ។

(២៦២) អាចយតាមី ធម្មំ បដិច្ច នេវចយតា-
មីនា បចយតាមី ធម្មោ ... នអារម្មណប្បច្ចយា អា-
ចយតាមី ខន្ធិ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ អបច-
យតាមី ធម្មំ បដិច្ច នេវចយតាមីនាបចយតាមី
ធម្មោ ... នអារម្មណប្បច្ចយា អបចយតាមី ខន្ធិ
បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(២៦៣) នេវចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មំ បដិច្ច
នេវចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មោ ... នអារម្ម-
ណប្បច្ចយា នេវចយតាមីនាបចយតាមី ខន្ធិ បដិច្ច
ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ ខន្ធិ បដិច្ច វត្ថុ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(២៦១) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
 អាស្រ័យធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . .
 ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ពក្កិ ចិត្តសមុជ្ជានុបក្កិ អាស្រ័យខន្ធ ១
 ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាអហេតុកៈ នូវ
 ខន្ធ ២ . . . វត្ថុ អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បដិ-
 សន្និ ខន្ធចាំងឡាយ អាស្រ័យវត្ថុ មហាក្ខត ១ . . . ពាហិរ . . .
 អាហារសមុជ្ជាន . . . ទត្ថសមុជ្ជាន . . . អាស្រ័យមហាក្ខត ១
 របស់ពួកអសព្វាសត្វ ។

(២៦២) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
 សន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ . . . ព្រោះនការម្មណាប្ប-
 ច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុប អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវការ
 សន្សំ ។ ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
 អាស្រ័យធម៌ ដែលមិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . . ព្រោះនការម្មណាប្ប-
 ច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុប អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ដែលមិនដល់
 នូវការមិនសន្សំ ។

(២៦៣) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
 អាស្រ័យធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . . ព្រោះ
 នការម្មណាប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុប អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ដែល
 មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ វត្ថុ អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ

អាចយកមិត្តភក្តិ បដិច្ចវារ

ឯកំ មហាក្សត្រ ... តាហ៍រំ ... អាហារសម្បជ្ជានំ ...

ឧត្តសម្បជ្ជានំ ... អសញ្ញាសត្វានំ ... ។

(២២៤) អាចយកមិត្ត ទេវតាយកមិត្តនាបចយ-
កមិត្ត ធម្មំ បដិច្ច ទេវតាយកមិត្តនាបចយកមិត្ត
ធម្មោ ... នអារម្មណប្បច្ចយា អាចយកមិត្ត ទន្ធទ
មហាក្សត្រ ច បដិច្ច ចិត្តសម្បជ្ជានំ រូបំ ។

(២២៥) អបចយកមិត្ត ទេវតាយកមិត្តនាបច-
យកមិត្ត ធម្មំ បដិច្ច ទេវតាយកមិត្តនាបចយកមិត្ត
ធម្មោ ... នអារម្មណប្បច្ចយា អបចយកមិត្ត ទន្ធទ
មហាក្សត្រ ច បដិច្ច ចិត្តសម្បជ្ជានំ រូបំ ។

(២២៦) អាចយកមិត្ត ធម្មំ បដិច្ច អាចយកមិត្ត
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអតិបតិប្បច្ចយា តីណិ ។ អប-
ចយកមិត្ត ធម្មំ បដិច្ច អបចយកមិត្ត ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
នអតិបតិប្បច្ចយា អបចយកមិត្ត ទន្ធទ បដិច្ច អប-
ចយកមិត្ត អតិបតិ ។ ទេវតាយកមិត្តនាបចយកមិត្ត
ធម្មំ បដិច្ច ទេវតាយកមិត្តនាបចយកមិត្ត ធម្មោ ...

អាចយោគមិត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

កងខណៈនៃបដិសន្ធិ មហាក្ខត ១ . . . ពាហិរ . . . អាហារ-
សមុជ្ជាន . . . ឧត្តសមុជ្ជាន . . . របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ . . . ។

(២៦៤) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការ
សន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង . . . ព្រោះនការមូលប្បច្ច័យ គឺ
ចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យខន្ធាវាឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំផង
មហាក្ខតាវាឡាយផង ។

(២៦៥) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការ
សន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង . . . ព្រោះនការមូលប្បច្ច័យ គឺ
ចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យខន្ធាវាឡាយ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំផង
មហាក្ខតាវាឡាយផង ។

(២៦៦) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវការ
សន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ (បានដល់ពាក្យបុព្វានិធិ
វិសដ្ឋនា) ៣ លើក ។ ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យធម៌
ដែលមិនដល់នូវការមិនសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ
អធិបតិ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យខន្ធាវាឡាយ ដែលដល់នូវ
ការមិនសន្សំ ។ ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
អាស្រ័យធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . .

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

នកធិបតិប្បច្ចយា នេវាចយតាមីនាបចយតាមី ឯកំ
 ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ទ្វេ
 ខន្ធេ ... បដិសន្ធិក្ខណោ ខន្ធេ បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុ បដិច្ច
 ខន្ធា ឯកំ មហាក្ខនំ ... តាហិរំ ... ។ សន្និទ្ធា ។
 អសញ្ញាសត្តានំ ឯកំ មហាក្ខនំ ... ។

(២៦៧) អាចយតាមីត្វា នេវាចយតាមីនាបចយ.
 តាមីត្វា ធម្មំ បដិច្ច នេវាចយតាមីនាបចយតាមី
 ធម្មោ ... នកធិបតិប្បច្ចយា អាចយតាមី ខន្ធេ ប
 មហាក្ខតេ ប បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(២៦៨) អាចយតាមី ធម្មំ បដិច្ច នេវាចយតា.
 មីនាបចយតាមី ធម្មោ ... នកនន្តរប្បច្ចយា នសម-
 នន្តរប្បច្ចយា នកញ្ញាមញ្ញប្បច្ចយា នឧបនិស្សយប្បច្ច-
 យា នបុរេជានប្បច្ចយា កុសលត្ថិតាសនិសា សត្ត
 បញ្ញា ។ នបច្ឆាជានប្បច្ចយា ។

(២៦៩) អាចយតាមី ធម្មំ បដិច្ច អាចយតាមី
 ធម្មោ ឧប្បន្នតិ នអាសេវនប្បច្ចយា តីណិ ។ អបចយ-
 តាមី ធម្មំ បដិច្ច នេវាចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ពាក្យ ចិត្តសមុជ្ជានុបក្កិ អាស្រ័យខន្ធ ១
 ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ នូវខន្ធ ២ ... វត្ថុ
 អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធចាំងឡាយ អា-
 ស្រ័យ វត្ថុ មហាក្ខត ១ ... ពាហិរ ... ។ សេចក្តីបំប្រញ ។
 នូវមហាក្ខត ១ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ... ។

.(២២៧) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
 សន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវ
 ការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង ... ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ
 ចិត្តសមុជ្ជានុបក្កិ អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំផង
 មហាក្ខតចាំងឡាយផង ។

(២២៨) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
 អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ... ព្រោះនអនន្តរប្បច្ច័យ
 នសមនន្តរប្បច្ច័យ នអត្តាមញ្ញប្បច្ច័យ នឧបនិស្សយប្បច្ច័យ និងន-
 បុរេជាតប្បច្ច័យ ប្រសាទាំង ៧ (នេះ) ប្រាកដស្មើដោយកុសលត្តិកៈ
 ដែរ ។ ព្រោះនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ។

(២២៩) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់
 នូវការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអាសវនប្បច្ច័យ (បានដល់ពាក្យ
 បុច្ឆា និងវិសដ្ឋនា) ៣ លើក ។ ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ
 មិនដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ

អាចយកមិត្តិកេ បដិច្ចវិកេ

ឧប្បន្នតិ នអាសេវនប្បច្ចយា អបចយតាមី. ខន្ធ
 បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ នេវាចយតាមីនាបច-
 យតាមី ធម្មំ បដិច្ច នេវាចយតាមីនាបចយតាមី
 ឆម្មោ . . . នអាសេវនប្បច្ចយា ឯកា បញ្ញា ។ សព្វ
 មហាក្កតា កាតព្វា ។

(២៧០) អាចយតាមីកា នេវាចយតាមីនាបចយ-
 តាមីកា ធម្មំ បដិច្ច នេវាចយតាមីនាបចយតាមី
 ឆម្មោ . . . នអាសេវនប្បច្ចយា អាចយតាមី ខន្ធ ច
 មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ អាចយ-
 តាមីកា នេវាចយតាមីនាបចយតាមីកា ធម្មំ បដិច្ច
 នេវាចយតាមីនាបចយតាមី ឆម្មោ ឧប្បន្នតិ នអាសេ-
 វនប្បច្ចយា អបចយតាមី ខន្ធ ច មហាក្កតេ ច
 បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(២៧១). អាចយតាមី ធម្មំ បដិច្ច អាចយ-
 តាមី ឆម្មោ ឧប្បន្នតិ នកក្ខប្បច្ចយា អាចយតាមី
 ខន្ធ បដិច្ច អាចយតាមី បេតនា ។ អបច-
 យតាមី ធម្មំ បដិច្ច អបចយតាមី ឆម្មោ . . .

អាចយោគមិត្តិកៈ បដិច្ចវិវរៈ

ទើបកើតឡើង ព្រោះនិសេសវនប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុរូប អាស្រ័យ
ខន្ធតាំងឡាយ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ។ ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការ
សន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលមិនដល់នូវការ
សន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ... ព្រោះនិសេសវនប្បច្ច័យ បាន
ដល់បញ្ញា ១ ។ មហាក្ខត្តតាំងអស់ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ។

(២៧០) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ
មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង ... ព្រោះនិសេសវនប្បច្ច័យ គឺ ចិត្ត-
សមុជ្ជានុរូប អាស្រ័យខន្ធតាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំផង មហា-
ក្ខត្តតាំងឡាយផង ។ ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការ
មិនសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់
នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនិសេ-
សវនប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុរូប អាស្រ័យខន្ធតាំងឡាយ ដែល
ដល់នូវការមិនសន្សំផង មហាក្ខត្តតាំងឡាយផង ។

(២៧១) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវ
ការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវ
ការសន្សំ អាស្រ័យខន្ធតាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ។ ធម៌ ដែល
ដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ ...

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

នកម្មប្បច្ចយា អបចយតាមី ខន្ធ បដិច្ច អបចយ-
តាមី ចេតនា ។ នេវចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មំ
បដិច្ច នេវចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មោ ... នកម្ម-
ប្បច្ចយា នេវចយតាមីនាបចយតាមី ខន្ធ បដិច្ច
នេវចយតាមីនាបចយតាមី ចេតនា ពាហំ ... អា-
ហារសមុដ្ឋានំ ... ឧតុសមុដ្ឋានំ ឯកំ មហាក្ខតំ ... ។

(២៧២) អាចយតាមី ធម្មំ បដិច្ច អាចយតាមី
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នវិចាកប្បច្ចយា បរិបុណ្ណំ បដិសន្ធិ
នត្ថិ ។ បេ ។ នអាហារប្បច្ចយា នស្រ្តីយប្បច្ចយា
នឈានប្បច្ចយា នមគ្គប្បច្ចយា នសម្បយុត្តប្បច្ចយា
នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា តីណិ ។ នោនត្ថប្បច្ចយា នោវិ-
គតប្បច្ចយា ។

(២៧៣) នហេតុយា ទេ នអារម្មណោ បញ្ច
នអធិបតីយា ឆ នអនន្តរេ បញ្ច នសមនន្តរេ
បញ្ច នអញ្ញមញ្ញោ បញ្ច នឧបនិស្សយេ បញ្ច

អភិធម្មបិដក អនុណោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យ
 ខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ។ ធម៌ ដែលមិនដល់នូវ
 ការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលមិនដល់នូវ
 ការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . . ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ
 ចេតនា ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យ
 ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
 ពាហិរ . . . អាហារសមុជ្ជាន . . . ឧត្តសមុជ្ជាន មហា-
 ភូត ១ . . . ។

(២៧២) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែល
 ដល់នូវការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ គឺ បដិសន្ធិ ដ៏
 បរិបូណ៌ មិនមានទេ ។ បេ ។ ព្រោះនអាហារប្បច្ច័យ នន្ត្រិយប្បច្ច័យ
 នឈានប្បច្ច័យ នមគ្គប្បច្ច័យ នសម្បយុត្តប្បច្ច័យ និងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ
 (បានដល់ពាក្យបុព្វា និងវិសជ្ជនា) ៣ លើក ។ ព្រោះនោនត្ថប្បច្ច័យ
 និងនោវិត្តប្បច្ច័យ ។

(២៧៣) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនការមូលា-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនអនន្ត-
 រប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនសមននរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុង
 នអតាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥

អាចយកមិត្តិកេ បដិច្ចវិកេ

នបុរេជានេ សត្ត នបច្ឆាជានេ នវ នអាសេវនេ
 សត្ត នកក្កេ ភីណិ នវិចានេ នវ នអាហារេ
 ឯកំ នន្ទ្រិយេ ឯកំ នឈានេ ឯកំ នមន្តេ ឯកំ
 នសម្បយុត្តេ បញ្ច នវិប្បយុត្តេ ភីណិ នោនត្ថិយា
 បញ្ច នោវិកតេ បញ្ច ។ ឯវំ កណោតតំ ។

បច្ចុនីយំ ។

(២៧២) ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ បញ្ច ...
 នអធិបតិយា ន នអនន្តរេ បញ្ច នសមនន្តរេ បញ្ច
 នអញ្ញមញ្ញេ បញ្ច នឧបនិស្សយេ បញ្ច នបុរេជានេ
 សត្ត នបច្ឆាជានេ នវ នអាសេវនេ សត្ត នកក្កេ
 ភីណិ នវិចានេ នវ នសម្បយុត្តេ បញ្ច នវិប្ប-
 យុត្តេ ភីណិ នោនត្ថិយា បញ្ច នោវិកតេ បញ្ច ។
 ឯវំ កណោតតំ ។

អនុលោមប្បច្ចុនីយំ ។

អាចយកាមិត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩
 ក្នុងនកាសេវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 នវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងនកាហារប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុង
 នត្រ័យប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងន-
 មគ្គប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុង
 នវិប្បយុតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោនត្ថប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥
 ក្នុងនោវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ បច្ចន័យៈ ។

(២៧២) ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 ... ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ក្នុងនអនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥
 ក្នុងនសមនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអពាមពាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥
 ក្នុងនទេវនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ
 ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងនកាសេវនប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩
 ក្នុងនសម្បយុតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនវិប្បយុតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣
 ក្នុងនោនត្ថប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនោវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។
 បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចន័យៈ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(២៧៥) នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ទ្វេ . . .

អនន្តរេ ទ្វេ សមនន្តរេ ទ្វេ សហជាតេ ទ្វេ អញ្ញា-
មញ្ញា និស្សយេ បុរេជាតេ អាសេវនេ កកម្មេ ទ្វេ
វិចារកេ ឯកំ អាហារេ ទ្វេ ឥន្ទ្រិយេ ទ្វេ ឈានេ
ទ្វេ មគ្គេ ឯកំ សម្បយុត្តេ ទ្វេ វិប្បយុត្តេ អត្ថិយា
នត្ថិយា វិគតេ អវិគតេ ទ្វេ ។ ឯវំ កណោតតំ ។

បច្ចុយ្យានុលោមំ ។

បដិច្ចវារោ ។

សហជាតវារោ បដិច្ចវារសនិសោ ។

បច្ចុយ្យារោ

(២៧៦) អាចយកាមី ធម្មំ បច្ចុយ្យា អាចយកាមី
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា អាចយកាមី ឯកំ ទន្ធិ
បច្ចុយ្យា តយោ ទន្ធា ទ្វេ ទន្ធូ បច្ចុយ្យា ទ្វេ ទន្ធា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(២៧៥) ក្នុងការមូលាប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ព្រោះនហេតុប្ប-
 ច្ច័យ ... ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ២ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងអញ្ញញ្ញប្បច្ច័យ
 ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ ក្នុងអាលេសវនប្បច្ច័យ ក្នុង
 កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហា-
 រប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងឈាន-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងសម្បយុត្តប្ប-
 ច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ក្នុងអតិប្បច្ច័យ ក្នុងនតិប្បច្ច័យ
 ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់
 យ៉ាងនេះ ។

ចប់ បច្ចនិយានុលោម ។

ចប់ បដិច្ចវារៈ ។

សហជាតវារៈ ប្រាកដស្មើដោយបដិច្ចវារៈដែរ ។

បបូយវារៈ

(២៧៦) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
 ដល់នូវការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹង
 ផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលដល់នូវការសន្សំ ខន្ធ ២ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ២ ។

អាថយតាមីត្តិកេ បច្ចយវិពា

អាថយតាមី ឆម្មំ បច្ចយា នេវាថយតាមីនាបថយ-
 តាមី ឆម្មា ... ហេតុប្បច្ចយា អាថយតាមី ខន្ធ
 បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ អាថយតាមី ឆម្មំ
 បច្ចយា អាថយតាមី ថ នេវាថយតាមីនាបថយតាមី
 ថ ឆម្មា ... អាថយតាមី ឯកំ ខន្ធ បច្ចយា តយោ
 ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានក្ក រូបំ ទ្វេ ខន្ធ ... ។ អបថ-
 យតាមី ឆម្មំ បច្ចយា ... តីណិ ។

(២៧៧) នេវាថយតាមីនាបថយតាមី ឆម្មំ បច្ច-
 យា នេវាថយតាមីនាបថយតាមី ឆម្មា ... ហេតុ-
 ប្បច្ចយា នេវាថយតាមីនាបថយតាមី ឯកំ ខន្ធ
 បច្ចយា តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានក្ក រូបំ ទ្វេ
 ខន្ធ ... បដិសន្ធិក្កណោ ខន្ធ បច្ចយា វត្ថុ វត្ថុ
 បច្ចយា ខន្ធា ឯកំ មហាក្កនំ បច្ចយា វត្ថុ បច្ចយា
 នេវាថយតាមីនាបថយតាមី ខន្ធា ។ នេវាថយតាមី-
 នាបថយតាមី ឆម្មំ បច្ចយា អាថយតាមី ឆម្មា ...
 ហេតុប្បច្ចយា វត្ថុ បច្ចយា អាថយតាមី ខន្ធា ។

អាថយតាមវិធី: បច្ច័យវារ:

ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ តាំងផ្អែកនឹង
 ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ . . . ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុ-
 ប្ប តាំងផ្អែកនឹងខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ។ ធម៌ ដែល
 ដល់នូវការសន្សំក្តី (ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
 សន្សំក្តី) តាំងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ . . . គឺ ខន្ធ ពា ក្តី
 ចិត្តសមុជ្ជានុប្បក្តី តាំងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលដល់នូវការសន្សំ នឹងខន្ធ
 ២ . . . ។ តាំងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ . . . (បានដល់
 ពាក្យប្រទាននិវាសន្ត) ពា លើក ។

(២៧៧) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
 សន្សំ តាំងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការ
 មិនសន្សំ . . . ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ ខន្ធ ពា ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុប្បក្តី
 តាំងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
 នឹងខន្ធ ២ . . . វត្ថុ តាំងផ្អែកនឹងខន្ធចាំងឡាយ ក្នុងខណៈនៃបដិ-
 សន្និ ខន្ធចាំងឡាយ តាំងផ្អែកនឹងវត្ថុ តាំងផ្អែកនឹងមហាក្ខត ១ ខន្ធ
 ចាំងឡាយ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ តាំង
 ផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ តាំងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
 មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . . ព្រោះហេតុប្ប-
 ដ្ឋ័យ គឺ ខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ តាំងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថកប្បដ្ឋានំ

នេវាចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មំ បច្ចយា អបចយ-
 តាមី ធម្មា . . . វត្ថុំ បច្ចយា អបចយតាមី ខន្ធា ។
 នេវាចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មំ បច្ចយា អាចយតា-
 មី ច នេវាចយតាមីនាបចយតាមី ច ធម្មា . . . វត្ថុំ
 បច្ចយា អាចយតាមី ខន្ធា មហាក្សតេ បច្ចយា ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ រូបំ ។ នេវាចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មំ
 បច្ចយា អបចយតាមី ច នេវាចយតាមីនាបចយតាមី
 ច ធម្មា . . . វត្ថុំ បច្ចយា អបចយតាមី ខន្ធា មហា-
 ក្សតេ បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[២៧៨] អាចយតាមីត្វ នេវាចយតាមីនាបចយ-
 តាមីត្វ ធម្មំ បច្ចយា អាចយតាមី ធម្មា . . . ហេតុ-
 ប្បច្ចយា អាចយតាមី ឯកំ ខន្ធា វត្ថុត្វ បច្ចយា
 តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា . . . ។ អាចយតាមីត្វ នេវាចយ-
 តាមីនាបចយតាមីត្វ ធម្មំ បច្ចយា នេវាចយតាមីនា
 បចយតាមី ធម្មា . . . ហេតុប្បច្ចយា អាចយតាមី
 ខន្ធា ច មហាក្សតេ ក បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមិនដល់នូវការ
 សន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . . គឺ ខន្ធចាំងឡាយ ដែល
 ដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំក្តី
 ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំក្តី ពឹងផ្អែក
 នឹងធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . .
 គឺ ខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ចិត្តសមុ-
 ជ្ជានុរូប ពឹងផ្អែកនឹងមហាក្ខតចាំងឡាយ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការ
 មិនសន្សំក្តី ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំក្តី
 ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . .
 គឺ ខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ចិត្ត-
 សមុជ្ជានុរូប ពឹងផ្អែកនឹងមហាក្ខតចាំងឡាយ ។

(២៧៨) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់
 នូវការសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
 សន្សំផង . . . ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១
 ដែលដល់នូវការសន្សំផង វត្ថុផង នឹងខន្ធ ២ . . . ។ ធម៌ ដែលមិន
 ដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់
 នូវការសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
 សន្សំផង . . . ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុរូប ពឹងផ្អែកនឹង
 ខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំផង មហាក្ខតចាំងឡាយផង ។

អាចយកមិត្តភក្តិ បង្កើនវិភាគ

អាចយកវាមក លេងយកវាមកនាបចយកវាមក ឆ្លុះ
បច្ចុយា អាចយកវាមក ច លេងយកវាមកនាបចយកវាមក
ច ឆ្លុះ ឧប្បដ្ឋន្តិ ហេតុប្បច្ចយា អាចយកវាមក ឯក
ឧត្តរា វត្ថុតា បច្ចុយា តាយា ឧត្តរា ឆ្លុះ ឧត្តរា . . .
អាចយកវាមក ឧត្តរា ច មហាភូតេ ច បច្ចុយា ចត្ត-
សុដ្ឋានំ រូបំ ។ អបចយកវាមក លេងយកវាមកនា-
បចយកវាមក ឆ្លុះ បច្ចុយា អបចយកវាមក ឆ្លុះ . . .
តិណំ ។

(២៧៧) អាចយកាម៍ ដង្កូវ បង្កូយ អាចយកាម៍
ដង្កូវ ឧប្បជ្ឈិត អាចយកាម៍ បង្កូយ អាចយកាម៍ ឯកំ
ទង្កូវ បង្កូយ ។ អាចយកាម៍ ដង្កូវ បង្កូយ ... ឯកំ ។

(២៨០) នេភិចយតាមីនាបថយតាមី ជន្ម
បច្ចយា នេភិចយតាមីនាបថយតាមី ជន្មា . . .
នេភិចយតាមីនាបថយតាមី ឯកំ ទន្ធិ បច្ចយា
តយោ ទន្ធា ទ្វេ ទន្ធា . . . បដិសន្ធិក្កុណា វត្ថុ
បច្ចយា ទន្ធា ចក្ខុយតនំ បច្ចយា ចក្ខុវិញ្ញាណំ

អាចយោគមិត្តិកៈ បច្ចយវារៈ

ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ
 មិនដល់នូវការមិនសន្សំ តាំងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ
 ផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ តាំងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែល
 ដល់នូវការសន្សំផង រក្ខតផង នូវខន្ធ ២ ... ចិត្តសមុជ្ជានុរូប តាំង
 ផ្អែកនឹងខន្ធាន្តរាយ ដែលដល់នូវការសន្សំផង មហាក្ខត្តាតាំងឡាយ
 ផង ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ តាំងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់
 នូវការមិនសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការ
 មិនសន្សំផង ... (បានដល់ពាក្យបុច្ឆា និន្ទវិសដ្ឋនា) ៣ លើក ។

(២៧៩) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ តាំងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
 ដល់នូវការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ គឺ តាំងផ្អែក
 នឹងខន្ធ ១ ដែលដល់នូវការសន្សំ ។ តាំងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់នូវការ
 មិនសន្សំ ... បានដល់វារៈ ១ ។

(២៨០) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
 សន្សំ តាំងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការ
 មិនសន្សំ ... គឺ ខន្ធ ៣ តាំងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលមិនដល់នូវការ
 សន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ នូវខន្ធ ២ ... ខន្ធាន្តរាយ តាំង
 ផ្អែកនឹងវត្ថុ កងខណៈនៃបដិសន្ធិ ចក្ខុវិញ្ញាណ តាំងផ្អែកនឹងចក្ខុយានៈ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

កាយាយតនំ បច្ចុយា កាយវិញ្ញាណំ វត្ថុំ បច្ចុយា
 នេកេនយតាមីនាបនយតាមី ខន្ធា ។ នេកេនយតាមី-
 នាបនយតាមី ធម្មំ បច្ចុយា អាចយតាមី ធម្មោ ...
 វត្ថុំ បច្ចុយា អាចយតាមី ខន្ធា ។ នេកេនយតាមី-
 នាបនយតាមី ធម្មំ បច្ចុយា អបនយតាមី ធម្មោ ...
 វត្ថុំ បច្ចុយា អបនយតាមី ខន្ធា ។

(២៨០) អាចយតាមីញ្ច នេកេនយតាមីនាបនយ-
 តាមីញ្ច ធម្មំ បច្ចុយា អាចយតាមី ធម្មោ ... អាច-
 យតាមី ឯកំ ខន្ធា វត្ថុញ្ច បច្ចុយា តយោ ខន្ធា
 ទ្វេ ខន្ធា ... ។

(២៨២) អបនយតាមីញ្ច នេកេនយតាមីនាបនយ-
 តាមីញ្ច ធម្មំ បច្ចុយា អបនយតាមី ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 អារម្មណប្បច្ចុយា អបនយតាមី ឯកំ ខន្ធា វត្ថុញ្ច
 បច្ចុយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា ... ។

(២៨៣) អាចយតាមី ធម្មំ បច្ចុយា អាចយ-
 តាមី ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អធិបតិប្បច្ចុយា តីណិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

កាយវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែកនឹងកាយាយតនៈ ខន្ធចាំងឡាយ ដែលមិន
ដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែល
ដល់នូវការសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់
នូវការមិនសន្សំ . . . គឺ ខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពឹង
ផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . . គឺ ខន្ធចាំងឡាយ
ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។

(២៨១) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់
នូវការសន្សំផង ធម៌ ដែល មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
សន្សំផង . . . គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលដល់នូវការ
សន្សំផង វត្ថុផង (ពឹងផ្អែក) នឹងខន្ធ ២ . . . ។

(២៨២) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
ដល់នូវការមិនសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវ
ការមិនសន្សំផង ទើបកើតឡើង ព្រោះការមូលប្បដ្ឋាយ គឺ ខន្ធ ៣
ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំផង វត្ថុផង (ពឹងផ្អែក)
នឹងខន្ធ ២ . . . ។

(២៨៣) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
ដល់នូវការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បដ្ឋាយ បានដល់វារៈ ៣ ។

អាចយកមិត្តិកេ បច្ចយវាពេ

អបចយកាមី តីណិ ។ នេវាចយកាមីនាបចយកាមី
 ... នេវាចយកាមី ឯកំ ... វត្ថុំ បច្ចយា នេវាច-
 យកាមីនាបចយកាមី ខន្ធា ។ នេវាចយកាមីនាបច-
 យកាមី ធម្មំ បច្ចយា អាចយកាមី ធម្មោ ... ។
 ឥនាបិ យដនា ហេតុសទិសា ។

[២៨៤] អាចយកាមី ធម្មំ បច្ចយា អាចយកាមី
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អនន្តរឫប្បច្ចយា សមនន្តរឫប្បច្ចយា
 សហជាតឫប្បច្ចយា តីណិ ។ អបចយកាមី តីណិ ។
 នេវាចយកាមីនាបចយកាមី ធម្មំ បច្ចយា នេវាចយ-
 កាមីនាបចយកាមី ធម្មោ ... សហជាតឫប្បច្ចយា នេ-
 វាចយកាមីនាបចយកាមី ឯកំ ខន្ធា បច្ចយា តយោ
 ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញា វុបំ ទ្វេ ខន្ធា ... បដិសន្ធិ-
 កូណោ ។ សង្ខតំ ។ អសញ្ញាសត្តានំ ឯកំ មហា-
 ភូតំ ... ចក្ខុយតនំ បច្ចយា ចក្ខុវិញ្ញាណំ កាយា-
 យតនំ បច្ចយា កាយវិញ្ញាណំ វត្ថុំ បច្ចយា ។
 នេវាចយកាមីនាបចយកាមី ធម្មំ បច្ចយា អាចយ-
 កាមី ធម្មោ ... សហជាតឫប្បច្ចយា ។ សង្ខតំ ។
 សព្វេ យដនា កាតញា ។

អាចយោគមិត្តិកៈ បច្ចយវិវរៈ

ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ គឺ មានវារៈ ៣ លើក ។ ធម៌ ដែល
 មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ... (ពឹងផ្អែក) នឹងខន្ធ
 ១ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ ... ខន្ធចាំងឡាយ ដែលមិនដល់នូវការ
 សន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការ
 សន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
 សន្សំ ... ។ តំណ ក្នុងទីនេះ ប្រាកដស្មើដោយហេតុប្បច្ច័យដែរ ។

(២៨២) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់
 នូវការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះអនន្តរប្បច្ច័យ សមនន្តរប្បច្ច័យ និង
 សហជាតប្បច្ច័យ បានដល់វារៈ ៣ លើក ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការមិន
 សន្សំ មានវារៈ ៣ លើក ។ ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិន
 ដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិន
 ដល់នូវការមិនសន្សំ ... ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្ត-
 សមុជ្ជានុរូក្តី ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវ
 ការមិនសន្សំ នូវខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។
 (ពឹងផ្អែក) នឹងមហាកូត ១ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ... ចក្ខុញ ពឹង
 ផ្អែកនឹងចក្ខុយតនៈ កាយវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែកនឹងកាយាយតនៈ ពឹងផ្អែក
 នឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមិនដល់
 នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ... ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ ។
 សេចក្តីបំប្រែញ ។ តំណ ចាំងអស់ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើចុះ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថកប្បដ្ឋានំ

(២៨៥) អបចយកាមី ធម្មំ . . អញ្ញាមញ្ញាប្បច្ចយា
និស្សយប្បច្ចយា ឧបនិស្សយប្បច្ចយា បុរេជានប្បច្ច-
យា អាសេនប្បច្ចយា កម្មប្បច្ចយា វិចារកប្បច្ចយា
អាហារប្បច្ចយា ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយា ឈានប្បច្ចយា មគ្គ-
ប្បច្ចយា សម្មយុត្តប្បច្ចយា វិប្បយុត្តប្បច្ចយា អត្ថិ-
ប្បច្ចយា នត្ថិប្បច្ចយា វិគតប្បច្ចយា អវិគតប្បច្ចយា ។

(២៨៦) ហេតុយា សត្តរស អារម្មណេ សត្ត
អនិបតិយា សត្តរស អនន្តរេ សត្ត សមនន្តរេ សត្ត
សហជានេ សត្តរស អញ្ញាមញ្ញា សត្ត និស្សយ
សត្តរស ឧបនិស្សយេ សត្ត បុរេជានេ សត្ត អាសេ-
នេ សត្ត កម្មេ សត្តរស វិចារកេ ឯកំ អាហារេ
សត្តរស ឥន្ទ្រិយេ ឈានេ មគ្គេ សត្តរស សម្ម-
យុត្តេ សត្ត វិប្បយុត្តេ សត្តរស អត្ថិយា សត្តរស
នត្ថិយា សត្ត វិគតេ សត្ត អវិគតេ សត្តរស ។
ឯវំ កណោតតំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(២៨៥) តាំងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ . . .

ព្រោះអត្តាមត្តាប្បច្ច័យ និងស្វយប្បច្ច័យ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បុរេ-
ជាតប្បច្ច័យ ភាវសវនប្បច្ច័យ កម្មប្បច្ច័យ វិបាកប្បច្ច័យ អាហារ-
ប្បច្ច័យ ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ឈានប្បច្ច័យ មគ្គប្បច្ច័យ សម្បយុត្ត-
ប្បច្ច័យ វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ អត្ថប្បច្ច័យ នតិប្បច្ច័យ វិគតប្បច្ច័យ
និងអវិគតប្បច្ច័យ ។

(២៨៦) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងការម្សឺណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១៧ ក្នុងអត្តាមត្តាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងភាវសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ
១៧ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧
ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ឈានប្បច្ច័យ និងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុង
សម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុង
អត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់
យ៉ាងនេះ ។

អាថយតាមភ្លឺកេ បច្ចុយរំពេ

(២៨៧) អាថយតាមី ឆម្មំ បច្ចុយា អាថយតាមី
 ឆម្មា ឱប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចុយា វិចិត្តាសហគតេ
 ឱទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធ បច្ចុយា វិចិត្តាសហគតេ
 ឱទ្ធច្ចសហគតេ មោហោ ។ នេវចយតាមីនាបចយ-
 តាមី ឆម្មំ បច្ចុយា នេវចយតាមីនាបចយតាមី ឆម្មា
 ... នហេតុប្បច្ចុយា អហេតុកំ នេវចយតាមីនាប-
 ចយតាមី ឯកំ ខន្ធ បច្ចុយា តយោ ខន្ធ ចិត្តស-
 មុដ្ឋានញ រូបំ ទ្វេ ខន្ធ ... អហេតុកប្បជ្ឈសន្និ-
 ក្កលោ ។ សន្និតំ ។ អសញ្ញាសត្តានំ ឯកំ មហា-
 ភូតំ ... ចក្ខាយតនំ បច្ចុយា ចក្ខុវិញ្ញាណំ កា-
 យាយតនំ បច្ចុយា កាយវិញ្ញាណំ វត្ថុំ បច្ចុយា
 អហេតុកា នេវចយតាមីនាបចយតាមី ខន្ធ ។
 នេវចយតាមីនាបចយតាមី ឆម្មំ បច្ចុយា អាថយ-
 តាមី ឆម្មា ... នហេតុប្បច្ចុយា វត្ថុំ បច្ចុយា វិចិត្ត-
 ាសហគតេ ឱទ្ធច្ចសហគតេ មោហោ ។

អាចយកមិត្តិកៈ បច្ចុយវារៈ

[២៨៦] ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
 ដល់នូវការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនរហេតុប្បដ្ឋយ គឺ មោហៈ ដែល
 ច្រឡំដោយវិចិក្ខុ ច្រឡំដោយទុច្ចចៈ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធាវិជ្ជា
 ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុ ច្រឡំដោយទុច្ចចៈ ។ ធម៌ ដែលមិនដល់នូវ
 ការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមិនដល់នូវ
 ការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ... ព្រោះនរហេតុប្បដ្ឋយ គឺ
 ខន្ធ ពាក្យ ចិត្តសមុដ្ឋានបក្ខី ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ជាអហេតុកៈ ដែល
 មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ២ ...
 ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បដិសន្ធិ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ (ពឹងផ្អែក) នឹង
 មហាក្ខត ១ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ... ចក្ខុវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែកនឹង
 ចក្ខុយតនៈ កាយវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែកនឹងកាយយតនៈ ខន្ធាវិជ្ជា
 ជាអហេតុកៈ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹង
 ផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមិន
 ដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ... ព្រោះនរហេតុប្បដ្ឋយ គឺ
 មោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុ ច្រឡំដោយទុច្ចចៈ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(២៨៨) អាចយតាមិកា នេវចយតាមិណាបចយ-
តាមិកា ធម្មំ បច្ចយា អាចយតាមិ ធម្មោ ... នហេ-
តុប្បច្ចយា វិចិត្តិញ្ញាសហគតេ ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធ
ច វត្ថុកា បច្ចយា វិចិត្តិញ្ញាសហគតោ ឧទ្ធច្ចសហ-
គតោ មោហោ ។

(២៨៩) អាចយតាមិ ធម្មំ បច្ចយា នេវចយ-
តាមិណាបចយតាមិ ធម្មោ ... នអារម្មណប្បច្ចយា ។
សង្ខតំ ។ បដិច្ចវាសនិសំ ។

(២៩០) អាចយតាមិ ធម្មំ បច្ចយា អាចយតា-
មិ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា តីណា ។
អបចយតាមិ ធម្មំ បច្ចយា អបចយតាមិ ធម្មោ ...
នអធិបតិប្បច្ចយា អបចយតាមិ ខន្ធ បច្ចយា អប-
ចយតាមិ អធិបតិ ។ នេវចយតាមិណាបចយតាមិ
ធម្មំ ។ សង្ខតំ ។ អសញ្ញាសត្តានំ ចក្កាយតនំ បច្ចយា
ចក្កវិញ្ញាណំ កាយាយតនំ ... វត្ថុ បច្ចយា នេវ-
ចយតាមិណាបចយតាមិ ខន្ធ ។ នេវចយតាមិណា-
បចយតាមិ ធម្មំ បច្ចយា អាចយតាមិ ធម្មោ ...

អភិធម្មបិដក អនុណោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(២៨៨) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ តឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
ដល់នូវការសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការ
មិនសន្សំផង ... ព្រោះនរហេតុប្បច្ច័យ គឺ មោហៈ ដែលច្រឡំ
ដោយវិចិត្រច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ តឹងផ្អែកនឹងខន្ធចាំងឡាយ ដែល
ច្រឡំដោយវិចិត្រច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង វត្ថុផង ។

(២៨៩) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
តឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ... ព្រោះនរហេតុប្បច្ច័យ ។
សេចក្តីបំប្រញា ។ ពាក្យនេះ ប្រាកដស្មើដោយបដិច្ចវារៈ ។

(២៩០) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ តឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់
នូវការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនរហេតុប្បច្ច័យ បានដល់វារៈ ព្យា
លើក ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ តឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់
នូវការមិនសន្សំ ... ព្រោះនរហេតុប្បច្ច័យ គឺ ធម៌ ជាអធិបតី ដែល
ដល់នូវការមិនសន្សំ តឹងផ្អែកនឹងខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវការមិន
សន្សំ ។ (តឹងផ្អែក) នឹងធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិន
ដល់នូវការមិនសន្សំ ។ សេចក្តីបំប្រញា ។ ចក្ខុវិញ្ញាណ តឹងផ្អែកនឹង
ចក្ខុយតនៈ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ (តឹងផ្អែក) នឹងកាយាយតនៈ ...
ខន្ធចាំងឡាយ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
តឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ តឹងផ្អែកនឹង
ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ...

អាចយតាមិត្តិកេ បច្ចយវិកេ

នអធិបតិប្បត្តយា វត្ថុំ បច្ចយា អាចយតាមី ខន្ធា ។
 នេវាចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មំ បច្ចយា អបចយ-
 តាមី ធម្មោ ... នអធិបតិប្បត្តយា វត្ថុំ បច្ចយា អ-
 បចយតាមី អធិបតិ ។ នេវាចយតាមីនាបចយតាមី
 ធម្មំ បច្ចយា អាចយតាមី ច នេវាចយតាមីនា-
 បចយតាមី ច ធម្មោ ... នអធិបតិប្បត្តយា វត្ថុំ
 បច្ចយា អាចយតាមី ខន្ធា មហាក្កតេ បច្ចយា ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(២៧០) អាចយតាមីត្វា នេវាចយតាមីនាបចយ-
 តាមីត្វា ធម្មំ បច្ចយា អាចយតាមី ធម្មោ ... នអ-
 ធិបតិប្បត្តយា អាចយតាមី ឯកំ ខន្ធត្វា វត្ថុត្វា
 បច្ចយា តយោ ខន្ធវា ទ្វេ ខន្ធវា... ។ អាចយតា-
 មីត្វា នេវាចយតាមីនាបចយតាមីត្វា ធម្មំ បច្ចយា
 នេវាចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មោ ... អាចយតាមី
 ខន្ធវា ច មហាក្កតេ ច បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

អាចយកមិត្តិកៈ បច្ចយវារៈ

ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពឹង
 ផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
 មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . . ព្រោះនអធិ-
 បតិប្បច្ច័យ គឺ ធម៌ ជាអធិបតិ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែក
 នឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំក្តី ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការ
 សន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំក្តី ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមិនដល់នូវការ
 សន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . . ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ
 ចាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប
 ពឹងផ្អែកនឹងមហាក្ខតចាំងឡាយ ។

(២៩១) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
 ដល់នូវការសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការ
 មិនសន្សំផង . . . ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹង
 ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវការសន្សំផង វត្ថុផង ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ២ . . . ។
 ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹង
 ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិន
 ដល់នូវការមិនសន្សំផង . . . គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ
 ចាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំផង មហាក្ខតចាំងឡាយផង ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

អាចយតាមីត្ថា នេវាចយតាមីនាបចយតាមីត្ថា ធម្មំ
 បច្ចយា អាចយតាមី ច នេវាចយតាមីនាបចយតាមី
 ច ធម្មា ... អាចយតាមី ឯកំ ខន្ធាត្ថំ វត្ថុត្ថា
 បច្ចយា តយោ ខន្ធា ខន្ធា ខន្ធា ... អាចយតាមី
 ខន្ធា ច មហាភូតេ ច បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(២៩២) អបចយតាមីត្ថា នេវាចយតាមីនាបច-
 យតាមីត្ថា ធម្មំ បច្ចយា អបចយតាមី ធម្មា ...
 នអធិបតីប្បច្ចយា អបចយតាមី ខន្ធា ច វត្ថុត្ថា
 បច្ចយា អបចយតាមី អធិបតី ។ នអនន្តវប្បច្ចយា
 នសមនន្តវប្បច្ចយា នអញ្ញមញ្ញប្បច្ចយា នឧបនិស្ស-
 យប្បច្ចយា នបុរេជានប្បច្ចយា បដិច្ចវាសនិសា សត្ត
 បញ្ញា ។ នបច្ឆាជានប្បច្ចយា បរិបុណ្ណំ ។

(២៩៣) អាចយតាមី ធម្មំ បច្ចយា អាច-
 យតាមី ធម្មា ... នអាសេវនប្បច្ចយា តីណី ។
 អបចយតាមី ធម្មំ បច្ចយា នេវាចយតាមីនាប-
 ចយតាមី ធម្មា ... នអាសេវនប្បច្ចយា អបច-
 យតាមី ខន្ធា បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំក្តី ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់
 នូវការមិនសន្សំក្តី ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំផង ធម៌ ដែល
 មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង . . . គឺ ខន្ធ ៣
 ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលដល់នូវការសន្សំផង វត្ថុផង (ពឹងផ្អែក) នឹង
 ខន្ធ ២ . . . ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់
 នូវការសន្សំផង មហាក្សត្រចាំងឡាយផង ។

(២៩២) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
 ដល់នូវការមិនសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវ
 ការមិនសន្សំផង . . . ព្រោះនអធិបតីប្បច្ច័យ គឺ ធម៌ ជាអធិបតី
 ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវការ
 មិនសន្សំផង វត្ថុផង ។ ព្រោះនអនន្តរប្បច្ច័យ នសមនន្តរប្បច្ច័យ
 នអត្យាមត្យាប្បច្ច័យ នឧបនិស្សយប្បច្ច័យ និងនបុរេជាតប្បច្ច័យ បញ្ចា
 ៧ ប្រាកដស្មើដោយបដិច្ចវារៈ ។ ព្រោះនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ (នេះ)
 ជាពាក្យគ្រប់គ្រាន់ ។

(២៩៣) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
 ដល់នូវការសន្សំ . . . ព្រោះនភាសេវនប្បច្ច័យ បានដល់វារៈ ៣
 លើក ។ ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹង
 ផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ . . . ព្រោះនភាសេវនប្បច្ច័យ គឺ
 ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ។

អាចយកមិត្តិកេ បច្ចយវាពេ

នេវាចយកាមីនាបចយកាមី ធម្មំ បច្ចយា នេវាចយ-
 កាមីនាបចយកាមី ធម្មោ ។ សង្ខតំ ។ អសញ្ញ-
 សត្តានំ . . . ចក្កាយតនំ បច្ចយា កាយាយតនំ
 បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា នេវាចយកាមីនាបចយកាមី
 ខន្ធា ។ នេវាចយកាមីនាបចយកាមី ធម្មំ បច្ចយា
 អាចយកាមី ធម្មោ . . . នអាសេវនប្បច្ចយា វត្ថុំ
 បច្ចយា អាចយកាមី ខន្ធា ។ នេវាចយកាមីនាប-
 ចយកាមី ធម្មំ បច្ចយា អាចយកាមី ច នេវាចយ-
 កាមីនាបចយកាមី ច ធម្មោ . . . វត្ថុំ បច្ចយា អាច-
 យកាមី ខន្ធា មហាភូតេ បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(២៩៤) អាចយកាមីត្ថុ នេវាចយកាមី-

នាបចយកាមីត្ថុ ធម្មំ បច្ចយា អាចយកាមី
 ធម្មោ . . . អាចយកាមី ឯកំ ខន្ធា វត្ថុត្ថុ
 បច្ចយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា . . . ។ អាច-
 យកាមីត្ថុ នេវាចយកាមីនាបចយកាមីត្ថុ ធម្មំ
 បច្ចយា នេវាចយកាមីនាបចយកាមី ធម្មោ . . .

អាចយោគមិត្តិកៈ បច្ច័យវារៈ

ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹង
 ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ។ សេចក្តី
 បំប្រញ ។ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ... ខន្ធចាំងឡាយ ដែលមិនដល់
 នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងចក្ខុយានៈ ពឹង
 ផ្អែកនឹងកាយាយានៈ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ
 ពឹងផ្អែកនឹង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
 ... ព្រោះនការសន្សំបច្ច័យ គឺ ខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវការ
 សន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំក្តី ធម៌ ដែល
 មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំក្តី ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
 មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ... គឺ ខន្ធចាំងឡាយ
 ដែលដល់នូវការសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹង
 មហាក្ខត្តចាំងឡាយ ។

(២៩២) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់
 នូវការសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
 ផង ... គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលដល់នូវការសន្សំផង
 វត្ថុផង (ពឹងផ្អែក) នឹងខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ
 មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំផង
 ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង . . .

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

អាចយតាមី ខន្ធ ច មហាក្សតេ ច បច្ចយា ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ រូបំ ។ អាចយតាមីត្វា នេវាចយតាមីនា-
 បចយតាមីត្វា ធម្មំ បច្ចយា អាចយតាមី ច នេវា-
 ចយតាមីនាបចយតាមី ច ធម្មា . . . អាចយតាមី
 ឯតំ ខន្ធត្វា វត្ថុត្វា បច្ចយា តយោ ខន្ធា ខន្ធ ខន្ធ
 ច វត្ថុត្វា បច្ចយា អាចយតាមី ខន្ធ ច មហាក្សតេ
 ច បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ អាចយតាមីត្វា
 នេវាចយតាមីនាបចយតាមីត្វា ធម្មំ បច្ចយា នេវាច-
 យតាមីនាបចយតាមី ធម្មោ . . . នអាសេវនប្បច្ចយា
 អបចយតាមី ខន្ធ ច មហាក្សតេ ច បច្ចយា ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(២៩៥) អាចយតាមី ធម្មំ បច្ចយា អាចយតាមី
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នកក្ខប្បច្ចយា អាចយតាមី ខន្ធ
 បច្ចយា អាចយតាមី ចេតនា ។ អបចយតាមី ធម្មំ
 បច្ចយា អបចយតាមី ធម្មោ . . . នកក្ខប្បច្ចយា
 អបចយតាមី ខន្ធ បច្ចយា អបចយតាមី ចេតនា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ
ផង នឹងមហាក្ខតចាំងឡាយផង ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំក្តី
ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំក្តី ពឹងផ្អែក
នឹងធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ
មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង . . . គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១
ដែលដល់នូវការសន្សំផង វត្ថុផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ២
ផង វត្ថុផង ខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំផង មហាក្ខត
ចាំងឡាយផង ។ ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការ
មិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំផង ធម៌ ដែលមិន
ដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង . . . ព្រោះនគរសេវ-
នប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់
នូវការមិនសន្សំផង មហាក្ខតចាំងឡាយផង ។

(២៩៥) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
ដល់នូវការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែល
ដល់នូវការសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ។
ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់នូវការ
មិនសន្សំ . . . ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវការ
មិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ។

អាចយកមិត្តិកេ បច្ចយវិហ

នេវាចយកាមីនាបចយកាមី ធម្មំ បច្ចយា នេវាចយ-
 កាមីនាបចយកាមី ធម្មោ ... នកក្ខប្បច្ចយា នេវា-
 ចយកាមីនាបចយកាមី ខន្ធ បច្ចយា នេវាចយកា-
 មីនាបចយកាមី ចេតនា វាហិវំ ... អាហារសម្មដ្ឋា-
 នំ ... ឧត្តសម្មដ្ឋានំ ... វត្ថុំ បច្ចយា នេវាចយកាមី-
 នាបចយកាមី ចេតនា ។ នេវាចយកាមីនាបចយកាមី
 ធម្មំ បច្ចយា អាចយកាមី ធម្មោ ... នកក្ខប្បច្ចយា
 វត្ថុំ បច្ចយា អាចយកាមី ចេតនា ។ នេវាចយកាមី-
 នាបចយកាមី ធម្មំ បច្ចយា អាចយកាមី ធម្មោ ...
 នកក្ខប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា អាចយកាមី ចេតនា ។

(២៩៦) អាចយកាមីញ នេវាចយកាមីនាបចយ-

កាមីញ ធម្មំ បច្ចយា អាចយកាមី ធម្មោ ... ន-
 កក្ខប្បច្ចយា អាចយកាមី ខន្ធ ច វត្ថុញ បច្ចយា
 អាចយកាមី ចេតនា ។

អាចយកមិត្តិកៈ បច្ចុប្បន្នៈ

ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹង
 ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . . ព្រោះ
 នកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការ
 មិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធចាំងឡាយ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិន
 ដល់នូវការមិនសន្សំ ពាហិរ . . . អាហារសមុជ្ជាន . . . ទត្ថ-
 សមុជ្ជាន . . . ចេតនា ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការ
 មិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពឹងផ្អែក
 នឹងធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . . ព្រោះ
 នកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវការសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។
 ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមិនដល់នូវការ
 សន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . . ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា
 ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។

(២៩៦) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់
 នូវការសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
 សន្សំផង . . . ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវការ
 សន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំផង វត្ថុផង ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមតិកប្បដ្ឋានំ

(២៩៧) អបចយតាមិញ នេវាចយតាមិណាបចយ.

តាមិញ ធម្មំ បច្ចយា អបចយតាមិ ធម្មោ . . .
នកម្មប្បច្ចយា អបចយតាមិ ខន្ធន វត្ថុញ បច្ច-
យា អាចយតាមិ ចេតនា ។

(២៩៨) អាចយតាមិ ធម្មំ បច្ចយា អាចយតាមិ
ធម្មោ . . . នវិហាកម្មប្បច្ចយា ។ បរិបុណ្ណំ កាតតំ ។
បដិសន្ធិក្ខណោ នត្ថំ ។

(២៩៩) នេវាចយតាមិណាបចយតាមិ ធម្មំ បច្ចយា
នេវាចយតាមិណាបចយតាមិ ធម្មោ . . . នអាហារ-
រាប្បច្ចយា តាហិរំ . . . ឱតុសមុដ្ឋានំ . . . អសញ្ញា-
សត្តានំ . . . ។

(៣០០) . . . នវត្ថុយប្បច្ចយា តាហិរំ . . .
អាហារសមុដ្ឋានំ . . . ឱតុសមុដ្ឋានំ . . . អសញ្ញាសត្តានំ
មហាភូតេ បច្ចយា រូបដីវិត្ថុយំ ។

(៣០១) . . . នឈានប្បច្ចយា បញ្ចវិញ្ញាណំ
តាហិរំ . . . អាហារសមុដ្ឋានំ . . . ឱតុសមុដ្ឋានំ . . . អ-
សញ្ញាសត្តានំ . . . ចក្ខាយតនំ បច្ចយា ចក្ខុវិញ្ញាណំ
កាយាយតនំ . . . ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមតិកប្បដ្ឋាន

(២៩៧) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
ដល់នូវការមិនសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការ
មិនសន្សំផង . . . ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវការ
សន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធាន្តទាយ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំផង វត្ថុផង ។

(២៩៨) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់
នូវការសន្សំ . . . ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ ។ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ (គ្រប់
បទពាំងអស់) ។ (អាចយគាមិធម៌) មិនមាន ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិទេ ។

(២៩៩) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
សន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
សន្សំ . . . ព្រោះនអាហារប្បច្ច័យ គឺ ពាហិរ . . . ឧត្តសមុជ្ជាន . . .
របស់ពួកអសព្វាសត្វ . . . ។

(៣០០) . . . ព្រោះនឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ គឺ ពាហិរ . . . អាហារ-
សមុជ្ជាន . . . ឧត្តសមុជ្ជាន . . . រូបជីវិតន្ទ្រិយ ពឹងផ្អែកនឹងមហា-
ក្ខត្តពាំងទាយ របស់ពួកអសព្វាសត្វ ។

(៣០១) . . . ព្រោះនឈានប្បច្ច័យ គឺ ចក្ខុវិញ្ញាណ (ពឹងផ្អែក)
នឹងពាហិរ . . . អាហារសមុជ្ជាន . . . ឧត្តសមុជ្ជាន . . . របស់
ពួកអសព្វាសត្វ . . . ចក្ខុវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែកនឹងចក្ខុយតនៈ (កាយវិញ្ញាណ
ពឹងផ្អែក) នឹងកាយាយតនៈ . . . ។

អាថយនាមិត្តិកេ បច្ចយវិព

[៣០២] ... នមត្ថប្បច្ចយា អហេតុកា នេវា-
 យតាមីនាបធិយតាមី ។ សង្ខតំ ។ អសញ្ញាសត្វានំ
 ឯកំ មហាក្ខតំ ... ចត្វាយតនំ បច្ចយា ចត្ត-
 វិការណំ កាយាយតនំ បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា អ-
 ហេតុកា នេវាធិយតាមី ... នសម្បយុត្តប្បច្ចយា
 នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា ។ បដិច្ចវាសនិសំ វីណិ ។
 លោនត្ថប្បច្ចយា លោកិតប្បច្ចយា ។

[៣០៣] នហេតុយា ចត្តាវិ នអារម្មណេ បញ្ច
 នអធិបតីយា ទ្វាទស នអនន្តរេ បញ្ច នសមនន្តរេ
 នអញ្ញាមញ្ញេ នឧបនិស្សយេ បញ្ច នបុរោជាតេ សត្វ
 នបច្ឆាជាតេ សត្វាស នអាសវនេ ឯកាទស
 នកម្មេ សត្វ នវិចារកេ សត្វាស នអាហារេ ន-
 វត្ថុយេ នឈានេ នមត្តេ ឯកំ នសម្បយុត្តេ បញ្ច
 នវិប្បយុត្តេ វីណិ លោនត្ថយា លោកិតេ បញ្ច ។
 ឯវំ កណោតត្ថំ ។

អាចយកមិត្តិកៈ បច្ច័យវារៈ

(៣០២) . . . ព្រោះនមគ្គប្បច្ច័យ គឺ ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការ
 សន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាអហេតុកៈ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។
 មហាភូត ១ របស់ពួកអសព្វាសត្វ . . . ចក្ខុវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែកនឹងចក្ខុ-
 យតនៈ (កាយវិញ្ញាណ) ពឹងផ្អែកនឹងកាយយតនៈ ធម៌ ដែលមិនដល់
 នូវការសន្សំ ជាអហេតុកៈ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ . . . ព្រោះនសម្បយុត្តប្ប-
 ច្ច័យ និងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ (វារៈនៃបច្ច័យ និងវិសដ្ឋនា) ៣ លើក
 ប្រាកដស្មើដោយបដិច្ចវារៈដែរ ។ ព្រោះនោនត្ថប្បច្ច័យ និងនោវិគត-
 ប្បច្ច័យ ។

(៣០៣) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៥ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១២ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៥ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ នអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ និងនឧបនិស្ស-
 យប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ច័-
 ជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងន-
 កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនអាហា-
 រប្បច្ច័យ នតន្ត្រីយប្បច្ច័យ នឈានប្បច្ច័យ និងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១
 ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងនោនត្ថប្បច្ច័យ និងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ បណ្ឌិត គប្បី
 រាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ បច្ច័យៈ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថកប្បដ្ឋានំ

(៣០៤) ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណោ បញ្ច . . .
 នអធិបតីយា ទ្វាទស នអនន្តរេ នសមនន្តរេ នអញ្ច-
 មញ្ញោ នឧបនិស្សយេ បញ្ច នបុរោជាតេ សត្ត ន-
 បច្ឆាជាតេ សត្តរស នអាសេវនេ ឯកាទស នកម្មេ
 សត្ត នវិចារកេ សត្តរស នសម្បយុត្តេ បញ្ច នវិប្ប-
 យុត្តេ តីណិ នោនត្ថិយា នោវិគតេ បញ្ច ។ ឯវំ
 កណោតត្ថំ ។

អនុលោមប្បដ្ឋនីយំ ។

(៣០៥) នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណោ ចត្តារិ . . .
 អនន្តរេ សមនន្តរេ សបាជាតេ អញ្ចមញ្ញោ និស្សយេ
 ឧបនិស្សយេ បុរោជាតេ អាសេវនេ កម្មេ ចត្តារិ
 វិចារកេ ឯកំ អាហារេ ចត្តារិ ឥន្ទ្រិយេ ឈានេ
 ចត្តារិ មត្តេ តីណិ សម្បយុត្តេ វិប្បយុត្តេ អត្ថិយា
 នត្ថិយា វិគតេ ចត្តារិ អវិគតេ ចត្តារិ ។ ឯវំ
 កណោតត្ថំ ។

បច្ឆនីយានុលោមំ ។

បច្ឆយវារោ សមត្តោ ។

និស្សយវារោ បច្ឆយវារសទិសោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បញ្ញាស

(៣០៤) ក្នុងនការម្ពណ្ឌប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 ... ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១២ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ នសម-
 នន្តរប្បច្ច័យ នអពាមពាប្បច្ច័យ និងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
 ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ចាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧
 ក្នុងនអាសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
 ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោនតិប្បច្ច័យ និងនោវិគ-
 តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ អនុលោមប្បញ្ញាសៈ ។

(៣០៥) ក្នុងនការម្ពណ្ឌប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ
 ... ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ សមនន្តរប្បច្ច័យ សហជាតប្បច្ច័យ អពាមពា-
 ប្បច្ច័យ និស្សយប្បច្ច័យ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បុរេជាតប្បច្ច័យ អា-
 សវនប្បច្ច័យ និងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១
 ក្នុងនាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនត្រៀយប្បច្ច័យ និងនឈានប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៤ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ វិប្ប-
 យុត្តប្បច្ច័យ អត្ថប្បច្ច័យ នត្ថប្បច្ច័យ និងនវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤
 ក្នុងនអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចនីយានុលោម ។

ចប់ បច្ចយវារៈ ។

និស្សយវារៈ ប្រាកដស្មើដោយបច្ចយវារៈដែរ ។

សំណួរ:

(៣០៦) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលដល់
នូវការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹង
ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវការសន្សំ ច្រឡំនឹងខន្ធ ២ ។

(៣០៧) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែល
ដល់នូវការមិនសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣
ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ នឹងខន្ធ ២ . . . ។

(៣០៨) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . .
គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវ
ការមិនសន្សំ នឹងខន្ធ ២ . . . ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។

(៣០៩) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលដល់
នូវការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណ៍ប្បដ្ឋយ អធិបតិប្បដ្ឋយ
អនន្តប្បដ្ឋយ សមនន្តប្បដ្ឋយ សហជាតប្បដ្ឋយ អញ្ញាមញ្ញាប្បដ្ឋយ
និស្សយប្បដ្ឋយ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ បុរេជាតប្បដ្ឋយ អាសេវនប្បដ្ឋយ
កម្មប្បដ្ឋយ វិបាកប្បដ្ឋយ អាហារប្បដ្ឋយ តន្ត្រីយប្បដ្ឋយ ឈានប្បដ្ឋយ
មគ្គប្បដ្ឋយ សម្បយុត្តប្បដ្ឋយ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ អត្ថិប្បដ្ឋយ នត្ថិប្បដ្ឋយ
វិតកប្បដ្ឋយ និងអវិតកប្បដ្ឋយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

[៣០០] ហេតុយា តីណិ អារម្មណេ អធិប-
 តិយា អនន្តរេ សមនន្តរេ សហជានេ អនាមតោ
 ធិស្សយេ ឧបធិស្សយេ បុរជានេ អាសេវនេ កម្មេ
 សត្វត្ថ តីណិ ។ វិហាកេ ឯតំ អាហារេ តីណិ
 ឥន្ទ្រិយេ ឈានេ មគ្គេ សម្បយុត្តេ វិប្បយុត្តេ
 អត្ថិយា នត្ថិយា វិគតេ អវិគតេ តីណិ ។ ឯវំ
 កណោតតំ ។

អនុលោមំ ។

[៣០១] អាចយតាមី ធម្មំ សំសដ្ឋោ អាចយ-
 តាមី ធម្មោ ឧប្បន្នតិ នហេតុប្បច្ចយា វិចិត្តិច្ឆា-
 សហគតេ ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធេ សំសដ្ឋោ វិចិ-
 ត្តិច្ឆាសហគតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។

[៣០២] នេភចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មំ សំ-
 សដ្ឋោ នេភចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មោ ... ន-
 ហេតុប្បច្ចយា អហេតុតំ នេភចយតាមីនាបចយតាមី
 ឯតំ ខន្ធំ សំសដ្ឋោ តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធទ្វេ ...
 អហេតុកម្មនិសង្ខត្តិក្កណោ ... ។

អភិធម្មបំណិក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(៣១០) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ
 អធិបតិប្បដ្ឋយ អនន្តរប្បដ្ឋយ សមនន្តរប្បដ្ឋយ សហជាតប្បដ្ឋយ
 អញ្ញាមញ្ញប្បដ្ឋយ និស្សយប្បដ្ឋយ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ បុរេជាតប្បដ្ឋយ
 អាសេវនប្បដ្ឋយ និងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ទាំងអស់ ។ ក្នុង
 វិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 គំទ្រុយប្បដ្ឋយ ឈានប្បដ្ឋយ មគ្គប្បដ្ឋយ សម្បយុត្តប្បដ្ឋយ វិប្ប-
 យុត្តប្បដ្ឋយ អត្ថប្បដ្ឋយ នត្ថប្បដ្ឋយ វិគតប្បដ្ឋយ និងអវិគតប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៣ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ អនុលោម ។

(៣១១) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលដល់នូវ
 ការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ គឺ មោហាៈ ដែល
 ច្រឡំដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ច្រឡំនឹងខន្ធទាំងឡាយ ដែល
 ច្រឡំដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។

(៣១២) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
 ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . .
 ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ជាអហេតុកៈ ដែល
 មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ នឹងខន្ធ ២ . . . ក្នុងខណៈ
 នៃអហេតុកប្បដិសន្ធិ . . . ។

អាថយតាមិក្ខិកេ សំសង្ការិកេ

(៣០៣) អាថយតាមិ ធម្មំ សំសង្ការិ អាថយ-
តាមិ ធម្មោ . . . នអធិបតិប្បច្ចយា នបុរេវាតប្បច្ចយា
នបច្ឆាជាតប្បច្ចយា នអាសេវនប្បច្ចយា អាថយតាមិ
ឯកំ ខន្ធំ សំសង្ការិ តយោ ខន្ធោ ទ្វេ ខន្ធោ . . . ។

(៣០៤) នេវាថយតាមិធាបថយតាមិ ធម្មំ
សំសង្ការិ នេវាថយតាមិធាបថយតាមិ ធម្មោ . . .
នអាសេវនប្បច្ចយា នេវាថយតាមិធាបថយតាមិ ឯកំ
ខន្ធំ សំសង្ការិ បដិសន្ធិក្ខណោ . . . នកម្មប្បច្ចយា
នវិហាកប្បច្ចយា នឈានប្បច្ចយា នមគ្គប្បច្ចយា
នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា ។

(៣០៥) នហេតុយា ទ្វេ នអធិបតិយា ភីណិ
នបុរេវាតេ ភីណិ នបច្ឆាជាតេ ភីណិ នអាសេវនេ ទ្វេ
នកម្មេ ភីណិ នវិហាកេ ភីណិ នឈានេ ឯកំ
នមគ្គេ ឯកំ នវិប្បយុត្តេ ភីណិ ។ ឯវំ កណោតតំ ។

អាចយោគមិត្តិកៈ សំសង្ការៈ

(៣១៣) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលដល់
 នូវការសន្សំ . . . ព្រោះនេសាទបញ្ចក្ខណៈ នបុរេជាតិបញ្ចក្ខណៈ នបច្ឆាជា-
 តិបញ្ចក្ខណៈ និងនេសាទបញ្ចក្ខណៈ គឺ ខន្ធភា ច្រឡំនឹងខន្ធទ ដែល
 ដល់នូវការសន្សំ នឹងខន្ធទ . . . ។

(៣១៤) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
 ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . .
 ព្រោះនេសាទបញ្ចក្ខណៈ គឺ ខន្ធខាងឡាយ ច្រឡំនឹងខន្ធទ ដែលមិន
 ដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . .
 ព្រោះនកម្មបញ្ចក្ខណៈ នវិបាកបញ្ចក្ខណៈ នឈានបញ្ចក្ខណៈ នមគ្គបញ្ចក្ខណៈ និង
 នវិប្បយុត្តបញ្ចក្ខណៈ ។

(៣១៥) ក្នុងនេសាទបញ្ចក្ខណៈ មានវារៈ២ ក្នុងនេសាទបញ្ចក្ខណៈ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតិបញ្ចក្ខណៈ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបច្ឆាជាតិបញ្ចក្ខណៈ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនេសាទបញ្ចក្ខណៈ មានវារៈ២ ក្នុងនកម្មបញ្ចក្ខណៈ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកបញ្ចក្ខណៈ មានវារៈ ៣ ក្នុងនឈានបញ្ចក្ខណៈ មាន
 វារៈ ១ ក្នុងនមគ្គបញ្ចក្ខណៈ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិប្បយុត្តបញ្ចក្ខណៈ មាន
 វារៈ ៣ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ បច្ចន្តយៈ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បកប្បដ្ឋានំ

[៣០៦] ហេតុប្បដ្ឋយា នអនិបត្តិយា តីណី ...

នបុរេជានេ តីណី នបច្ឆាជានេ តីណី នអាសេវនេ
ទ្វេ នកម្មេ តីណី នវិចារេ តីណី នវិប្បយុត្តេ
តីណី ។ ឯវំ កណោតតំ ។

អនុលោមប្បកប្បដ្ឋានំ ។

[៣០៧] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ទ្វេ ...

អនន្តេរ សមនន្តេរ សហជានេ អញ្ញាមញ្ញេ និស្សយេ
ឧបនិស្សយេ បុរេជានេ អាសេវនេ កម្មេ សព្វត្ថ
ទ្វេ ។ វិចារេ ឯកំ អាហារេ ទ្វេ វេទ្ខិយេ ទ្វេ
ណានេ ទ្វេ មក្កេ ឯកំ សម្បយុត្តេ ទ្វេ វិប្បយុត្តេ
អត្ថិយា នត្ថិយា វិគតេ អវិគតេ ទ្វេ ។ ឯវំ
កណោតតំ ។

បច្ឆនីយានុលោមំ ។

សំសង្ការិកេ ។

សម្បយុត្តារិកេ សំសង្ការិកេសនិសោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៣១៦) ក្នុងនអធិបតីប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះនហតុប្បច្ច័យ
 ... ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងនអាសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ច័យៈ ។

(៣១៧) ក្នុងការមូលប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ព្រោះនហតុប្បច្ច័យ ...
 ក្នុងអនន្តប្បច្ច័យ សមនន្តប្បច្ច័យ សហជាតប្បច្ច័យ អតាមតាប្បច្ច័យ
 និស្សយប្បច្ច័យ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បុរេជាតប្បច្ច័យ អាសវនប្បច្ច័យ
 នឹងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ទាំងអស់ ។ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងតន្ត្រីប្បច្ច័យ មានវារៈ ២
 ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងសម្ប-
 យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ អត្ថប្បច្ច័យ នត្ថប្បច្ច័យ
 វិតតប្បច្ច័យ អវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ បច្ច័យានុលោម ។

ចប់ សំសង្ការៈ ។

សម្បយុត្តវារៈ ប្រាកដស្មើដោយសំសង្ការវិវដ្ត ។

បញ្ញាវិពា

(៣០៨) អាចយកាមី ឆម្មោ អាចយកាមីស្ស
 ឆម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ អាចយកាមី
 ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ហេតុប្បដ្ឋយេន
 បច្ចយោ ។

(៣០៩) អាចយកាមី ឆម្មោ នេវាចយកាមីនា-
 បចយកាមីស្ស ឆម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
 អាចយកាមី ហេតុ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូចានំ ហេ-
 តុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

(៣១០) អាចយកាមី ឆម្មោ អាចយកាមីស្ស
 ច នេវាចយកាមីនាបចយកាមីស្ស ច ឆម្មស្ស ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ អាចយកាមី ហេតុ សម្បយុត្ត-
 កានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានត្វ រូចានំ ហេតុប្បដ្ឋ-
 យេន បច្ចយោ ។

(៣១១) អបចយកាមី ឆម្មោ អបចយកាមីស្ស
 ឆម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ភីណិ ។

បញ្ញាវិវរៈ

(៣១៨) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវការសន្សំ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ហេតុទាំងឡាយ ដែលដល់
នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កន្ធ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

(៣១៩) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ
ហេតុទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូប
ទាំងឡាយ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

(៣២០) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវការសន្សំផង នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការ
មិនសន្សំផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ហេតុទាំងឡាយ ដែលដល់នូវ
ការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋាន-
រូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

(៣២១) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយហេតុប្បច្ច័យ (បានដល់ព្រះនៃច្បា
និន្ទិសដ្ឋនា) ៣ លើក ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

[៣២២] នេវាចយតាមីនាបចយតាមី ឆម្មោ នេ-
 វាចយតាមីនាបចយតាមីស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ នេវាចយតាមីនាបចយតាមី ហេតុ សម្ម-
 យុត្តកានំ ឧទ្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានត្វា រូបានំ ហេតុ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ នេវាចយតាមី-
 នាបចយតាមី ហេតុ សម្មយុត្តកានំ ឧទ្ធានំ កដត្តា
 ច រូបានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣២៣] អាចយតាមី ឆម្មោ អាចយតាមីស្ស
 ធម្មស្ស អាវម្ពណប្បច្ចយេន បច្ចយោ នានំ ធន្វា
 សីលំ សហនិយេត្វា ឧបោសថកម្មំ កត្វា តំ បច្ច-
 វេក្ខតិ បុព្វេ សុចិណ្ណានិ បច្ចវេក្ខតិ យាមា វុដ្ឋ-
 ហិត្វា យានំ បច្ចវេក្ខតិ សេត្វា បហីនេ កិលេសេ
 បច្ចវេក្ខន្តិ វិក្ខម្ពិតេ កិលេសេ បច្ចវេក្ខន្តិ បុព្វេ
 សមុទាចិណ្ណោ កិលេសេ ជានន្តិ សេត្វា វា បុដ្ឋ-
 ជ្ជនា វា អាចយតាមី ខន្ធេ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ
 អនត្តតោ វិបស្សន្តិ អស្សាទេន្តិ អភិនន្តន្តិ តំ អាវត្ត
 វាតោ ឧប្បជ្ជតិ និដ្ឋិ ... វិចិត្តិច្ឆា ... ឧទ្ធច្ចំ ...

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៣២២) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ហេតុទាំងឡាយ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធទាំងឡាយផង នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ហេតុទាំងឡាយ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធទាំងឡាយផង នៃកងត្ថារូបទាំងឡាយផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(៣២៣) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយការមូលប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល ឲ្យទាន សមាទាន សីល ធ្វើឧបោសថកម្ម ពិចារណានូវបុព្វកម្មនោះ ពិចារណានូវបុព្វកម្មទាំងឡាយ ដែលបានសន្សំទុកល្អហើយ ក្នុងកាលមុន ចេញអំពីឈានហើយពិចារណា នូវឈាន (ចំណែកខាង) សេក្ខបុគ្គលទាំងឡាយ ពិចារណា នូវកិលេសទាំងឡាយ ដែលបានលះបង់ហើយ ពិចារណា នូវកិលេសទាំងឡាយ ដែលបានសង្កត់សង្កិនហើយ ស្គាល់នូវកិលេសទាំងឡាយ ដែលពុះពោរឡើង ក្នុងកាលមុន សេក្ខបុគ្គលទាំងឡាយក្តី បុប្ផនទាំងឡាយក្តី ឃើញច្បាស់ នូវខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ ជាអនត្តា រមែងត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ប្រាវព្វ នូវអំពើនោះ ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋី... វិចិត្តិចា... ទទួលចុះ...

អាថយតាមិត្តិកេ បញ្ញាវិហារ

នោមនស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ ចេតោបរិយញ្ញាលោន អាថយ
តាមិត្តសមដ្ឋិស្ស ចិត្តំ ជានន្តិ អាតាសានញ្ញាយត-
នកុសលំ វិញ្ញាលាញ្ញាយតនកុសលស្ស អាម្ពណា-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាតិញ្ញាយតនកុសលំ នេរ-
សញ្ញានាសញ្ញាយតនកុសលស្ស អាថយតាមិ ឧត្តា-
នន្តិវិចញ្ញាលាស្ស ចេតោបរិយញ្ញាលាស្ស បុព្វេនិវា-
សានុស្សតិញ្ញាលាស្ស យថាតិម្ហបកញ្ញាលាស្ស អនា-
គតំសញ្ញាលាស្ស អាម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣២២) អាថយតាមិ ធម្មោ នេវាថយតាមិ-
នាបថយតាមិស្ស ធម្មស្ស អាម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ អរហា បហំនេ កិលេសេ បច្ចវេត្តតិ បុព្វេ
សមុទាចិណ្ឌោ កិលេសេ ជាតានិ អាថយតាមិ
ខន្ធ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សនិ
ចេតោបរិយញ្ញាលោន អាថយតាមិត្តសមដ្ឋិស្ស
ចិត្តំ ជាតានិ សេត្វា វា បុដ្ឋជ្ឈនា វា អាថយ-
តាមិ ខន្ធ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សនិ
កុសលេ និរុទ្ធ វិជាកោ តទារម្ពណតា ឧប្បជ្ឈតិ

អាចយោគមិត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

ទោមនស្ស កើតឡើង លោកទាំងនោះ រមែងដឹង នូវចិត្តរបស់បុគ្គល
 អ្នកព្រមព្រៀងដោយចិត្ត ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយចេតោបរិយ-
 ញាណ អាកាសានញ្ជាយតនកុសល ជាបច្ច័យ នៃវិញ្ញាណញ្ជាយត-
 នកុសល ដោយការមូណប្បច្ច័យ អាកាសញ្ជាយតនកុសល ជាបច្ច័យ
 នៃនេវសញ្ញានាសញ្ជាយតនកុសល ខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការ
 សន្សំ ជាបច្ច័យ នៃឥន្ទ្រិវិធាណ ទេវតោបរិយញ្ញាណ នៃបុព្វេ-
 និវាសនុស្សតិញ្ញាណ នៃយថាភម្មបគញ្ញាណ នៃអនាគតិសញ្ញាណ
 ដោយការមូណប្បច្ច័យ ។

(៣២៤) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយការមូណប្បច្ច័យ
 គឺ ព្រះអរហន្ត ពិចារណា នូវកិលេសទាំងឡាយ ដែលលះបានហើយ
 ស្គាល់នូវកិលេសទាំងឡាយ ដែលពុះពោរឡើង ក្នុងកាលមុន ឃើញ
 ច្បាស់ នូវខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ថាមិនទៀង ជា
 ទុក្ខ ជាអនត្តា ស្គាល់នូវចិត្ត របស់បុគ្គលអ្នកព្រមព្រៀងដោយចិត្ត
 ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ សេក្ខបុគ្គលទាំង-
 ឡាយក្តី បុថុជនទាំងឡាយក្តី រមែងឃើញច្បាស់ នូវខន្ធទាំងឡាយ
 ដែលដល់នូវការសន្សំ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ ជាអនត្តា កាល
 បើកុសល រលត់ហើយ វិបាក ក៏កើតឡើង ព្រោះតទាម្បណ៍

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

អាចយតាមី ខន្ធ អស្សាទេតិ អភិនន្តតិ តំ អារត្ត
 រាតោ ឧប្បជ្ជតិ ដោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ អកុសលេ និរុទ្ធ
 វិហាកោ តទារម្មណតា ឧប្បជ្ជតិ អាកាសានញ្ចាយត-
 នកុសលំ វិញ្ញាណញ្ចាយតនវិហាកស្ស ច កិរិយស្ស
 ច អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាកិញ្ចញ្ចាយតន-
 កុសលំ នេវសញ្ញាសញ្ញាយតនវិហាកស្ស ច កិរិ-
 យស្ស ច អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាចយតាមី
 ខន្ធ ចេតោបរិយញ្ញាណស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិ-
 ញ្ញាណស្ស យថាកម្មបកញ្ញាណស្ស អនាគតំសញ្ញា-
 ណស្ស អារជ្ជនាយ អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣២៥) អបចយតាមី ធម្មោ អាចយតាមីស្ស
 ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ សេក្ខា មត្តា
 វុដ្ឋហិត្វា មត្តំ បច្ចវេក្ខន្តិ ចេតោបរិយញ្ញាណេន
 អបចយតាមិចិត្តសមន្តិស្ស ចិត្តំ ជានន្តិ អបចយតាមី
 ខន្ធ ចេតោបរិយញ្ញាណស្ស បុព្វេនិវាសានុស្ស-
 តិញ្ញាណស្ស អនាគតំសញ្ញាណស្ស អារម្មណប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

បុគ្គល ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ
 រាគៈ ប្រារព្ធ នូវសេចក្តីត្រេកអរនោះ ទើបកើតឡើង ទោមនស្ស
 កើតឡើង កាលបើអកុសល រលត់ហើយ វិបាក ក៏កើតឡើង ព្រោះ
 តទាម្មណ៍ អាគាសានញ្ចាយតនកុសល ជាបច្ច័យ នៃវិញ្ញាណញ្ចាយ-
 តនវិបាកផង នៃកិរិយាផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ អាកិញ្ញាញ្ចាយតន-
 កុសល ជាបច្ច័យ នៃខេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនវិបាកផង នៃកិរិយាផង
 ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ
 នៃការពិចារណា នូវចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវេសនុស្សតិញ្ញាណ
 យថាភម្មបគញ្ញាណ នឹងអនាគត្តសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

(៣២៥) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ សេក្ខបុគ្គល
 ចាំងឡាយ ចេញអំពីមគ្គ ពិចារណានូវមគ្គ ស្គាល់នូវចិត្ត របស់បុគ្គល
 អ្នកព្រមព្រៀងដោយចិត្ត ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយចេតោបរិ-
 យញ្ញាណ ខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃ
 ចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវេសនុស្សតិញ្ញាណ នឹងអនាគត្តសញ្ញាណ
 ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

អាថយតាមិត្តិកេ បញ្ញាវិហារ

(៣២៦) អាថយតាមិ ធម្មោ នេវាថយតាមិ-
 នាថយតាមិស្ស ធម្មស្ស អាម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ អរហា មត្តា វុដ្ឋហិត្វា មត្តំ បច្ចវេក្ខតិ ចេ-
 តោបរិយញ្ញាលោន អាថយតាមិចិត្តសមដ្ឋីស្ស ចិត្ត-
 ជាតាតិ អាថយតាមិ ខន្ធ ចេតោបរិយញ្ញាណស្ស
 បុព្វេនិវាសនុស្សតិញ្ញាណស្ស អនាគតំសញ្ញាណស្ស
 អាវជ្ជនាយ អាម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣២៧) នេវាថយតាមិនាថយតាមិ ធម្មោ នេ-
 វាថយតាមិនាថយតាមិស្ស ធម្មស្ស អាម្ពណាប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ អរហា ដលំ បច្ចវេក្ខតិ និព្វានំ បច្ច-
 វេក្ខតិ និព្វានំ វេលស្ស អាវជ្ជនាយ អាម្ពណាប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ អរហា ចត្តំ អនិច្ចតោ ធុត្តតោ
 អនត្តតោ វិបស្សតិ សោតំ . . . វត្ថុ . . . នេវាថ-
 យតាមិនាថយតាមិ ខន្ធ អនិច្ចតោ ធុត្តតោ អនត្ត-
 តោ វិបស្សតិ និព្វេន ចត្តនា រូបំ បស្សតិ និព្វា-
 យ សោតនាគុយា សទ្ធិំ សុណាតិ ចេតោបរិយញ្ញា-
 លោន នេវាថយតាមិនាថយតាមិចិត្តសមដ្ឋីស្ស
 ចិត្តំ ជាតាតិ អាគាសានញ្ញាយតនកិរិយំ វិញ្ញា-
 ណញ្ញាយតនកិរិយស្ស អាម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ

អាចយថាមិត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

(៣២៦) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយ ការមូណប្បច្ច័យ
 គឺ ព្រះអរហន្ត ចេញអំពីមគ្គ ពិចារណានូវមគ្គ ស្គាល់នូវចិត្ត របស់
 បុគ្គល អ្នកព្រមព្រៀងដោយចិត្ត ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយចេ-
 តោបរិយញ្ញាណ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ
 នៃការពិចារណា នូវចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ
 និងអនាគតសញ្ញាណ ដោយ ការមូណប្បច្ច័យ ។

(៣២៧) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
 សន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
 សន្សំ ដោយ ការមូណប្បច្ច័យ គឺ ព្រះអរហន្ត ពិចារណានូវផល ពិ-
 ចារណានូវព្រះនិព្វាន (ព្រោះថា) ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា
 នូវផល ដោយ ការមូណប្បច្ច័យ ព្រះអរហន្ត ឃើញច្បាស់ នូវចក្ខុ
 ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ ជាអនត្តា ឃើញច្បាស់ នូវសោតៈ ... នូវ
 វត្ថុ... នូវខន្ធទាំងឡាយ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការ
 មិនសន្សំ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ ជាអនត្តា ឃើញនូវរូប ដោយចក្ខុ
 ដូចជាទិព្វ ឮនូវសំឡេង ដោយសោតធាតុ ដូចជាទិព្វ ស្គាល់នូវចិត្ត
 របស់បុគ្គលអ្នកព្រមព្រៀងដោយចិត្ត ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់
 នូវការមិនសន្សំ ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ឯអាកាសានញ្ញាយតន-
 ភិរិយា ជាបច្ច័យ នៃវិញ្ញាណញ្ញាយតនភិរិយា ដោយ ការមូណប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថកប្បដ្ឋានំ

អាតិញ្ចញ្ញាយតនកិរិយំ លេសញ្ញានាសញ្ញាយតន-
 កិរិយស្ស រូបាយតនំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស ដោដ្ឋញ្ញាយ-
 តនំ កាយវិញ្ញាណស្ស លេខយតាមិណាបចយតាមិ
 ខន្ធ ឥន្ទ្រិយញ្ញាណស្ស ចេតោបរិយញ្ញាណស្ស
 បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណស្ស អនាគតសញ្ញាណស្ស
 អារ្យដ្ឋនាយ អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣២៨) លេខយតាមិណាបចយតាមិ ធម្មោ
 អាចយតាមិស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ សេត្វា ដលំ បច្ចវេត្តន្តំ និព្វានំ បច្ចវេត្តន្តំ
 និព្វានំ តោត្រកុស្ស ពំនានស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ សេត្វា វា បុព្វដ្ឋនា វា ចក្កំ អនិច្ចតោ
 ទុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សន្តំ អស្សាទេន្តំ អភិទន្ធន្តំ
 តំ អារត្ត វាតោ ឧប្បជ្ឈតិ នោមនស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ
 សោតំ ... វត្ថុ ... លេខយតាមិណាបចយតាមិ ខន្ធ
 អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សន្តំ អស្សាទេន្តំ
 អភិទន្ធន្តំ តំ អារត្ត វាតោ ឧប្បជ្ឈតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ឈតិ
 វិចិត្តិច្ឆា ... នោមនស្សំ ... ទិព្វេន ចក្កវា
 រូបំ បស្សន្តំ ទិព្វាយ សោតនាតុយា សន្តំ សុណន្តំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមតិកប្បដ្ឋាន

អាកិញ្ចញ្ញាយតនកិរិយា ជាបច្ច័យ នៃនេវេសញ្ញានាសញ្ញាយតនកិរិយា
 រូបាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃ
 កាយវិញ្ញាណ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវ
 ការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវឥទ្ធិវិញ្ញាណ ចេតោ-
 បរិយញ្ញាណ បុព្វនិវេសនុស្សតិញ្ញាណ និងអនាគតសញ្ញាណ ដោយ
 អារម្មណប្បច្ច័យ ។

(៣២៨) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
 ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ
 គឺ សេតុបុគ្គលទាំងឡាយ ពិចារណានូវផល ពិចារណានូវព្រះនិព្វាន
 (ព្រោះថា) ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃគោត្រកូ នៃវេទនៈ ដោយអារម្ម-
 ណប្បច្ច័យ សេតុបុគ្គលទាំងឡាយក្តី បុថុជ្ជនទាំងឡាយក្តី ឃើញច្បាស់
 នូវចក្ខុ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ ជាអនត្តា រមែងត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ
 ប្រាជ្ញ នូវសេចក្តីត្រេកអរនោះ ទើបកើតឡើង ទោមនស្ស កើតឡើង
 ឃើញច្បាស់ នូវសោតៈ... នូវវត្ថុ... នូវខន្ធទាំងឡាយ ដែលមិន
 ដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ ជា
 អនត្តា រមែងត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ប្រាជ្ញ នូវសេចក្តីត្រេកអរនោះ
 ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង វិចិត្រិយា... ទោមនស្ស... ឃើញនូវ
 រូប ដោយចក្ខុ ដូចជាទិព្វ ឮនូវសំឡេង ដោយសោតធាតុ ដូចជាទិព្វ

អាថយតាមិគ្គិកេ បញ្ញាវិហ

ថេតោបរិយញ្ញោណោ នេវាថយតាមិណាបថយតាមិ-
 ចិត្តសមដ្ឋិស្ស ចិត្តំ ជាតាតិ នេវាថយតាមិណាបថយ-
 តាមិ ខន្ធា វេទ្ធិវិជញ្ញោណាស្ស ថេតោបរិយញ្ញោណាស្ស
 បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញោណាស្ស អនាគតំសញ្ញោណាស្ស
 អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣២៩) នេវាថយតាមិណាបថយតាមិ ធម្មោ
 អបថយតាមិស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ជិត្វានំ មគ្គស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៣០) អាថយតាមិ ធម្មោ អាថយតាមិស្ស
 ធម្មស្ស អនិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណានិបតិ
 សមាជានិបតិ ។ អារម្មណានិបតិ នានំ ធូត្វា សីលំ
 សមាទិយិត្វា ទុច្ចោសថតម្កំ កត្វា កំ កុំ កត្វា បច្ច-
 វេត្តតិ បុព្វេ សមុទាចិណ្ណានំ កត្វា កុំ បច្ចវេត្តតិ
 យាថា វុដ្ឋហិត្វា ឈានំ កុំ កត្វា បច្ចវេត្តតិ
 អាថយតាមិ ខន្ធា កុំ កត្វា អស្សាទេតិ អភិន្តតិ
 តំ កុំ កត្វា វាគោ ទុប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ទុប្បជ្ជតិ ។
 សមាជានិបតិ អាថយតាមិ អនិបតិ សម្មយុត្ត-
 កានំ ខន្ធានំ អនិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អាចយោគមិត្តភក្តិ: បញ្ញាវារ:

ស្គាល់នូវចិត្ត របស់បុគ្គលអ្នកព្រមព្រៀងដោយចិត្ត ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃឥន្ទ្រិធាណ ចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិកសានុស្សតិញ្ញាណ និងអនាគតសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

(៣២៩) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

(៣៣០) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺ បុគ្គល ឲ្យទាន សមាទានសីល ធ្វើទូបោសថកម្ម ធ្វើនូវបុញ្ញកម្មនោះ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ធ្វើនូវបុញ្ញកម្មទាំងឡាយ ដែលបានសន្សំល្អហើយ ក្នុងកាលមុន ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ចេញអំពីឈាន ធ្វើឈាន ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ធ្វើនូវខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ធ្វើនូវបុញ្ញកម្មនោះ ឲ្យជាទីគោរព ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ ក៏កើតឡើង ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ ធម៌ ឯអធិបតិ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្កនទាំងឡាយ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៣ ៣ ១] អាចយតាមិ ធម្មោ នេវាចយតាមិ-
 នាចយតាមិស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សហជាតាធិបតិ អាចយតាមិ អធិបតិ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ
 រូបានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣ ៣ ២] អាចយតាមិ ធម្មោ អាចយតាមិស្ស
 ច នេវាចយតាមិនាចយតាមិស្ស ច ធម្មស្ស អធិបតិ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតាធិបតិ អាចយតាមិ
 អធិបតិ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ
 រូបានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣ ៣ ៣] អាចយតាមិ ធម្មោ អាចយតាមិស្ស
 ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតាធិ-
 បតិ អាចយតាមិ អធិបតិ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ
 អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣ ៣ ៤] អាចយតាមិ ធម្មោ អាចយតាមិស្ស
 ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាវម្ពណាធិបតិ
 សេត្វា មត្តា វិជ្ជហិត្វា មត្តំ កុំ កត្វា បច្ចវេក្ខន្តិ ។

[៣ ៣ ៥] អាចយតាមិ ធម្មោ នេវាចយតាមិនា-
 ចយតាមិស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៣៣១) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បាន
ដល់សហជាតាធិបតិ គឺ ធម៌ ជាអធិបតិ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជា
បច្ច័យ នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(៣៣២) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវការសន្សំផង នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការ
មិនសន្សំផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ គឺ ធម៌
ជាអធិបតិ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធទាំង
ឡាយផង នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(៣៣៣) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជា-
តាធិបតិ គឺ ធម៌ ជាអធិបតិ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃ
សម្បយុត្តកក្ខន្ធទាំងឡាយ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(៣៣៤) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្ស្នាលធិបតិ
គឺ សេត្តបុគ្គលទាំងឡាយ ចេញអំពីមគ្គ ធ្វើនូវមគ្គ ឲ្យជាទីគោរព
ហើយពិចារណា ។

(៣៣៥) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ

អាចយកមិត្តិកេ បញ្ញាវិហារ

អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ
អរហា មគ្គា វុដ្ឋហិត្វា មគ្គំ កុំ កត្វា បច្ចុវេក្ខតិ ។
សហជាតាធិបតិ អបចយកាមិ អធិបតិ ចិត្តសមុដ្ឋា-
នានំ រូនានំ ។ បេ ។

[៣៣៦] អបចយកាមិ ឆម្មោ អបចយកាមិស្ស
ច នេវចយកាមិនាបចយកាមិស្ស ច ឆម្មស្ស អធិ-
បតិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ សហជាតាធិបតិ អបចយ-
កាមិ អធិបតិ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋា-
នានក្ខ រូនានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។

[៣៣៧] នេវចយកាមិនាបចយកាមិ ឆម្មោ
នេវចយកាមិនាបចយកាមិស្ស ឆម្មស្ស អធិបតិប្បច្ច-
យេន បច្ចុយោ អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។
អារម្មណាធិបតិ អរហា ដលំ កុំ កត្វា បច្ចុវេក្ខតិ
និព្វានំ កុំ កត្វា បច្ចុវេក្ខតិ និព្វានំ ដលស្ស អធិ-
បតិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។ សហជាតាធិបតិ នេវ-
ចយកាមិនាបចយកាមិ អធិបតិ សម្បយុត្តកានំ
ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានក្ខ រូនានំ អធិបតិប្បច្ចយេន
បច្ចុយោ ។

អាចយោគមិត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

បានដល់ការម្សុណាធិបតី និងសហជាតាធិបតី ។ ការម្សុណាធិបតី គឺ ព្រះអរហន្ត ចេញអំពីមគ្គ ធ្វើនូវមគ្គ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ។ ឯសហជាតាធិបតី គឺ ធម៌ ជាអធិបតី ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ (ជា បច្ច័យ) នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយ ។ បេ ។

(៣៣៦) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល ដល់នូវការមិនសន្សំផង នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវ ការមិនសន្សំផង ដោយអធិបតីប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតី គឺ ធម៌ ជាអធិបតី ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធទាំង ឡាយផង នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយផង ដោយអធិបតីប្បច្ច័យ ។

(៣៣៧) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន សន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន សន្សំ ដោយអធិបតីប្បច្ច័យ បានដល់ការម្សុណាធិបតី និងសហជាតា- ធិបតី ។ ការម្សុណាធិបតី គឺ ព្រះអរហន្ត ធ្វើនូវផល ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ធ្វើនូវព្រះនិព្វាន ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា (ចំណែកខាង)ព្រះនិព្វាន ក៏ជាបច្ច័យ នៃផល ដោយអធិបតីប្បច្ច័យ ។ សហជាតាធិបតី គឺ ធម៌ ជាអធិបតី ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិន ដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធទាំងឡាយផង នៃចិត្ត- សមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយផង ដោយអធិបតីប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(៣៣៨) នេវាចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មោ អា-
ចយតាមីស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
អាម្ពណាធិបតិ សេត្វា ផលំ កុំ កត្វា បច្ច-
វេក្ខន្តិ និព្វានំ កុំ កត្វា បច្ចវេក្ខន្តិ និព្វានំ តោត្រ-
កុស្ស វេទានស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចក្កំ
កុំ កត្វា អស្សាទេតិ វត្ថុ ... នេវាចយតាមីនាបច-
យតាមី ខន្ធ កុំ កត្វា អស្សាទេតិ អភិទន្ធតិ តំ
កុំ កត្វា វាតោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ... ។

(៣៣៩) នេវាចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មោ
អបចយតាមីស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
អាម្ពណាធិបតិ និព្វានំ មគ្គស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។ បេ ។ បច្ចយោ ។

(៣៤០) អាចយតាមី ធម្មោ អាចយតាមីស្ស
ធម្មស្ស អនន្តរវ្យច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា
អាចយតាមី ខន្ធ បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ អាចយតាមីនំ
ខន្ធនំ អនន្តរវ្យច្ចយេន បច្ចយោ អនុលោមំ តោ-
ត្រកុស្ស អនុលោមំ វេទានស្ស អនន្តរវ្យច្ចយេន
បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៣៣៨) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្សណ្ឌធិបតិ គឺ សេដ្ឋបុគ្គលទាំងឡាយ ធ្វើនូវផល ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ធ្វើនូវព្រះនិព្វាន ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា (ចំណែកខាង)ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃគោត្រកូ នៃវេទានៈ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បុគ្គល ធ្វើនូវចក្ខុ ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ នូវវត្ថុ ... ធ្វើនូវខន្ធទាំងឡាយ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ធ្វើនូវសេចក្តីត្រេកអរនោះ ឲ្យជាទីគោរព ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ ... ។

(៣៣៩) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្សណ្ឌធិបតិ គឺ ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ បេ ។ ជាបច្ច័យ ។

(៣៤០) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ មុនៗ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ក្រោយៗ ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រកូ អនុលោម ជាបច្ច័យ នៃវេទានៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

អាចយកមិត្តិកេ បញ្ញាវិបាក

(៣៤០) អាចយកមិត្តិ ឆម្មោ អាចយកមិត្តិស្ស
ឆម្មស្ស . . . កោត្រកុ មិត្តស្ស វេទានំ មិត្តស្ស
អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៤២) អាចយកមិត្តិ ឆម្មោ នេវាចយកមិត្តិ
បចយកមិត្តិស្ស ឆម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ
អាចយកមិត្តិ ខន្ធោ វុជ្ជានស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ សេក្ខានំ អនុលោមំ ផលសមាបត្តិយា និរោ-
ជា វុជ្ជហន្តស្ស នេវសញ្ញាណសញ្ញាយតនកុសលំ
ផលសមាបត្តិយា អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៤៣) អបចយកមិត្តិ ឆម្មោ នេវាចយកមិត្តិ-
នាបចយកមិត្តិស្ស ឆម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ
មត្តោ ផលស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៤៤) នេវាចយកមិត្តិនាបចយកមិត្តិ ឆម្មោ នេវា-
ចយកមិត្តិនាបចយកមិត្តិស្ស ឆម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន
បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា នេវាចយកមិត្តិនាបចយកមិត្តិ ខន្ធោ
បច្ចិមានំ បច្ចិមានំ ខន្ធានំ កវុដ្ឋំ អាវុដ្ឋនាយ កិរិយំ
វុជ្ជានស្ស អរហតោ អនុលោមំ ផលសមាបត្តិយា
និរោជា វុជ្ជហន្តស្ស នេវសញ្ញាណសញ្ញាយតនកិរិយំ
ផលសមាបត្តិយា អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អាចយោគាមិត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

(៣៤១) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ... គោត្រភូ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គ វេទនៈ ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(៣៤២) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិន ដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃវដ្តនៈ ដោយអនន្ត- រប្បច្ច័យ អនុលោម របស់សេក្ខបុគ្គលទាំងឡាយ (ជាបច្ច័យ) នៃផល- សមាបត្តិ នៃវសញ្ញានាសញ្ញាយតនកុសល របស់បុគ្គលកាលចេញអំពី និរោធិ ជាបច្ច័យ នៃផលសមាបត្តិ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(៣៤៣) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ មគ្គ ជាបច្ច័យ នៃផល ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(៣៤៤) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ មុនៗ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធទាំងឡាយ ក្រោយៗ កវដ្តៈ (ជា បច្ច័យ) នៃភាវជ្ជនៈ កិរិយា (ជាបច្ច័យ) នៃវដ្តនៈ អនុលោម របស់ព្រះអរហន្ត (ជាបច្ច័យ) នៃផលសមាបត្តិ នៃវសញ្ញានាសញ្ញាយតនកិរិយា របស់បុគ្គល កាលចេញអំពីនិរោធិ ជាបច្ច័យ នៃផលសមាបត្តិ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(៣៤៥) ឆៃតិយតាមីនាបចយតាមី ឆៃតិយ
អាចយតាមីស្ស ឆៃតិយស្ស ... អាវុត្តនា អាចយតាមីនំ
ឧទ្ធានំ អនន្តរវិញ្ញាណេន បច្ចយោ ។

(៣៤៦) អាចយតាមី ឆៃតិយ អាចយតាមីស្ស
ឆៃតិយស្ស សមនន្តរវិញ្ញាណេន បច្ចយោ អនន្តរសទិសំ ។
សហជាតវិញ្ញាណេន បដិច្ចវារេ សហជាតសទិសា នវ
បញ្ញា ។ អញ្ញាមញ្ញាវិញ្ញាណេន បដិច្ចវារេ អញ្ញាមញ្ញាស-
ទិសំ តីណិ ។ វិស្សយវិញ្ញាណេន បច្ចយវារេ វិស្ស-
យសទិសំ ។ ចត្តារិមិ ហិ វិស្ស យជនា នត្ថិ ។
តេរស បញ្ញា ។

(៣៤៧) អាចយតាមី ឆៃតិយ អាចយតាមីស្ស
ឆៃតិយស្ស ឧបនិស្សយវិញ្ញាណេន បច្ចយោ អាវុត្តនាប-
និស្សយោ អនន្តរឧបនិស្សយោ បកត្វបនិស្សយោ ។
បកត្វបនិស្សយោ អាចយតាមី សទ្ធិ ឧបនិស្សយ
នាទំ ទេតិ សីលំ ... ឧបោសថកម្មំ ... លាភំ ...
វិបស្សនំ ... អភិញ្ញំ ... សហបត្តិ ឧប្បាទេតិ មាទំ
ជយេតិ ទិដ្ឋិ កល្យាណតិ អាចយតាមី សីលំ ... សុត្ត
នាគំ បញ្ញា វាគំ ទោសំ មោហំ មាទំ ទិដ្ឋិ ...

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៣៤៥) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ... ភាវជ្ជនៈ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយអនន្តរបច្ច័យ ។

(៣៤៦) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល ដល់នូវការសន្សំ ដោយសមនន្តរបច្ច័យ (ពាក្យនេះ) ប្រាកដស្មើ ដោយអនន្តរបច្ច័យដែរ ។ ក្នុងសហជាតបច្ច័យ មានបញ្ញា ៩ ប្រាកដ ស្មើដោយសហជាតបច្ច័យ ក្នុងបដិច្ចវារដែរ ។ ក្នុងអពាមពាបច្ច័យ មានបញ្ញា ៣ ប្រាកដស្មើដោយអពាមពាបច្ច័យ ក្នុងបដិច្ចវារដែរ ។ ក្នុងនិស្សយបច្ច័យ មានបញ្ញាប្រាកដស្មើដោយនិស្សយបច្ច័យ ក្នុង បច្ច័យវារដែរ ។ បញ្ញា ៤ យ៉ាង មិនមានផ្សេងអំពីគំណ (នៃបច្ច័យ ចាំងនោះ) ទេ ។ បញ្ញា ១៣ ។

(៣៤៧) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល ដល់នូវការសន្សំ ដោយឧបនិស្សយបច្ច័យ បានដល់ការម្មណ្ឌូបនិ- ស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថូបនិស្ស័យ ។ បកត្ថូបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល ភាស្រ័យ នូវសង្ខារ ដែលដល់នូវការសន្សំ ហើយឲ្យទាន នូវសីល ... នូវឧបោសថកម្ម ... ញ៉ាំងឈាន ... ញ៉ាំង វិបស្សនា ... ញ៉ាំងអភិញ្ញា ... ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង តម្លើងមានៈ ប្រកាន់ទិដ្ឋិ នូវសីល ដែលដល់នូវការសន្សំ ... នូវសុត្តៈ ចាតៈ បញ្ញា វគៈ ខោសៈ មោហៈ មានៈ ទិដ្ឋិ...

អាចយកមិត្តិកេ បញ្ញាវា

បត្តនំ ឧបនិស្សាយ នានំ ទេតិ សីលំ ... ឧបា-
 សេកកម្មំ ... ឈានំ ... វិបស្សនំ ... អភិញ្ញា ...
 សមាបត្តិ ... ចាលំ ហនតិ សង្ឃំ ភិក្ខុតិ អាចយ-
 តាមិ សទ្ធា ... បញ្ញា វាតោ ... បត្តនា អាចយ-
 តាមិយា សទ្ធាយ បញ្ញាយ វាតស្ស បត្តនាយ ឧប-
 និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បឋមស្ស ឈានស្ស
 បរិកម្មំ បឋមស្ស ឈានស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ បេ ។ ធម្មសញ្ញានាសញ្ញាយតនស្ស បរិ-
 កម្មំ ធម្មសញ្ញានាសញ្ញាយតនស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ បឋមំ ឈានំ ទុតិយស្ស ឈានស្ស
 ។ បេ ។ អាតិញ្ញាណាយតនំ ធម្មសញ្ញានាសញ្ញាយ-
 តនស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៤៨) អាចយតាមិ ធម្មោ អបចយតាមិស្ស
 ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរុប-
 និស្សយោ បកត្ថបនិស្សយោ ។ បកត្ថបនិស្សយោ
 បឋមស្ស មគ្គស្ស បរិកម្មំ បឋមស្ស មគ្គស្ស
 ចតុត្ថស្ស មគ្គស្ស បរិកម្មំ ចតុត្ថស្ស មគ្គស្ស ឧប-
 និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អាចយកមិត្តិកៈ បញ្ញាវិវរៈ

អាស្រ័យ នូវសេចក្តីប្រាថ្នា ហើយឲ្យទាន នូវសីល . . . នូវឧបោស-
 ថកម្ម . . . ញ៉ាំងឈាន . . . ញ៉ាំងវិបស្សនា . . . ញ៉ាំងអភិញ្ញា . . .
 ញ៉ាំងសមាបត្តិ . . . សម្លាប់សត្វ បំបែកសង្ឃ សព្វា ដែលដល់នូវ
 ការសន្សំ . . . បញ្ញា រាគៈ . . . សេចក្តីប្រាថ្នា ជាបច្ច័យ នៃសព្វ
 ដែលដល់នូវការសន្សំ នៃបញ្ញា នៃរាគៈ នៃសេចក្តីប្រាថ្នា ដោយឧប-
 និស្សយប្បច្ច័យ បរិកម្ម នៃបឋមជ្ឈាន ជាបច្ច័យ នៃបឋមជ្ឈាន ដោយ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ បេ ។ បរិកម្ម នៃនេវេសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ
 ជាបច្ច័យ នៃនេវេសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
 បឋមជ្ឈាន ជាបច្ច័យ នៃទុតិយជ្ឈាន ។ បេ ។ អាកិញ្ញញ្ញាយតនៈ
 ជាបច្ច័យ នៃនេវេសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣៤៨) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 ដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តបូជនីស្ស័យ
 និងបកត្ថបូជនីស្ស័យ ។ បកត្ថបូជនីស្ស័យ គឺ បរិកម្ម នៃមគ្គទី ១ (ជា
 បច្ច័យ) នៃមគ្គទី ១ បរិកម្ម នៃមគ្គទី ៤ ជាបច្ច័យ នៃមគ្គទី ៤
 ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

[៣៤៩] អាចយតាមី ធម្មោ នេវាចយតាមីនា-
 បចយតាមីស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្វូបនិស្សយោ ។ បក-
 ត្វូបនិស្សយោ អាចយតាមី សុទ្ធិំ ឧបនិស្សយ អត្តានំ
 អាតាបេតិ បរិតាបេតិ បរិយិដ្ឋិម្ហលកំ ទុក្ខំ បច្ចនុ-
 កោតិ អាចយតាមី សីលំ ... បញ្ញំ ... វាគំ ... បត្តនំ
 ឧបនិស្សយ អត្តានំ អាតាបេតិ បរិតាបេតិ បរិយិដ្ឋិ-
 ម្ហលកំ ទុក្ខំ បច្ចនុកោតិ អាចយតាមី សទ្ធា ...
 បញ្ញា ... វាគោ ... បត្តនា កាយិកស្ស សុខស្ស
 កាយិកស្ស ទុក្ខស្ស ផលសមាបត្តិយា ឧបនិស្ស-
 យប្បច្ចយេន បច្ចយោ កុសលាកុសលំ កម្មំ វិចា-
 កស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៥០] អបចយតាមី ធម្មោ អបចយតាមីស្ស
 ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បកត្វូប-
 និស្សយោ បរិមោ មត្តោ ទុតិយស្ស មគ្គស្ស តតិ-
 យោ មត្តោ ចតុត្ថស្ស មគ្គស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។

[៣៥១] អបចយតាមី ធម្មោ អាចយតាមីស្ស
 ធម្មស្ស ... អារម្មណ្ឌូបនិស្សយោ បកត្វូបនិស្សយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៣៤៩) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
បានដល់អនន្តបូរិស្ស័យ និងបកត្ថបូរិស្ស័យ ។ បកត្ថបូរិស្ស័យ គឺ បុគ្គល
អាស្រ័យ នូវសទ្ធា ដែលដល់នូវការសន្សំ ហើយញ៉ាំងខ្លួន ឲ្យក្តៅទួលទៅ
ឲ្យក្តៅជុំវិញ ទទួលនូវទុក្ខ ដែលមានការស្វែងរកជាមូល នូវសីល ដែល
ដល់នូវការសន្សំ ... នូវបញ្ញា ... នូវរាគៈ ... អាស្រ័យ នូវសេចក្តី
ប្រាថ្នា ហើយញ៉ាំងខ្លួន ឲ្យក្តៅទួលទៅ ឲ្យក្តៅជុំវិញ ទទួលនូវទុក្ខ ដែល
មានការស្វែងរកជាមូល សទ្ធា ដែលដល់នូវការសន្សំ ... បញ្ញា ...
រាគៈ ... សេចក្តីប្រាថ្នា ជាបច្ច័យ នៃកាយិកសុខ នៃកាយិកទុក្ខ នៃ
ផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ កុសលាកុសលកម្ម ជាបច្ច័យ
នៃវិបាក ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣៥០) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់បកត្ថបូរិស្ស័យ
គឺ មគ្គទី ១ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គទី ២ មគ្គទី ៣ ជាបច្ច័យ នៃមគ្គទី ៤
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣៥១) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការមិនសន្សំ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវការសន្សំ ... បានដល់ការម្សឃ្យបូរិស្ស័យ និងបកត្ថបូរិស្ស័យ ។

អាថយតាមិត្តិកេ បញ្ញាវិហ

បកត្វបដិស្សយោ សេត្វា មត្តំ ឧបដិស្សាយ
 អនុប្បន្នំ សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ ឧប្បន្នំ សមាបជ្ជតិ
 សង្ខារ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សន្តិ មត្តោ
 សេត្វានំ អត្ថប្បដិសម្ពិទាយ ធម្មប្បដិសម្ពិទាយ វិរុត្តិ-
 ប្បដិសម្ពិទាយ បដិកាលាប្បដិសម្ពិទាយ ហំនាហំន-
 កោសល្លស្ស ឧបដិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៥២) អថយតាមិ ធម្មោ នេវាថយតាមិទា-
 បថយតាមិស្ស ធម្មស្ស . . . អារម្មណ្ឌបដិស្សយោ
 អនន្តរូបដិស្សយោ បកត្វបដិស្សយោ ។ បកត្វប-
 ដិស្សយោ អរហា មត្តំ ឧបដិស្សាយ អនុប្បន្នំ កិ-
 រិយសមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ ឧប្បន្នំ សមាបជ្ជតិ . . .
 ហំនាហំនកោសល្លស្ស ឧបដិស្សយប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ មត្តោ ផលសមាបត្តិយា ឧបដិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

(៣៥៣) នេវាថយតាមិទាបថយតាមិ ធម្មោ
 នេវាថយតាមិទាបថយតាមិស្ស ធម្មស្ស ឧប្ប-
 ដិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌបដិស្សយោ
 អនន្តរូបដិស្សយោ បកត្វបដិស្សយោ ។ បកត្វ-
 បដិស្សយោ កាយិកំ សុខំ ឧបដិស្សាយ

អាឈតាមិត្តិកៈ បញ្ញាវិរៈ

បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ សេតុបុគ្គលទាំងឡាយ អាស្រ័យ នូវមគ្គ ហើយ
 ញ៉ាំងសមាបត្តិ ដែលមិនទាន់កើត ឲ្យកើតឡើង ចូលកាន់សមាបត្តិ
 ដែលកើតឡើងហើយ ឃើញច្បាស់ នូវសង្ខារទាំងឡាយ ថាមិនទៀង
 ជាទុក្ខ ជាអនត្តា មគ្គ ជាបច្ច័យ នៃអត្ថប្បដិសម្មិតា នៃធម្មប្បដិ-
 សម្មិតា នៃនិរុត្តិប្បដិសម្មិតា នៃបដិកាណប្បដិសម្មិតា នៃហានាហាន-
 កោសល្យ របស់សេតុបុគ្គលទាំងឡាយ ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ ។

(៣៥២) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែល
 មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . . បានដល់ ការម្នឿ-
 បនិស្ស័យ អនន្តបូរនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ
 គឺ ព្រះអរហន្ត អាស្រ័យ នូវមគ្គ ញ៉ាំងកិរិយាសមាបត្តិ ដែលមិន
 ទាន់កើត ឲ្យកើតឡើង ចូលកាន់កិរិយាសមាបត្តិ ដែលកើតឡើង
 ហើយ . . . ជាបច្ច័យ នៃហានាហានកោសល្យ ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ
 មគ្គ ជាបច្ច័យ នៃផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ ។

(៣៥៣) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
 ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
 ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ បានដល់ការម្នឿបនិស្ស័យ អនន្តបូរនិស្ស័យ
 និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវកាយិកសុខ

អត្តានំ អាតាបេតិ បរិតាបេតិ បរិយិដ្ឋិម្បលកំ ទុក្ខំ
 បច្ចុទ្ធកោតិ កាយិកំ ទុក្ខំ ... ឧត្តំ ... ភោជនំ
 ... សេនាសនំ ឧបនិស្សាយ អត្តានំ អាតាបេតិ
 បរិតាបេតិ កាយិកំ សុខំ ... កាយិកំ ទុក្ខំ ...
 ឧត្តំ ... ភោជនំ ... សេនាសនំ កាយិកស្ស សុខស្ស
 កាយិកស្ស ទុក្ខស្ស ផលសមាបត្តិយា ឧបនិស្ស-
 យប្បវ្វយេន បច្ចុយោ អវលា កាយិកំ សុខំ ឧប-
 និស្សាយ អនុប្បវ្វំ កិរិយសមាបត្តិ ។ បេ ។ វិបស្សតិ
 កាយិកំ ទុក្ខំ ... ឧត្តំ ... ភោជនំ ... សេនាសនំ
 ឧបនិស្សាយ ។ បេ ។ វិបស្សតិ ។

[៣៩២] នេកចយតាមិនាបចយតាមិ ធម្មោ អា-
 ចយតាមិស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បវ្វយេន បច្ចុយោ
 អារម្មណ្យបនិស្សយោ អនុប្បវនិស្សយោ បកត្ថបនិ-
 ស្សយោ ។ បកត្ថបនិស្សយោ កាយិកំ សុខំ ឧប-
 និស្សាយ នានំ ទេតិ ... សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ
 ចាលាំ ហនតិ សង្ឃំ ភិណ្ឌតិ កាយិកំ ទុក្ខំ ...
 ឧត្តំ ... ភោជនំ ... សេនាសនំ ឧបនិស្សាយ នានំ
 ទេតិ ... សង្ឃំ ភិណ្ឌតិ កាយិកំ សុខំ ... សេនា-
 សនំ អាចយតាមិយា សទ្ធិយ បញ្ញាយ វាតស្ស
 បត្តនាយ ឧបនិស្សយប្បវ្វយេន បច្ចុយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ញ៉ាំងខន ឲ្យក្តៅទួលទៅ ឲ្យក្តៅជុំវិញ ទទួល ឲ្យទុក្ខ ដែលមានការ
 ស្វែងរកជាមូល ឲ្យកាយិកទុក្ខ ... ឲ្យវដ្ត ... ឲ្យកោដន ...
 អាស្រ័យ ឲ្យសេនាសនៈ ញ៉ាំងខន ឲ្យក្តៅទួលទៅ ឲ្យក្តៅជុំវិញ
 កាយិកសុខ ... កាយិកទុក្ខ ... វដ្ត ... កោដន ... សេនា-
 សនៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយិកសុខ នៃកាយិកទុក្ខ នៃផលសមាបត្តិ
 ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ព្រះអរហន្ត អាស្រ័យ ឲ្យកាយិកសុខ
 ញ៉ាំងកិរិយាសមាបត្តិ ដែលមិនទាន់កើតឡើង ។ ចេ ។ ឃើញច្បាស់
 ឲ្យកាយិកទុក្ខ ... ឲ្យវដ្ត ... ឲ្យកោដន ... អាស្រ័យ ឲ្យ
 សេនាសនៈ ។ ចេ ។ ឃើញច្បាស់ ។

(៣៥៤) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
 ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
 បានដល់ការម្សត្តបនិស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យ និងបកត្វបនិស្ស័យ ។
 បកត្វបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ ឲ្យកាយិកសុខ ហើយឲ្យទាន
 ... ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង សម្លាប់សត្វ បំបែកសង្ឃ ឲ្យកាយិ-
 កទុក្ខ ... ឲ្យវដ្ត ... ឲ្យកោដន ... អាស្រ័យ ឲ្យសេនាសនៈ
 ហើយឲ្យទាន ... បំបែកសង្ឃ កាយិកសុខ ... សេនាសនៈ ជា
 បច្ច័យ នៃសត្វ ដែលដល់នូវការសន្សំ នៃបញ្ញា នៃរាគៈ នៃសេចក្តី
 ប្រាថ្នា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣៥៥] នេតិចយកាមិណាបចយកាមិ ធម្មោ
អបចយកាមិស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ អារម្មណ្ឌូបនិស្សយោ អនន្តរូបនិស្សយោ
បកត្ថូបនិស្សយោ ។ បកត្ថូបនិស្សយោ កាយិកំ
សុខំ ឧបនិស្សយ មគ្គំ ឧប្បាទេតិ កាយិកំ ទុក្ខំ
... សេនាសនំ ឧបនិស្សយ មគ្គំ ឧប្បាទេតិ កា-
យិកំ សុខំ ... កាយិកំ ទុក្ខំ ... សេនាសនំ
មគ្គស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៥៦] នេតិចយកាមិណាបចយកាមិ ធម្មោ
នេតិចយកាមិណាបចយកាមិស្ស ធម្មស្ស បុរេជានប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌបុរេជានំ វត្ថុបុរេជានំ ។
អារម្មណ្ឌបុរេជានំ អរហន្ត មគ្គំ ... វត្ថុ អនិច្ចតោ
ទុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សនិ ទិព្វេន ចតុតោ រូបំ
បស្សនិ ទិព្វាយ សោតនាតុយា សន្និ សុណាតិ
រូបាយតនំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស ដោដ្ឋញ្ញាយតនំ កាយ-
វិញ្ញាណស្ស បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ វត្ថុបុរេ-
ជានំ ចក្កាយតនំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស កាយាយតនំ
កាយវិញ្ញាណស្ស វត្ថុ នេតិចយកាមិណាបចយកាមីនំ
ឧទ្ធានំ បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អាចយធាមិត្តិកៈ បញ្ញាវិរៈ

(៣៥៥) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណ្ឌបនិស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យ និងបកត្យបនិស្ស័យ ។ បកត្យបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវកាយិកសុខ ហើយញ្ញាណមគ្គ ឲ្យកើត នូវកាយិកទុក្ខ . . . អាស្រ័យ នូវសេនាសនៈ ហើយញ្ញាណមគ្គ ឲ្យកើត នូវកាយិកសុខ . . . នូវកាយិកទុក្ខ . . . សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣៥៦) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណ្ឌបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។ ការម្មណ្ឌបុរេជាត គឺ ព្រះអរហន្ត ឃើញច្បាស់ នូវចក្ខុ . . . នូវវត្ថុ ថា មិនទៀង ជាទុក្ខ ជាអនត្តា ឃើញរូប ដោយចក្ខុដូចជាទិព្វ ឮសំឡេង ដោយសោតធាតុដូចជាទិព្វ រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ផោជ្ឈរូបាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺ ចក្ខុយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធាវាសន្តរាយ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមន្តិកប្បដ្ឋានំ

[៣៥៧] នេវាចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មោ
 អាចយតាមីស្ស ធម្មស្ស បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
 អារម្មណាបុរេជាតំ វត្ថុបុរេជាតំ ។ អារម្មណាបុរេជាតំ
 សេត្វា វា បុត្តជ្ឈនា វា ចក្កំ ... វត្ថុំ អនិច្ចតោ
 ទុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សនំ អស្សនេនំ អភិនន្តិនំ
 តំ អារត្ត រាតោ ឧប្បជ្ឈតិ នោមនស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ
 ទិព្វេន ចក្កនា រូបំ បស្សតិ ទិញាយ សោតនាតុ-
 យា សន្នំ សុណាតិ ។ វត្ថុបុរេជាតំ វត្ថុ អាចយតា-
 មីនំ ខន្ធនំ បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[៣៥៨] នេវាចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មោ
 អបចយតាមីស្ស ធម្មស្ស បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
 វត្ថុបុរេជាតំ វត្ថុ អបចយតាមីនំ ខន្ធនំ បុរេជាតប្ប-
 ដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[៣៥៩] អាចយតាមី ធម្មោ នេវាចយតាមីនា-
 បចយតាមីស្ស ធម្មស្ស បច្ឆាជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
 បច្ឆាជាតា អាចយតាមី ខន្ធនំ បុរេជាតស្ស ឥមស្ស
 កាយស្ស បច្ឆាជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[៣៦០] អបចយតាមី ធម្មោ នេវាចយតាមីនា-
 បចយតាមីស្ស ធម្មស្ស បច្ឆាជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមតិកប្បដ្ឋាន

(៣៥៧) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់ការមូលបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។ ការមូលបុរេជាត គឺ សេក្ខបុគ្គលទាំងឡាយក្តី បុគ្គលទាំងឡាយក្តី វមែនឃើញច្បាស់ នូវចក្ខុ... នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ ជាអនត្តា ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ប្រាស ខ្សែសេចក្តីរីករាយនោះ ទើបកើតឡើង ទោមនស្ស កើតឡើង ឃើញរូប ដោយចក្ខុដូចជាទិព្វ ឮសំឡេង ដោយសោតធាតុ ដូចជាទិព្វ ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

(៣៥៨) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់វត្ថុបុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

(៣៥៩) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ បានដល់បច្ច័យជាត គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ ។

(៣៦០) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ

អរយតាមិគ្គិកេ បញ្ញាវិហ

បញ្ញាជាតា អាចយតាមិ ខន្ធ បុរេជាតស្ស ឥមស្ស
កាយស្ស បញ្ញាជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

(៣៦១) នេវាចយតាមិនាបចយតាមិ ធម្មោ
នេវាចយតាមិនាបចយតាមិស្ស ធម្មស្ស បញ្ញាជាតប្ប-
ដ្ឋយេន បច្ចយោ បញ្ញាជាតា នេវាចយតាមិនាបចយ-
តាមិ ខន្ធ បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស បញ្ញា-
ជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

(៣៦២) អាចយតាមិ ធម្មោ អាចយតាមិស្ស
ធម្មស្ស អាសេវនប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា
អាចយតាមិ ខន្ធ បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ អាចយតាមិនំ
ខន្ធនំ អាសេវនប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ អនុលោមំ
តោត្រកុស្ស អនុលោមំ វេទានស្ស អាសេវនប្បដ្ឋ-
យេន បច្ចយោ ។

(៣៦៣) អាចយតាមិ ធម្មោ អបចយតាមិស្ស
ធម្មស្ស អាសេវនប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ តោត្រកុ
មគ្គស្ស វេទានំ មគ្គស្ស អាសេវនប្បដ្ឋយេន
បច្ចយោ ។

អាចយជាមិត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

បានដល់បច្ចាជានត គឺ ខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ
នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយបច្ចាជានតប្បច្ច័យ ។

(៣៦១) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
ដោយបច្ចាជានតប្បច្ច័យ បានដល់បច្ចាជានត គឺ ខន្ធចាំងឡាយ ដែល
មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ
ដែលកើតមុន ដោយបច្ចាជានតប្បច្ច័យ ។

(៣៦២) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវការសន្សំ ដោយភាសេវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធចាំងឡាយ មុនៗ
ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធចាំងឡាយ ក្រោយៗ ដែល
ដល់នូវការសន្សំ ដោយភាសេវនប្បច្ច័យ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃ
គោត្រក្ខ អនុលោម ជាបច្ច័យ នៃវេទានៈ ដោយភាសេវនប្បច្ច័យ ។

(៣៦៣) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយភាសេវនប្បច្ច័យ គឺ គោត្រក្ខ (ជាបច្ច័យ)
នៃមគ្គ វេទានៈ ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ ដោយភាសេវនប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បក្កាសំ

(៣៦៤) នេវាធយតាមិនាបធយតាមិ ធម្មោ
នេវាធយតាមិនាបធយតាមិស្ស ធម្មស្ស ... បុរិមា
បុរិមា នេវាធយតាមិនាបធយតាមិ ខន្ធា បន្តិមា
បន្តិមា នេវាធយតាមិនាបធយតាមិ ខន្ធា បន្តិមា អា-
សេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៦៥) អាធយតាមិ ធម្មោ អាធយតាមិស្ស
ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាធយតាមិ ទេតនា
សម្បយុត្តកានំ ខន្ធា កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៦៦) អាធយតាមិ ធម្មោ នេវាធយតាមិនា-
បធយតាមិស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ
សហជាតា នាណខណិកា ។ សហជាតា អាធយ-
តាមិ ទេតនា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបា កម្មប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។ នាណខណិកា អាធយតាមិ ទេតនា
វិជាកានំ ខន្ធា កដត្តា ច រូបា កម្មប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

(៣៦៧) អាធយតាមិ ធម្មោ អាធយតាមិស្ស
ច នេវាធយតាមិនាបធយតាមិស្ស ច ធម្មស្ស ...
អាធយតាមិ ទេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធា ចិត្ត-
សមុដ្ឋានំ រូបា កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៦៤) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ... គឺ ខន្ធតាំងឡាយ មុនៗ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធតាំងឡាយ ក្រោយៗ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយការសេវនប្បច្ច័យ ។

(៣៦៥) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធតាំងឡាយ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៣៦៦) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត នឹងនានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបតាំងឡាយ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនានាខណិកៈ គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកក្ខន្ធតាំងឡាយផង នៃកដត្តារូបតាំងឡាយផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៣៦៧) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំផង នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង ... គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធ តាំងឡាយផង នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូប តាំងឡាយផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

អាថយកាមិត្តិកេ បញ្ញាវិហារ

[៣៦៨] អបចយតាមិ ធម្មោ អបចយតាមិស្ស
ធម្មស្ស កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ អបចយតាមិ ចេតនា
សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៦៩] អបចយតាមិ ធម្មោ នេវចយតាមិនា-
បចយតាមិស្ស ធម្មស្ស កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ
សហជាតា នាណាខណិកា ។ សហជាតា អបចយ-
តាមិ ចេតនា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ ។ នាណាខណិ-
កា អបចយតាមិ ចេតនា វិនាគានំ ខន្ធានំ កក្ក-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៧០] អបចយតាមិ ធម្មោ អបចយតាមិស្ស
ច នេវចយតាមិនាបចយតាមិស្ស ច ធម្មស្ស កក្ក-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ អបចយតាមិ ចេតនា សម្ប-
យុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ កក្ក-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៧១] នេវចយតាមិនាបចយតាមិ ធម្មោ
នេវចយតាមិនាបចយតាមិស្ស ធម្មស្ស កក្កប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ នេវចយតាមិនាបចយតាមិ ចេតនា

អាចយោគមិត្តិកៈ បញ្ញាវិរៈ

(៣៦៨) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវការ
មិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្កន៍ទាំងឡាយ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៣៦៩) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់
សហជាត៍ និងនានាខណិកៈ ។ សហជាត៍ គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវ
ការមិនសន្សំ (ជាបច្ច័យ) នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយ ។ ឯនានា-
ខណិកៈ គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកក្នុង
ទាំងឡាយ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៣៧០) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលដល់នូវការមិនសន្សំផង នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិន
ដល់នូវការមិនសន្សំផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលដល់
នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្កន៍ទាំងឡាយផង នៃចិត្ត-
សមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៣៧១) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
សន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការ
មិនសន្សំ ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

សម្មយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានក្ខ រូបានំ
កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បដិសន្ធិត្ថុណោ នេភិចយ-
តាមិនាបចយតាមិ បេតនា សម្មយុត្តកានំ ខន្ធានំ
កនត្តា ច រូបានំ កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[៣៧២] នេភិចយតាមិនាបចយតាមិ ធម្មោ នេ-
ភិចយតាមិនាបចយតាមិស្ស ធម្មស្ស វិចារកប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ វិចារកោ នេភិចយតាមិនាបចយតាមិ ឯកោ
ខន្ធា តិណ្ឌាដ្ឋំ ខន្ធានំ បដិសន្ធិត្ថុណោ ខន្ធា វត្ថុស្ស
វិចារកប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[៣៧៣] អាចយតាមិ ធម្មោ អាចយតាមិស្ស
ធម្មស្ស អាហារប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ ឈានប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ មគ្គប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ សម្មយុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[៣៧៤] អាចយតាមិ ធម្មោ នេភិចយ-
តាមិនាបចយតាមិស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ សហជានំ បច្ឆាជានំ ។ សហជានា
អាចយតាមិ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធាន៍ឡាយផង នៃ
ចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែល
មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្ត-
កក្ខន្ធាន៍ឡាយផង នៃកងត្ថារូបទាំងឡាយផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ
ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៣៧២) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
សន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
សន្សំ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ១ ជាវិបាក ដែលមិនដល់នូវការ
សន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធ ៣ ខន្ធាន៍ឡាយ
ជាបច្ច័យ នៃវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ ។

(៣៧៣) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវការសន្សំ ដោយសាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយឈានប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយមគ្គប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

(៣៧៤) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយវិប្បយុត្តប្ប-
ច្ច័យ បានដល់សហជាតិ និងបច្ឆាជាតិ ។ សហជាតិ គឺ ខន្ធាន៍-
ឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយ

វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា អាច-
យតាមី ខន្ធ បុរេជាតស្ស ឥសស្ស កាយស្ស
វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[៣៧៥] បឋមយតាមី ឆន្ទោ នេកឋមយតាមីនាប-
ឋមយតាមីស្ស ឆន្ទស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
សហជាតំ បច្ឆាជាតំ ។ សហជាតា អបឋមយតាមី ខន្ធ
ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។
បច្ឆាជាតា អបឋមយតាមី ខន្ធ បុរេជាតស្ស ឥសស្ស
កាយស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[៣៧៦] នេកឋមយតាមីនាបឋមយតាមី ឆន្ទោ
នេកឋមយតាមីនាបឋមយតាមីស្ស ឆន្ទស្ស វិប្ប-
យុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆា-
ជាតំ ។ សហជាតា នេកឋមយតាមីនាបឋមយតាមី
ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន
បច្ចយោ បដិសន្ធិកុណា នេកឋមយតាមីនាបឋមយតាមី
ខន្ធ ករណត្ថារូបានំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
ខន្ធ វត្ថុស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ វត្ថុ
ខន្ធនំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។ បុរេជាតំ

អាចយជាមិត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ។ ឯបច្ឆាជាត គឺ ខន្ធចាំនឡាយ ដែល
ដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយ
វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ។

(៣៧៥) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិន
ដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ បាន
ដល់សហជាត នឹងបច្ឆាជាត ។ សហជាត គឺ ខន្ធចាំនឡាយ ដែល
ដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបចាំនឡាយ ដោយ
វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ។ ឯបច្ឆាជាត គឺ ខន្ធចាំនឡាយ ដែលដល់នូវការមិន
សន្សំ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ។

(៣៧៦) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ បានដល់សហជាត បុរេជាត នឹងបច្ឆាជាត ។
សហជាត គឺ ខន្ធចាំនឡាយ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវ
ការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបចាំនឡាយ ដោយវិប្បយុត្ត-
ប្បដ្ឋយ ខន្ធចាំនឡាយ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
សន្សំ ជាបច្ច័យ នៃកដត្តារូបចាំនឡាយ ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ក្នុង
ខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធចាំនឡាយ ជាបច្ច័យ នៃវត្ថុ ដោយវិប្បយុត្តប្ប-
ដ្ឋយ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធចាំនឡាយ ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ។ ឯបុរេជាត

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

ចក្ខុយតំ . . . កាយា យតំ កាយវិញ្ញាណស្ស វត្ថុ
នេវចយតាមីនាបចយតាមីនំ ខន្ធានំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋ-
យេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា នេវចយតាមីនាបច-
យតាមី ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស ។

(៣៧៧) នេវចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មោ
អាចយតាមីស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
បុរេជាតំ វត្ថុ អាចយតាមីនំ ខន្ធានំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋ-
យេន បច្ចយោ ។

(៣៧៨) នេវចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មោ
អបចយតាមីស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ច-
យោ បុរេជាតំ វត្ថុ អបចយតាមីនំ ខន្ធានំ វិប្បយុត្ត-
ប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

(៣៧៩) អាចយតាមី ធម្មោ អាចយតាមីស្ស
ធម្មស្ស អត្ថប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ អាចយតាមី ឯកោ
ខន្ធា តិណ្ហន្នំ ខន្ធានំ ។

(៣៨០) អាចយតាមី ធម្មោ នេវចយតាមីនា-
បចយតាមីស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

គឺ ចក្ខុយនៈ . . . កាយាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ
វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធចាំងឡាយ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់
នូវការមិនសន្សំ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ចាជាន គឺ ខន្ធចាំង-
ឡាយ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ (ជាបច្ច័យ)
នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ។

(៣៧៧) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បាន
ដល់បុរេជាន គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវការ
សន្សំ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

(៣៧៨) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ
បានដល់បុរេជាន គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវ
ការមិនសន្សំ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

(៣៧៩) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវការសន្សំ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវការសន្សំ
(ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធ ៣ ។

(៣៨០) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ

អាចយកមិត្តភក្តិ បញ្ជាក់រំលោភ

សហជាតិ បច្ចាជាតិ ។ សហជាតិ អាចយកមិត្ត
 ខ្លួន ចិត្តសម្បជ្ជាជាន់ រូបាជំ អត្តិប្បដ្ឋយេន បច្ច-
 យោ ។ បច្ចាជាតិ អាចយកមិត្ត ខ្លួន បុរេជាតិស្ស
 ឥសស្ស កាយស្ស អត្តិប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

(៣៨០) អាចយកមិត្ត ឆ្មោ អាចយកមិត្តស្ស
 ច នេវាចយកមិត្តនាបចយកមិត្តស្ស ច. ឆ្មោស្ស អត្តិ-
 ប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ អាចយកមិត្ត ឯកោ ខ្លួន
 តិណ្ណន្នំ ខ្លួន ចិត្តសម្បជ្ជាជាន់ រូបាជំ អត្តិប្បដ្ឋ-
 យេន បច្ចយោ ទ្វេ ខ្លួន ... ។ អបចយកមិត្ត
 ឆ្មោ ... តិណ្ណ ។ អាចយកមិត្តនយេន កាតក្ខំ ។

(៣៨២) នេវាចយកមិត្តនាបចយកមិត្ត ឆ្មោ នេ-
 វាចយកមិត្តនាបចយកមិត្តស្ស ឆ្មោស្ស អត្តិប្បដ្ឋយេន
 បច្ចយោ សហជាតិ បុរេជាតិ បច្ចាជាតិ អាហារំ
 ឥន្ទ្រិយំ ។ សហជាតិ នេវាចយកមិត្តនាបចយកមិត្ត
 ឯកោ ខ្លួន តិណ្ណន្នំ ខ្លួន ចិត្តសម្បជ្ជាជាន់ រូបាជំ
 អត្តិប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខ្លួន ... បដិ-
 សន្និក្ខណោ ខ្លួន វត្ថុស្ស អត្តិប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ វត្ថុ
 ខ្លួន អត្តិប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ឯកំ មហាក្ខតំ ...
 តាហារំ ... អាហារំ ... ឧត្តុ ... អសញ្ញាសត្តានំ ... ។

អាចយតាមិភ្និកៈ បច្ចាវារៈ

បានដល់សហជាត នឹងបច្ចាជាត ។ សហជាត គឺ ខន្ធាំឡាយ
ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយ ដោយ
អត្ថប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ចាជាត គឺ ខន្ធាំឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ
ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។

(៣៨១) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវការសន្សំផង នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការ
មិនសន្សំផង ដោយអត្ថប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជា
បច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ផង នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយផង ដោយអត្ថប្បច្ច័យ
ខន្ធ ២... ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ... (វារៈនៃបុព្វានិវិ-
សជ្ជនា) ៣ លើក ។ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើតាមន័យក្នុងអាចយតាមិធម៌ ។

(៣៨២) ធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
សន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការ
មិនសន្សំ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត បុរេជាត បច្ចាជាត
អាហារ នឹងឥន្ទ្រិយ ។ សហជាត គឺ ខន្ធ ១ ដែលមិនដល់នូវ
ការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង នៃ
ចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយផង ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ខន្ធ ២... ខន្ធ
ទាំងឡាយ ជាបច្ច័យ នៃវត្ថុ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ
វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធាំឡាយ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ មហាក្ខត ១...
ពាហិរៈ... អាហារ... ឧត្ត... នៃពួកអសព្វាសត្វ... ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

បុរេជានំ អរហា ចក្កំ ... វត្ថុំ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ
 អនត្តតោ វិបស្សនំ ទិព្វេន ចក្កេនា រូបំ ... ទិព្វាយ
 សោតនាតុយា សន្និំ សុណាតិ រូបាយតនំ ចក្ក-
 វិញ្ញាណស្ស ដោដ្ឋញ្ញាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស ចក្កា-
 យតនំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស ... កាយាយតនំ កាយ-
 វិញ្ញាណស្ស វត្ថុ នេវាចយតាមិណាបចយតាមិណំ ខន្ធានំ
 អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជានា នេវាចយតា-
 មិណាបចយតាមិ ខន្ធា បុរេជានស្ស ឥមស្ស កាយស្ស
 អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ កតធឿកាវោ អាហារោ
 ឥមស្ស កាយស្ស រូបជីវិត្រ្យ័យំ កជត្តារូបានំ ។

(៣៨៣) នេវាចយតាមិណាបចយតាមិ ធម្មោ
 អាចយតាមិស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេ-
 ជានំ សេក្ខា វា បុព្វជនា វា ចក្កំ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ
 អនត្តតោ វិបស្សនំ អស្សាទេនំ អភិនន្តនំ តំ អារត្ត
 វាតោ ... ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ សោតំ ... វត្ថុំ
 អនិច្ចតោ ... វិបស្សនំ អស្សាទេនំ អភិនន្តនំ តំ អារត្ត
 វាតោ ... ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ទិព្វេន ចក្កេនា រូបំ
 ... ទិព្វាយ សោតនាតុយា សន្និំ សុណាតិ វត្ថុ
 អាចយតាមិណំ ខន្ធានំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ឯបុរេជាត គឺ ព្រះអរហន្ត ឃើញច្បាស់ នូវចក្ខុ... នូវវត្ថុ ថាមិន
 ទៀង ជាទុក្ខ មិនមែនខ្លួន (ឃើញ)រួច ដោយចក្ខុដូចជាទិព្វ... ឮ
 សំឡេង ដោយសោតធាតុដូចជាទិព្វ រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុ-
 វិញ្ញាណ ដោយស្គាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ ចក្ខុយតនៈ
 (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ... កាយាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយ-
 វិញ្ញាណ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធចាំន់ឡាយ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ
 មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ចុប្បន្ន គឺ ខន្ធ
 ចាំន់ឡាយ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ
 នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ កតញ្ញីត្តិរាហារ (ជា
 បច្ច័យ) នៃកាយនេះ រួបរួមវិត្តន្ត្រិយ (ជាបច្ច័យ) នៃកងត្ថារូបចាំន់ឡាយ ។

(៣៨៣) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
 ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់
 បុរេជាត គឺ សេក្ខបុគ្គលចាំន់ឡាយក្តី បុថុជ្ជនចាំន់ឡាយក្តី ឃើញ
 ច្បាស់ នូវចក្ខុ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ ជាអនត្តា ហើយត្រេកអរ រីករាយ
 រាគៈ ប្រារព្ធ នូវសេចក្តីរីករាយនោះ... ទោមនស្ស កើតឡើង នូវ
 សោតៈ... ឃើញច្បាស់ នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង... ហើយត្រេកអរ រីករាយ
 រាគៈ ប្រារព្ធ នូវសេចក្តីរីករាយនោះ... ទោមនស្ស កើតឡើង នូវរូប
 ដោយចក្ខុដូចជាទិព្វ... ឮសំឡេង ដោយសោតធាតុដូចជាទិព្វ វត្ថុ
 ជាបច្ច័យ នៃខន្ធចាំន់ឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។

អាចយកមិត្តិកេ បញ្ញាវិញ

(៣៨៤) នេវាចយកាមិណាបចយកាមិ ធម្មា
អបចយកាមិស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
បុរេជាតំ វត្ថុ អបចយកាមិនំ ទទ្ធានំ អត្ថិប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

(៣៨៥) អាចយកាមិ ច នេវាចយកាមិណាបច-
យកាមិ ច ធម្មា អាចយកាមិស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ ។ សហជាតោ
អាចយកាមិ ឯកោ ទទ្ធា ច វត្ថុ ច តិណ្ឌន្នំ
ទទ្ធានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ទទ្ធា ... ។

(៣៨៦) អាចយកាមិ ច នេវាចយកាមិណាបច-
យកាមិ ច ធម្មា នេវាចយកាមិណាបចយកាមិស្ស
ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បច្ឆា-
ជាតំ អាហារំ វត្ថុយំ ។ សហជាតោ អាចយកាមិ
ទទ្ធា ច មហាក្ខតា ច ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ
អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតោ អាចយកាមិ
ទទ្ធា ច កតត្ថិកាវេ អាហារាវេ ច វេស្ស កា-
យស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតោ
អាចយកាមិ ទទ្ធា ច រូបជីវិត្តិយព្វា កតត្ថារូបានំ
អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អាចយោគមិត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

(៣៨៤) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ បាន ដល់បុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធាងឡាយ ដែលដល់នូវការ មិនសន្សំ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។

(៣៨៥) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំក្តី ធម៌ ដែលមិនដល់ នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់ នូវការសន្សំ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺ ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវការសន្សំក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃ ខន្ធ ៣ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ . . . ។

(៣៨៦) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំក្តី ធម៌ ដែលមិនដល់នូវ ការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់ នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ គឺ បានដល់ សហជាត បច្ច័យជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។ សហជាត ខន្ធ ចាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំក្តី មហាក្វតចាំងឡាយក្តី ជាបច្ច័យ នៃចិត្តសមុជ្ជានុប្បចាំងឡាយ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ច័យជាត គឺ ខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំក្តី កតឡិក្កាហារក្តី ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។ បច្ច័យជាត គឺ ខន្ធចាំងឡាយ ដែល ដល់នូវការសន្សំក្តី រូបជីវិត្រិយក្តី ជាបច្ច័យ នៃកដត្តារូបចាំងឡាយ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋិកំ

(៣៨៧) អបចយតាមិ ច នេវាចយតាមិនាបច-
 យតាមិ ច ធម្មា អបចយតាមិស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។ ទ្វេ កាតញ្ចា ទស្សីតនយេន ។
 នត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិភតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អវិភតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៨៨) ហេតុយា សត្ត អាម្ពុណោ សត្ត
 អធិបតិយា ទស អនន្តរេ ធន សមនន្តរេ ធន សហ-
 ជាតេ នវ អញ្ញមញ្ញេ តីណី និស្សយេ តេរស ឧប-
 និស្សយេ នវ បុរេជាតេ តីណី បច្ឆាជាតេ តីណី
 អាសេវនេ តីណី កក្កេ សត្ត វិចារកេ ឯកំ
 អាហារេ សត្ត ឥន្ទ្រិយេ សត្ត ឈានេ សត្ត មត្តេ
 សត្ត សម្បយុត្តេ តីណី វិប្បយុត្តេ បញ្ចា អត្ថិយា
 តេរស នត្ថិយា ធន វិភតេ ធន អវិភតេ តេរស ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៣៨៧) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំក្តី ធម៌ ដែលមិនដល់នូវ
ការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវ
ការមិនសន្សំ ដោយអត្ថបច្ច័យ ។ បច្ច័យទាំងពីរ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ
តាមន័យដែលសំដែងរួចហើយ ។ (ធម៌) ជាបច្ច័យ ដោយនត្ថបច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយវិតតបច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអវិតតបច្ច័យ ។

(៣៨៨) ក្នុងហេតុបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្សណ្ឌបច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិបច្ច័យ មានវារៈ ១០ ក្នុងអនន្តរបច្ច័យ
មានវារៈ ៦ ក្នុងសមនន្តរបច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងសហជាតបច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ក្នុងអតាមពាបច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិស្សយបច្ច័យ
មានវារៈ ១៣ ក្នុងឧបនិស្សយបច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងបុរេជាតបច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងបច្ចុប្បន្នជាតបច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាសវនបច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងកម្មបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកបច្ច័យ មានវារៈ
១ ក្នុងអាហារបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឥន្ទ្រិយបច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងឈានបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងមគ្គបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្ប-
យុត្តបច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិប្បយុត្តបច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអត្ថប្ប-
ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនត្ថបច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងវិតតបច្ច័យ មាន
វារៈ ៦ ក្នុងអវិតតបច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។

អាចយកមិត្តិកេ បញ្ញាវិកេ

[៣៨៩] អាចយកមិត្តិ ឆន្ទោ អាចយកមិត្តិស្ស ឆន្ទស្ស
 អាមុណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បេ ។ សហជាតប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៩០] អាចយកមិត្តិ ឆន្ទោ អបចយកមិត្តិស្ស
 ឆន្ទស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៩១] អាចយកមិត្តិ ឆន្ទោ នេវាចយកមិត្តិឆាប-
 ចយកមិត្តិស្ស ឆន្ទស្ស អាមុណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ កម្មប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។

[៣៩២] អាចយកមិត្តិ ឆន្ទោ អាចយកមិត្តិស្ស
 ច នេវាចយកមិត្តិ បចយកមិត្តិស្ស ច ឆន្ទស្ស សហ-
 ជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៩៣] អបចយកមិត្តិ ឆន្ទោ អបចយកមិត្តិស្ស
 ឆន្ទស្ស សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្ស-
 យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៩៤] អបចយកមិត្តិ ឆន្ទោ អាចយកមិត្តិស្ស
 ឆន្ទស្ស អាមុណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្ស-
 យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អាចយន្តាមិត្តិកៈ បញ្ញាការៈ

(៣៨៩) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវការសន្សំ ដោយការម្នាប្បច្ច័យ ។ បេ ។ ជាបច្ច័យ ដោយ
សហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣៩០) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣៩១) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយការម្នាប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៣៩២) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលដល់នូវការសន្សំផង នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់
នូវការមិនសន្សំផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។

(៣៩៣) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣៩៤) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយការម្នាប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣៧៥) អបចយតាមិ ឆន្ទោ នេវាចយតាមិឆា-
បចយតាមិស្ស ឆម្ពស្ស ភារម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៧៦) អបចយតាមិ ឆន្ទោ អបចយតាមិស្ស
ច នេវាចយតាមិឆាបចយតាមិស្ស ច ឆម្ពស្ស សហ-
ជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៧៧) នេវាចយតាមិឆាបចយតាមិ ឆន្ទោ នេ-
វាចយតាមិឆាបចយតាមិស្ស ឆម្ពស្ស ភារម្ពណាប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតប្បច្ចយេន
បច្ចយោ បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាហារប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ វស្ស្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៧៨) នេវាចយតាមិឆាបចយតាមិ ឆន្ទោ
អាចយតាមិស្ស ឆម្ពស្ស ភារម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

(៣៧៩) នេវាចយតាមិឆាបចយតាមិ ឆន្ទោ អប-
ចយតាមិស្ស ឆម្ពស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៣៩៥) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយការម្ម-
ណាប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ។

(៣៩៦) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលដល់នូវការមិនសន្សំផង នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិន
ដល់នូវការមិនសន្សំផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។

(៣៩៧) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
សន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការ
មិនសន្សំ ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអាហារាប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។

(៣៩៨) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
សន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

(៣៩៩) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
សន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយឧបនិស្ស-
យប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

អាចយកមិត្តិកេ បញ្ញាវិហារ

(២០០) អាចយកមិត្តិ ច នេវាចយកមិត្តិជាបច-
យកមិត្តិ ច ធម្មា អាចយកមិត្តិស្ស ធម្មស្ស . . .
សហជាតំ បុរេជាតំ ។

(២០១) អាចយកមិត្តិ ច នេវាចយកមិត្តិជាបច-
យកមិត្តិ ច ធម្មា នេវាចយកមិត្តិជាបចយកមិត្តិស្ស
ធម្មស្ស . . . សហជាតំ បុរេជាតំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។

(២០២) អបចយកមិត្តិ ច នេវាបចយកមិត្តិជាបចយ-
កមិត្តិ ច ធម្មា អបចយកមិត្តិស្ស ធម្មស្ស . . . សហ-
ជាតំ បុរេជាតំ ។

(២០៣) អបចយកមិត្តិ ច នេវាបចយកមិត្តិជាបច-
យកមិត្តិ ច ធម្មា នេវាបចយកមិត្តិជាបចយកមិត្តិស្ស
ធម្មស្ស . . . សហជាតំ បុរេជាតំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។

(២០៤) ឧបេតុយា បណ្ណាស ឧអាម្ពុណោ ឧអ-
ជិបតិយា ឧអធន្តរេ ឧសមធន្តរេ បណ្ណាស ឧសហ-
ជានេ ឯកាទស ឧអត្តាមតោ ឯកាទស ឧជិស្សយេ
ឯកាទស ឧឧបជិស្សយេ ឧទ្ទុស ឧបុរេជានេ តេរស

អភិធម្មបំណែក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

នបច្ឆាជានេត បណ្ណាស នអាសវនេ នកម្មេ នវិចារកេ
 នអាហារេ នសង្ក្ខ័យេ នឈានេ នមត្តេ បណ្ណាស
 នសម្បយុត្តេ ឯកានុស នវិប្បយុត្តេ នវ នោអត្ថិ-
 យា នវ នោនត្ថិយា បណ្ណាស នោវិគតេ បណ្ណាស
 នោអវិគតេ នវ ។ ឯវំ កណោតតំ ។

បច្ចុដ្ឋិយំ ។

[២០៥] នហេតុប្បច្ចយា នអាម្ពុលោ សត្ត ...
 នអនិបត្តិយា នអនន្តរេ នសមនន្តរេ សត្ត នអរា-
 មញ្ញោ ភីណិ នឧបនិស្សយេ សត្ត នបុរេជានេ
 នបច្ឆាជានេត នអាសវនេ នកម្មេ នវិចារកេ នអា-
 ហារេ នសង្ក្ខ័យេ នឈានេ នមត្តេ សត្ត នសម្ប-
 យុត្តេ ភីណិ នវិប្បយុត្តេ ភីណិ នោនត្ថិយា សត្ត
 នោវិគតេ សត្ត ។ ឯវំ កណោតតំ ។

អនុលោមប្បច្ចុដ្ឋិយំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៥ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ នកម្មប្ប-
 ច្ច័យ នវិបាកប្បច្ច័យ នអាហារប្បច្ច័យ នត្រ័ន្តិយប្បច្ច័យ នឈាន-
 ប្បច្ច័យ និងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៥ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនោត្តប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៩ ក្នុងនោត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៥ ក្នុងនោវិត្តប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១៥ ក្នុងនោវិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់
 យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចន័យៈ ។

[៤០៥] ក្នុងនការម្ពណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហត្ថប្បច្ច័យ
 ... ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ នអនន្តប្បច្ច័យ និងនសមនន្តប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងនអតាមធាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ នបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ នអាសេវនប្ប-
 ច្ច័យ នកម្មប្បច្ច័យ នវិបាកប្បច្ច័យ នអាហារប្បច្ច័យ នត្រ័ន្តិយប្ប-
 ច្ច័យ នឈានប្បច្ច័យ និងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសម្បយុ-
 ត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោ-
 នត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោវិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ បណ្ឌិត
 គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចន័យៈ ។

អាចយកមិត្តិកេ បញ្ញាវិហ

(២០៦) នបោតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ សត្ត ...

អធិបតិយា នស អនន្តរេ ធន សមនន្តរេ ធន សហ-

ជាតេ នវ អញ្ញាមញ្ញេ តីណី ធិស្សយេ តេរស

ឧបធិស្សយេ នវ បុរេជាតេ តីណី បច្ឆាជាតេ តីណី

អាសេវនេ តីណី ករម្មេ សត្ត វិចារកេ ឯកំ អាហា-

រេ សត្ត ឥន្ទ្រិយេ ឈានេ មក្ខេ សត្ត សម្បយុត្តេ

តីណី វិប្បយុត្តេ បញ្ញា អត្ថិយា តេរស នត្ថិយា ធន

វិគតេ ធន អវិគតេ តេរស ។ ឯវំ គុណោតតំ ។

បច្ចនីយានុលោមំ ។

អាចយកមិត្តិកំ ទសមំ និដ្ឋិតំ

អាចយោមិត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

(៤០៦) ក្នុងការមូលប្បជ្ឈ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហត្ថប្បជ្ឈ
 ... ក្នុងអធិបត្ថប្បជ្ឈ មានវារៈ ១០ ក្នុងអនន្តប្បជ្ឈ មានវារៈ ៦
 ក្នុងសមនន្តប្បជ្ឈ មានវារៈ ៦ ក្នុងសហជាតប្បជ្ឈ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 អពាមពាប្បជ្ឈ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិស្សយប្បជ្ឈ មានវារៈ ១៣ ក្នុង
 ឧបនិស្សយប្បជ្ឈ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បជ្ឈ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 បច្ឆាជាតប្បជ្ឈ មានវារៈ ៣ ក្នុងភាសេវនប្បជ្ឈ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 កម្មប្បជ្ឈ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បជ្ឈ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្ប-
 ជ្ឈ មានវារៈ ៧ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បជ្ឈ ឈានប្បជ្ឈ និងមគ្គប្បជ្ឈ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បជ្ឈ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បជ្ឈ
 មានវារៈ ៥ ក្នុងអត្ថប្បជ្ឈ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនត្ថប្បជ្ឈ មានវារៈ ៦
 ក្នុងវិគតប្បជ្ឈ មានវារៈ ៦ ក្នុងអវិគតប្បជ្ឈ មានវារៈ ១៣ ។
 បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចនីយានុលោម ។

ចប់ អាចយោមិត្តិកៈ ទី ១០

សេក្ខតិកំ

បដិច្ចវិវា

(៤០៧) សេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច សេក្ខា ធម្មា
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា សេក្ខំ ឯកំ ទន្ធំ បដិច្ច
តយា ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធ ... ។ សេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច
នេវសេក្ខានាសេក្ខា ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
សេក្ខ ខន្ធ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ សេក្ខំ
ធម្មំ បដិច្ច សេក្ខា ច នេវសេក្ខានាសេក្ខា ច
ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា សេក្ខំ ឯកំ ទន្ធំ
បដិច្ច តយា ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធ ... ។

(៤០៨) អសេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច អសេក្ខា ធម្មា
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អសេក្ខំ ឯកំ ទន្ធំ បដិច្ច ។
អសេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច នេវសេក្ខានាសេក្ខា ធម្មា
... អសេក្ខ ខន្ធ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។
អសេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច អសេក្ខា ច នេវសេក្ខានា-
សេក្ខា ច ធម្មា ... អសេក្ខំ ឯកំ ទន្ធំ បដិច្ច
តយា ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធ ... ។

សេក្ខន្តិកៈ

បដិប្បិកៈ

(៤០៧) ធម៌ ដែលជាបស្ថេកបុគ្គល អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលជា
បស្ថេកបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋិយ គឺ ខន្ធ ព អា-
ស្រ័យខន្ធ ១ ដែលជាបស្ថេកបុគ្គល ខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ ដែល
មិនមែនជាបស្ថេកបុគ្គល មិនមែនជាបស្ថេកបុគ្គល អាស្រ័យ
ធម៌ ដែលជាបស្ថេកបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋិយ
គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុប អាស្រ័យខន្ធាងឡាយ ជាបស្ថេកបុគ្គល ។
ធម៌ ដែលជាបស្ថេកបុគ្គលក្តី ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ថេកបុគ្គល
មិនមែនជាបស្ថេកបុគ្គលក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលជាបស្ថេកបុគ្គល
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋិយ គឺ ខន្ធ ពក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុបក្តី
អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលជាបស្ថេកបុគ្គល ខន្ធ ២ ... ។

(៤០៨) ធម៌ ដែលជាបស្ថេកបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែល
ជាបស្ថេកបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋិយ គឺ អា-
ស្រ័យខន្ធ ១ ដែលជាបស្ថេកបុគ្គល ។ ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ថេក
បុគ្គល មិនមែនជាបស្ថេកបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលជាបស្ថេក
បុគ្គល ... គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុប អាស្រ័យខន្ធាងឡាយ ជា
បស្ថេកបុគ្គល ។ ធម៌ ដែលជាបស្ថេកបុគ្គលក្តី ធម៌ ដែល
មិនមែនជាបស្ថេកបុគ្គល មិនមែនជាបស្ថេកបុគ្គលក្តី អាស្រ័យ
ធម៌ ដែលជាបស្ថេកបុគ្គល ... គឺ ខន្ធ ពក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុ-
បក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលជាបស្ថេកបុគ្គល ខន្ធ ២ ... ។

សេចក្តីកេ បដិច្ចវាហ

(២០៩) នេវសេក្ខានាសេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ-
 សេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ . . . នេវសេក្ខានាសេក្ខំ
 ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ
 ទ្វេ ខទ្វេ . . . បដិសន្ធិក្ខណោ នេវសេក្ខានាសេក្ខោ
 ខទ្វេ បដិច្ច វត្ថុ វត្ថំ បដិច្ច ខន្ធា ឯកំ មហាក្កតំ
 បដិច្ច តយោ មហាក្កតា ទ្វេ មហាក្កតេ បដិច្ច ទ្វេ
 មហាក្កតា មហាក្កតេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ
 កជត្តារូបំ ឱនាទារូបំ ។

(២១០) សេក្ខញ្ច នេវសេក្ខានាសេក្ខញ្ច ធម្មំ
 បដិច្ច នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា សេក្ខោ ខទ្វេ ច មហាក្កតេ ច
 បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(២១១) អសេក្ខញ្ច នេវសេក្ខានាសេក្ខញ្ច ធម្មំ
 បដិច្ច នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា អសេក្ខោ ខទ្វេ ច មហាក្កតេ ច
 បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

សេកត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

(២០៧) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា
របស់អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល
មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ... គឺ ខន្ធ ពា ភិ ចិត្តសមុជ្ជានុរូប
ភិ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់
អសេក្ខបុគ្គល ខន្ធ ២ ... វត្ថុ អាស្រ័យខន្ធតាំងឡាយ ដែលមិន
មែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល កង្ខខណៈនៃ
បដិសុន្និ ខន្ធតាំងឡាយ អាស្រ័យវត្ថុ មហាក្ខត ៣ អាស្រ័យមហា-
ក្ខត ១ មហាក្ខត ២ អាស្រ័យមហាក្ខត ២ ចិត្តសមុជ្ជានុរូប កង្ខតារូប
និងឧបាទារូប អាស្រ័យមហាក្ខតតាំងឡាយ ។

(២១០) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា
របស់អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលផង ធម៌
ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បព្វយ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុប អាស្រ័យខន្ធ
ទាំងឡាយ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលផង មហាក្ខតទាំងឡាយផង ។

(២១១) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា
របស់អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង ធម៌
ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុប អាស្រ័យខន្ធ
ទាំងឡាយ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង មហាក្ខតទាំងឡាយផង ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(២០២) សេត្តំ ធម្មំ បដិច្ច សេត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណប្បច្ចយា អធិបតីប្បច្ចយា បដិ-
 សន្ធិំ នត្ថិ ។ អនន្តរប្បច្ចយា សមនន្តរប្បច្ចយា សហ-
 ជាតប្បច្ចយា សព្វេ មហាក្ខតា កាតញ្ច ។ អញ្ញ-
 មញ្ញប្បច្ចយា និស្សយប្បច្ចយា ឧបនិស្សយប្បច្ចយា
 បុរេជាតប្បច្ចយា អាសេវនប្បច្ចយា សេត្តំ ឯកំ
 ខន្ធិំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធទ្វេ ... ។

(២០៣) នេវសេត្តានាសេត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ-
 សេត្តានាសេត្តោ ធម្មោ ... អាសេវនប្បច្ចយា នេវ-
 សេត្តានាសេត្តំ ឯកំ ខន្ធិំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ
 ខន្ធទ្វេ ... តត្ថប្បច្ចយា វិចាតប្បច្ចយា វិចាតំ សេត្តំ
 ឯកំ ខន្ធិំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធទ្វេ ... ។
 តីណី បរិពុណំ ។

(២០៤) អសេត្តំ ធម្មំ បដិច្ច អសេត្តោ ធម្មោ ...
 វិចាតប្បច្ចយា អសេត្តំ ឯកំ ខន្ធិំ បដិច្ច ...
 តីណី ។

(២០៥) នេវសេត្តានាសេត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
 នេវសេត្តានាសេត្តោ ធម្មោ ... វិចាតប្បច្ចយា

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(៤១២) ធម៌ ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែល
 ជាបស់សេក្ខបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្នាឃ្លាញ ឆ្ងល់ អធិប-
 តិប្បច្ច័យ គឺ បដិសន្ធិ មិនមានទេ ។ ពួកមហាក្សត្រទាំងអស់ បណ្ឌិត
 គប្បីធ្វើតាមទំនង អនន្តរប្បច្ច័យ សមនន្តរប្បច្ច័យ និងសហជាតប្បច្ច័យ ។
 ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធទ ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គល ព្រោះអត្តាមញ្ញាប្បច្ច័យ
 និស្សយប្បច្ច័យ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ចរេជាតប្បច្ច័យ និងការស-
 វនប្បច្ច័យ នូវខន្ធ ២ ... ។

(៤១៣) ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបស់អ-
 សេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលមិនមែនជាបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា
 បស់អសេក្ខបុគ្គល ... ព្រោះការសវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ
 ១ ដែលមិនមែនជាបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបស់អសេក្ខបុគ្គល នូវ
 ខន្ធ ២ ... ព្រោះកម្មប្បច្ច័យ និងវិបាកប្បច្ច័យ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យវិបាក-
 ក្នុងខន្ធ ១ ជាបស់សេក្ខបុគ្គល នូវខន្ធ ២ ... វារៈ ៣ ជាតាក្យគ្រប់គ្រាន់ ។

(៤១៤) ធម៌ ដែលជាបស់អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែល
 ជាបស់អសេក្ខបុគ្គល ... ព្រោះវិបាកប្បច្ច័យ គឺ អាស្រ័យខន្ធ ១
 ដែលជាបស់អសេក្ខបុគ្គល ... វារៈ ៣ ។

(៤១៥) ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស់សេក្ខបុគ្គល មិន
 មែនជាបស់អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលមិនមែនជាបស់
 សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបស់អសេក្ខបុគ្គល ... ព្រោះវិបាកប្បច្ច័យ

សេចក្តីកេ បដិច្ចវិហារ

វិចារកំ នេវសេត្វានាសេត្តំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ
 ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ន្ទេ ខន្ធ . . . បដិ-
 សន្ធិត្តណោ ខន្ធ បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុំ បដិច្ច ខន្ធ
 ឯកំ មហាក្កតំ . . . ។

(៤០៦) សេត្វញ្ច នេវសេត្វានាសេត្វញ្ច ធម្មំ
 បដិច្ច នេវសេត្វានាសេត្វា ធម្មោ . . . វិចារកប្បច្ច-
 យា វិចារកេ សេត្វេ ខន្ធ ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(៤០៧) អសេត្វញ្ច នេវសេត្វានាសេត្វញ្ច ធម្មំ
 បដិច្ច នេវសេត្វានាសេត្វា ធម្មោ . . . វិចារកប្បច្ច-
 យា អសេត្វេ ខន្ធ ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(៤០៨) សេត្តំ ធម្មំ បដិច្ច សេត្វា ធម្មោ . . .
 អាហារប្បច្ចយា ភ័ន្ត្រិយប្បច្ចយា ណាមប្បច្ចយា មគ្គ-
 ប្បច្ចយា សម្បយុត្តប្បច្ចយា វិប្បយុត្តប្បច្ចយា អត្ថិ-
 ប្បច្ចយា នត្ថិប្បច្ចយា វិកតប្បច្ចយា អវិកតប្បច្ចយា ។

សេចក្តីក្រាបបង្គំបង្គំ:

គឺ ខន្ធ ពា ក្តី ចិត្តសមុជានុបក្ខី អាស្រ័យវិបាកក្នុង ១ ដែលមិន
មែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល នូវខន្ធ ២ ...
វត្ថុ អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធចាំងឡាយ
អាស្រ័យ វត្ថុ នូវមហាក្ខត ១ . . . ។

(៤១៦) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា
របស់អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលផង ធម៌
ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង...
ព្រោះវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជានុបក្ខី អាស្រ័យវិបាកក្នុងចាំងឡាយ
ជារបស់សេក្ខបុគ្គលផង មហាក្ខតចាំងឡាយផង ។

(៤១៧) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែន
ជារបស់អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង
ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង
. . . ព្រោះវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជានុបក្ខី អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ
ជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង មហាក្ខតចាំងឡាយផង ។

(៤១៨) ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ជារបស់
សេក្ខបុគ្គល . . . ព្រោះអាហារប្បច្ច័យ ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ឈានប្បច្ច័យ
មគ្គប្បច្ច័យ សម្បយតប្បច្ច័យ វិប្បយតប្បច្ច័យ អតិប្បច្ច័យ នតិប្បច្ច័យ
វិតតប្បច្ច័យ និងអវិតតប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

[២១៩] ហេតុយា នវ អារម្មណេ ភីណី អធិ-
 បតិយា នវ អនន្តរេ ភីណី សមនន្តរេ ភីណី សហ-
 ជារេ នវ អត្តាមញ្ញោ ភីណី ធិស្សយេ នវ ឧប-
 ធិស្សយេ ភីណី ចុរេជារេ ភីណី អាសេវនេ ទ្វេ-
 កកម្មេ នវ វិចារេ អាហារេ វគ្គិយេ ឈានេ មគ្គេ
 នវ សម្បយុត្តេ ភីណី វិច្ឆយុត្តេ នវ អត្ថិយា នវ
 នត្ថិយា ភីណី វិភតេ ភីណី អវិភតេ នវ ។ ឯវំ
 កណេតត្ថំ ។

អនុលោមំ ។

[២២០] នេវសេត្វានសេត្វំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ-
 សេត្វានសេត្វោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បដ្ឋយា
 អហេតុកំ នេវសេត្វានសេត្វំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានក្ស រូបំ ទ្វេ ខន្ធេ . . .
 អហេតុកប្បដិសន្ធិត្វកណេ ខន្ធេ បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុ
 បដិច្ច ខន្ធា ឯកំ មហាក្ខតំ បដិច្ច ពាហិរំ . . .

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៤១៩) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៩ ក្នុងការមូណប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងអធិបត្ថប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៩ ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងសមនន្តរប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៩ ក្នុងអពាមពាប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៩ ក្នុងឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងបុរេជាតប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងអាសេវនប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៩ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋាយ អាហារប្បដ្ឋាយ ត្រៀមប្បដ្ឋាយ ឈាន-
 ប្បដ្ឋាយ និធិមគ្គប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៩ ក្នុងសម្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ
 ៣ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៩ ក្នុងអត្ថិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៩
 ក្នុងនត្ថិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 អវិត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៩ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោម ។

(៤២០) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែន
 ជារបស់អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល
 មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋាយ
 គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានប្រក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ជាអហេតុកៈ
 ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ទ្វា
 ខន្ធ ២ ... វត្ថុ អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ក្នុងអហេតុកប្បដ្ឋានិខន្ធ ខន្ធ
 ចាំងឡាយ អាស្រ័យវត្ថុ អាស្រ័យមហាក្ខត ១ ទ្វាពាហិរ ...

សេក្ខត្តិកេ បដិច្ចវាហេ

អាហារសមុដ្ឋានំ . . . ឧតុសមុដ្ឋានំ . . . អសញ្ញា-
សត្តានំ ឯកំ មហាភ្នំតំ . . . វិចីក៏ច្ឆាសហគតេ
ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធេ បដិច្ច វិចីក៏ច្ឆាសហគតោ
ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។

(២២០) សេក្ខំ ឆម្ពំ បដិច្ច នេវសេក្ខានាសេក្ខា
ឆម្ពោ . . . នអារម្មណប្បច្ចយា សេក្ខេ ខន្ធេ បដិច្ច
ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(២២២) អសេក្ខំ ឆម្ពំ បដិច្ច នេវសេក្ខានាសេ-
ក្ខោ ឆម្ពោ . . . នអារម្មណប្បច្ចយា អសេក្ខេ ខន្ធេ
បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(២២៣) នេវសេក្ខានាសេក្ខំ ឆម្ពំ បដិច្ច នេវ-
សេក្ខានាសេក្ខោ ឆម្ពោ . . . នអារម្មណប្បច្ចយា
នេវសេក្ខានាសេក្ខេ ខន្ធេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ
រូបំ បដិសន្ធិត្ថុណោ ខន្ធេ បដិច្ច វត្ថុ ឯកំ មហា-
ភ្នំតំ . . . អសញ្ញាសត្តានំ . . . ។

សេចក្តីព្រះ បង្គំបង្គំ:

នូវអាហារសម្បជាន . . . នូវវត្ថុសម្បជាន . . . នូវមហាក្សត្រ ១
ដែលជាបស់ពួកអសញ្ញាសត្វ . . . មោហៈ ដែលប្រឡំដោយវិចិត្រ
ប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ដែលប្រឡំដោយវិចិត្រ
ប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។

(៤២១) ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបស់
អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គល . . . ព្រោះនា-
រមណ្ឌប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសម្បជានរូប អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ដែលជា
របស់សេក្ខបុគ្គល ។

(៤២២) ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបស់
អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលជាបស់អសេក្ខបុគ្គល . . . ព្រោះ
នាមរមណ្ឌប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសម្បជានរូប អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ដែល
ជាបស់អសេក្ខបុគ្គល ។

(៤២៣) ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបស់
អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលមិនមែនជាបស់សេក្ខបុគ្គល មិន
មែនជាបស់អសេក្ខបុគ្គល . . . ព្រោះនាមរមណ្ឌប្បច្ច័យ គឺ ចិត្ត-
សម្បជានរូបអាស្រ័យ ខន្ធចាំងឡាយ ដែលមិនមែនជាបស់សេក្ខបុគ្គល
មិនមែនជាបស់អសេក្ខបុគ្គល វត្ថុ អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ក្នុងឈ្មោះ
នៃបដិសន្ធិ នូវមហាក្សត្រ១ . . . របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ . . . ។

អភិធម្មបិដកេ អនុណោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[២២៤] សេត្វក្ខណ្ឌំ នេវសេត្វានាសេត្វក្ខណ្ឌំ
ធម្មំ បដិច្ចំ នេវសេត្វានាសេត្វក្ខណ្ឌំ ធម្មោ . . .
នអារម្មណប្បច្ចយា សេត្វក្ខណ្ឌំ ខន្ធទេ ច មហាក្ខត្រ
ច បដិច្ចំ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[២២៥] អសេត្វក្ខណ្ឌំ នេវសេត្វានាសេត្វក្ខណ្ឌំ ធម្មំ
បដិច្ចំ នេវសេត្វានាសេត្វក្ខណ្ឌំ ធម្មោ . . . នអារម្មណ-
ប្បច្ចយា អសេត្វក្ខណ្ឌំ ខន្ធទេ ច មហាក្ខត្រ ច បដិច្ចំ
ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[២២៦] សេត្វក្ខណ្ឌំ ធម្មំ បដិច្ចំ សេត្វក្ខណ្ឌំ ធម្មោ . . .
នអធិបតីប្បច្ចយា សេត្វក្ខណ្ឌំ ខន្ធទេ បដិច្ចំ សេត្វក្ខណ្ឌំ
អធិបតី ។ អសេត្វក្ខណ្ឌំ ធម្មំ បដិច្ចំ អសេត្វក្ខណ្ឌំ
ធម្មោ . . . នអធិបតីប្បច្ចយា អសេត្វក្ខណ្ឌំ ខន្ធទេ
បដិច្ចំ អសេត្វក្ខណ្ឌំ អធិបតី ។ នេវសេត្វានាសេត្វក្ខណ្ឌំ
ធម្មំ បដិច្ចំ នេវសេត្វានាសេត្វក្ខណ្ឌំ ធម្មោ . . .

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(២២៤) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់
អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលផង ធម៌ ដែល
មិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង . . .
ព្រោះនាការម្មណាប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ
ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលផង មហាក្ខតទាំងឡាយផង ។

(២២៥) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែន
ជារបស់អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង
ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល
ផង . . . ព្រោះនាការម្មណាប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុប អាស្រ័យខន្ធ
ទាំងឡាយ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង មហាក្ខតទាំងឡាយផង ។

(២២៦) ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលជា
របស់សេក្ខបុគ្គល . . . ព្រោះនាអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិ ដែលជារបស់
សេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ។ ធម៌
ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល
. . . ព្រោះនាអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល
អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ។ ធម៌ ដែលមិន
មែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌
ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល . . .

សេចក្តីកេ បដិច្ចវិញ

នគរិយតិច្ឆយា បរិបុណ្ណំ បដិសន្ធិបិ មហាក្សតាបិ
សាឲ្យ ។ នគរន្តរច្ឆយា នសមន្តរច្ឆយា ន-
អនាមនាច្ឆយា នឧបនិស្សយច្ឆយា នបុរេជាន-
តច្ឆយា សត្ត កុសលត្ថិតសនិសា ។ នបច្ឆាជាន-
តច្ឆយា . . . ។

[២២៣] នគរសេវច្ឆយា វិចារកំ សេត្តំ ឯកំ
ខន្ធំ បដិច្ច តាយា ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធេ . . . ។ សេត្តំ
ឯម្ពំ បដិច្ច នេវសេត្តានាសេត្តោ ឯម្ពោ . . . នគរ-
សេវច្ឆយា សេត្តោ ខន្ធំ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ
រូបំ ។ សេត្តំ ឯម្ពំ បដិច្ច សេត្តោ ប នេវសេត្តា-
នាសេត្តោ ប ឯម្ពោ . . . នគរសេវច្ឆយា វិចារកំ
សេត្តំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តាយា ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋា-
នក្ខ រូបំ ទ្វេ ខន្ធេ . . . ។ អសេត្តំ ឯម្ពំ បដិច្ច
អសេត្តោ ឯម្ពោ . . . វិណិ ។ នេវសេត្តានាសេត្តំ
ឯម្ពំ បដិច្ច នេវសេត្តានាសេត្តោ ឯម្ពោ . . . នគរសេ-
វច្ឆយា នេវសេត្តានាសេត្តំ ឯកំ . . . បរិបុណ្ណំ ។

សេចក្តីក្នុង បដិច្ចវារៈ

ព្រោះនក្ខតប្បវិច្ឆ័យ គឺ បដិសន្ធិក្តី មហាក្សត្រទាំងអស់ក្តី រមែង
មានដោយគ្រប់គ្រាន់ ។ វារៈ ៧ ប្រាកដស្មើដោយកុសលត្ថិកៈ
ព្រោះនក្ខតប្បវិច្ឆ័យ នសមន្តប្បវិច្ឆ័យ នក្ខតប្បវិច្ឆ័យ នឧបនិស្ស-
យប្បវិច្ឆ័យ និងនបុរេជាតប្បវិច្ឆ័យ ។ ព្រោះនបច្ចាជាតប្បវិច្ឆ័យ ... ។

(៤២៧) ... ព្រោះនក្ខតប្បវិច្ឆ័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យវិបាក-
ក្ខន្ធ ១ ដែលជាបស្ថេកបុគ្គល នូវខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ ដែលមិនមែន
ជាបស្ថេកបុគ្គល មិនមែនជាបស្ថេកបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែល
ជាបស្ថេកបុគ្គល ... ព្រោះនក្ខតប្បវិច្ឆ័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុប អា-
ស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលជាបស្ថេកបុគ្គល ។ ធម៌ ដែលជាបស្ថេក
បុគ្គលក្តី ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ថេកបុគ្គល មិនមែនជាបស្ថេក-
បុគ្គលក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលជាបស្ថេកបុគ្គល ... ព្រោះនក្ខត-
ប្បវិច្ឆ័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុបក្តី អាស្រ័យវិបាកក្ខន្ធ ១
ដែលជាបស្ថេកបុគ្គល នូវខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ ដែលជាបស្ថេកបុគ្គល
អាស្រ័យធម៌ ដែលជាបស្ថេកបុគ្គល ... (បានដល់វារៈ
នៃពាក្យបច្ចា និងវិសដ្ឋនា) ៣ លើក ។ ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ថេក
បុគ្គល មិនមែនជាបស្ថេកបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលមិនមែន
ជាបស្ថេកបុគ្គល មិនមែនជាបស្ថេកបុគ្គល ... ព្រោះន-
ក្ខតប្បវិច្ឆ័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលមិនមែនជាបស្ថេកបុគ្គល មិនមែន
ជាបស្ថេកបុគ្គល ... (វារៈនេះ) ជាវារៈគ្រប់គ្រាន់ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

សេត្តញ្ច នេវសេត្តានាសេត្តញ្ច ... ។ យដនា
បរិបុណ្ណា ។ ទ្វេបិ កាតញ្ច នវ ។

(២២៨) ... នកក្កប្បច្ចយា សេត្តេ ខន្ធេ បដិច្ច
សេត្តា ចេតនា ។ នេវសេត្តានាសេត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
នេវសេត្តានាសេត្តោ ធម្មោ ... នកក្កប្បច្ចយា
នេវសេត្តានាសេត្តេ ខន្ធេ បដិច្ច នេវសេត្តានា-
សេត្តា ចេតនា ពាហិរំ ... អាហារសមុដ្ឋានំ ...
ឧត្តសមុដ្ឋានំ ឯកំ មហាក្កនំ ... ។

(២២៩) សេត្តំ ធម្មំ បដិច្ច សេត្តោ ធម្មោ ...
នវីតាកប្បច្ចយា សេត្តំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច ។ សេត្តំ
ធម្មំ បដិច្ច នេវសេត្តានាសេត្តោ ធម្មោ ... នវីតា-
កប្បច្ចយា សេត្តេ ខន្ធេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ
រូបំ ។ សេត្តំ ធម្មំ បដិច្ច សេត្តោ ច នេវសេត្តា-
នាសេត្តោ ច ធម្មោ ... នវីតាកប្បច្ចយា សេត្តំ
ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ។

នូវធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គលផង ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេក-
បុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកសេកបុគ្គលផង ... ។ តំណ (នៃវារៈនេះ)
មានគ្រប់គ្រាន់ ។ វារៈ ៧ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើឲ្យដូចជាវារៈ២ ដែរ ។

(២២៨) ... ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលជាបស្ចេក-
បុគ្គល អាស្រ័យខន្ធាធិឡាយ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ។ ធម៌ ដែល
មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកសេកបុគ្គល អាស្រ័យ
ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកសេកបុគ្គល
... ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល
មិនមែនជាបស្ចេកសេកបុគ្គល អាស្រ័យខន្ធាធិឡាយ ដែលមិនមែន
ជាបស្ចេកបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកសេកបុគ្គល នូវពេហិរៈ ...
អាហារសមុជ្ជាន ... ឧត្តសមុជ្ជាន មហាក្ខត ១ ... ។

(២២៩) ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលជា
បស្ចេកបុគ្គល ... ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ គឺ អាស្រ័យខន្ធទ ដែល
ជាបស្ចេកបុគ្គល ។ ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិនមែន
ជាបស្ចេកសេកបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ...
ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យខន្ធាធិឡាយ ដែល
ជាបស្ចេកបុគ្គល ។ ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គលក្តី ធម៌ ដែល
មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកសេកបុគ្គលក្តី អាស្រ័យ
ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ... ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធទក្តី
ចិត្តសមុជ្ជានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធទ ១ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ។

សេចក្តីកេ បដិច្ចវា

(២៣០) នៅសេដ្ឋានសេដ្ឋកិច្ច ធម្ម័ន បដិច្ច នៅ-
សេដ្ឋានសេដ្ឋកិច្ច ធម្ម័ន ... នៅចាកច្បាប់ បរិ-
បូណ៌ បដិសន្ធិ នត្តិ ។

(២៣១) សេដ្ឋកិច្ច នៅសេដ្ឋានសេដ្ឋកិច្ច ធម្ម័ន
បដិច្ច នៅសេដ្ឋានសេដ្ឋកិច្ច ធម្ម័ន ... នៅចាកច្បាប់-
ច្បាប់ សេដ្ឋកិច្ច ទន្ទេ ច មហាភូត ច បដិច្ច ចិត្ត-
សម្បជ្ជា រូប ។

(២៣២) នៅសេដ្ឋានសេដ្ឋកិច្ច ធម្ម័ន បដិច្ច នៅ-
សេដ្ឋានសេដ្ឋកិច្ច ធម្ម័ន ... នៅចាកច្បាប់ ធម្ម័ន
នត្តិច្បាប់ ធម្ម័ន ធម្ម័ន ធម្ម័ន ធម្ម័ន ធម្ម័ន ។
សេដ្ឋកិច្ច ធម្ម័ន បដិច្ច នៅសេដ្ឋានសេដ្ឋកិច្ច ធម្ម័ន ...
នសម្បជ្ជា ធម្ម័ន ។

(២៣៣) សេដ្ឋកិច្ច ធម្ម័ន បដិច្ច សេដ្ឋកិច្ច
ធម្ម័ន ... នៅចាកច្បាប់ ធម្ម័ន ធម្ម័ន ធម្ម័ន ធម្ម័ន
ធម្ម័ន . . . ។ ធម្ម័ន ធម្ម័ន ធម្ម័ន ធម្ម័ន ធម្ម័ន ...

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា អរូបេ អសេត្តំ ឯកំ ខន្ធ ... ។
 នេវសេត្តានាសេត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នេវសេត្តានាសេត្តោ
 ធម្មោ ... នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា អរូបេ នេវសេត្តានា-
 សេត្តំ ឯកំ ខន្ធ ... ពាហិរំ ... អាហារសមុដ្ឋានំ ...
 ឧតុសមុដ្ឋានំ ... អសញ្ញាសត្តានំ ... នោនត្ថិប្បច្ចយា
 នោវិកតប្បច្ចយា ។

(៤៣៤) នហេតុយា ឯកំ នអារម្មណេ បញ្ច
 នអនិបតិយា ភីណិ នអនន្តរេ នសមនន្តរេ នអញ្ញ-
 បញ្ញេ នឧបនិស្សយេ បញ្ច នបុរិយាតេ សត្ត នបច្ឆា-
 ជានេ នវ នអាសវនេ នវ នកម្មេ ទ្វេ នវិចារកេ
 បញ្ច នអាហារេ ឯកំ នឥន្ទ្រិយេ ឯកំ នឈានេ
 ឯកំ នមត្តេ ឯកំ នសម្បយុត្តេ បញ្ច នវិប្បយុត្តេ
 ភីណិ នោនត្ថិយា បញ្ច នោវិកតេ បញ្ច ។ ឯវំ
 កណោតត្ថំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមតិកប្បដ្ឋាន

ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាយ គឺ ខន្ធ ១ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ក្នុង
 អរូបជ្ឈាន ... ។ ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា
 របស់អសេក្ខបុគ្គល ពាស្រ័យធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល
 មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ... ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាយ គឺ ខន្ធ ១
 ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ក្នុង
 អរូបជ្ឈាន ... ពាហិរៈ ... អាហារសមុជ្ឈាន ... ឧត្តសមុជ្ឈាន ...
 របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ... ព្រោះនោនតិប្បដ្ឋាយ និងនោវិតតប្បដ្ឋាយ ។

(៤៣៤) ក្នុងនហត្ថប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងនអារម្មណៈ
 ប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនធនន្ត្រៈ
 ប្បដ្ឋាយ នសមនន្តប្បដ្ឋាយ នកតាបកាប្បដ្ឋាយ និងនឧបនិស្សយ-
 ប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនចច្ចា-
 ជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាសេវនប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងន-
 កម្មប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអាហា-
 រប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងនឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងនឈាន-
 ប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុត្ត-
 ប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោនតិ-
 ប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនោវិតតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ។ បណ្ឌិត
 គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

សេចក្តីកេ បដិច្ចវាព

(៤៣៥) ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ បញ្ច . . .
 នអធិបតិយា តីណី នអនន្តរេ នសមនន្តរេ នអញ្ញ-
 មញ្ញេ នឧបនិស្សយេ បញ្ច នបុរេជាតេ សត្ត នបច្ឆា-
 ជាតេ នអាសេវនេ នវំ នកក្ខេ ទ្វេ នវិចារកេ បញ្ច
 នសម្បយុត្តេ បញ្ច នវិប្បយុត្តេ តីណី នោនត្តិយា
 បញ្ច នោវិគតេ បញ្ច ។ ឯវំ កណោតតំ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយំ ។

(៤៣៦) នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ឯកំ . . .
 អនន្តរេ សមនន្តរេ សហជាតេ អញ្ញមញ្ញេ និស្សយេ
 ឧបនិស្សយេ បុរេជាតេ អាសេវនេ កក្ខេ វិចារកេ
 អាហារេ ឥន្ទ្រិយេ ឈានេ មគ្គេ សម្បយុត្តេ វិប្ប-
 យុត្តេ អត្តិយា នត្តិយា វិគតេ អវិគតេ ។ ឯវំ
 កណោតតំ ។

បច្ចនីយានុលោមំ ។

បដិច្ចវាព និដ្ឋិតោ ។

សហជាតវាពេ បដិច្ចវាសនិសោ ។

សេចក្តី: បដិច្ចវារៈ

(៤៣៥) ក្នុងការមូលប្បជ្ឈ មានវារៈ ៥ ព្រោះហេតុប្ប-
 ជ្ឈ . . . ក្នុងអនន្តប្បជ្ឈ មានវារៈ ៣ ក្នុងអនន្តប្បជ្ឈ
 នសមន្តប្បជ្ឈ អតាមតាប្បជ្ឈ និងនិស្សយប្បជ្ឈ មាន
 វារៈ ៥ ក្នុងបុរេជានប្បជ្ឈ មានវារៈ ៧ ក្នុងបច្ចុប្បន្នជានប្បជ្ឈ
 នអាសវនប្បជ្ឈ មានវារៈ ៩ ក្នុងកម្មប្បជ្ឈ មានវារៈ ២ ក្នុង
 នវិបាកប្បជ្ឈ មានវារៈ ៥ ក្នុងសម្បយុត្តប្បជ្ឈ មានវារៈ ៥ ក្នុង
 នវិប្បយុត្តប្បជ្ឈ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោនតិប្បជ្ឈ មានវារៈ ៥ ក្នុង
 នោវិតតប្បជ្ឈ មានវារៈ ៥ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បជ្ឈន័យ ។

(៤៣៦) ក្នុងការមូលប្បជ្ឈ មានវារៈ ១ ព្រោះនរហតុប្បជ្ឈ
 . . . ក្នុងអនន្តប្បជ្ឈ សមន្តប្បជ្ឈ សហជានប្បជ្ឈ អតាមតា-
 ប្បជ្ឈ និស្សយប្បជ្ឈ ឧបនិស្សយប្បជ្ឈ បុរេជានប្បជ្ឈ អាស-
 វនប្បជ្ឈ កម្មប្បជ្ឈ វិបាកប្បជ្ឈ អាហារប្បជ្ឈ គន្ធិប្បជ្ឈ
 ឈានប្បជ្ឈ មគ្គប្បជ្ឈ សម្បយុត្តប្បជ្ឈ វិប្បយុត្តប្បជ្ឈ
 អត្ថប្បជ្ឈ នត្ថប្បជ្ឈ វិតតប្បជ្ឈ និងអវិតតប្បជ្ឈ ។ បណ្ឌិត
 គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចុប្បន្ននុលោម ។

ចប់ បដិច្ចវារៈ ។

សហជានពរៈ ប្រាកដស្មើដោយបដិច្ចវារៈដែរ ។

បឋមវិញ្ញា

(២៣៧) សេត្តំ ធម្មំ បច្ចយា សេត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណី បដិច្ចវាសនីសំ ។
 អសេត្តំ ធម្មំ បច្ចយា អសេត្តោ . . . ហេតុប្បច្ច-
 យា តីណី បដិច្ចវាសនីសំ ។

(២៣៨) នេវសេត្តានាសេត្តំ ធម្មំ បច្ចយា
 នេវសេត្តានាសេត្តោ . . . ហេតុប្បច្ចយា បរិប្បណ៍
 មហាក្កតោ បច្ចយា ចិត្តសម្មាសំ រូបំ ករណីវរូបំ
 ឧបាទារូបំ វត្ថុំ បច្ចយា នេវសេត្តានាសេត្តោ ឧទ្ធា ។
 នេវសេត្តានាសេត្តំ ធម្មំ បច្ចយា សេត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា សេត្តោ ឧទ្ធា ។
 នេវសេត្តានាសេត្តំ ធម្មំ បច្ចយា អសេត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា អសេត្តោ ឧទ្ធា ។

បឋមវិវាទៈ

(៤៣៧) ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
ជាបស្ចេកបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ វារៈ ៣
យ៉ាង ប្រាកដស្មើដោយបដិច្ចវារៈដែរ ។ ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល
ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល . . . ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
គឺ វារៈ ៣ យ៉ាង ប្រាកដស្មើដោយបដិច្ចវារៈដែរ ។

(៤៣៨) ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិនមែនជា
បស្ចេកបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេក-
បុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល . . . ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ
(វារៈនេះ) ជាព្រះគ្រប់គ្រាន់ ចិត្តសមុជ្ជានុរូប កងក្ការូប និងឧបាទានរូប
ពឹងផ្អែក នឹងមហាក្ខតទាំងឡាយ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមិនមែនជាបស្ចេ-
កបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌
ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេក-
បុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
ដ្ឋយ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។
ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេ-
កបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។

សេចក្តីពេញបញ្ជាក់

នៅសេដ្ឋកិច្ចនានាសេដ្ឋកិច្ច ធម្មតា បច្ចុប្បន្ន សេដ្ឋកិច្ច ប នៅ-
 សេដ្ឋកិច្ចនានាសេដ្ឋកិច្ច ប ធម្មតា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បទាន
 វត្ថុ បច្ចុប្បន្ន សេដ្ឋកិច្ច ឧប្បជ្ឈន្តិ បច្ចុប្បន្ន បច្ចុប្បន្ន
 វត្ថុសម្បជ្ឈន្តិ រូប ។ នៅសេដ្ឋកិច្ចនានាសេដ្ឋកិច្ច ធម្មតា
 បច្ចុប្បន្ន អសេដ្ឋកិច្ច ប នៅសេដ្ឋកិច្ចនានាសេដ្ឋកិច្ច ប
 ធម្មតា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បទាន វត្ថុ បច្ចុប្បន្ន អសេដ្ឋកិច្ច
 ឧប្បជ្ឈន្តិ បច្ចុប្បន្ន វត្ថុសម្បជ្ឈន្តិ រូប ។

(១១៧) សេដ្ឋកិច្ច នៅសេដ្ឋកិច្ចនានាសេដ្ឋកិច្ច ធម្មតា
 បច្ចុប្បន្ន សេដ្ឋកិច្ច ធម្មតា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បទាន
 សេដ្ឋកិច្ច ធម្មតា ឧប្បជ្ឈន្តិ វត្ថុ បច្ចុប្បន្ន តាម
 ឧប្បជ្ឈន្តិ ឧប្បជ្ឈន្តិ . . . ។ សេដ្ឋកិច្ច នៅសេដ្ឋកិច្ច-
 នានាសេដ្ឋកិច្ច ធម្មតា បច្ចុប្បន្ន នៅសេដ្ឋកិច្ចនានាសេដ្ឋកិច្ច
 ធម្មតា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បទាន សេដ្ឋកិច្ច ឧប្បជ្ឈន្តិ ប
 បច្ចុប្បន្ន ប បច្ចុប្បន្ន វត្ថុសម្បជ្ឈន្តិ រូប ។

សេចក្តីក្រាបបង្គំ: បច្ចុប្បន្ន:

៤ ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គលក្តី ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស់សេក្ខបុគ្គល
 មិនមែនជាបស់អសេក្ខបុគ្គលក្តី ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជា
 របស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបស់អសេក្ខបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បថ្មយ គឺ ខន្ធាងឡាយ ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក
 នឹងវត្ថុ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងមហាក្ខត្តាងឡាយ ។ ធម៌ ដែល
 ជាបស់អសេក្ខបុគ្គលក្តី ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស់សេក្ខបុគ្គល មិន
 មែនជាបស់អសេក្ខបុគ្គលក្តី ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជាបស់
 សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបស់អសេក្ខបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បថ្មយ គឺ ខន្ធាងឡាយ ដែលជាបស់អសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក
 នឹងវត្ថុ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងមហាក្ខត្តាងឡាយ ។

(២៣៩) ធម៌ ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
 ជាបស់សេក្ខបុគ្គលផង ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែន
 ជាបស់អសេក្ខបុគ្គលផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បថ្មយ គឺ ខន្ធ
 ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គលផង វត្ថុផង ខន្ធ ២
 ... ។ ធម៌ ដែលមិនមែនជា របស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបស់
 អសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គលផង ធម៌
 ដែលមិនមែនជា របស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា របស់អសេក្ខបុគ្គលផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បថ្មយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹង
 ខន្ធាងឡាយ ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គលផង មហាក្ខត្តាងឡាយផង ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

សេត្តញ្ច នេវសេត្តានានាសេត្តញ្ច ធម្មំ បច្ចយា
 សេត្តោ ច នេវសេត្តានានាសេត្តោ ច ធម្មា
 ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា សេត្តំ ឯកំ ខន្ធស្ក វត្ថុញ្ច
 បច្ចយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ ... សេត្តោ ខន្ធធ្វេ
 ច មហាភូតេ ច បច្ចយា វិគុសម្មដ្ឋានំ រូបំ ។
 អសេត្តញ្ច នេវសេត្តានានាសេត្តញ្ច ធម្មំ បច្ចយា ...
 តីណី សេត្តសទិសា ។

(២២០) សេត្តំ ធម្មំ បច្ចយា សេត្តោ
 ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ អារម្មណប្បច្ចយា ឯកំ ។
 អសេត្តំ ធម្មំ បច្ចយា ... ឯកំ ។ នេវសេត្តា-
 នាសេត្តំ ធម្មំ បច្ចយា ... ឯកំ វត្ថុំ បច្ចយា
 នេវសេត្តានានាសេត្តោ ខន្ធា ចត្វាយតនំ បច្ចយា
 ចក្កវិញ្ញាណំ កាយាយតនំ បច្ចយា កាយវិញ្ញា-
 ណំ វត្ថុំ បច្ចយា នេវសេត្តានានាសេត្តោ ខន្ធា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គលក្តី ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេក-
 បុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គលក្តី ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលជា
 បស្ចេកបុគ្គលផង ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិនមែន
 ជាបស្ចេកបុគ្គលផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ខន្ធពា
 ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គលផង វត្ថុផង នឹងខន្ធ ២
 ... ចិត្តសមុជ្ជនប ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធចាំងឡាយ ដែលជាបស្ចេក-
 បុគ្គលផង មហាក្ខតចាំងឡាយផង ។ ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលជាបស្ចេ-
 កបុគ្គលផង ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិនមែនជា
 បស្ចេកបុគ្គលផង ... វារៈ ៣ ប្រាកដស្មើ ដោយធម៌ដែលជា
 បស្ចេកបុគ្គលដែរ ។

[២២០] ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
 ជាបស្ចេកបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះការមូលប្បដ្ឋាយ បានដល់
 វារៈ ១ ។ ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ... បាន
 ដល់វារៈ ១ ។ ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល
 មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល ... បានដល់វារៈ ១ គឺ ខន្ធចាំង-
 ឡាយ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល
 ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ១ ចក្ខុវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែក នឹងចក្ខុយតនៈ កាយ-
 វិញ្ញាណ ពឹងផ្អែក នឹងកាយាយតនៈ ខន្ធចាំងឡាយ ដែលមិនមែនជា
 បស្ចេកបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។

សេចក្តីកេ បច្ចយវិព

លេវសេត្វានាសេត្តំ ធម្មំ បច្ចយា សេត្វា ធម្មោ ...

អារម្មណប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា សេត្វា ខន្ធ ។ លេវ-

សេត្វានាសេត្តំ ធម្មំ បច្ចយា អសេត្វា ធម្មោ ..

អារម្មណប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា អសេត្វា ខន្ធ ។

(២២០) សេត្តញ្ច លេវសេត្វានាសេត្តញ្ច ធម្មំ
បច្ចយា សេត្វា ធម្មោ ... អារម្មណប្បច្ចយា អសេត្តំ
ឯកំ ខន្ធន្ត វត្ថុញ្ច បច្ចយា តយោ ខន្ធ ទ្វេ
ខន្ធ ... ។

(២២២) អសេត្តញ្ច លេវសេត្វានាសេត្តញ្ច ធម្មំ
បច្ចយា អសេត្វា ធម្មោ ... អារម្មណប្បច្ចយា
អសេត្តំ ឯកំ ខន្ធន្ត វត្ថុញ្ច បច្ចយា តយោ ខន្ធ
ទ្វេ ខន្ធ ... ។

(២២៣) សេត្តំ ធម្មំ បច្ចយា សេត្វា
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អធិបតីប្បច្ចយា អនន្តរាប្បច្ចយា
សមនន្តរាប្បច្ចយា សហជាតាប្បច្ចយា អញ្ញមញ្ញាប្បច្ច-
យា និស្សយាប្បច្ចយា ឧបនិស្សយាប្បច្ចយា បុរោ-
តាប្បច្ចយា អាសោវនាប្បច្ចយា សេត្តំ ឯកំ ខន្ធ
បច្ចយា តយោ ខន្ធ ។

សេចក្តីក្រាបបង្គំបង្គំបង្គំ:

ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជា
 បស្ចេកបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល ... ព្រោះការម្នា-
 ប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធចាំងឡាយ ជាបស្ចេកបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។
 ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេក
 បុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល ... ព្រោះការម្នាប្បច្ច័យ
 គឺ ខន្ធចាំងឡាយ ជាបស្ចេកបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។

(២២១) ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
 ជាបស្ចេកបុគ្គលផង ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិនមែន
 ជាបស្ចេកបុគ្គលផង ... ព្រោះការម្នាប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹង
 ផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គលផង វត្ថុផង ខន្ធ ២ ... ។

(២២២) ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
 ជាបស្ចេកបុគ្គលផង ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិន
 មែនជាបស្ចេកបុគ្គលផង ... ព្រោះការម្នាប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣
 ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គលផង វត្ថុផង ខន្ធ ២ ... ។

(២២៣) ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
 ជាបស្ចេកបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ អនន្តរប្បច្ច័យ
 សមនន្តរប្បច្ច័យ សហជាតប្បច្ច័យ អពាមពាប្បច្ច័យ និស្សយប្បច្ច័យ
 ទបនិស្សយប្បច្ច័យ បុរេជាតប្បច្ច័យ និងការសេវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣
 ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមតិកប្បដ្ឋានំ

[២២២] នេវសេត្តានាសេត្តំ ធម្មំ បច្ចយា នេវ-
 សេត្តានាសេត្តា ធម្មោ . . . អាសេវនប្បច្ចយា នេវ-
 សេត្តានាសេត្តំ ឯកំ ខន្ធំ បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា
 នេវសេត្តានាសេត្តា ខន្ធា ។ នេវសេត្តានាសេត្តំ
 ធម្មំ បច្ចយា សេត្តា ធម្មោ . . . វត្ថុំ បច្ចយា
 សេត្តា ខន្ធា ។

[២២៣] សេត្តញ្ច នេវសេត្តានាសេត្តញ្ច ធម្មំ
 បច្ចយា សេត្តា ធម្មោ . . អាសេវនប្បច្ចយា សេត្តំ
 ឯកំ ខន្ធន្ត វត្ថុត្ត បច្ចយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ
 ខន្ធន្ត . . . ។

[២២៤] សេត្តំ ធម្មំ បច្ចយា សេត្តា ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ កម្មប្បច្ចយា វិបាកប្បច្ចយា វិបាកំ
 សេត្តំ ឯកំ ខន្ធំ . . . អាហារប្បច្ចយា ឥន្ទ្រិយ-
 ប្បច្ចយា លាភប្បច្ចយា មគ្គប្បច្ចយា សម្បយុត្ត-
 ប្បច្ចយា វិប្បយុត្តប្បច្ចយា អត្ថិប្បច្ចយា នត្ថិប្បច្ចយា
 វិភតប្បច្ចយា អវិភតប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមន្តិកប្បដ្ឋាន

(៤៤៤) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា
 របស់អសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល
 មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ... ព្រោះអាសេវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធថាវ័-
 ឡាយ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខ-
 បុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែន
 ជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល
 ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់
 អសេក្ខបុគ្គល ... ខន្ធថាវ័ឡាយ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក
 នឹងវត្ថុ ។

(៤៤៥) ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
 ជារបស់សេក្ខបុគ្គលផង ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែន
 ជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង ... ព្រោះអាសេវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹង
 ផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលផង វត្ថុផង នឹងខន្ធ ២ ... ។

(៤៤៦) ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
 ជារបស់សេក្ខបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះកម្មប្បច្ច័យ នឹងវិបាកប្បច្ច័យ
 គឺ (ពឹងផ្អែក) នឹងវិបាកក្នុង ១ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ... ព្រោះអា-
 ហារប្បច្ច័យ ភ័ន្តិយប្បច្ច័យ ឈានប្បច្ច័យ មគ្គប្បច្ច័យ សម្បយុត្ត-
 ប្បច្ច័យ វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ អត្ថិប្បច្ច័យ នត្ថិប្បច្ច័យ វិគតប្បច្ច័យ
 និងអវិគតប្បច្ច័យ ។

សេចក្តីពេញបញ្ចប់

(២២៧) ហេតុយា សត្វាស អាម្ពុណោ សត្វ
 អធិបតីយា សត្វាស អនន្តរេ សត្វ សមនន្តរេ សត្វ
 សហជាតេ សត្វាស អនាមញ្ញោ សត្វ ធិស្ស័យេ
 សត្វាស ឧបធិស្ស័យេ សត្វ បុរោជាតេ សត្វ អាសេ-
 វិនេ ចត្តារិ កម្មេ សត្វាស វិចារកេ សត្វាស អាហារេ
 សត្វាស វេទ្ធិយេ ឈានេ មគ្គេ សត្វាស សម្ម-
 យុត្តេ សត្វ វិប្បយុត្តេ សត្វាស អត្ថិយា សត្វាស
 ធន្តិយា សត្វ វិគតេ សត្វ អវិគតេ សត្វាស ។ ឯវំ
 កណោតត្ថំ ។

អនុលោមំ ។

(២២៨) នេវសេត្វាណសេក្ខំ ធម្មំ បច្ចយា នេវ-
 សេត្វាណសេត្វា ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា
 អហេតុកំ នេវសេត្វាណសេក្ខំ ឯកំ ខន្ធំ បច្ចយា
 តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានោ រូបំ ... ទ្វេ ខន្ធា
 អហេតុកប្បដិសន្ធិក្ខណោ ខន្ធេ បច្ចយា វត្ថុំ វត្ថុំ
 បច្ចយា ខន្ធា ឯកំ មហាក្ខតំ បច្ចយា ពាហិរំ ...

សេចក្តីក្រ: បច្ច័យវារ:

(២២៧) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាន មានវារ: ១៧ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋាន
 មានវារ: ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋាន មានវារ: ១៧ ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋាន មាន
 វារ: ៧ ក្នុងសមនន្តរប្បដ្ឋាន មានវារ: ៧ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋាន មានវារ:
 ១៧ ក្នុងអពាមពាប្បដ្ឋាន មានវារ: ៧ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋាន មានវារ: ១៧
 ក្នុងឧបនិស្សយប្បដ្ឋាន មានវារ: ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បដ្ឋាន មានវារ: ៧ ក្នុង
 អារសវនប្បដ្ឋាន មានវារ: ២ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋាន មានវារ: ១៧ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋាន
 មានវារ: ១៧ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋាន មានវារ: ១៧ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋាន
 ឈានប្បដ្ឋាន និងមគ្គប្បដ្ឋាន មានវារ: ១៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បដ្ឋាន
 មានវារ: ៧ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាន មានវារ: ១៧ ក្នុងអត្ថប្បដ្ឋាន មាន
 វារ: ១៧ ក្នុងនត្ថប្បដ្ឋាន មានវារ: ៧ ក្នុងវិតតប្បដ្ឋាន មានវារ: ៧ ក្នុង
 អវិតតប្បដ្ឋាន មានវារ: ១៧ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុណោម ។

(២២៨) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់
 អសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិន
 មែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋាន គឺ
 ខន្ធ ៣ និងចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ជាអហេតុកៈ ដែលមិន
 មែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល . . . ខន្ធ ២
 វត្ថុ ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធចាំន់ឡាយ ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បដ្ឋានន្ទ ខន្ធ-
 ចាំន់ឡាយ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ពឹងផ្អែក នឹងមហាក្ខត ១ ពាហិរ . . .

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បជ្ជានំ

អាហារំ ... ឧត្តំ ... អសញ្ញាសត្តានំ ... ចក្ខុយតនំ
 បច្ចយា ... កាយាយតនំ បច្ចយា កាយវិញ្ញាណំ
 វត្ថុំ បច្ចយា អហេតុកា នេវសេក្ខានាសេក្ខា
 ខន្ធ វិចីកិច្ចាសហគតេ ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធ ច
 វត្ថុញ្ច បច្ចយា វិចីកិច្ចាសហគតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ
 មោហោ ។ សេក្ខំ ធម្មំ បច្ចយា នេវសេក្ខានា-
 សេក្ខា ធម្មោ ... នអារម្មណប្បច្ចយា ។

[២២៧] សេក្ខំ ធម្មំ បច្ចយា សេក្ខា ធម្មោ ...
 នអធិបតីប្បច្ចយា សេក្ខោ ខន្ធ បច្ចយា សេក្ខា
 អធិបតី ។ អសេក្ខំ ធម្មំ បច្ចយា អសេក្ខោ ធម្មោ
 ... នអធិបតីប្បច្ចយា អសេក្ខោ ខន្ធ បច្ចយា
 អសេក្ខោ អធិបតី ។ នេវសេក្ខានាសេក្ខំ ធម្មំ
 បច្ចយា នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ ... នអធិប-
 តីប្បច្ចយា បរិប្បណំ អសញ្ញាសត្តានំ ... ចក្ខុយតនំ
 ... វត្ថុំ បច្ចយា នេវសេក្ខានាសេក្ខោ អធិបតី ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមន្តិកប្បជ្ជាន

អាហារ . . . ឧត្ត . . . របស់ពួកអសព្វាសត្វ . . . ពឹងផ្អែក នឹង
 ចក្ខុយានៈ . . . កាយវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែក នឹងកាយយានៈ ខន្ធចាំង-
 ឡាយ ជាអហេតុកៈ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់
 អសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុច្ចា ច្រឡំ
 ដោយទុច្ចៈ ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធចាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុច្ចា
 ច្រឡំដោយទុច្ចៈផង វត្ថុផង ។ ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល
 មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខ-
 បុគ្គល . . . ព្រោះនការម្មណប្បច្ច័យ ។

(២២៩) ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
 ជារបស់សេក្ខបុគ្គល . . . ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិ ដែលជា
 របស់សេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធចាំងឡាយ ដែលជារបស់សេក្ខ-
 បុគ្គល ។ ធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលជារបស់
 អសេក្ខបុគ្គល . . . ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិ ដែលជារបស់
 អសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធចាំងឡាយ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ។
 ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គលមិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ពឹង
 ផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខ-
 បុគ្គល . . . ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ (ពាក្យនេះ) ជាពាក្យគ្រប់គ្រាន់
 របស់ពួកអសព្វាសត្វ . . . ចក្ខុយានៈ . . . អធិបតិធម៌ ដែលមិន
 មែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។

សេចក្តីកេ បច្ចយវារោ

នេវសេត្តានាសេត្តំ ធម្មំ បច្ចយា សេត្តោ ធម្មោ . . .
 នអធិបតិប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា សេត្តោ អធិបតិ ។
 នេវសេត្តានាសេត្តំ ធម្មំ បច្ចយា អសេត្តោ ធម្មោ
 . . . នអធិបតិប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា អសេត្តោ
 អធិបតិ ។

[២៥០] សេត្តញ្ច នេវសេត្តានាសេត្តញ្ច ធម្មំ
 បច្ចយា . . . នអធិបតិប្បច្ចយា សេត្តោ ខន្ធ ច
 វត្ថុញ្ច បច្ចយា សេត្តោ អធិបតិ ។ អសេត្តញ្ច
 នេវសេត្តានាសេត្តញ្ច ធម្មំ បច្ចយា អសេត្តោ
 ធម្មោ . . . នអធិបតិប្បច្ចយា អសេត្តោ ខន្ធ ច
 វត្ថុញ្ច បច្ចយា អសេត្តោ អធិបតិ ។

[២៥១] សេត្តំ ធម្មំ បច្ចយា នេវសេត្តានាសេ-
 ត្តោ ធម្មោ . . . នអនន្តវប្បច្ចយា នសមនន្តវប្បច្ចយា
 នអញ្ញមញ្ញប្បច្ចយា នឧបនិស្សយប្បច្ចយា នបុរោ-
 តប្បច្ចយា នបន្តាជាតប្បច្ចយា សត្ត ។ នអាសេវ-
 នប្បច្ចយា . . . ។

សេចក្តីក្រាបបង្គំ: បច្ច័យវារៈ

ធម៌ ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមិនមែនជាបស់
 សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបស់អសេក្ខបុគ្គល ... ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ
 គឺ អធិបតិ ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលជា
 របស់អសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជាបស់សេក្ខបុគ្គល
 មិនមែនជាបស់អសេក្ខបុគ្គល ... ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិ
 ដែលជាបស់អសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។

(២៥០) ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គលផង ធម៌ ដែល
 មិនមែនជាបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបស់អសេក្ខបុគ្គលផង ...
 ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិ ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក
 នឹងខន្ធចាំងឡាយ ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គលផង វត្ថុផង ។ ធម៌ ដែល
 ជាបស់អសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលជាបស់អសេក្ខបុគ្គលផង
 ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបស់អសេក្ខបុគ្គលផង
 ... ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិ ដែលជាបស់អសេក្ខបុគ្គល ពឹង
 ផ្អែក នឹងខន្ធចាំងឡាយ ដែលជាបស់អសេក្ខបុគ្គលផង វត្ថុផង ។

(២៥១) ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា
 របស់អសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គល ...
 ព្រោះនអនន្តរប្បច្ច័យ នសមនន្តរប្បច្ច័យ នអញ្ចាមញ្ញប្បច្ច័យ នឧប-
 និស្សយប្បច្ច័យ នបុរេជាតប្បច្ច័យ និងនបច្ចាជាតប្បច្ច័យ បានដល់
 វារៈ៧ ។ ព្រោះនការសន្សំប្បច្ច័យ ... ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បជ្ឈានំ

(២៥២) ... នកក្ខប្បច្ចយា សេត្តោ ខន្ធេ បច្ច-
 យា សេត្តោ ចេតនា ។ នេវសេត្តានាសេត្តំ ធម្មំ
 បច្ចយា នេវសេត្តានាសេត្តោ ធម្មោ ... នកក្ខប្ប-
 ច្ចយា នេវសេត្តានាសេត្តោ ខន្ធេ បច្ចយា នេវសេ-
 ត្តានាសេត្តោ ចេតនា វាហំ ... អាហារំ ... ឧត្ត-
 ... វត្ថុំ បច្ចយា នេវសេត្តានាសេត្តោ ចេតនា ។
 នេវសេត្តានាសេត្តំ ធម្មំ បច្ចយា សេត្តោ ធម្មោ
 ... នកក្ខប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា សេត្តោ ចេតនា ។
 សេត្តក្ខំ នេវសេត្តានាសេត្តក្ខំ ធម្មំ បច្ចយា
 សេត្តោ ធម្មោ ... នកក្ខប្បច្ចយា សេត្តោ ខន្ធេ
 ច វត្ថុក្ខំ បច្ចយា សេត្តោ ចេតនា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(២៩២) ... ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធចាំងឡាយ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ។

ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល ... ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធចាំងឡាយ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល ពាហិរ ... អាហារ ... ឧត្ត ... ចេតនា ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល ... ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គលផង ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គលផង ... ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធចាំងឡាយ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គលផង វត្ថុផង ។

សេដ្ឋកិច្ច បច្ចុប្បន្ន

(២៥៣) សេត្តំ ធម្មំ បច្ចុយា សេត្តោ ធម្មោ
... នវិចារកប្បច្ចយា ។ សេត្តម្យលកេ តីណី ។

នៅសេត្តានាសេត្តំ ធម្មំ បច្ចុយា នៅសេត្តានា-
សេត្តោ ធម្មោ ... នវិចារកប្បច្ចយា ។ នៅសេ-
ត្តានាសេត្តម្យលកេ តីណី ។ សេត្តញ្ច នៅសេ-
ត្តានាសេត្តញ្ច ធម្មំ បច្ចុយា សេត្តោ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ជតិ នវិចារកប្បច្ចយា ។ សេត្តយដនេស្ស តីណី ។

(២៥៤) នៅសេត្តានាសេត្តំ ធម្មំ បច្ចុយា
នៅសេត្តានាសេត្តោ ធម្មោ ... នវិចារកប្បច្ចយា
នស្រ្តីយប្បច្ចយា នឈានប្បច្ចយា នមគ្គប្បច្ចយា
នសម្បយុត្តប្បច្ចយា នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា នោនត្ថិ-
ប្បច្ចយា នោត្ថតប្បច្ចយា ។

(២៥៥) នបោតុយា ឯកំ នអារម្មណេ បញ្ច
នកតិបតិយា សត្តំ នអនន្តរេ បញ្ច នសមនន្តរេ
បញ្ច នអរាមកោ បញ្ច នឧបនិស្សយេ បញ្ច

សេចក្តីក្រាបបង្គំ: បច្ច័យវារៈ

(២៥៣) ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
 ជាបស្ចេកបុគ្គល . . . ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ ។ ក្នុងសេក្ខមូលកៈ
 មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិនមែនជា
 បស្ចេកបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល
 មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល . . . ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ ។ ក្នុងនេវា-
 សេក្ខានាសេក្ខមូលកៈ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល
 ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គលផង ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេក
 បុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គលផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិ-
 បាកប្បច្ច័យ ។ ក្នុងតំណ នៃធម៌ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល មានវារៈ ៣ ។

(២៥៤) ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេក
 បុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិន
 មែនជាបស្ចេកបុគ្គល . . . ព្រោះនអាហារប្បច្ច័យ នន្ត្រិយប្បច្ច័យ
 នឈានប្បច្ច័យ នមគ្គប្បច្ច័យ នសម្បយុត្តប្បច្ច័យ នវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ
 នោនត្ថប្បច្ច័យ និងនោវិត្តប្បច្ច័យ ។

(២៥៥) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៥ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៥ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអញ្ញ-
 មញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

នបុរេជានេ សត្ត នបច្ឆាជានេ សត្តរស នអាសេវនេ
 សត្តរស នកម្មេ ចត្តារិ នវិចារកេ នវ នអាហារេ
 ឯកំ នន្ទ្រិយេ ឯកំ នឈានេ ឯកំ នមក្កេ ឯកំ
 នសម្បយុត្តេ បញ្ច នវិប្បយុត្តេ តីណិ នោនត្ថិយា
 បញ្ច នោវិគតេ បញ្ច ។ ឯវំ កណោតតំ ។

បច្ចនីយំ ។

[២៥៦] ហេតុប្បដ្ឋយា នអាវម្ពុណោ បញ្ច . . .
 នអធិបតិយា សត្ត នអនន្តរេ នសមនន្តរេ នអញ្ញា-
 មញ្ញេ នឧបទិស្សយេ បញ្ច នបុរេជានេ សត្ត ន-
 បច្ឆាជានេ សត្តរស នអាសេវនេ សត្តរស នកម្មេ
 ចត្តារិ នវិចារកេ នវ នសម្បយុត្តេ បញ្ច នវិប្បយុត្តេ
 តីណិ នោនត្ថិយា បញ្ច នោវិគតេ បញ្ច ។ ឯវំ
 កណោតតំ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១៧
 ក្នុងនគាសេវនប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៤
 ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសាហារប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុង
 នឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុង
 នមគ្គប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុង
 នវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោនត្ថប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុង
 នោវិតតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ ចច្ចន័យៈ ។

(៤៥៦) ក្នុងនការម្ពណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ...
 ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរប្បដ្ឋាយ នសមនន្តរប្បដ្ឋាយ
 នអតាមតាប្បដ្ឋាយ និងនឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនបុរេជា-
 តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១៧ ក្នុង
 នគាសេវនប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៤ ក្នុង
 នវិបាកប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុង
 នវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោនត្ថប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុង
 នោវិតតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចន័យៈ ។

សេចក្តីពេ សំសង្ឃារា

(២៥៧) ឧបេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ ឯកំ ...

អនន្តរេ សមនន្តរេ សហជាតេ អញ្ញាមញ្ញា ឯកំ ។

សង្ខតំ ។ អវិគតេ ឯកំ ។ ឯវំ កណោតត្វំ ។

បច្ចុស្សាយុលោមំ ។

បច្ចយារាពេ និដ្ឋិតោ ។

និស្សយារាពេ បច្ចយារាសនិសោ ។

សំសង្ឃារា

(២៥៨) សេត្តំ ធម្មំ សំសង្ខារោ សេត្តោ ធម្មោ

ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា សេត្តំ ឯកំ ខន្ធំ សំសង្ខារោ

តយោ ខន្ធោ ទ្វេ ខន្ធោ ... ។ អសេត្តំ ធម្មំ សំ-

សង្ខារោ អសេត្តោ ធម្មោ ... ហេតុប្បច្ចយា អសេត្តំ

ឯកំ ខន្ធំ សំសង្ខារោ តយោ ខន្ធោ ទ្វេ ខន្ធោ ... ។

នេវសេត្តានាសេត្តំ ធម្មំ សំសង្ខារោ នេវសេត្តានា-

សេត្តោ ធម្មោ ... ហេតុប្បច្ចយា នេវសេត្តានា-

សេត្តំ ឯកំ ខន្ធំ សំសង្ខារោ តយោ ខន្ធោ ទ្វេ ខន្ធោ

... បដិសន្ធិក្កុណោ ... ។

សេចក្តីក្តី: សំសង្ឃារៈ

(៤៥៧) ក្នុងអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្ប-
ច្ច័យ ... ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ សមនន្តរប្បច្ច័យ សហជាតប្បច្ច័យ នឹង
អពាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ ក្នុងអវិគ-
តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចនិយានុលោម ។

ចប់ បច្ចយវារៈ ។

និស្សយវារៈ ប្រាកដស្មើដោយបច្ចយវារៈដែរ ។

សំសង្ឃារៈ

(៤៥៨) ធម៌ ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គល ច្រឡំ នឹងធម៌ ដែលជា
របស់សេក្ខបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំ
នឹងខន្ធ ១ ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គល នឹងខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ ដែលជា
របស់អសេក្ខបុគ្គល ច្រឡំ នឹងធម៌ ដែលជាបស់អសេក្ខបុគ្គល ...
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំ នឹងខន្ធ ១ ដែលជាបស់អសេក្ខ-
បុគ្គល នឹងខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស់សេក្ខបុគ្គល មិន
មែនជាបស់អសេក្ខបុគ្គល ច្រឡំ នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជាបស់សេក្ខ-
បុគ្គល មិនមែនជាបស់អសេក្ខបុគ្គល ... ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ
ខន្ធ ៣ ច្រឡំ នឹងខន្ធ ១ ដែលមិនមែនជាបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែន
ជាបស់អសេក្ខបុគ្គល នឹងខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បជ្ជាសំ

(៤៥៧) សេក្ខំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ សេក្ខោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណប្បច្ចយា អធិបតិប្បច្ចយា ។
 សង្ខតំ ។ បុរេជាតប្បច្ចយា អាសេវនប្បច្ចយា ទ្វេ
 កាតញ្ច ។ បេ ។ អវិគតប្បច្ចយា ។

(៤៥៨) ហេតុយា តីណិ អារម្មណេ តីណិ អ-
 ធិបតិយា តីណិ អនន្តរេ សមនន្តរេ សហជាតេ
 អញ្ញមញ្ញេ និស្សយេ ឧបនិស្សយេ បុរេជាតេ តីណិ
 អាសេវនេ ទ្វេ កម្មេ តីណិ ។ សង្ខតំ ។ អវិគតេ
 តីណិ ។ ឯវំ កណោតតំ ។

អនុលោមំ ។

(៤៥៩) នេវសេក្ខានាសេក្ខំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ
 នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ច-
 យា អហេតុកំ នេវសេក្ខានាសេក្ខំ ឯកំ ខន្ធំ សំ-
 សដ្ឋា តយោ ខន្ធោ ទ្វេ ខន្ធោ ... អហេតុកប្បជ្ជ-
 សន្និក្ខុណោ វិចីកិញ្ញាសហគតេ ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធោ
 សំសដ្ឋោ វិចីកិញ្ញាសហគតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ
 មោហោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(២៥៧) ធម៌ ដែលជាវរបស់សេក្ខបុគ្គល ច្រឡំ នឹងធម៌
 ដែលជាវរបស់សេក្ខបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្នាប្បច្ច័យ និង
 អធិបតិប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ ព្រោះបុរេជាតិប្បច្ច័យ និង
 អាសវនប្បច្ច័យ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ (ឲ្យដូចគ្នា) ទាំងពីរបទ ។ បេ ។
 ព្រោះអវិគតប្បច្ច័យ ។

(២៦០) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្នាប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ សម-
 នន្តរប្បច្ច័យ សហជាតិប្បច្ច័យ អពាមពាប្បច្ច័យ និស្សយប្បច្ច័យ ឧប-
 និស្សយប្បច្ច័យ និងបុរេជាតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាសវនប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ២ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ ក្នុង
 អវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោម ។

(២៦១) ធម៌ ដែលមិនមែនជាវរបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាវរបស់
 អសេក្ខបុគ្គល ច្រឡំ នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជាវរបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែន
 ជាវរបស់អសេក្ខបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះនរហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣
 ច្រឡំ នឹងអហេតុកក្ខន្ធ ១ ដែលមិនមែនជាវរបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែន
 ជាវរបស់អសេក្ខបុគ្គល នឹងខន្ធ ២... មោហាៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រិច្ចា
 ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ច្រឡំ នឹងខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រិច្ចា
 ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ក្នុងខណៈនៃអហេតុកក្ខន្ធជីសន្និ ។

សេចក្តីក្រាប សំសង្ឃៈ

(២៦២) សេចក្តី ធម្មំ សំសង្ឃៈ សេចក្តី ធម្មំ
 ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតីប្បច្ចយា សេចក្តី ឧប្ប សំសង្ឃៈ
 សេចក្តី អធិបតី ។ អសេចក្តី ធម្មំ សំសង្ឃៈ
 អសេចក្តី ធម្មំ . . . អសេចក្តី ឧប្ប សំសង្ឃៈ
 អសេចក្តី អធិបតី ។ លេសេចក្តីធម្មំ សេចក្តី ធម្មំ
 សំសង្ឃៈ លេសេចក្តីធម្មំ សេចក្តី ធម្មំ . . . នអធិ-
 បតីប្បច្ចយា បរិប្បណំ ឯកំ ។

(២៦៣) សេចក្តី ធម្មំ សំសង្ឃៈ សេចក្តី ធម្មំ
 ឧប្បជ្ជតិ នបុរេជានប្បច្ចយា នបច្ឆាជានប្បច្ចយា ន-
 អាសេវនប្បច្ចយា នកម្មប្បច្ចយា ទ្វេ កាតត្វា ។
 នវិហាកប្បច្ចយា ទ្វេ កាតត្វា ។ នឈានប្បច្ចយា
 នមគ្គប្បច្ចយា នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា ។

(២៦៤) នបោតុយា ឯកំ នអធិបតីយា តីណិ
 នបុរេជានេ តីណិ នបច្ឆាជានេ តីណិ នអាសេវនេ
 តីណិ នកម្មេ ទ្វេ នវិហាកេ ទ្វេ នឈានេ ឯកំ

សេចក្តីក្រាបសម្ពោធនៃសំណុំរឿង៖

(២៦២) ធម៌ ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គល ច្រឡំ នឹងធម៌ ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បជ្ជយ គឺ អធិបតិ ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គល ច្រឡំ នឹងខន្ធតាំងឡាយ ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គល ។ ធម៌ ដែលជាបស់អសេក្ខបុគ្គល ច្រឡំ នឹងធម៌ ដែលជាបស់អសេក្ខបុគ្គល ... គឺ អធិបតិ ដែលជាបស់អសេក្ខបុគ្គល ច្រឡំ នឹងខន្ធតាំងឡាយ ដែលជាបស់អសេក្ខបុគ្គល ។ ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបស់អសេក្ខបុគ្គល ច្រឡំ នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជាបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបស់អសេក្ខបុគ្គល ... ព្រោះនអធិបតិប្បជ្ជយ បានដល់វារៈ១ ជាវារៈគ្រប់គ្រាន់ ។

(២៦៣) ធម៌ ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គល ច្រឡំ នឹងធម៌ ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បជ្ជយ នបច្ឆាជាតប្បជ្ជយ នអារសវនប្បជ្ជយ និងនកម្មប្បជ្ជយ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ(ឱ្យដូចគ្នា) តាំងពីរបទ ។ ព្រោះនវិបាកប្បជ្ជយ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ (ឱ្យដូចគ្នា) តាំងពីរបទ ។ ព្រោះនឈានប្បជ្ជយ នមគ្គប្បជ្ជយ និងនវិប្បយតប្បជ្ជយ ។

(២៦៤) ក្នុងនហេតុប្បជ្ជយ មានវារៈ១ ក្នុងនអធិបតិប្បជ្ជយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បជ្ជយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បជ្ជយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអារសវនប្បជ្ជយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនកម្មប្បជ្ជយ មានវារៈ៦ ក្នុងនវិបាកប្បជ្ជយ មានវារៈ៦ ក្នុងនឈានប្បជ្ជយ មានវារៈ១

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

នមក្កេ ឯកំ នវិប្បយុត្តេ ភីណិ ។ ឯវំ គណោតតំ ។

បច្ចនីយំ ។

(២៦៥) ហេតុប្បដ្ឋយា នអធិបតិយា ភីណិ ...

នបុរេជាតេ ភីណិ នបច្ឆាជាតេ នអាសេវនេ ភីណិ

នកក្ខេ ទ្វេ វិចារកេ ទ្វេ នវិប្បយុត្តេ ភីណិ ។

ឯវំ គណោតតំ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយំ ។

(២៦៦) នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ឯកំ ...

អនន្តេរ សមនន្តេរ សហជាតេ អញ្ញាមញ្ញា និស្សយេ

ឧបនិស្សយេ បុរេជាតេ អាសេវនេ កក្ខេ វិចារកេ

អាហារេ ឥន្ទ្រិយេ ឈានេ មក្កេ សម្បយុត្តេ វិប្ប-

យុត្តេ អត្ថិយា នត្ថិយា វិគតេ អវិគតេ ឯកំ ។

ឯវំ គណោតតំ ។

បច្ចនីយានុលោមំ ។

សំសង្ការិកោ ។

សម្បយុត្តភិកោ សំសង្ការសទិសោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បដ្ឋាន

ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។
បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចន្តិយៈ ។

(២៦៥) ក្នុងនអធិបត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្ប-
ច្ច័យ ... ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ
នគារសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងន-
វិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ បណ្ឌិត
គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បដ្ឋានៈ ។

(២៦៦) ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ
... ក្នុងអនន្តរក្កប្បច្ច័យ សមនន្តរក្កប្បច្ច័យ សហជាតប្បច្ច័យ អតាមពា-
ញ្ញប្បច្ច័យ និស្សយប្បច្ច័យ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បុរេជាតប្បច្ច័យ គារស-
វនប្បច្ច័យ កម្មប្បច្ច័យ វិបាកប្បច្ច័យ អាហារប្បច្ច័យ ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ
ឈានប្បច្ច័យ មគ្គប្បច្ច័យ សម្បយុត្តប្បច្ច័យ វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ អត្ថប្ប-
ច្ច័យ នត្ថប្បច្ច័យ វិតតប្បច្ច័យ និងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។
បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចន្តិយានុលោម ។

ចប់ សំសង្ការៈ ។

សម្បយុត្តវារៈ ប្រាកដស្មើដោយសំសង្ការវារៈដែរ ។

បញ្ញាវិញ្ញា

(២៦៧) សេត្តោ ធម្មោ សេត្តស្ស ធម្មស្ស
ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សេត្តោ ហេតុ សម្បយុត្ត-
កានំ ខន្ធានំ ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(២៦៨) សេត្តោ ធម្មោ នេវសេត្តោនាសេត្តស្ស
ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សេត្តោ ហេតុ
ចិត្តសមុជ្ឈានានំ រូបានំ ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(២៦៩) សេត្តោ ធម្មោ សេត្តស្ស ច នេវ-
សេត្តោនាសេត្តស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ សេត្តោ ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ
ចិត្តសមុជ្ឈានានេវ រូបានំ ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(២៧០) អសេត្តោ ធម្មោ អសេត្តស្ស ធម្មស្ស
...តីណី ។ នេវសេត្តោនាសេត្តោ ធម្មោ នេវសេត្តោ-
នាសេត្តស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
នេវសេត្តោនាសេត្តោ ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ

បញ្ហាទី៖

(២៦៧) ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ហេតុទាំងឡាយ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្កន្ធទាំងឡាយ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

(២៦៨) ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកសេកបុគ្គល ដោយ ហេតុប្បច្ច័យ គឺ ហេតុទាំងឡាយ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ជា បច្ច័យ នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

(២៦៩) ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល ជាបស្ចេកបុគ្គលផង នៃធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិន មែនជាបស្ចេកសេកបុគ្គលផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ហេតុទាំងឡាយ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្កន្ធទាំងឡាយផង នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

(២៧០) ធម៌ ដែលជាបស្ចេកសេកបុគ្គល (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលជាបស្ចេកសេកបុគ្គល ... បានដល់វារៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលមិន មែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកសេកបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកសេកបុគ្គល ដោយ ហេតុប្បច្ច័យ គឺ ហេតុទាំងឡាយ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកសេកបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្កន្ធទាំងឡាយផង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមន្តិកប្បដ្ឋានំ

ចិត្តសមុជ្ឈាននញ្ច រូបានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ
បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។

(២៧០) សេត្វោ ធម្មោ នេវសេត្វានាសេត្វស្ស
ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ អរិយា មត្តា
វុដ្ឋហិត្វា មត្តំ បច្ចវេក្ខន្តិ សេត្តំ ផលំ បច្ចវេក្ខន្តិ
ចេតោបរិយញ្ញាណោន សេត្តចិត្តសមុទ្គីស្ស ចិត្តំ
ជាទន្តិ សេត្វា ខន្ធា ចេតោបរិយញ្ញាណស្ស
បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណស្ស អនាគតិសញ្ញាណស្ស
អារជ្ជនាយ អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៧២) អសេត្វោ ធម្មោ នេវសេត្វានាសេត្វស្ស
ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ អរហា
អសេត្តំ ផលំ បច្ចវេក្ខន្តិ ចេតោបរិយញ្ញាណោន
អសេត្តចិត្តសមុទ្គីស្ស ចិត្តំ ជានាតិ អសេត្វា ខន្ធា
ចេតោបរិយញ្ញាណស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញា-
ណស្ស អនាគតិសញ្ញាណស្ស អារជ្ជនាយ អារម្ម-
ណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមតិកប្បដ្ឋាន

នៃចិត្តសមុប្បាទរូបទាំងឡាយផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។

(៤៧១) ធម៌ ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជាបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយ អារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ ចេញអំពីមគ្គ ហើយពិចារណា នូវ មគ្គ ពិចារណា នូវផល ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គល ដឹង នូវចិត្ត របស់ បុគ្គលអ្នកប្រកបដោយចិត្ត ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃការ ពិចារណា នូវចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ និង អនាគតិសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

(៤៧២) ធម៌ ដែលជាបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជាបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយ អារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ព្រះអរហន្ត រមែងពិចារណា នូវផល ដែលជាបស់ អសេក្ខបុគ្គល ដឹង នូវចិត្ត របស់បុគ្គលអ្នកប្រកបដោយចិត្តដែលជាបស់ អសេក្ខបុគ្គល ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលជាបស់ អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ និងអនាគតិសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

សេចក្តីក្រ: បញ្ចករ:

(៤៧៣) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា
 របស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខ-
 បុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល
 ឲ្យបាន សមាទានសីល ធ្វើទំលោសចក្ខុ ហើយពិចារណា នូវបុព្វកម្ម
 នោះ នូវបុព្វកម្មទាំងឡាយ ដែលខ្លួនសន្សំទុកល្អហើយ ក្នុងកាលមុន
 ... បុគ្គល ចេញអំពីឈាន ហើយពិចារណា នូវឈាន ពួកព្រះអរិយៈ
 ពិចារណា នូវព្រះនិព្វាន (ព្រោះថា) ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃការពិចារ-
 ណា នូវគោត្រភូ នឹងវេទនាៈ ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ ពួកព្រះអរិយៈ
 ពិចារណា នូវកិលេសទាំងឡាយ ដែលលះបង់ហើយ ពិចារណានូវកិ-
 លេសទាំងឡាយ ដែលសង្កត់សង្កិនហើយ ដឹង នូវកិលេសទាំងឡាយ
 ដែលពុះពោរ ក្នុងកាលមុន ពួកជន រមែងឃើញច្បាស់ នូវចក្ខុ ថាមិន
 ឡើង ជាទុក្ខ ជាអនត្តា ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ប្រាសហើយ
 នូវសេចក្តីរីករាយនោះ ទើបកើតឡើង ទោមនស្ស ក៏កើតឡើង នូវ
 សោតៈ... នូវវត្ថុ... ឃើញច្បាស់ នូវខន្ធទាំងឡាយ ដែលមិន
 មែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ថាមិនឡើង
 ជាទុក្ខ ជាអនត្តា ត្រេកអរ រីករាយ ទោមនស្ស... នូវរូប
 ដោយចក្ខុដូចជាទិព្វ... នូវសំឡេង ដោយសោតធាតុដូចជាទិព្វ...
 ដឹង នូវចិត្ត របស់បុគ្គលអ្នកប្រកបដោយចិត្ត ដែលមិនមែនជារបស់
 សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ

អភិធម្មបដិកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

អា កា សា នញ្ចា យតនំ វិញ្ញាណញ្ចា យតនស្ស អា-
 តិញ្ចា ញា យតនំ នេវសញ្ញា នាសញ្ញា យតនស្ស អាវុ-
 ណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ រូនា យតនំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស
 ដោដ្ឋញ្ចា យតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស នេវសេត្វា នា-
 សេត្វា ខន្ធា ឥន្ធិវិជញ្ញាណស្ស ចេតោបរិយញ្ញា-
 ណស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណស្ស យថា កម្ម-
 បកញ្ញាណស្ស អនាគតសញ្ញាណស្ស អាវុដ្ឋនាយ
 អាវុធលាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៧២] នេវសេត្វា នាសេត្វា ធម្មោ សេត្វាស្ស
 ធម្មស្ស អាវុធលាប្បច្ចយេន បច្ចយោ និព្វានំ មគ្គស្ស
 សេត្វាស្ស ជលស្ស អាវុធលាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៧៣] នេវសេត្វា នាសេត្វា ធម្មោ អសេត្វាស្ស
 ធម្មស្ស អាវុធលាប្បច្ចយេន បច្ចយោ និព្វានំ
 អសេត្វាស្ស ជលស្ស អាវុធលាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៧៤] សេត្វា ធម្មោ សេត្វាស្ស ធម្មស្ស
 អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតាធិបតិ សេត្វា-
 ធិបតិ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ អធិបតិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

អាគាសានញ្ចាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃវិញ្ញាណញ្ចាយតនៈ ភកិញ្ចញ្ចាយ-
តនៈ ជាបច្ច័យ នៃនេវេសញ្ញានាសញ្ចាយតនៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ
រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយដ្ឋញ្ចាយតនៈ (ជាបច្ច័យ)
នៃកាយវិញ្ញាណ ខន្ធាវ័ន្យាយ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល
មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល (ជាបច្ច័យ) នៃការពិចារណា នូវឥន្ទ្រ-
វិញ្ញាណ ចេតោចរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវេសនុស្សតិញ្ញាណ យថាកម្ម-
បគញ្ញាណ និងអនាគតិសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

(៤៧៤) ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិនមែនជា
បស្ចេកបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល
ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ និងផល
ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

(៤៧៥) ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិនមែនជា
បស្ចេកបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល
ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃផល ដែលជា
បស្ចេកបុគ្គល ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

(៤៧៦) ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ជាបស្ចេកបុគ្គល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ
គឺ អធិបតិ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃសម្បយតកក្ខន្ធ
ចាំបំណង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

សេចក្តីកេ បញ្ជាក់រោ

(២៧៧) សេត្វោ ធម្មោ នេវសេត្វាណសេត្វស្ស
 ធម្មស្ស អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតី
 សហជាតាធិបតី ។ អារម្មណាធិបតី អរិយា មត្តា
 វុដ្ឋហិត្វា មក្កំ កក្កំ កត្វា បច្ចវេក្ខន្តិ សេត្វំ ផលំ
 កក្កំ កត្វា បច្ចវេក្ខន្តិ ។ សហជាតាធិបតី សេត្វា-
 ធិបតី ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ អធិបតីប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

(២៧៨) សេត្វោ ធម្មោ សេត្វស្ស ច នេវ-
 សេត្វាណសេត្វស្ស ច ធម្មស្ស អធិបតីប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ សហជាតាធិបតី សេត្វាធិបតី សម្បយុត្ត-
 កានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ អធិបតីប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។

(២៧៩) អសេត្វោ ធម្មោ អសេត្វស្ស ធម្មស្ស
 អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតាធិបតី អសេ-
 ត្វាធិបតី សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ អធិបតីប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

សេដ្ឋកិច្ច: បញ្ហាភិរ:

(២៧៧) ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល ដោយ អធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការមូលាធិបតិ និសហជាតាធិបតិ ។ ការមូលាធិបតិ គឺ ពួកអរិយបុគ្គល ចេញអតីមគ្គ ធ្វើ នូវមគ្គ ឲ្យជា ទីគោរព ហើយពិចារណា ធ្វើ នូវផល ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(២៧៨) ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គលផង នៃធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គលផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហ- ជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃ សម្បយុត្តកក្កនទាំងឡាយផង នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយផង ដោយ អធិបតិប្បច្ច័យ ។

(២៧៩) ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតា- ធិបតិ គឺ អធិបតិ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃសម្ប- យុត្តកក្កនទាំងឡាយ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

[២៨០] អសេក្ខោ ធម្មោ នេវសេក្ខានា-
 សេក្ខស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អា-
 រម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ
 អរហា អសេក្ខំ ដលំ កុំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ ។
 សហជាតាធិបតិ អសេក្ខាធិបតិ ចិត្តសមុដ្ឋានាធំ
 រូបាធំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៨១] អសេក្ខោ ធម្មោ អសេក្ខស្ស ច នេវ-
 សេក្ខានាសេក្ខស្ស ច ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ សហជាតាធិបតិ អសេក្ខាធិបតិ សម្មយុត្ត-
 កានំ ខន្ធាធំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបាធំ អធិបតិប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៨២] នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ នេវ-
 សេក្ខានាសេក្ខស្ស ធម្មស្ស . . . អារម្មណាធិបតិ
 សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ ទានំ ទត្វា
 សីលំ សមាទិយិត្វា ឧបោសថកម្មំ កត្វា តំ កុំ
 កត្វា បច្ចវេក្ខតិ បុព្វេ សុចិណ្ឌានំ កុំ កត្វា

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៤៨០) ធម៌ ដែលជាបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃ
 ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបស់អសេក្ខបុគ្គល
 ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្សណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។
 ការម្សណាធិបតិ គឺ ព្រះអរហន្ត ធ្វើ នូវផល ដែលជាបស់អសេក្ខ-
 បុគ្គល ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ
 អធិបតិ ដែលជាបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំង-
 ឡាយ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(៤៨១) ធម៌ ដែលជាបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ដែលជាបស់អសេក្ខបុគ្គលផង នៃធម៌ ដែលមិនមែនជាបស់សេក្ខ-
 បុគ្គល មិនមែនជាបស់អសេក្ខបុគ្គលផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់
 សហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិ ដែលជាបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃ
 សម្បយុត្តកក្កន្តទាំងឡាយផង នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយផង ដោយ
 អធិបតិប្បច្ច័យ ។

(៤៨២) ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបស់
 អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជាបស់សេក្ខបុគ្គល
 មិនមែនជាបស់អសេក្ខបុគ្គល... បានដល់ការម្សណាធិបតិ និងសហ-
 ជាតាធិបតិ ។ ការម្សណាធិបតិ គឺ បុគ្គលឲ្យទាន សមាទានសីល
 ធ្វើឧបោសថកម្ម ធ្វើ នូវបុញ្ញកម្មនោះ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារ-
 ណា ធ្វើ នូវបុញ្ញកម្មទាំងឡាយ ដែលសន្សំទុកលុហើយ ក្នុងកាលមុន

សេតុត្តិកេ បញ្ញាវិហារ

បច្ចុវេក្ខតិ ឈានា វុដ្ឋហិត្វា ឈានំ កុំ កត្វា បច្ចុ-
 វេក្ខតិ អរិយា និព្វានំ កុំ កត្វា បច្ចុវេក្ខតិ និព្វានំ
 កោត្រកុស្ស វេទានស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ
 ចក្កំ កុំ កត្វា អស្សានេតិ អភិនន្តតិ តំ កុំ កត្វា
 រាគោ ឧប្បជ្ឈតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ឈតិ សោតំ ... វត្ថុំ ...
 នេវសេត្វានាសេត្វោ ខន្ធ កុំ កត្វា អស្សានេតិ
 អភិនន្តតិ តំ កុំ កត្វា រាគោ ឧប្បជ្ឈតិ ទិដ្ឋិ
 ឧប្បជ្ឈតិ ។ សហជាតាធិបតិ នេវសេត្វានាសេត្វា-
 ធិបតិ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធនំ ចិត្តសម្មដ្ឋានានញ្ច
 វ្វានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។

(២៨៣) នេវសេត្វានាសេត្វោ ធម្មោ សេត្វាស្ស
 ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។ អារម្មណា-
 ធិបតិ និព្វានំ មគ្គស្ស សេត្វាស្ស ផលស្ស អធិប-
 តិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។

សេចក្តីក្រាបបញ្ជាក់:

ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ចេញអំពីឈាន ធ្វើ នូវឈាន ឲ្យជាទី
 គោរព ហើយពិចារណា ពួកអរិយបុគ្គល ធ្វើ នូវព្រះនិព្វាន ឲ្យជាទីគោរព
 ហើយពិចារណា ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃគោត្រកូ និងវេទានៈ ដោយ
 អធិបតិប្បច្ច័យ បុគ្គល ធ្វើ នូវចក្ខុ ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ
 រាគៈ ធ្វើ នូវចក្ខុនោះ ឲ្យជាទីគោរព ហើយកើតឡើង ទិដ្ឋិ ក៏កើតឡើង
 ធ្វើ នូវសោតៈ... នូវវត្ថុ... នូវខន្ធទាំងឡាយ ដែលមិនមែនជារបស់
 សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេក-
 អរ រីករាយ រាគៈ ធ្វើ នូវអំពើនោះ ឲ្យជាទីគោរព ហើយកើតឡើង ទិដ្ឋិ
 ក៏កើតឡើង ។ ឯសហជាតាធិបតី គឺ អធិបតី ដែលមិនមែនជារបស់
 សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធ
 ទាំងឡាយផង នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(២៨៣) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា
 របស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយ
 អធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតី គឺ ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ
 និងផល ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(២៨៤) នេវសេត្វានាសេត្វា ធម្មោ អសេត្វាស្ស
 ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិ-
 បតិ និព្វានំ អសេត្វាស្ស ជលស្ស អធិបតិប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។

(២៨៥) សេត្វា ធម្មោ សេត្វាស្ស ធម្មស្ស
 អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា សេត្វា ខន្ធា
 បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ សេត្វានំ ខន្ធានំ អនន្តរប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ មត្តោ សេត្វាស្ស ជលស្ស សេត្តំ ជលំ
 សេត្វាស្ស ជលស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៨៦) សេត្វា ធម្មោ អសេត្វាស្ស ធម្មស្ស
 អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ មត្តោ អសេត្វាស្ស
 ជលស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៨៧) សេត្វា ធម្មោ នេវសេត្វានាសេត្វាស្ស
 ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ សេត្តំ ជលំ
 វដ្តានស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៤៨៤) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា
របស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល
ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការមូណាធិបតិ គឺ ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ
នៃផល ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(៤៨៥) ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធាវ័ន្យាយ ដែល
ជារបស់សេក្ខបុគ្គល មានក្នុងកាលមុនៗ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធាវ័ន្យាយ
ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល មានក្នុងកាលក្រោយៗ ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ
មគ្គ (ជាបច្ច័យ) នៃផល ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ផល ដែល
ជារបស់សេក្ខបុគ្គល (ជាបច្ច័យ) នៃផល ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល
ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ ។

(៤៨៦) ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ គឺ មគ្គ ជាបច្ច័យ
នៃផល ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ ។

(៤៨៧) ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយអ-
នន្តរាប្បច្ច័យ គឺ ផល ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃវដ្តានៈ
ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ ។

សេចក្តីពេ បញ្ជាក់ពេ

(២៨៨) អសេត្តា ធម្មា អសេត្តស្ស ធម្មស្ស
 អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា អសេត្តា
 ខន្ធ បច្ឆិមាទំ បច្ឆិមាទំ អសេត្តាទំ ខន្ធទំ អ-
 សេត្តំ ផលំ អសេត្តស្ស ផលស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

(២៨៩) អសេត្តា ធម្មា នេវសេត្តាធា-
 សេត្តស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ អសេត្តំ
 ផលំ វុដ្ឋានស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៩០) នេវសេត្តាធាសេត្តា ធម្មា នេវសេត្តា-
 ធាសេត្តស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 បុរិមា បុរិមា នេវសេត្តាធាសេត្តា ខន្ធ បច្ឆិមាទំ
 បច្ឆិមាទំ នេវសេត្តាធាសេត្តាទំ ខន្ធទំ អនុលោមំ
 កោត្រកុស្ស អនុលោមំ វេទានស្ស អាវជ្ជនា
 នេវសេត្តាធាសេត្តាទំ ខន្ធទំ អនន្តរប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

សេចក្តីក្រាបបង្គំ: បញ្ជាក់:

(២៨៨) ធម៌ ដែលជាបស្ចិមសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជាបស្ចិមសេក្ខបុគ្គល ដោយអនន្តរភាព គឺ ខន្ធាត្មត្ថវិញ្ញាណ ដែលជាបស្ចិមសេក្ខបុគ្គល មានក្នុងកាលមុន ។ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធាត្មត្ថវិញ្ញាណ ដែលជាបស្ចិមសេក្ខបុគ្គល មានក្នុងកាលក្រោយ ។ ផល ដែលជាបស្ចិមសេក្ខបុគ្គល (ជាបច្ច័យ) នៃផល ដែលជាបស្ចិមសេក្ខបុគ្គល ដោយអនន្តរភាព ។

(២៨៩) ធម៌ ដែលជាបស្ចិមសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចិមសេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចិមសេក្ខបុគ្គល ដោយ អនន្តរភាព គឺ ផល ដែលជាបស្ចិមសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃវដ្តនៈ ដោយអនន្តរភាព ។

(២៩០) ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចិមសេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចិមសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចិមសេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចិមសេក្ខបុគ្គល ដោយអនន្តរភាព គឺ ខន្ធាត្មត្ថវិញ្ញាណ ដែលមិនមែនជាបស្ចិមសេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចិមសេក្ខបុគ្គល មាន ក្នុងកាលមុន ។ (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធាត្មត្ថវិញ្ញាណ ដែលមិនមែនជាបស្ចិមសេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចិមសេក្ខបុគ្គល មានក្នុងកាលក្រោយ ។ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រភូ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃវេទនៈ អាវដ្ឋនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធាត្មត្ថវិញ្ញាណ ដែលមិនមែនជាបស្ចិមសេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចិមសេក្ខបុគ្គល ដោយអនន្តរភាព ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

[២៧០] នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ សេក្ខស្ស
 ធម្មស្ស អនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ កោត្រកុ មក្ខស្ស
 វេទានំ មក្ខស្ស អនុលោមំ សេក្ខាយ ដលសមា-
 បត្តិយា និរោធា វុដ្ឋហន្តស្ស នេវសញ្ញានាសញ្ញាយ-
 តំ សេក្ខាយ ដលសមាបត្តិយា អនន្តរវ្យច្ឆយេន
 បច្ឆយោ ។

[២៧២] នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ អសេក្ខស្ស
 ធម្មស្ស អនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ អនុលោមំ អ-
 សេក្ខាយ ដលសមាបត្តិយា និរោធា វុដ្ឋហន្តស្ស
 នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតំ អសេក្ខាយ ដលសមា-
 បត្តិយា អនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ ។

[២៧៣] សេក្ខោ ធម្មោ សេក្ខស្ស ធម្មស្ស
 សអនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ អនន្តរសទិសំ អដ្ឋ-
 បញ្ញា ។

[២៧៤] សេក្ខោ ធម្មោ សេក្ខស្ស
 ធម្មស្ស សហជាតវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ បដិច្ចវារ-
 សហជាតសទិសំ នវ បញ្ញា ។ អញ្ញាមញ្ញ-
 វ្យច្ឆយេ បដិច្ចវារ អញ្ញាមញ្ញសទិសំ តីណី ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៤៩១) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់
 អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយអនន្ត-
 រឿងច្រើន គឺ គោត្រក្ខ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គ វេទនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃ
 មគ្គ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃផលសមាបត្តិ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល
 នៅសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ របស់បុគ្គល កាលចេញអំពីនិរោធិ ជាបច្ច័យ
 នៃផលសមាបត្តិ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយអនន្តរឿងច្រើន ។

(៤៩២) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់
 អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយអ-
 នន្តរឿងច្រើន គឺ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃផលសមាបត្តិ ដែលជារបស់
 អសេក្ខបុគ្គល នៅសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ របស់បុគ្គល កាលចេញ
 អំពីនិរោធិ ជាបច្ច័យ នៃផលសមាបត្តិ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល
 ដោយអនន្តរឿងច្រើន ។

(៤៩៣) ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយសមនន្តរឿងច្រើន គឺ បញ្ចា ៨ យ៉ាង
 ប្រាកដស្មើដោយអនន្តរឿងច្រើន ។

(៤៩៤) ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយសហជាតិរឿងច្រើន គឺ បញ្ចា ៩ យ៉ាង
 ប្រាកដស្មើដោយសហជាតិរឿងច្រើន ក្នុងបដិច្ចវារៈ ។ បញ្ចា ៣ យ៉ាង
 ប្រាកដស្មើដោយអពាមពាររឿងច្រើន ក្នុងបដិច្ចវារៈ ក្នុងអពាមពាររឿងច្រើន ។

សេចក្តីពេ បញ្ជាក់ពេ

ធិស្ឋយប្បច្ចយេ កុសលត្ថិតេ ធិស្ឋយប្បច្ចយេ-
សទិសំ នេស បញ្ញា ។

(២៩៥) សេត្វា ធម្មា សេត្វាស្ស ធម្មស្ស
ឧបធិស្ឋយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរូបធិស្ឋយោ
បកត្ថបធិស្ឋយោ ។ បកត្ថបធិស្ឋយោ បរមោ
មត្តា ទុតិយស្ស មក្កស្ស ឧបធិស្ឋយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ទុតិយោ មត្តា តតិយស្ស មក្កស្ស ឧប-
ធិស្ឋយប្បច្ចយេន បច្ចយោ តតិយោ មត្តា ច-
តុត្ថស្ស មក្កស្ស ឧបធិស្ឋយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
មត្តា សេត្វាយ ផលសមាបត្តិយា ឧបធិស្ឋយប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ ។

(២៩៦) សេត្វា ធម្មា អសេត្វាស្ស ធម្មស្ស
ឧបធិស្ឋយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរូបធិស្ឋយោ
បកត្ថបធិស្ឋយោ ។ បកត្ថបធិស្ឋយោ មត្តា
អសេត្វាយ ផលសមាបត្តិយា ឧបធិស្ឋយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

(២៩៧) សេត្វា ធម្មា នេសេត្វានាសេត្វាស្ស
ធម្មស្ស ឧបធិស្ឋយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌ-
បធិស្ឋយោ អនន្តរូបធិស្ឋយោ បកត្ថបធិស្ឋយោ ។

សេចក្តីក្រាបបង្គំ: បញ្ញាការ:

បញ្ហា ១៣ យ៉ាង ប្រាកដស្មើដោយនិស្សយប្បច្ច័យ ក្នុងកុសលត្ថិកៈ
ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(២៩៥) ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្ត-
រូបនិស្ស័យ និងបកត្យូបនិស្ស័យ ។ បកត្យូបនិស្ស័យ គឺ មគ្គទី ១
ជាបច្ច័យ នៃមគ្គទី ២ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មគ្គទី ២ ជាបច្ច័យ
នៃមគ្គទី ៣ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មគ្គទី ៣ ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ
ទី ៤ ដោយ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មគ្គ ជាបច្ច័យ នៃផលសមាបត្តិ
ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(២៩៦) ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូ-
បនិស្ស័យ និងបកត្យូបនិស្ស័យ ។ បកត្យូបនិស្ស័យ គឺ មគ្គ ជាបច្ច័យ នៃ
ផលសមាបត្តិ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(២៩៧) ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មិនមែនជា បស្ចេកបុគ្គល មិនមែនជា បស្ចេកបុគ្គល ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការម្ស្សាបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និង
បកត្យូបនិស្ស័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

បកត្ថបនិស្សយោ អរិយា មត្តំ ឧបនិស្សយ អនុប្បន្នំ
 សមាបត្តិ ឧប្បាទេន្តិ ឧប្បន្នំ សមាបជ្ជន្តិ សង្ខារ
 អនិច្ចតោ ... វិបស្សន្តិ មត្តោ អរិយានំ អត្ថប្បដិសម្ពិ-
 ធាយ ធម្មប្បដិសម្ពិធាយ និរុត្តិប្បដិសម្ពិធាយ បដិ-
 កាលាប្បដិសម្ពិធាយ វេទាវេទកោសល្យស្ស ឧប-
 និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ សេត្វា ដលសមា-
 បត្តិ កាយិកស្ស សុខស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

[២៩៨] អសេត្វា ធម្មោ អសេត្តស្ស ធម្មស្ស
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរូបនិស្សយោ
 បុរិមា បុរិមា អសេត្វា ខន្ធា បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ...
 អសេត្តំ ដលំ អសេត្តស្ស ដលស្ស ឧបនិស្ស-
 យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៩៩] អសេត្វា ធម្មោ នេវសេត្វានាសេត្តស្ស
 ធម្មស្ស ... អារម្មណ្ឌបនិស្សយោ អនន្តរូបនិស្សយោ
 បកត្ថបនិស្សយោ ។ បកត្ថបនិស្សយោ អសេត្វា
 ដលសមាបត្តិ កាយិកស្ស សុខស្ស ឧបនិស្ស-
 យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ឯបកត្ថបទិស្ស័យ គឺ ពួកអរិយបុគ្គល អាស្រ័យនូវមគ្គ ញ៉ាំងសមាបត្តិ ដែលមិនទាន់កើត ឲ្យកើតឡើង រមែងចូលកាន់សមាបត្តិ ដែលកើត ឡើងហើយ ឃើញច្បាស់ នូវសង្ខតាំងឡាយ ថាមិនទៀង... មគ្គ របស់ពួកអរិយបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃអត្ថប្បដិសម្ពិទ្ធា ធម្មប្បដិសម្ពិទ្ធា និរុត្តិប្បដិសម្ពិទ្ធា បដិកាណប្បដិសម្ពិទ្ធា និងវាណាវានកោសល្យៈ ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ ផលសមាបត្តិ ដែលជាប់របស់ សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃកាយិកសុខ ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ ។

(៤៩៨) ធម៌ ដែលជាប់របស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជាប់របស់សេក្ខបុគ្គល ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ គឺ ខន្ធាន្តរូបនិស្ស័យ ដែលជាប់របស់សេក្ខបុគ្គល មុន ។ (ជាបច្ច័យ នៃខន្ធាន្តរូបនិស្ស័យ) ក្រោយៗ... ផល ដែលជាប់របស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃផល ដែលជាប់របស់សេក្ខបុគ្គល ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ ។

(៤៩៩) ធម៌ ដែលជាប់របស់សេក្ខបុគ្គល (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមិនមែនជាប់របស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាប់របស់សេក្ខបុគ្គល... គឺ ការម្សោយនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបទិស្ស័យ ។ បកត្ថបទិស្ស័យ គឺ ផលសមាបត្តិ ដែលជាប់របស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃកាយិកសុខ ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ ។

សេចក្តីកេ បញ្ញាវិហា

(៥០០) នៅសេដ្ឋានសេដ្ឋាន ជន្មា នៅសេ-
 ដ្ឋានសេដ្ឋាន ធម្មស្ម ឧបនិស្សយប្បន្នយេន បន្ទ-
 យោ អាវុធិបនិស្សយោ អនន្តបនិស្សយោ បក-
 ត្វបនិស្សយោ ។ បកត្វបនិស្សយោ នៅសេដ្ឋាន-
 សេដ្ឋាន សុខំ ឧបនិស្សយ ទានំ ទេតិ សីលំ ...
 ឧបោសថកម្មំ ... ឈានំ ... វិបស្សនំ ... អភិ-
 ញ្ញា ... សមាបត្តិ ឧប្បទេតិ មាណំ ជប្បេតិ ទិដ្ឋិ . .
 នៅសេដ្ឋានសេដ្ឋាន សីលំ ... បញ្ញា វាគំ មោហំ
 កាយិកំ សុខំ ឧត្តំ កោដនំ ... សេនាសនំ ឧប-
 និស្សយ ទានំ ទេតិ សីលំ ... សមាបត្តិ ឧប្ប-
 ទេតិ ចាណំ ហនតិ សង្ឃំ ភិក្ខុតិ នៅសេដ្ឋាន-
 សេដ្ឋាន សុទ្ធា ... បញ្ញា វាគោ បត្តនា កាយិកំ
 សុខំ ... សេនាសនំ នៅសេដ្ឋានសេដ្ឋាន
 សុទ្ធាយ បញ្ញាយ វាគស្ស បត្តនាយ កាយិ-
 កស្ស សុខស្ស កាយិកស្ស ធុត្តស្ស ឧបនិស្ស-
 យប្បន្នយេន បន្ទយោ បវេសស្ស ឈានស្ស បរិ-
 កម្មំ បវេសស្ស ឈានស្ស ឧបនិស្សយប្បន្នយេន
 បន្ទយោ នៅសញ្ញានសញ្ញាយតនស្ស បរិកម្មំ

សេចក្តីក្រាបបង្គំ: បញ្ជាក់:

(៥០០) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់
 អសេក្ខបុគ្គល ជាច្រើន នៃធម៌ ដែលមិនមែនជា របស់សេក្ខបុគ្គល
 មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ គឺ ការម្ស្នក-
 បនិស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យ បកត្ថបនិស្ស័យ ។ ឯបកត្ថបនិស្ស័យ គឺ
 បុគ្គល អាស្រ័យនូវសំឡេង ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែន
 ជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ហើយឲ្យទាន សីល ... នូវឧបោសថកម្ម
 ... នូវឈាន ... នូវវិបស្សនា ... នូវអភិញ្ញា ... ញ្ញាណស-
 មាបត្តិឲ្យកើត តម្លើងមានៈ នូវទិដ្ឋិ... នូវសីល ដែលមិនមែនជា
 របស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ... នូវបញ្ញា នូវរាគៈ
 នូវមោហាៈ នូវកាយិកសុខ នូវវជ្ជវ នូវកោជន ... បុគ្គល អាស្រ័យ
 នូវសេនាសនៈ ទើបឲ្យទាន សីល ... ញ្ញាណសមាបត្តិ ឲ្យកើត
 សម្លាប់សត្វ បំបែកសង្ឃី សទ្ធា ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល
 មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ... បញ្ញា រាគៈ បត្តនា កាយិកសុខ
 ... សេនាសនៈ ជាច្រើន នៃសទ្ធា ដែលមិនមែនជា របស់
 សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល នៃបញ្ញា នៃរាគៈ នៃ
 បត្តនា នៃកាយិកសុខ នៃកាយិកទុក្ខ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
 បរិកម្ម របស់បឋមជ្ឈាន ជាច្រើន នៃបឋមជ្ឈាន ដោយ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បរិកម្ម របស់នេសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមភ្នំកប្បដ្ឋានំ

នេវេសត្តាណាសត្តាយតនស្ស បឋមំ ឈានំ ទុត្តិ-
យស្ស ឈានស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
អាភិក្ខុញ្ញាយតនំ នេវេសត្តាណាសត្តាយតនស្ស
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៥០១) នេវេសត្តាណាសត្តាយតនស្ស ឆម្ពោ សេត្តស្ស
ឆម្ពស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាម្ពឈ្លា-
បនិស្សយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្ថបនិស្សយោ ។
បកត្ថបនិស្សយោ បឋមស្ស មគ្គស្ស បរិកម្មំ
បឋមស្ស មគ្គស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
ចតុត្ថស្ស មគ្គស្ស បរិកម្មំ ចតុត្ថស្ស មគ្គស្ស
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៥០២) នេវេសត្តាណាសត្តាយតនស្ស ឆម្ពោ អសេត្តស្ស
ឆម្ពស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាម្ពឈ្លា-
បនិស្សយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្ថបនិស្សយោ ។
បកត្ថបនិស្សយោ កាយិកំ សុខំ . . . កាយិកំ
ទុក្ខំ ឧត្ត កោដនំ . . . សេនាសនំ អសេត្តាយ
ដលសមាបត្តិយា ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៥០៣) នេវេសត្តាណាសត្តាយតនស្ស ឆម្ពោ នេវេសត្តា-
ណាសេត្តស្ស ឆម្ពស្ស បុរេវាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បជ្ជាន

(ជាបច្ច័យ) នៃនេវេសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ បឋមជ្ឈាន ជាបច្ច័យ
នៃទុតិយជ្ឈាន ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ភកិញ្ញាយតនៈ ជាបច្ច័យ
នៃនេវេសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៥០១) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់
អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយឧប-
និស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការម្សោយបនិស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យ និងបក-
ត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ បរិកម្ម របស់មគ្គទី១ ជាបច្ច័យ
នៃមគ្គទី ១ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បរិកម្ម របស់មគ្គទី ២ ជាបច្ច័យ
នៃមគ្គទី ២ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៥០២) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់
អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការម្សោយបនិស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យ និង
បកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ កាយិកសុខ . . . កាយិកទុក្ខ
រដ្ឋវេ ភោជន . . . សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ នៃផលសមាបត្តិ ដែល
ជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៥០៣) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែន
ជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់
សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ

សេចក្តីកេ បញ្ជាក់

អារម្មណ៍បុរេជាន់ វត្ថុបុរេជាន់ ។ អារម្មណ៍បុរេជាន់
 ចក្ខុ អនិច្ចតោ ... វិបស្សន៍ អស្សនេតិ អភិណ្ឌតិ
 តំ អារត្ត រាតោ ឧប្បជ្ជតិ ទោមនស្សំ ... សោតំ
 ... វត្ថុ ... អនិច្ចតោ ធុត្តតោ អនត្តតោ វិបស្សន៍
 ... ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ទិព្វន ចក្ខុនា រូបំ ...
 ទិព្វាយ សោតនាតុយា សន្តំ ... រូបាយននំ
 ចក្ខុវិញ្ញាណស្ស ដោជ្ជព្វាយននំ កាយវិញ្ញាណស្ស
 បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ វត្ថុបុរេជានំ ចក្ខុ-
 យននំ ចក្ខុវិញ្ញាណស្ស កាយាយននំ កាយ-
 វិញ្ញាណស្ស វត្ថុ នេវសេក្ខានាសេក្ខានំ ឧទ្ធានំ
 បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៥០៤) នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ សេក្ខស្ស
 ធម្មស្ស បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ វត្ថុបុរេជានំ
 វត្ថុ សេក្ខានំ ឧទ្ធានំ បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៥០៥) នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ អសេក្ខ-
 ស្ស ធម្មស្ស បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ វត្ថុបុរេ-
 ជានំ វត្ថុ អសេក្ខានំ ឧទ្ធានំ បុរេជានប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

សេចក្តីក្រាបបង្គំ: បង្គំបង្គំ:

គឺ អារម្មណ៍បុរេជាន់ វត្ថុបុរេជាន់ ។ អារម្មណ៍បុរេជាន់ គឺ បុគ្គល
 ឃើញច្បាស់នូវចក្ខុ ដោយសេចក្តីថា មិនទៀង... ហើយ ត្រេកអរ
 រីករាយ ព្រោះ ប្រាជ្ញា នូវចក្ខុនោះ ទើបកើតឡើង ទោមនស្ស
 ... បុគ្គលឃើញច្បាស់ នូវសោត... នូវវត្ថុ... ដោយសេចក្តី
 ថា មិនទៀង ជាទុក្ខ ជាអនត្តា... ទោមនស្ស កើតឡើង នូវរូប
 ដោយចក្ខុដូចជាទិព្វ... នូវសំឡេង ដោយសោតធាតុដូចជាទិព្វ...
 រូបាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយរូបាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃ
 កាយវិញ្ញាណ ដោយបុរេជាន់បច្ច័យ ។ ឯវត្ថុបុរេជាន់ គឺ ចក្ខុរូបាយតនៈ
 ជាបច្ច័យ នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ
 វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធាតុឡាយ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល
 មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយបុរេជាន់បច្ច័យ ។

(៥០៤) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា
 របស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល
 ដោយបុរេជាន់បច្ច័យ បានដល់វត្ថុបុរេជាន់ គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃ
 ខន្ធាតុឡាយ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយបុរេជាន់បច្ច័យ ។

(៥០៥) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា
 របស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល
 ដោយបុរេជាន់បច្ច័យ បានដល់វត្ថុបុរេជាន់ គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ
 វត្ថុឡាយ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយបុរេជាន់បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(៥០៦) សេត្តោ ធម្មោ នេវសេត្តាណសេត្តស្ស
 ធម្មស្ស បន្ទាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បន្ទាជាតា
 សេត្តោ ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស
 បន្ទាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៥០៧) អសេត្តោ ធម្មោ នេវសេត្តាណសេត្ត-
 ស្ស ធម្មស្ស បន្ទាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បន្ទា-
 ជាតា អសេត្តោ ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស... ។

(៥០៨) នេវសេត្តាណសេត្តោ ធម្មោ នេវ-
 សេត្តាណសេត្តស្ស ធម្មស្ស បន្ទាជាតប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ បន្ទាជាតា នេវសេត្តាណសេត្តោ ខន្ធា
 បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស ។

(៥០៩) នេវសេត្តាណសេត្តោ ធម្មោ នេវ-
 សេត្តាណសេត្តស្ស ធម្មស្ស អាសេវនប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា នេវសេត្តាណសេត្តោ ខន្ធា

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៥០៦) ធម៌ ដែលជាបរិសេសក្ខត្តល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជាបរិសេសក្ខត្តល មិនមែនជាបរិសេសក្ខត្តល ដោយ បច្ចាជាតប្បច្ច័យ បានដល់បច្ចាជាត គឺ ខន្ធចាំងឡាយ ដែលជា បរិសេសក្ខត្តល ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយបច្ចា- ជាតប្បច្ច័យ ។

(៥០៧) ធម៌ ដែលជាបរិសេសក្ខត្តល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជាបរិសេសក្ខត្តល មិនមែនជាបរិសេសក្ខត្តល ដោយ បច្ចាជាតប្បច្ច័យ បានដល់បច្ចាជាត គឺ ខន្ធចាំងឡាយ ដែលជាបរិសេស ក្ខត្តល ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន... ។

(៥០៨) ធម៌ ដែលមិនមែនជាបរិសេសក្ខត្តល មិនមែនជាបរិសេស ក្ខត្តល (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមិនមែនជា បរិសេសក្ខត្តល មិនមែនជាបរិសេសក្ខត្តល ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ បានដល់បច្ចា- ជាត គឺ ខន្ធចាំងឡាយ ដែលមិនមែនជាបរិសេសក្ខត្តល មិនមែន ជាបរិសេសក្ខត្តល (ជាបច្ច័យ) នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ។

(៥០៩) ធម៌ ដែលមិនមែនជាបរិសេសក្ខត្តល មិនមែនជាបរិសេស ក្ខត្តល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជាបរិសេសក្ខត្តល មិន មែនជាបរិសេសក្ខត្តល ដោយភាសេវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធចាំងឡាយ មុន ។ ដែលមិនមែនជាបរិសេសក្ខត្តល មិនមែនជាបរិសេសក្ខត្តល

សេតុត្តិកេ បញ្ញាវិពេ

បច្ឆិមាធំ បច្ឆិមាធំ ទេវសេត្វានាសេត្វាធំ ខន្ធទាំង
អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនុលោមំ តោត្រកុស្ស
អនុលោមំ វេទានស្ស អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥០០] ទេវសេត្វានាសេត្វា ធម្មោ សេត្វស្ស
ធម្មស្ស អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ តោត្រកុ
មគ្គស្ស វេទានំ មគ្គស្ស - អាសេវនប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

[៥០១] សេត្វោ ធម្មោ សេត្វស្ស ធម្មស្ស
កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតា នាណខណ៌កា ។
សហជាតា សេត្វោ ចេតនា សម្មយុត្តកានំ ខន្ធទាំង
កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នាណខណ៌កា សេត្វោ
ចេតនា វិបាកានំ សេត្វាធំ ខន្ធទាំង កក្កប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

[៥០២] សេត្វោ ធម្មោ អសេត្វស្ស ធម្មស្ស
កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ នាណខណ៌កា សេត្វោ
ចេតនា អសេត្វាធំ ខន្ធទាំង កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

សេចក្តីក. បញ្ជាក់:

ជាបច្ច័យ នៃខន្ធតាំងឡាយក្រោយ ។ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល
មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយភាសេវនប្បច្ច័យ អនុលោម ជា
បច្ច័យ នៃគោត្រកូ អនុលោម ជាបច្ច័យ នៃវេទានៈ ដោយភា-
សេវនប្បច្ច័យ ។

(៥១០) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា
របស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល
ដោយភាសេវនប្បច្ច័យ គឺ គោត្រកូ ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ វេទានៈ
ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ ដោយភាសេវនប្បច្ច័យ ។

(៥១១) ធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ សហជាត និន្នានា-
ខណិកៈ ។ សហជាត គឺ ចេតនា ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ
នៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធតាំងឡាយ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនានាខណិកៈ
គឺ ចេតនា ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃវិបាកក្ខន្ធតាំងឡាយ
ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៥១២) ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់នានាខណិកៈ
គឺ ចេតនា ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃខន្ធតាំងឡាយ
ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៥០៣] សេត្វោ ធម្មោ នេវសេត្វានាសេត្វាស្ស
 ធម្មស្ស កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតា
 សេត្វោ ចេតនា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កក្កប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥០៤] សេត្វោ ធម្មោ សេត្វាស្ស ច នេវសេត្វា-
 នាសេត្វាស្ស ច ធម្មស្ស កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សេត្វោ ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធាំ ចិត្តស-
 មុដ្ឋានំ រូបំ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥០៥] អសេត្វោ ធម្មោ អសេត្វាស្ស ធម្មស្ស
 កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ អសេត្វោ ចេតនា សម្ប-
 យុត្តកានំ ខន្ធាំ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥០៦] អសេត្វោ ធម្មោ នេវសេត្វានាសេ-
 ត្វាស្ស ធម្មស្ស កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ អសេត្វោ
 ចេតនា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កក្កប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៤១៣) ធម៌ ដែលជាវេសសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃ
 ធម៌ ដែលមិនមែនជាវេសសេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាវេសសេក្ខបុគ្គល
 ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត គឺ ចេតនា ដែលជាវេស
 សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយ ដោយកម្ម-
 ប្បច្ច័យ ។

(៤១៤) ធម៌ ដែលជាវេសសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ដែលជាវេសសេក្ខបុគ្គលផង នៃធម៌ ដែលមិនមែនជាវេសសេក្ខបុគ្គល
 មិនមែនជាវេសសេក្ខបុគ្គលផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា
 ដែលជាវេសសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធទាំងឡាយផង
 នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៤១៥) ធម៌ ដែលជាវេសសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ដែលជាវេសសេក្ខបុគ្គល ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលជា
 វេសសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធទាំងឡាយ ដោយ
 កម្មប្បច្ច័យ ។

(៤១៦) ធម៌ ដែលជាវេសសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ដែលមិនមែនជាវេសសេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាវេសសេក្ខបុគ្គល ដោយ
 កម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលជាវេសសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃ
 ចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

សេចក្តីព្រាង បញ្ជាក់រំលឹក

(៥០៧) អសេត្វា ធម្មោ អសេត្វាស្ស ច
 នេវសេត្វានាសេត្វាស្ស ច ធម្មស្ស កម្មប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ អសេត្វា ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ
 ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(៥០៨) នេវសេត្វានាសេត្វា ធម្មោ នេវសេ-
 ត្វានាសេត្វាស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 សហជាតា នានាខណ៌កា ។ សហជាតា នេវសេ-
 ត្វានាសេត្វា ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បដិ-
 សន្ធិក្ខណោ ... ។ នានាខណ៌កា នេវសេត្វានា-
 សេត្វា ចេតនា វិបាកានំ នេវសេត្វានាសេត្វានំ
 ខន្ធានំ កដត្តា ច រូបានំ កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(៥០៩) សេត្វា ធម្មោ សេត្វាស្ស ធម្មស្ស
 វិបាកប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ វិបាកោ សេត្វា ឯកោ
 ខន្ធានំ តិណ្ឌន្នំ ខន្ធានំ ។ សេត្វាម្បលកេ តីណី ។

សេចក្តីក្រ: បញ្ជាក់:

(៥១៧) ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលជាបស្ចេកបុគ្គលផង នៃធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល
មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គលផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ជា
បស្ចេកបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្កនតាំងឡាយផង នៃ
ចិត្តសមុដ្ឋានរូបតាំងឡាយផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៥១៨) ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិនមែនជា
បស្ចេកបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេក-
បុគ្គល មិនមែនជា បស្ចេកបុគ្គល ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ គឺ
សហជាត នឹងនានាខណៈកៈ ។ សហជាត គឺ ចេតនា ដែល
មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល ជាបច្ច័យ
នៃសម្បយុត្តកក្កន តាំងឡាយផង នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបតាំងឡាយផង
ដោយកម្មប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។ ឯនានាខណៈកៈ គឺ
ចេតនា ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល
ជាបច្ច័យ នៃខន្ធតាំងឡាយ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិន
មែនជាបស្ចេកបុគ្គល ជាវិបាកផង នៃកងត្ថារូបតាំងឡាយផង
ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៥១៩) ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ជាបស្ចេកបុគ្គល ដោយវិបាកប្បច្ច័យ គឺ វិបាកក្នុងខណៈ ដែលជាបស្ចេក
បុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ។ ក្នុងសេដ្ឋកថា: មានវា: ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថកប្បជ្ឈានំ

[៥២០] អសេត្វា ធម្មោ អសេត្វាស្ស ធម្មស្ស
វិហាកប្បច្ចយេន បច្ចយោ អសេត្វា ឯកោ ខន្ធា
តិល្លានំ ... ។ អសេត្វាម្ភលកេ តិលំ ។

[៥២១] នេវសេត្វានាសេត្វា ធម្មោ នេវសេត្វា-
នាសេត្វាស្ស ធម្មស្ស វិហាកប្បច្ចយេន បច្ចយោ
វិហាកោ នេវសេត្វានាសេត្វា ឯកោ ខន្ធា តិល្លានំ
ខន្ធានំ បដិសន្ធិត្វាលោ ខន្ធា វត្ថុស្ស វិហាក-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥២២] សេត្វា ធម្មោ សេត្វាស្ស ធម្មស្ស
អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ វត្ថុយប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ ឈានប្បច្ចយេន បច្ចយោ មគ្គប្បច្ចយេន
បច្ចយោ សម្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥២៣] សេត្វា ធម្មោ នេវសេត្វានាសេត្វាស្ស
ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ
បច្ឆាជាតំ ។ សហជាតា សេត្វា ខន្ធា ចិត្តស-
មុដ្ឋានានំ រូបានំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុណាមត្តិកប្បដ្ឋាន

(៥២០) ធម៌ ដែលជាបស្ថេកបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលជាបស្ថេកបុគ្គល ដោយវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលជា
បស្ថេកបុគ្គល (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធ ៣ . . . ។ ក្នុងអសេក្ខមូលកៈ
មានវារៈ ៣ ។

(៥២១) ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ថេកបុគ្គល មិនមែនជា
បស្ថេកបុគ្គល (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ថេកបុគ្គល
មិនមែនជាបស្ថេកបុគ្គល ដោយវិបាកប្បច្ច័យ គឺ វិបាកក្ខន្ធ ១
ដែលមិនមែនជាបស្ថេកបុគ្គល មិនមែនជាបស្ថេកបុគ្គល (ជា
បច្ច័យ) នៃខន្ធ ៣ ខន្ធានិច្ចាយ ជាបច្ច័យ នៃវត្ថុ ដោយវិបា-
កប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(៥២២) ធម៌ ដែលជាបស្ថេកបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលជាបស្ថេកបុគ្គល ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
ត្រៀមប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឈានប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
មគ្គប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

(៥២៣) ធម៌ ដែលជាបស្ថេកបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃ
ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ថេកបុគ្គល មិនមែនជាបស្ថេក-
បុគ្គល ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត នឹងបច្ច័យជាត ។
សហជាត គឺ ខន្ធានិច្ចាយ ដែលជាបស្ថេកបុគ្គល ជា
បច្ច័យ នៃចិត្តសមុប្បាទប្បច្ច័យ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

សេចក្តីព្រាង បញ្ញាវិហារ

បញ្ញាជាតា សេត្តា ខន្ធ បុរេជាតស្ស ឥសស្ស
កាយស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៥២២) អសេត្តា ធម្មោ នេវសេត្តាណសេត្តស្ស
ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ
បញ្ញាជាតំ សេត្តសង្ខេបំ ។

(៥២៣) នេវសេត្តាណសេត្តា ធម្មោ នេវសេត្តា-
ណសេត្តស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ
សហជាតំ បុរេជាតំ បញ្ញាជាតំ ។ សហជាតា នេវ-
សេត្តាណសេត្តា ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ
វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិកុណោ នេវ-
សេត្តាណសេត្តា ខន្ធ កដត្តារូបំ វិប្បយុត្តប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ ខន្ធ វត្ថុស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន
បច្ចយោ វត្ថុ ខន្ធនំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
បុរេជាតំ ចក្ខាយតនំ ចក្ខុវិញ្ញាណស្ស កាយា-
យតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស វត្ថុ នេវសេត្តាណ-
សេត្តានំ ខន្ធនំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

សេចក្តីក្រាបបង្គំ:

ឯបច្ចាជាន គឺ ខន្ធចាំនឡាយ ដែលជាបសសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ
នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

(៥២៤) ធម៌ ដែលជាបសសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមិនមែនជាបសសេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបសសេក្ខបុគ្គល ដោយ
វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺសហជាត នឹងបច្ចាជាន ប្រាកដស្មើដោយសេក្ខធម៌ ។

(៥២៥) ធម៌ ដែលមិនមែនជាបសសេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបស
សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជាបសសេក្ខបុគ្គល មិន
មែនជាបសសេក្ខបុគ្គល ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺ សហជាត បុរេ-
ជាត នឹងបច្ចាជាន ។ សហជាត គឺ ខន្ធចាំនឡាយ ដែលមិន
មែនជាបសសេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបសសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃ
ចិត្តសមុដ្ឋានរូបចាំនឡាយ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ខន្ធចាំនឡាយ ដែល
មិនមែនជាបសសេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបសសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ
នៃកដត្តារូបចាំនឡាយ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ
ខន្ធចាំនឡាយ ជាបច្ច័យ នៃវត្ថុ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ វត្ថុ
ជាបច្ច័យ នៃខន្ធចាំនឡាយ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ បុរេជាត គឺ
ចក្ខុយានៈ ជាបច្ច័យ នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយានៈ (ជាបច្ច័យ) នៃ
កាយវិញ្ញាណ វត្ថុ (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធចាំនឡាយ ដែលមិនមែនជាបស
សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបសសេក្ខបុគ្គល ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

បច្ឆាជាតា នេវសេក្ខានាសេក្ខា ខន្ធា បុរេជាតស្ស
 ឥមស្ស កាយស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៥២៦) នេវសេក្ខានាសេក្ខា ធម្មោ សេក្ខស្ស
 ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតំ វត្ថុ
 សេក្ខានំ ខន្ធានំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៥២៧) នេវសេក្ខានាសេក្ខា ធម្មោ អសេ-
 ក្ខស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេ-
 ជាតំ វត្ថុ អសេក្ខានំ ខន្ធានំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

(៥២៨) សេក្ខា ធម្មោ សេក្ខស្ស ធម្មស្ស
 អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ សេក្ខា ឯកោ ខន្ធា
 តិណ្ឌនំ ខន្ធានំ ។

(៥២៩) សេក្ខា ធម្មោ នេវសេក្ខានា-
 សេក្ខស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហ-
 ជាតំ បច្ឆាជាតំ ។ សហជាតា សេក្ខា ខន្ធា
 ចិត្តសម្មជ្ជានំ រូបានំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ឯបច្ចាជានត គឺ ខន្ធចាំនឡាយ ដែលមិនមែនរបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុនដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

(៥២៦) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់បុរេជានត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធចាំនឡាយ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

(៥២៧) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់បុរេជានត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធចាំនឡាយ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

(៥២៨) ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធ ៣ ។

(៥២៩) ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជានត និងបច្ចាជានត ។ សហជានត គឺ ពួកខន្ធ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមដានរូប ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។

សេតុត្តិកេ បញ្ញាវិវេ

បច្ឆាជាតា សេត្តា ខន្ធោ បុរេជាតស្ស ឥមស្ស
កាយស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥៣០] សេត្តា ធម្មោ សេត្តស្ស ច នេវ-
សេត្តានាសេត្តស្ស ច ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន
បច្ចយោ សេត្តា ឯកោ ខន្ធោ តិល្លាន្នំ ខន្ធនំ
ចិត្តសមុដ្ឋានានេកោ រូបានំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ
ទ្វេ ខន្ធា ... ។

[៥៣១] អសេត្តា ធម្មោ អសេត្តស្ស ធម្មស្ស
អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ តិលា សេត្តសទិសំ ។

[៥៣២] នេវសេត្តានាសេត្តា ធម្មោ នេវ-
សេត្តានាសេត្តស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ អាហារំ ឥន្ទ្រិ-
យំ ។ សហជាតោ នេវសេត្តានាសេត្តា ឯកោ
ខន្ធោ តិល្លាន្នំ ខន្ធនំ ចិត្តសមុដ្ឋានានេកោ រូបានំ
អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធា ... បដិ-
សន្ធិត្តាលោ ខន្ធា វត្ថុស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ
វត្ថុ ខន្ធនំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បេ ។

សេចក្តីក្រាបបង្គំបង្គំ:

ឯបច្ចាជាន គឺ ខន្ធចាំនឡាយ ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។

(៥៣០) ធម៌ ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ដែល ជាបស់សេក្ខបុគ្គលផង នៃធម៌ ដែលមិនមែនជាបស់សេក្ខបុគ្គល មិន មែនជាបស់អសេក្ខបុគ្គលផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែល ជាបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូប ចាំនឡាយផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... ។

(៥៣១) ធម៌ ដែលជាបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជាបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់វារៈ ៣ ប្រាកដស្មើដោយធម៌ ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គល ។

(៥៣២) ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា របស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជាបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ គឺ សហជាត បុរេ- ជាត បច្ចាជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។ សហជាត គឺ ខន្ធ ១ ដែល មិនមែនជាបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបចាំនឡាយផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២... ខន្ធចាំនឡាយ ជាបច្ច័យ នៃវត្ថុ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈ នៃបដិសន្ធិ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធចាំនឡាយ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ បេ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

ឯកំ មហាភូតំ ... ពាហិរំ ។ សង្ខតំ ។ អសញ្ញា-
 សត្តានំ ... ។ បុរេជានំ ចក្កំ អនិច្ចតោ ធុត្តតោ
 អនត្តតោ វិបស្សនិ អស្សនេតិ អភិធម្មតំ តំ អារត្ត
 រកោ ឧប្បជ្ជនិ ខោមនស្សំ ... សោតំ ... វត្ថុ
 អនិច្ចតោ ... វិបស្សនិ ទិព្វេន ចក្កុនា រូបំ ...
 ទិព្វាយ សោតនាតុយា សង្ខំ ... រូបាយតនំ ចក្កុ-
 វិញ្ញាណស្ស ដោជ្ជញ្ញាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស ចក្កា-
 យតនំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស កាយាយតនំ កាយវិញ្ញា-
 ណស្ស វត្ថុ នេវសេត្តានាសេត្តានំ ខន្ធានំ អត្ថប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។ បច្ចាជានា នេវសេត្តានាសេត្តា
 ខន្ធា បុរេជានស្ស ឥមស្ស កាយស្ស អត្ថប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ កតធិកាវេ អាហារេ ឥមស្ស កា-
 យស្ស រូបជីវិត្រ្យំ កជត្តារូបានំ អត្ថប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

(២៣៣) នេវសេត្តានាសេត្តោ ធម្មា សេ-
 ត្តស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជានំ
 វត្ថុ សេត្តានំ ខន្ធានំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុណេមត្តិកប្បដ្ឋាន

នូវមហាក្ខត ១... នូវពាហិរៈ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ របស់ពួកអ
 សព្វាសត្វ... ។ បុរេជាត គឺ បុគ្គលឃើញច្បាស់ នូវចក្ខុ ថាមិនទៀង
 ជាទុក្ខ ជាអនត្តា ហើយគ្រេកអរ រីករាយ ពគៈ ប្រារព្ធ នូវចក្ខុនោះ
 ទើបកើតឡើង ទោមនស្ស... បុគ្គល ឃើញច្បាស់ នូវសោតៈ...
 នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង... នូវរូប ដោយចក្ខុ ដូចជាទិព្វ... នូវ
 សំឡេង ដោយសោតធាតុ ដូចជាទិព្វ... រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ)
 នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយរូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ
 ចក្ខុយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ (ជាបច្ច័យ)
 នៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធចាំងឡាយ ដែលមិនមែនជា
 របស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។
 ឯបច្ចាជាត គឺ ខន្ធចាំងឡាយ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល
 មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន
 ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ កតឡើងវិញហោរ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយនេះ រូប-
 ជីវិត្រិយ ជាបច្ច័យ នៃកដត្តារូបចាំងឡាយ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។

(៥៣៣) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា
 របស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយ
 អត្តិប្បច្ច័យ បាទដល់បុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធចាំងឡាយ
 ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។

សេចក្តីកេ បញ្ជាក់រំលោ

[៥៣៤] នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មា អសេក្ខ-
ស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតំ វត្ថុ
អសេក្ខានំ ខន្ធានំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥៣៥] សេក្ខោ ច នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ច
ធម្មា សេក្ខស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ
សហជាតំ បុរេជាតំ ។ សហជាតោ សេក្ខោ ឯកោ
ខន្ធា ច វត្ថុ ច តិណ្ណន្នំ ខន្ធានំ អត្ថប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធា . . . ។

[៥៣៦] សេក្ខោ ច នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ច
ធម្មា នេវសេក្ខានាសេក្ខស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន
បច្ចយោ សហជាតំ បន្ទាជាតំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។
សហជាតោ សេក្ខោ ខន្ធា ច មហាក្ខតោ ច ចិត្ត-
សមុជ្ឈានំ រូបានំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បន្ទា-
ជាតោ សេក្ខោ ខន្ធា ច កតតន្ត្រីកាវេ អាហារវេ ច
ឥន្ទ្រិយំ កាយស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បន្ទា-
ជាតោ សេក្ខោ ខន្ធា ច រូបជីវិតិទ្រិយញ្ច កដត្តា-
រូបានំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

សេចក្តី: បញ្ជាក់:

(៥៣៤) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយអត្ថប្បច័យ បានដល់បុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធាន្តរៈ ឡាយ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយអត្ថប្បច័យ ។

(៥៣៥) ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលក្តី ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គលក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយអត្ថប្បច័យ គឺ សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺ ខន្ធ ១ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយអត្ថប្បច័យ ខន្ធ ២ ... ។

(៥៣៦) ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលក្តី ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គលក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយអត្ថប្បច័យ គឺ សហជាត បច្ចាជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។ សហជាត គឺ ខន្ធាន្តរៈ ឡាយ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលក្តី មហាក្ខត្តរៈ ឡាយក្តី ជាបច្ច័យ នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបរាងឡាយ ដោយអត្ថប្បច័យ ។ ឯបច្ចាជាត គឺ ខន្ធាន្តរៈ ឡាយ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលក្តី កតឡិណ្ឌាហារក្តី ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដោយអត្ថប្បច័យ ។ ឯបច្ចាជាត គឺ ខន្ធាន្តរៈ ឡាយ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលក្តី រូបធីរិទ្ធិន្ទ្រិយក្តី ជាបច្ច័យ នៃកដតារូបរាងឡាយ ដោយអត្ថប្បច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថកប្បដ្ឋានំ

(៥៣៧) អសេត្តោ ច នេវសេត្តាណសេត្តោ ច

ធម្មា អសេត្តុស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

ទ្វេ បញ្ញា កាតញ្ច សេត្តុសទិសា ។

(៥៣៨) ហេតុយា សត្ត អារម្មណេ បញ្ច

អធិបតីយា នវ អនន្តរេ អដ្ឋ សមនន្តរេ អដ្ឋ

សហជាតេ នវ អញ្ចមញ្ចេ ភីណី ទិស្សយេ តេរស

ឧបទិស្សយេ អដ្ឋ បុរេជាតេ ភីណី បច្ឆាជាតេ ភីណី

អាសេវនេ ទ្វេ កថ្មេ អដ្ឋ វិបាកេ អាហារេ ឥន្ទ្រិយេ

ឈានេ មក្កេ សត្ត សម្បយុត្តេ ភីណី វិប្បយុត្តេ

បញ្ច អត្ថិយា តេរស នត្ថិយា អដ្ឋ វិកតេ អដ្ឋ

អវិកតេ តេរស ។ ឯវំ កណោតតំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៥៣៧) ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គលក្តី ធម៌ ដែលមិនមែន
ជាបស្ចេកបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គលក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ដោយអត្ថបច្ច័យ ។ បញ្ចា ២ យ៉ាង
បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ឲ្យប្រាកដស្មើដោយធម៌ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ។

(៥៣៨) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការមូលប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៥ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៨ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៩ ក្នុងអញ្ចាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១៣ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ២ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ អាហារប្បច្ច័យ
ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ឈានប្បច្ច័យ និងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្ប-
យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុង
អត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងវិតតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៨ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់
យ៉ាងនេះចុះ ។

សេចក្តីពន្យល់ បញ្ញាវិញ

[៥៣៩] សេត្តោ ធម្មោ សេត្តស្ស ធម្មស្ស
សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ ។ សេត្តោ ធម្មោ អសេត្តស្ស ធម្មស្ស
ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[៥៤០] សេត្តោ ធម្មោ នេសេត្តាជាសេត្តស្ស
ធម្មស្ស អាមុណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតប្ប-
ដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
បដ្ឋាជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[៥៤១] សេត្តោ ធម្មោ សេត្តស្ស ច នេសេ-
ត្តាជាសេត្តស្ស ច ធម្មស្ស សហជាតប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ ។

[៥៤២] អសេត្តោ ធម្មោ អសេត្តស្ស ធម្មស្ស
សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ ។

[៥៤៣] អសេត្តោ ធម្មោ នេសេត្តាជាសេត្តស្ស
ធម្មស្ស អាមុណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតប្ប-
ដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
បដ្ឋាជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

សេចក្តីក្រាបបង្គំបាទៈ

(៥៣៩) ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃ
ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៥៤០) ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល ដោយ
ការមូលប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ ។

(៥៤១) ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ជាបស្ចេកបុគ្គលផង នៃធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល
មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គលផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។

(៥៤២) ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៥៤៣) ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល ដោយ
ការមូលប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

[៥៤៤] អសេត្តោ ធម្មោ អសេត្តស្ស ច នេវ-
សេត្តានាសេត្តស្ស ច ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

[៥៤៥] នេវសេត្តានាសេត្តោ ធម្មោ នេវសេត្តា-
នាសេត្តស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ
សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បន្តាជាតប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាហា-
រប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥៤៦] នេវសេត្តានាសេត្តោ ធម្មោ សេត្តស្ស
ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥៤៧] នេវសេត្តានាសេត្តោ ធម្មោ អសេ-
ត្តស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥៤៨] សេត្តោ ច នេវសេត្តានាសេត្តោ ច
ធម្មោ សេត្តស្ស ធម្មស្ស . . . សហជាតំ បុរេជាតំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៥៤៤) ធម៌ ដែលជាបស្ចេកកម្ម ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលជាបស្ចេកកម្មផង នៃធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេក-
កម្ម មិនមែនជាបស្ចេកកម្មផង ដោយសហជាតិប្បច្ច័យ ។

(៥៤៥) ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកកម្ម មិនមែនជាបស្ចេក-
កម្ម ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកកម្ម
មិនមែនជាបស្ចេកកម្ម ដោយការមូលប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
សហជាតិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយបុរេជាតិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ចុប្បន្នជាតិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយកម្មប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។

(៥៤៦) ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកកម្ម មិនមែនជា
បស្ចេកកម្ម ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជាបស្ចេកកម្ម
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតិប្បច្ច័យ ។

(៥៤៧) ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកកម្ម មិនមែនជាបស្ចេក-
កម្ម ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជាបស្ចេកកម្ម ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតិប្បច្ច័យ ។

(៥៤៨) ធម៌ ដែលជាបស្ចេកកម្មក្តី ធម៌ ដែលមិនមែន
ជាបស្ចេកកម្ម មិនមែនជាបស្ចេកកម្មក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌
ដែលជាបស្ចេកកម្ម . . . បានដល់សហជាតិ និងបុរេជាតិ ។

សេចក្តីកេ បញ្ញាវិហា

(៥៤៧) សេត្តោ ច នេវសេត្តានាសេត្តោ ច
 ធម្មា នេវសេត្តានាសេត្តស្ស ធម្មស្ស ... សហ-
 ជានំ បច្ឆាជានំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។

(៥៤៨) អសេត្តោ ច នេវសេត្តានាសេត្តោ ច
 ធម្មា អសេត្តស្ស ធម្មស្ស ... សហជានំ បុរេជានំ ។

(៥៤៩) អសេត្តោ ច នេវសេត្តានាសេត្តោ
 ច ធម្មា នេវសេត្តានាសេត្តស្ស ធម្មស្ស ... សហ-
 ជានំ បច្ឆាជានំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។

(៥៥០) នហេតុយា ចុទ្ទិស នអារម្មណេ
 នអធិបតីយា នអនន្តរេ នសមនន្តរេ ចុទ្ទិស
 នសហជាតេ នស នអញ្ចាមញ្ញេ នស ននិស្ស័-
 យេ នស នឧបនិស្ស័យេ នេវសេ នបុរេជាតេ
 ទ្វាទស នបច្ឆាជាតេ ចុទ្ទិស នអាសវនេ នកម្មេ
 នវិហាកេ នអាហារេ នឥន្ទ្រិយេ នឈានេ

សេចក្តីក្រាបបង្គំ: បញ្ជាក់:

(៥៤៩) ធម៌ ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គលក្តី ធម៌ ដែលមិនមែន
 ជាបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបស់អសេក្ខបុគ្គលក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌
 ដែលមិនមែនជាបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបស់អសេក្ខបុគ្គល ...
 បានដល់សហជាត បច្ចាជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។

(៥៥០) ធម៌ ដែលជាបស់អសេក្ខបុគ្គលក្តី ធម៌ ដែលមិនមែន
 ជាបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបស់អសេក្ខបុគ្គលក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌
 ដែលជាបស់អសេក្ខបុគ្គល ... បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។

(៥៥១) ធម៌ ដែលជាបស់អសេក្ខបុគ្គលក្តី ធម៌ ដែលមិនមែន
 ជាបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបស់អសេក្ខបុគ្គលក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌
 ដែលមិនមែនជាបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបស់អសេក្ខបុគ្គល ...
 បានដល់សហជាត បច្ចាជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។

(៥៥២) ក្នុងនេហតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៤ ក្នុងនការមូល-
 ប្បច្ច័យ នក្ខតិបតិប្បច្ច័យ នក្ខន្តវប្បច្ច័យ និងនសមន្តវប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១៤ ក្នុងនសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១០ ក្នុងនអត្តាមញ្ញប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១០ ក្នុងននិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១០ ក្នុងនឧបនិស្សយ-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១២ ក្នុង
 នបច្ចាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៤ ក្នុងនកាសេវនប្បច្ច័យ នកម្មប្បច្ច័យ
 នវិបាកប្បច្ច័យ នអាហារប្បច្ច័យ នឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ នឈានប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

នមក្កេ ចុទ្ធស នសម្បយុត្តេ នស នវិប្បយុត្តេ អដ្ឋ
 លោអត្ថិយា អដ្ឋ លោនត្ថិយា ចុទ្ធស លោវិគតេ
 ចុទ្ធស លោអវិគតេ អដ្ឋ ។ ឯវំ គណោតតំ ។

បច្ចនីយំ ។

(៥៥៣) ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណេ សត្ត...
 នអធិបតិយា សត្ត នអនន្តរេ សត្ត នសមនន្តរេ
 សត្ត នអញ្ញាមញ្ញេ ភីណិ នឧបនិស្សយេ នបុរោជាតេ
 នបច្ឆាជាតេ នអាសវនេ នកម្មេ នវិចារតេ នអា-
 ហារេ នវេទ្រិយេ នឈានេ នមក្កេ សត្ត នសម្ប-
 យុត្តេ ភីណិ នវិប្បយុត្តេ ភីណិ លោនត្ថិយា សត្ត
 លោវិគតេ សត្ត ។ ឯវំ គណោតតំ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយំ ។

(៥៥៤) នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ បញ្ច...
 អធិបតិយា នវ អនន្តរេ អដ្ឋ សមនន្តរេ អដ្ឋ សហ-
 ជាតេ នវ អញ្ញាមញ្ញេ ភីណិ និស្សយេ តេរស

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បដ្ឋាន

និងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៤ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១០ ក្នុង
 នវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងនោភត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុង
 នោនត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៤ ក្នុងនោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៤ ក្នុង
 នោអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ច័យៈ ។

(៥៥៣) ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 ... ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៧ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអតាមតាប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ នបុរេជាតប្បច្ច័យ នបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ
 នកាលេសវនប្បច្ច័យ នកម្មប្បច្ច័យ នវិបាកប្បច្ច័យ នអាហារប្បច្ច័យ
 នគ្រន្ទិយប្បច្ច័យ នឈានប្បច្ច័យ និងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 នសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងនោនត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។
 បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ច័យៈ ។

(៥៥៤) ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ
 ... ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨
 ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងនសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងនអតាមតាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣
 ក្នុងនាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

សេចក្តីពេ បញ្ជាវាហ

ឧបនិស្សយេ អដ្ឋ បុរេជានេ តីណិ បច្ឆាជានេ តីណិ
 អាសេវនេ ទ្វេ កម្មេ អដ្ឋ វិចារកេ អាហារេ ឥន្ទ្រ-
 យេ ឈានេ អក្កេ សត្តេ សម្បយុត្តេ តីណិ វិប្ប-
 យុត្តេ បញ្ច អត្ថិយា តេរសេ នត្ថិយា អដ្ឋ វិគតេ
 អដ្ឋ អវិគតេ តេរសេ ។ ឯវំ គណេតតំ ។

បច្ចនីយានុលោមំ ។

បញ្ជាវាហ និដ្ឋិតោ ។

សេចក្តីពេ ឯកាវសមំ និដ្ឋិតំ

សេចក្តីក្រ: បញ្ជាក់:

ក្នុងឧបនិស្សយប្បវចន មានព្រះ ៨ ក្នុងបុរេជាតប្បវចន មានព្រះ ៣
 ក្នុងបច្ចុប្បន្នជាតប្បវចន មានព្រះ ៣ ក្នុងអារម្ភនប្បវចន មានព្រះ ២
 ក្នុងកម្មប្បវចន មានព្រះ ៨ ក្នុងវិបាកប្បវចន អាហារប្បវចន ឥន្ទ្រ-
 យប្បវចន ឈានប្បវចន និងមគ្គប្បវចន មានព្រះ ៧ ក្នុងសម្បយុត្ត-
 ប្បវចន មានព្រះ ៣ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បវចន មានព្រះ ៥ ក្នុងអត្ថប្ប-
 វចន មានព្រះ ១៣ ក្នុងនត្ថប្បវចន មានព្រះ ៨ ក្នុងវិគតប្បវចន
 មានព្រះ ៨ ក្នុងអវិគតប្បវចន មានព្រះ ១៣ ។ បណ្ឌិត គប្បី
 រាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចុប្បន្នយានុលោម ។

ចប់ បញ្ជាក់: ។

ចប់ សេចក្តីក្រ: ជាគម្រប់ ១១ ។

បរិត្តិកេ

បដិប្បវិណ្ឌ

(៥៥៥) បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា បរិត្តំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ
 ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញា រូបំ ទ្វេ ខន្ធទ្វេ ... បដិសន្ធិ-
 ក្ខណោ បរិត្តំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា
 កដត្តា ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធទ្វេ ... ខន្ធទ្វេ បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុ
 បដិច្ច ខន្ធា ឯកំ មហាក្កតំ បដិច្ច តយោ មហា-
 ក្កតា ទ្វេ មហាក្កតេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។
 បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច មហាក្កតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយា បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុ បដិច្ច មហាក្កតា ខន្ធា ។
 បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ច មហាក្កតោ ច ធម្មា
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុ បដិច្ច
 មហាក្កតា ខន្ធា មហាក្កតេ បដិច្ច កដត្តារូបំ ។

(៥៥៦) មហាក្កតំ ធម្មំ បដិច្ច មហាក្កតោ
 ធម្មោ ... ហេតុប្បដ្ឋយា មហាក្កតំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធទ្វេ ... បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។

បរិវត្តិកៈ
៣៣

បដិប្បវាទៈ

(២២២) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ អាស្រ័យធម៌ ដែលមាន
 សភាពតូចឆ្មារ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធសក្ក ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានបូក អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ នូវខន្ធ ២ ...
 ខន្ធ ៣ ក្តី កងតារបូក អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ក្នុង
 ខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ ... វត្ថុ អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ខន្ធចាំង-
 ឡាយ អាស្រ័យវត្ថុ មហាកូត ៣ អាស្រ័យមហាកូត ១ ចិត្តសមុដ្ឋាន-
 រូប អាស្រ័យមហាកូត ២ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យ
 ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 គឺ ខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃ
 បដិសន្ធិ ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវសភាព
 ធំក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យវត្ថុ
 កងតារូប អាស្រ័យមហាកូតចាំងឡាយ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(២២៦) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់
 នូវសភាពធំ ... ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១
 ដែលដល់នូវសភាពធំ នូវខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

បរិក្ខតិកេ បដិច្ចវិកេ

មហាគ្គតំ ធម្មំ បដិច្ច បរិក្ខតោ ធម្មោ ... ហេតុប្បដ្ឋយា
 មហាគ្គតេ ខន្ធ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ
 មហាគ្គតេ ខន្ធ បដិច្ច កកដត្តារូបំ ។ មហាគ្គតំ
 ធម្មំ បដិច្ច បរិក្ខតោ ច មហាគ្គតោ ច ធម្មា ...
 ហេតុប្បដ្ឋយា មហាគ្គតំ ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច តយោ
 ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ មហាគ្គតំ
 ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច តយោ ខន្ធ កកដត្តា ច រូបំ
 ទេ ខន្ធ ... ។

(៥៥៧) អប្បមាណំ ធម្មំ បដិច្ច អប្បមាណោ
 ធម្មោ ... ហេតុប្បដ្ឋយា អប្បមាណំ ឯកំ ខន្ធ
 បដិច្ច តយោ ខន្ធ ទេ ខន្ធ ... ។ អប្បមាណំ
 ធម្មំ បដិច្ច បរិក្ខតោ ធម្មោ ... ហេតុប្បដ្ឋយា អប្ប-
 មាណោ ខន្ធ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ អប្បមា-
 ណំ ធម្មំ បដិច្ច បរិក្ខតោ ច អប្បមាណោ ច ធម្មា
 ... ហេតុប្បដ្ឋយា អប្បមាណំ ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទេ ខន្ធ ... ។

បរិក្ខិត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ
 ... ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសមុជ្ជនរូប អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ
 ដែលដល់នូវសភាពធំ កងត្ថារូប អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់
 នូវសភាពធំ កងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ
 ក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ
 ... ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជនរូបក្តី អាស្រ័យ
 ខន្ធទ ដែលដល់នូវសភាពធំ ខន្ធ ៣ ក្តី កងត្ថារូបក្តី អាស្រ័យខន្ធទ
 ដែលដល់នូវសភាពធំ កងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ ... ។

(៥៥៧) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យធម៌ ដែល
 មានប្រមាណមិនបាន ... ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ
 ១ ដែលមានប្រមាណមិនបាន នូវខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ ដែលមាន
 សភាពតូចឆ្មារ អាស្រ័យធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ... ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសមុជ្ជនរូប អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ដែលមាន
 ប្រមាណមិនបាន ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារក្តី ធម៌ ដែលមាន
 ប្រមាណមិនបានក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ...
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជនរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធទ
 ដែលមានប្រមាណមិនបាន នូវខន្ធ ២ ... ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

[៥៥៨] បរិត្តញ្ច អប្បមាណាញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
បរិត្តោ ធម្មោ ... ហេតុប្បដ្ឋយា អប្បមាណោ ខន្ធ
ច មហាក្កតោ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[៥៥៩] បរិត្តញ្ច មហាគ្គតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ
ធម្មោ ... ហេតុប្បដ្ឋយា មហាគ្គតោ ខន្ធ ច មហា-
ក្កតោ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ
... ។ បរិត្តញ្ច មហាគ្គតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច មហាគ្គតោ
ធម្មោ ... ហេតុប្បដ្ឋយា បដិសន្ធិក្ខណោ មហាគ្គតំ
ឯកំ ខន្ធឯ វត្ថុញ្ច បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធ
... ។ បរិត្តញ្ច មហាគ្គតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ច
មហាគ្គតោ ច ធម្មោ ... ហេតុប្បដ្ឋយា បដិសន្ធិក្ខណោ
មហាគ្គតំ ឯកំ ខន្ធឯ វត្ថុញ្ច បដិច្ច តយោ
ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធ ... មហាគ្គតោ ខន្ធ ច មហាក្កតោ
ច បដិច្ច កកដត្តារូបំ ។

អភិធម្មបំណង អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៥៥៨) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នោត អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នោតផង ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង ... ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង មហាក្ខតចាំងឡាយផង . ។

(៥៥៩) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នោត អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នោតផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ... ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំផង មហាក្ខតចាំងឡាយផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នោតផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ... ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំផង វត្ថុផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នោតក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នោតផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ... ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំផង វត្ថុផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ ... កងត្តារូប អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំផង មហាក្ខតចាំងឡាយផង ។

បរិក្ខណ៍ បដិច្ចវា

(៥៦០) បរិក្ខណ៍ ធម្មំ បដិច្ច បរិក្ខណ៍ ធម្មំ ឧប្បជ្ជតិ
 អារម្មណប្បច្ចយា បរិក្ខណ៍ ឯកំ ទន្ធិ បដិច្ច តយោ ទន្ធា
 ទ្វេ ទន្ធា ... បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុំ បដិច្ច ទន្ធា ។ បរិក្ខណ៍
 ធម្មំ បដិច្ច មហាគ្គតោ ធម្មំ ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណប្បច្ច-
 យា បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុំ បដិច្ច មហាគ្គតោ ទន្ធា ។

(៥៦១) មហាគ្គតំ ធម្មំ បដិច្ច មហាគ្គតោ ធម្មំ
 ... អារម្មណប្បច្ចយា មហាគ្គតំ ឯកំ ទន្ធិ បដិច្ច
 តយោ ទន្ធា ទ្វេ ទន្ធា ... បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។

(៥៦២) អប្បមាណំ ធម្មំ បដិច្ច អប្បមាណោ
 ធម្មំ ... អារម្មណប្បច្ចយា អប្បមាណំ ឯកំ ទន្ធិ
 បដិច្ច តយោ ទន្ធា ទ្វេ ទន្ធា ... ។

(៥៦៣) បរិក្ខណ៍ មហាគ្គតោ ធម្មំ បដិច្ច មហា-
 គ្គតោ ធម្មំ ... អារម្មណប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្ខណោ
 មហាគ្គតំ ឯកំ ទន្ធិ វត្ថុំ បដិច្ច តយោ ទន្ធា
 ទ្វេ ទន្ធា ... ។

(៥៦៤) បរិក្ខណ៍ ធម្មំ បដិច្ច បរិក្ខណ៍ ធម្មំ
 ... អធិបតិប្បច្ចយា បរិក្ខណ៍ ឯកំ ទន្ធិ បដិច្ច
 តយោ ទន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានោ រូបំ ទ្វេ ទន្ធា ...

(៥៦០) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ អាស្រ័យធម៌ ដែល
 មានសភាពតូចត្រូវ ទើបកើតឡើង ព្រោះការមូលប្បច្ច័យ គឺ
 ខន្ធភ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ នូវខន្ធ ២... ខន្ធ
 ទាំងឡាយ អាស្រ័យវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ ធម៌ ដែលដល់
 នូវសភាពធំ អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះការមូលប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ
 អាស្រ័យវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(៥៦១) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវ
 សភាពធំ... ព្រោះការមូលប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធភ អាស្រ័យខន្ធ ១
 ដែលដល់នូវសភាពធំ នូវខន្ធ ២... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ... ។

(៥៦២) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យធម៌ ដែល
 មានប្រមាណមិនបាន... ព្រោះការមូលប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ
 ខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណមិនបាន នូវខន្ធ ២... ។

(៥៦៣) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យធម៌ ដែលមាន
 សភាពតូចត្រូវផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង... ព្រោះ
 ការមូលប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធភ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាព
 ធំផង នូវវត្ថុផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២... ។

(៥៦៤) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ អាស្រ័យធម៌ ដែល
 មានសភាពតូចត្រូវ... ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្ត-
 សមុជ្ជានុបក្កី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ខន្ធ ២...

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

ឯកំ មហាក្កតំ បដិច្ច តយោ មហាក្កតា មហាក្កតេ
បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ឧបាទារូបំ ។

[៥៦៥] មហាក្កតំ ធម្មំ បដិច្ច មហាក្កតោ ធម្មោ
... អធិបតីប្បច្ចយា មហាក្កតំ ឯកំ ទន្ធិ បដិច្ច
តយោ ទន្ធា ទ្វេ ទន្ធា ... ។ មហាក្កតំ ធម្មំ បដិច្ច
បរិតោ ធម្មោ ... អធិបតីប្បច្ចយា មហាក្កតេ ទន្ធា
បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ មហាក្កតំ ធម្មំ បដិច្ច
បរិតោ ច មហាក្កតោ ច ធម្មា ... អធិបតីប្បច្ចយា
មហាក្កតំ ឯកំ ទន្ធិ បដិច្ច តយោ ទន្ធា ចិត្តស-
មុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ទន្ធា ... ។

[៥៦៦] អប្បមាណំ ធម្មំ បដិច្ច អប្បមាលោ
ធម្មោ ... អធិបតីប្បច្ចយា អប្បមាណំ ឯកំ ទន្ធិ
បដិច្ច តយោ ទន្ធា ទ្វេ ទន្ធា ... ។ អប្បមាណំ
ធម្មំ បដិច្ច បរិតោ ធម្មោ ... អធិបតីប្បច្ចយា
អប្បមាលោ ទន្ធា បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។
អប្បមាណំ ធម្មំ បដិច្ច បរិតោ ច អប្បមាលោ ច
ធម្មា ... អធិបតីប្បច្ចយា អប្បមាណំ ឯកំ ទន្ធិ
បដិច្ច តយោ ទន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ទន្ធា ... ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

មហាក្ខត្ត ៣ អាស្រ័យមហាក្ខត្ត ១ ចិត្តសមុជ្ជានុប្ប នឹងឧបាទាហរូប
អាស្រ័យមហាក្ខត្តទាំងឡាយ ។

(៥៦៥) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់
នូវសភាពធំ ... ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១
ដែលដល់នូវសភាពធំ នូវខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ
អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ... ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ចិត្ត-
សមុជ្ជានុប្ប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ ។ ធម៌
ដែលមានសភាពតូចឆ្មារក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី អាស្រ័យ
ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ... ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី
ចិត្តសមុជ្ជានុប្បក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ នូវខន្ធ ២ ... ។

(៥៦៦) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យធម៌ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ... ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អា-
ស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណមិនបាន នូវខន្ធ ២ ... ។ ធម៌
ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ អាស្រ័យធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ...
ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុប្ប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារក្តី ធម៌ ដែល
មានប្រមាណមិនបានក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ...
ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុប្បក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១
ដែលមានប្រមាណមិនបាន នូវខន្ធ ២ ... ។

បរិក្ខតិកេ បដិច្ចវាវេ

(៥៦៧) បរិត្តញ្ច អប្បមាណញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
បរិត្តោ ធម្មោ ... អធិបតិប្បច្ចយា អប្បមាណោ ខន្ធ
ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(៥៦៨) បរិត្តញ្ច មហាក្កតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច បរិ-
ត្តោ ធម្មោ ... អធិបតិប្បច្ចយា មហាក្កតេ ខន្ធ ច
មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(៥៦៩) បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
អនន្តរវ្យច្ចយា សមនន្តរវ្យច្ចយា សហជាតវ្យច្ចយា
សព្វេបិ មហាក្កតា កាតញ្ច ។ អញ្ញមញ្ញវ្យច្ចយា
និស្សយវ្យច្ចយា ឧបនិស្សយវ្យច្ចយា បុរេវាតវ្យ-
ច្ចយា តិស្សោ បញ្ញា កាតញ្ច ។ អាសេវនវ្យ-
ច្ចយា តិស្សោ បញ្ញា កាតញ្ច ។ កុម្មវ្យច្ចយា
វិចាតវ្យច្ចយា តេរស បញ្ញា ។ អាហារវ្យច្ចយា
ឥន្ទ្រិយវ្យច្ចយា ឈានវ្យច្ចយា មត្តវ្យច្ចយា សម្ម-
យុត្តវ្យច្ចយា វិប្បយុត្តវ្យច្ចយា អត្ថិវ្យច្ចយា នត្ថិវ្យ-
ច្ចយា វិកតវ្យច្ចយា អវិកតវ្យច្ចយា ។

បរិក្ខិត្តិកៈ បដិច្ចវិវរៈ

(៥៦៧) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នាផង ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង ... ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង នូវមហាក្ខតទាំងឡាយផង ។

(៥៦៨) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នាផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ... ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំផង នូវមហាក្ខតទាំងឡាយផង ។

(៥៦៩) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នា ទើបកើតឡើង ព្រោះអនន្តរប្បច្ច័យ សមនន្តរប្បច្ច័យ និងសហជាតប្បច្ច័យ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ឲ្យដូចជាមហាក្ខតទាំងអស់ ។ ព្រោះអតាមញ្ញប្បច្ច័យ និស្សយប្បច្ច័យ ទេវនិស្សយប្បច្ច័យ និងបុរេជាតប្បច្ច័យ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើបញ្ញាទាំង ៣ ។ ព្រោះកាសវនប្បច្ច័យ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើបញ្ញាទាំង ៣ ។ ព្រោះកម្មប្បច្ច័យ និងវិបាកប្បច្ច័យ បណ្ឌិត (គប្បីធ្វើ)បញ្ញាទាំង ១៣ ។ ព្រោះអាហារប្បច្ច័យ ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ឈានប្បច្ច័យ មគ្គប្បច្ច័យ សម្បយុត្តប្បច្ច័យ វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ អត្ថប្បច្ច័យ នត្ថប្បច្ច័យ វិតតប្បច្ច័យ និងអវិតតប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បវត្តនំ

[៥៧០] ហេតុយា តេរស អារម្មណេ បញ្ច អធិ-
 បតិយា នវ អនន្តរេ បញ្ច សមនន្តរេ បញ្ច សហ-
 ជាតេ តេរស អញ្ញមញ្ញេ សត្តំ និស្សយេ តេរស
 ឧបនិស្សយេ បញ្ច បុរេជាតេ តីណិ អាសេវនេ
 តីណិ កម្មេ តេរស វិហាកេ តេរស អាហារេ
 វេទ្ធ្រិយេ លានេ មក្កេ តេរស សម្បយុត្តេ បញ្ច
 វិប្បយុត្តេ តេរស អត្ថិយា តេរស នត្ថិយា បញ្ច
 វិគតេ បញ្ច អវិគតេ តេរស ។

អនុលោម ។

[៥៧១] បរិតំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ បរិតំ ឯកំ
 ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ
 ទ្វេ ខទ្វេ . . . អហេតុកប្បដិសន្ធិត្ថុណោ ខទ្វេ
 បដិច្ច វត្ថុំ វត្ថុំ បដិច្ច ខន្ធា ឯកំ មហាក្ខតំ បដិច្ច
 ពាហិរំ . . . អាហារសមុដ្ឋានំ . . . ឧតុសមុដ្ឋានំ . . .

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៥៧០) ក្នុងវេហត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងការមណ្ឌប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៥ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរាប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៥ ក្នុងសមនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១៣ ក្នុងអតាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១៣ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងអាសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ១៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ
 ឈានប្បច្ច័យ នឹងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៥ ក្នុងវិជ្ជយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងអតិប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១៣ ក្នុងនត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
 ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។

ចប់ អនុលោម ។

(៥៧១) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ អាស្រ័យធម៌ ដែលមាន
 សភាពតូចឆ្មារ ទើបកើតឡើង ព្រោះនវេហត្ថប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី
 ចិត្តសមុដ្ឋានបូក អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ជាអវេហ-
 ត្ថកៈ នូវខន្ធ ២ . . . វត្ថុ អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ក្នុងខណៈនៃ
 អវេហត្ថកប្បជីសន្និ ខន្ធចាំងឡាយ អាស្រ័យវត្ថុ ពាហិរ . . . អាស្រ័យ
 មហាក្ខត ១ . . . អាហារសមុដ្ឋាន . . . ឧត្តសមុដ្ឋាន . . .

បរិក្ខត្តិកេ បដិច្ចវាហេ

អសញ្ញាសត្តានំ ឯកំ មហាក្កតំ បដិច្ច វិចិត្តក្កា-
សហគតេ ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធ បដិច្ច វិចិត្តក្កា-
សហគតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។

(៥៧២) បរិតំ ធម្មំ បដិច្ច បរិតោ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ជតិ នអារម្មណាប្បច្ចយា បរិតេ ខន្ធ បដិច្ច ចិត្តស-
មុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ បរិតេ ខន្ធ បដិច្ច
កដត្តារូបំ ខន្ធ បដិច្ច វត្ថុ ឯកំ មហាក្កតំ ...
ពាហិរំ ... អាហារសមុដ្ឋានំ ... ឧត្ថសមុដ្ឋានំ ...
អសញ្ញាសត្តានំ ឯកំ មហាក្កតំ ... ។

(៥៧៣) មហាក្កតំ ធម្មំ បដិច្ច បរិតោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ នអារម្មណាប្បច្ចយា មហាក្កតេ ខន្ធ បដិច្ច
ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ មហាក្កតេ ខន្ធ
បដិច្ច កដត្តារូបំ ។

(៥៧៤) អប្បមាណំ ធម្មំ បដិច្ច បរិតោ ធម្មោ
... នអារម្មណាប្បច្ចយា អប្បមាណោ ខន្ធ បដិច្ច
ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

បរិក្ខិត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

មោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រចិត្ត ច្រឡំដោយទុទ្ទច្ចៈ អាស្រ័យមហា-
ក្ខត ១ របស់ពួកអសព្វាសត្វ អាស្រ័យខន្ធចាំន់ឡាយ ដែលច្រឡំ
ដោយវិចិត្រចិត្ត ច្រឡំដោយទុទ្ទច្ចៈ ។

(៥៧២) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ អាស្រ័យធម៌ ដែល
មានសភាពតូចឆ្មារ ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្មណប្បច្ច័យ គឺ ចិត្ត-
សមុជ្ជានរូប អាស្រ័យខន្ធចាំន់ឡាយ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ កងត្តា-
រូប អាស្រ័យខន្ធចាំន់ឡាយ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ កងខណៈនៃ
បដិសន្ធិ វត្ថុ អាស្រ័យខន្ធចាំន់ឡាយ នូវមហាក្ខត ១ . . . ពាហិរ
. . . អាហារសមុជ្ជាន . . . ឧត្តសមុជ្ជាន . . . មហាក្ខត ១ របស់
ពួកអសព្វាសត្វ . . . ។

(៥៧៣) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ អាស្រ័យធម៌ ដែល
ដល់នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្មណប្បច្ច័យ គឺ ចិត្ត-
សមុជ្ជានរូប អាស្រ័យខន្ធចាំន់ឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ កងត្តារូប
អាស្រ័យខន្ធចាំន់ឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ កងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(៥៧៤) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ អាស្រ័យធម៌ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន . . . ព្រោះនការម្មណប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជាន-
រូប អាស្រ័យខន្ធចាំន់ឡាយ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

[៥៧៥] បរិត្តញ្ច អប្បមាណញ្ច ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអារម្មណប្បច្ចយា អប្បមាណោ ខន្ធ ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[៥៧៦] បរិត្តញ្ច មហាក្កតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអារម្មណប្បច្ចយា មហាក្កតេ ខន្ធ ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ មហាក្កតេ ខន្ធ ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច កកជត្តារូបំ ។

[៥៧៧] បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា បរិត្តំ ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច តយោ ខន្ធ បដិសន្ធិក្ខណោ ខន្ធ បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុ បដិច្ច ខន្ធ ឯកំ មហាក្កតំ ... ។ សន្និទ្ធិតំ ។ អសញ្ញសត្តានំ ។ បេ ។ បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច មហាក្កតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុ បដិច្ច មហាក្កតា ខន្ធ ។ បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ច មហាក្កតោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៥៧៥) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ អាស្រ័យធម៌ ដែល
មានសភាពតូចឆ្មារផង ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង ទើប
កើតឡើង ព្រោះនការម្សណ្ឌប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យខន្ធ
ទាំងឡាយ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង មហាក្ខតទាំងឡាយផង ។

(៥៧៦) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ អាស្រ័យធម៌ ដែល
មានសភាពតូចឆ្មារផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះនការម្សណ្ឌប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យ ខន្ធទាំងឡាយ
ដែលដល់នូវសភាពធំផង មហាក្ខតទាំងឡាយផង កងត្តារូប អាស្រ័យ
ខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំផង នូវមហាក្ខតទាំងឡាយផង
កងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(៥៧៧) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ អាស្រ័យធម៌ ដែល
មានសភាពតូចឆ្មារ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ព
អាស្រ័យខន្ធ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ វត្ថុ អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ
កងខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធទាំងឡាយ អាស្រ័យវត្ថុ នូវមហាក្ខត ១ ... ។
សេចក្តីបំប្រញ ។ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ។ បេ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវស-
ភាពធំ អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
នអធិបតិប្បច្ច័យ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យវត្ថុ
កងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារក្តី ធម៌ ដែល
ដល់នូវសភាពធំក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ទើបកើតឡើង

បរិក្ខត្តិកេ បដិច្ចវាហ

នអធិបតីប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុំ បដិច្ច មហា-
ក្កតា ខន្ធា មហាក្កតេ បដិច្ច កេដត្តារូបំ ។

(៥៧៨) មហាក្កតំ ធម្មំ បដិច្ច មហាក្កតោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតីប្បច្ចយា មហាក្កតេ ខន្ធា បដិច្ច
មហាក្កតាធិបតី វិចាកំ មហាក្កតំ ឯកំ ខន្ធា បដិច្ច
បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។ មហាក្កតំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតីប្បច្ចយា វិចាកេ មហាក្កតេ
ខន្ធា បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ
មហាក្កតេ ខន្ធា បដិច្ច កេដត្តារូបំ ។ មហាក្កតំ ធម្មំ
បដិច្ច បរិត្តោ ច មហាក្កតោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
នអធិបតីប្បច្ចយា វិចាកំ មហាក្កតំ ឯកំ ខន្ធា បដិច្ច
តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ន្ទេ ខន្ធា ...
បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។

(៥៧៩) អប្បមាណំ ធម្មំ បដិច្ច អប្បមាណោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតីប្បច្ចយា អប្បមាណោ
ខន្ធា បដិច្ច អប្បមាណាធិបតី ។

បរិក្ខត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ កងត្តារូប អាស្រ័យមហាក្ខតទាំងឡាយ ។

(៥៧៨) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ មហគ្គតាធិបតិ អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាវិបាក ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ... ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាវិបាក កងត្តារូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធភក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាវិបាក នូវខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

(៥៧៩) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អប្បមាណាធិបតិ អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(៥៨០) បរិត្តញ្ច មហាគ្គតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា វិហារេត មហាគ្គតេ
 ខន្ធ ច មហាគ្គតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ
 បដិសន្ធិក្ខណោ មហាគ្គតេ ខន្ធ ច មហាគ្គតេ ច
 បដិច្ច កកដត្តារូបំ ។ បរិត្តញ្ច មហាគ្គតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
 មហាគ្គតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា
 បដិសន្ធិក្ខណោ មហាគ្គតំ ឯកំ ខន្ធា វត្ថុញ្ច
 បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធ . . . ។ បរិត្តញ្ច
 មហាគ្គតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ច មហាគ្គតោ ច ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្ខណោ មហាគ្គតំ
 ឯកំ ខន្ធា វត្ថុញ្ច បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធ
 . . . មហាគ្គតេ ខន្ធ ច មហាគ្គតេ ច បដិច្ច
 កកដត្តារូបំ ។

(៥៨១) បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ធម្មោ . . .
 នអនន្តរាប្បច្ចយា នសមនន្តរាប្បច្ចយា នអញ្ញាមញ្ញា-
 ប្បច្ចយា នឧបនិស្សយាប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៥៨០) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ អាស្រ័យធម៌ ដែល
 មានសភាពតូចឆ្មារផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុប អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ
 ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាវិបាកផង មហាកូតចាំងឡាយផង កងត្តា-
 រូប អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំផង នូវមហាកូត
 ចាំងឡាយផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ
 អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ
 ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធសា អាស្រ័យ
 ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំផង វត្ថុផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវ
 ខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវ
 សភាពធំក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារផង ធម៌ ដែល
 ដល់នូវសភាពធំផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធសា
 អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំផង វត្ថុផង ក្នុងខណៈនៃ
 បដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ ... កងត្តារូប អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ដែល
 ដល់នូវសភាពធំផង មហាកូតចាំងឡាយផង ។

(៥៨១) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ អាស្រ័យធម៌ ដែលមាន
 សភាពតូចឆ្មារ ... ព្រោះនអនន្តរប្បច្ច័យ នសមនន្តរប្បច្ច័យ នអញ្ញា-
 មញ្ញប្បច្ច័យ និងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

បរិក្ខត្តិកេ បដិច្ចវិញ

(៥៨២) បរិក្ខត្តិ ធម្មំ បដិច្ច បរិក្ខត្តិ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 នបុរេជាតប្បច្ចយា អរូបេ បរិក្ខត្តិ ឯកំ ខន្ធើ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធើ ទ្វេ ខន្ធើ ... បរិក្ខត្តិ ខន្ធើ បដិច្ច
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ បរិក្ខត្តិ ឯកំ ខន្ធើ
 បដិច្ច តយោ ខន្ធើ កដត្តា ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធើ ។
 បេ ។ សព្វេ មហាក្ខតា វិគ្គារេត្តា ។ បរិក្ខត្តិ
 មូលកេ តិស្សោ បញ្ញា ។

(៥៨៣) មហាក្ខតំ ធម្មំ បដិច្ច មហាក្ខតោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ នបុរេជាតប្បច្ចយា អរូបេ មហាក្ខតំ ឯកំ
 ខន្ធើ ... បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។ មហាក្ខតំ ធម្មំ បដិច្ច
 បរិក្ខត្តិ ធម្មោ ។ បេ ។ នបុរេជាតប្បច្ចយា មហាក្ខតោ
 ខន្ធើ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ
 មហាក្ខតោ ខន្ធើ បដិច្ច កដត្តារូបំ ។ មហាក្ខតំ ធម្មំ
 បដិច្ច បរិក្ខត្តិ ច មហាក្ខតោ ច ធម្មា ... នបុរេ-
 ជាតប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្ខណោ មហាក្ខតំ ឯកំ ខន្ធើ
 បដិច្ច តយោ ខន្ធើ កដត្តា ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធើ ... ។

បរិក្ខេបៈ បដិច្ចវារៈ

(៥៨២) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចន្តោរ អាស្រ័យធម៌ ដែល
មានសភាពតូចន្តោរ ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣
អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចន្តោរ ក្នុងអរូបភព នូវខន្ធ ២...
ចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ដែលមានសភាពតូចន្តោរ ខន្ធ
ពាក្យ កងតារូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចន្តោរ ក្នុង
ខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ ។ បេ ។ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើមហាក្ខត
ទាំងអស់ឲ្យពិស្តារ ។ បញ្ចា ៣ ក្នុងបរិក្ខមូលកៈ (ក៏បណ្ឌិត គប្បី
ធ្វើឲ្យពិស្តារចុះ) ។

(៥៨៣) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់
នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ នូវខន្ធ ១ ដែល
ដល់នូវសភាពធំ ក្នុងអរូបភព ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។
ធម៌ ដែលមានសភាពតូចន្តោរ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ
។ បេ ។ ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យខន្ធ
ទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ កងតារូប អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ
ដែលដល់នូវសភាពធំ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ ធម៌ ដែលមាន
សភាពតូចន្តោរក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែល
ដល់នូវសភាពធំ ... ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី កងតា-
រូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ
នូវខន្ធ ២ ... ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(៥៨៤) អប្បមាណំ ធម្មំ បដិច្ច អប្បមាលោ
 ធម្មោ . . . នបុរេជាតប្បច្ចយា អរូបេ អប្បមាណំ
 ឯកំ ខន្ធំ . . . ។ អប្បមាណំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ
 ធម្មោ . . . នបុរេជាតប្បច្ចយា អប្បមាលោ ខន្ធ
 បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(៥៨៥) បរិត្តញ្ច អប្បមាណញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
 បរិត្តោ ធម្មោ . . . នបុរេជាតប្បច្ចយា អប្បមាលោ
 ខន្ធ ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(៥៨៦) បរិត្តញ្ច មហាក្កតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ
 ធម្មោ . . . នបុរេជាតប្បច្ចយា មហាក្កតេ ខន្ធ ច
 មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខុ-
 លោ . . . ។ បរិត្តញ្ច មហាក្កតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច មហាក្ក-
 តោ ធម្មោ . . . នបុរេជាតប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្ខុលោ
 មហាក្កតំ ឯកំ ខន្ធឯ វត្ថុញ្ច បដិច្ច តយោ ខន្ធា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៥៨៤) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន . . . ព្រោះនបុរេជាតប្បដ្ឋាយ គឺ ខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ក្នុងអរូប . . . ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ អាស្រ័យធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន . . . ព្រោះនបុរេជាតប្បដ្ឋាយ គឺ ចិត្តសមុជ្ឈនរូប អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ។

(៥៨៥) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារផង ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង . . . ព្រោះនបុរេជាតប្បដ្ឋាយ គឺ ចិត្តសមុជ្ឈនរូប អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង មហាក្ខតចាំងឡាយផង ។

(៥៨៦) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង . . . ព្រោះនបុរេជាតប្បដ្ឋាយ គឺ ចិត្តសមុជ្ឈនរូប អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំផង នូវមហាក្ខតចាំងឡាយផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។ ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង . . . ព្រោះនបុរេជាតប្បដ្ឋាយ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំផង វត្ថុផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

បរិក្ខិត្តិកេ បដិច្ចវិហេ

បរិក្ខិត្តា មហាក្កតា ធម្មំ បដិច្ច បរិក្ខតោ ច មហាក្ក-
តោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ នបរេជាតប្បច្ចយា បដិ-
សន្ធិក្ខណោ មហាក្កតំ ឯកំ ខន្ធា វត្ថុតា បដិច្ច
តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា ... មហាក្កតោ ខន្ធា ច
មហាក្កតោ ច បដិច្ច កកដត្តារូបំ ។

[៥៧៧] បរិក្ខតំ ធម្មំ បដិច្ច បរិក្ខតោ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ជតិ នបរេជាតប្បច្ចយា នអាសេវនប្បច្ចយា បរិក្ខតំ
ឯកំ ខន្ធា បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានតា រូបំ
ទ្វេ ខន្ធា ... បដិសន្ធិក្ខណោ ខន្ធា បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុ
បដិច្ច ខន្ធា ឯកំ មហាក្កតំ ។ សន្ធិតំ ។ អសញ្ញា-
សត្តានំ ឯកំ មហាក្កតំ ... ។

[៥៧៨] បរិក្ខតំ ធម្មំ បដិច្ច មហាក្កតោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ នអាសេវនប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុ
បដិច្ច មហាក្កតោ ខន្ធា ។ បរិក្ខតំ ធម្មំ បដិច្ច បរិក្ខតោ
ច មហាក្កតោ ច ធម្មា ... នអាសេវនប្បច្ចយា បដិ-
សន្ធិក្ខណោ វត្ថុ បដិច្ច មហាក្កតោ ខន្ធា មហាក្កតោ
បដិច្ច កកដត្តារូបំ ។

បរិក្ខត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

ធម៌ ដែលមានសភាពតូចធ្លាក់ ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំធេង អាស្រ័យ
 ធម៌ ដែលមានសភាពតូចធ្លាក់ផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំធេង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះនប្បវេណីតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ពា អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែល
 ដល់នូវសភាពធំធេង វត្ថុផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ ...
 កងតារាម អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំធេង មហា-
 ភូតទាំងឡាយផង ។

(៥៨៧) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចធ្លាក់ អាស្រ័យធម៌ ដែល
 មានសភាពតូចធ្លាក់ ទើបកើតឡើង ព្រោះនប្បវេណីតប្បច្ច័យ និងនិរ-
 សេវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ពា ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានប្រតិ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែល
 មានសភាពតូចធ្លាក់ នូវខន្ធ ២ ... វត្ថុ អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ក្នុង
 ខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធទាំងឡាយ អាស្រ័យវត្ថុ មហាភូត ១ ។
 សេចក្តីបំប្រញ ។ មហាភូត ១ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ... ។

(៥៨៨) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យធម៌ ដែលមាន
 សភាពតូចធ្លាក់ ទើបកើតឡើង ព្រោះនិរសេវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធទាំង-
 ឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។
 ធម៌ ដែលមានសភាពតូចធ្លាក់ ធម៌ ដែលដល់នូវសភាព
 ធំធេង អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពតូចធ្លាក់ ... ព្រោះនិរសេវ-
 នប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យវត្ថុ
 ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ កងតារាម អាស្រ័យមហាភូតទាំងឡាយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៥៨៩] មហាគុតំ ធម្មំ បដិច្ច មហាគុតោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ នអាសេវនប្បច្ចយា វិចារកំ មហាគុតំ ឯកំ
 ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធោ ទ្វេ ខន្ធោ ... បដិសន្ធិក្ខុ-
 ណោ មហាគុតំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធោ ។
 មហាគុតំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ធម្មោ ... នអាសេវ-
 នប្បច្ចយា មហាគុតោ ខន្ធោ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ
 បដិសន្ធិក្ខុណោ ... ។ មហាគុតំ ធម្មំ បដិច្ច ប-
 រិត្តោ ច មហាគុតោ ច ធម្មោ ... នអាសេវនប្បច្ចយា
 វិចារកំ មហាគុតំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធោ
 ចិត្តសមុដ្ឋានត្ថា រូបំ ទ្វេ ខន្ធោ ... បដិសន្ធិក្ខុណោ
 មហាគុតំ ឯកំ ខន្ធំ ... ។

[៥៩០] អប្បមាណំ ធម្មំ បដិច្ច អប្បមាណោ
 ធម្មោ ... នអាសេវនប្បច្ចយា វិចារកំ អប្បមាណំ
 ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធោ ទ្វេ ខន្ធោ បដិច្ច ទ្វេ
 ខន្ធោ ។ អប្បមាណំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ធម្មោ ...
 នអាសេវនប្បច្ចយា អប្បមាណោ ខន្ធោ បដិច្ច ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ រូបំ ។ អប្បមាណំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ច
 អប្បមាណោ ច ធម្មោ ... នអាសេវនប្បច្ចយា

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៥៨៩) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់
 នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអាសវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ពា-
 ស្រ័យខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាវិបាក នូវខន្ធ ២ ... ខន្ធ ពា-
 ស្រ័យខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។
 ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នោរ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវសភាព
 ធំ ... ព្រោះនអាសវនប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធ
 ទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។ ធម៌
 ដែលមានសភាពតូចត្នោរក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី អាស្រ័យធម៌
 ដែលដល់នូវសភាពធំ ... ព្រោះនអាសវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ពា ក្តី
 ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាវិបាក នូវ
 ខន្ធ ២ ... ខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(៥៩០) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យធម៌ ដែល
 មានប្រមាណមិនបាន ... ព្រោះនអាសវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ពា-
 ស្រ័យខន្ធ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាវិបាក ខន្ធ ២ អាស្រ័យ
 ខន្ធ ២ ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នោរ អាស្រ័យធម៌ ដែលមាន
 ប្រមាណមិនបាន ... ព្រោះនអាសវនប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋាន-
 រូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ។ ធម៌
 ដែលមានសភាពតូចត្នោរក្តី ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានក្តី អា-
 ស្រ័យធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ... ព្រោះនអាសវនប្បច្ច័យ

បរិក្ខត្តិកេ បដិច្ចវាពេ

វិហាកំ អប្បមាលំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា

ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ។

(២៧០) បរិក្ខត្តញ អប្បមាលាញ ធម្មំ បដិច្ច

បរិត្តោ ធម្មោ ... នអាសេវនប្បច្ចយា អប្បមាលោ

ខន្ធ ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(២៧២) បរិក្ខត្តញ មហាគ្គតញ ធម្មំ បដិច្ច

បរិត្តោ ធម្មោ ... នអាសេវនប្បច្ចយា មហាគ្គតេ

ខន្ធ ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ

បដិសន្ធិក្ខណោ មហាគ្គតេ ខន្ធ ច មហាក្កតេ

ច បដិច្ច កដត្តារូបំ ។ បរិក្ខត្តញ មហាគ្គតញ ធម្មំ

បដិច្ច មហាគ្គតោ ធម្មោ ... នអាសេវនប្បច្ចយា

បដិសន្ធិក្ខណោ មហាគ្គតំ ឯកំ ខន្ធា វត្ថុញ បដិច្ច

តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធ ... ។ បរិក្ខត្តញ មហាគ្គតញ

ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ច មហាគ្គតោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ

បរិក្ខិត្តកៈ បដិច្ចវារៈ

គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុបក្កិ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណ
មិនបាន ជាវិបាក ។

(៥៩១) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នា អាស្រ័យធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្នាផង ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង . . .
ព្រោះនការសវនប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុប អាស្រ័យខន្ធចាំឡាយ
ដែលមានប្រមាណមិនបានផង មហាក្ខតចាំឡាយផង ។

(៥៩២) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នា អាស្រ័យធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្នាផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង . . . ព្រោះ
នការសវនប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុប អាស្រ័យខន្ធចាំឡាយ ដែល
ដល់នូវសភាពធំផង មហាក្ខតចាំឡាយផង កងត្តារូប អាស្រ័យខន្ធ
ចាំឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំផង មហាក្ខតចាំឡាយផង ក្នុងខណៈ
នៃបដិសន្ធិ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្នាផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង . . . ព្រោះ
នការសវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាព
ធំផង វត្ថុផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ . . . ។ ធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្នាក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្នាផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ទើបកើតឡើង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

នអាសេវនប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្កុណោ មហាគុតំ ឯកំ
 ខន្ធកា វត្ថុកា បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធទេ . . .
 មហាគុតេ ខន្ធទេ ច មហាគុតេ ច បដិច្ច កេដត្តារូបំ ។

(៥៧៣) បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ នកក្ខប្បច្ចយា បរិត្តេ ខន្ធទេ បដិច្ច បរិត្តា
 ចេតនា ពាហិរំ . . . អាហារសម្មជ្ជានំ . . . ឧត្តស-
 ម្មជ្ជានំ ឯកំ មហាគុតំ . . . ។

(៥៧៤) មហាគុតំ ធម្មំ បដិច្ច មហាគុតោ
 ធម្មោ . . . នកក្ខប្បច្ចយា មហាគុតេ ខន្ធទេ បដិច្ច
 មហាគុតា ចេតនា ។

(៥៧៥) អប្បមាណំ ធម្មំ បដិច្ច អប្បមាលោ
 ធម្មោ . . . នកក្ខប្បច្ចយា អប្បមាលោ ខន្ធទេ បដិច្ច
 អប្បមាលា ចេតនា ។

(៥៧៦) បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ធម្មោ
 . . . នវិចាកប្បច្ចយា បរិត្តំ ឯកំ ខន្ធទេ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធា វត្ថុសម្មជ្ជានកា រូបំ ទ្វេ ខន្ធទេ . . .

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ព្រោះនកាសេវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ពា អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលដល់នូវ
សភាពធំផង វត្ថុផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ ... កងត្ថា-
រូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំផង មហាក្ខតទាំង-
ឡាយផង ។

(៥៧៣) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ អាស្រ័យធម៌ ដែល
មានសភាពតូចឆ្មារ ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា
ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានសភាព
តូចឆ្មារ ពាហិរៈ ... អាហារសមុជ្ឈាន ... ឧត្តសមុជ្ឈាន
មហាក្ខត ១ ... ។

(៥៧៤) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់
នូវសភាពធំ ... ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវ
សភាពធំ អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ ។

(៥៧៥) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យធម៌ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ... ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែល
មានប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានប្រមាណ
មិនបាន ។

(៥៧៦) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ អាស្រ័យធម៌ ដែល
មានសភាពតូចឆ្មារ ... ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ពា ក្តី ចិត្ត-
សមុជ្ឈានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ នូវខន្ធ ២ ...

បរិក្ខត្តិកេ បដិច្ចវិហារ

ឯកំ មហាក្កតំ បដិច្ច តយោ មហាក្កតា មហាក្កតេ
 បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ឧបាទានរូបំ ពាហារំ ... អាហារំ
 ... ឧត្ត ... អសញ្ញាសត្តានំ ឯកំ មហាក្កតំ ... ។

(២៧៧) មហាក្កតំ ធម្មំ បដិច្ច មហាក្កតោ ធម្មោ
 ... នវិចារកប្បច្ចយា មហាក្កតំ ឯកំ ទន្ធិ បដិច្ច
 តយោ ទន្ធិ ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ទ្វេ ទទ្វេ ... ។
 មហាក្កតំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ធម្មោ ... នវិចារកប្ប-
 ច្ចយា មហាក្កតេ ទទ្វេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។
 មហាក្កតំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ច មហាក្កតោ ច ធម្មា
 ឧប្បជ្ឈន្តិ នវិចារកប្បច្ចយា មហាក្កតំ ឯកំ ទន្ធិ បដិច្ច
 តយោ ទន្ធិ ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ទ្វេ ទទ្វេ ... ។

(២៧៨) អប្បមាណំ ធម្មំ បដិច្ច អប្បមាលោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ នវិចារកប្បច្ចយា អប្បមាណំ ឯកំ
 ទន្ធិ បដិច្ច តយោ ទន្ធិ ។ អប្បមាណំ ធម្មំ បដិច្ច
 បរិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ នវិចារកប្បច្ចយា អប្បមា-
 ណោ ទទ្វេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ អប្បមាណំ
 ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ច អប្បមាលោ ច ធម្មា

បរិក្ខិត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

មហាក្សត្រ ៣ អាស្រ័យមហាក្សត្រ ១ ចិត្តសមុជ្ជានុរូប និង ទុក្ខាប្បាប្ប
អាស្រ័យមហាក្សត្រទាំងឡាយ ពាហិរ . . . អាហារ . . . ឧត្ត . . .
មហាក្សត្រ ១ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ . . . ។

[៥៧៧] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់
នូវសភាពធំ . . . ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុ-
រូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ នូវខន្ធ ២ . . . ។ ធម៌
ដែលមានសភាពតូចច្ឆារ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ . . .
ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ
ដែលដល់នូវសភាពធំ ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចច្ឆារក្តី ធម៌ ដែល
ដល់នូវសភាពធំក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង
ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១
ដែលដល់នូវសភាពធំ នូវខន្ធ ២ . . . ។

[៥៧៨] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យធម៌ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣
អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ។ ធម៌ ដែលមានសភាព
តូចច្ឆារ អាស្រ័យធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង
ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ
ដែលមានប្រមាណមិនបាន ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចច្ឆារក្តី ធម៌
ដែលមានប្រមាណមិនបានក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

ឧប្បជ្ឈន្តិ នវិចាកប្បច្ចយា អប្បមាណំ ឯកំ ខន្ធ
 បដិច្ច តយោ ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទេ
 ខន្ធ . . . ។

(៥៩៩) បរិត្តញ្ច អប្បមាណាញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ប-
 រិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ នវិចាកប្បច្ចយា អប្បមាណា
 ខន្ធ ច មហាក្ខតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(៦០០) បរិត្តញ្ច មហាក្ខតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ នវិចាកប្បច្ចយា មហាក្ខតេ ខន្ធ
 ច មហាក្ខតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(៦០១) បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ឈន្តិ នអាហារប្បច្ចយា ពាហិរំ . . . ឧត្តុ . . . អសញ្ញ-
 សត្តានំ . . . ។ រិត្តាទេតព្វំ ។ នសង្ខ្រិយប្បច្ចយា
 ពាហិរំ . . . អាហារំ . . . ឧត្តុ . . . អសញ្ញ-
 សត្តានំ មហាក្ខតេ បដិច្ច រូបដីរិត្តិយំ នឈា-
 នប្បច្ចយា បញ្ចវិញ្ញាណសហគតំ ឯកំ ខន្ធ . . .
 ពាហិរំ . . . ។ សង្ខតំ ។ អសញ្ញសត្តានំ ឯកំ
 មហាក្ខតំ ។ បេ ។ សព្វេ មហាក្ខតា កាតញ្ច ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមតិកប្បដ្ឋាន

ទើបកើតឡើង ព្រោះវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធឣាត្តិ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធទ ដែលមានប្រមាណមិនបាន នូវខន្ធទ ... ។

(៥៩៩) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នាផង ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង ទើបកើតឡើង ព្រោះវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង មហាក្ខតទាំងឡាយផង ។

(៦០០) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នាផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ទើបកើតឡើង ព្រោះវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំផង មហាក្ខតទាំងឡាយផង ។

(៦០១) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នា ទើបកើតឡើង ព្រោះនអាហារប្បច្ច័យ គឺ ពាហិរៈ ... ឧត្ត ... របស់ពួកអសព្វាសត្វ ... ។ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។ ព្រោះនន្ត្រ័យប្បច្ច័យ ពាហិរៈ ... អាហារៈ ... ឧត្ត ... រូបជីវិតន្ត្រ័យ អាស្រ័យមហាក្ខតទាំងឡាយ របស់ពួកអសព្វាសត្វ ខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយចញ្ចវិញ្ញាណ ... ពាហិរៈ ... ព្រោះនឈានប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ មហាក្ខត ១ របស់ពួកអសព្វាសត្វ ។ បេ ។ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើនូវមហាក្ខតទាំងអស់ ។

បរិក្ខតិកេ បដិច្ចវាពេ

នមក្កប្បច្ចយា អហេតុកំ បរិតំ ឯកំ ខន្ធំ . . .

អហេតុកប្បដិសន្ធិក្ខណោ ឯកំ ។ សង្ខតំ ។ សព្វ

មហាគ្គតា កាតញ្ច ។ នសម្បយុត្តប្បច្ចយា . . . ។

(២០២) . . . នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា អរូបេ បរិតំ

ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធទ្វេ . . . ពា-

ហារំ . . . អាហារំ . . . ឧត្ត . . . អសញ្ញាសត្តានំ . . . ។

មហាក្កតំ ធម្មំ បដិច្ច មហាក្កតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា អរូបេ មហាក្កតំ ឯកំ ខន្ធំ . . . ។

(២០៣) អប្បមាណំ ធម្មំ បដិច្ច អប្បមា-

ណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា អរូបេ

អប្បមាណំ ឯកំ ខន្ធំ . . . នោនត្ថប្បច្ចយា

នោវិគតប្បច្ចយា ។

(២០៤) នហេតុយា ឯកំ នអារម្មណោ បញ្ច

នអធិបតីយា នស នអនន្តរេ បញ្ច នសមនន្តរេ

បញ្ច នអញ្ញាមញ្ញោ នឧបទិស្សយេ បញ្ច នបុរេជានេ

ទ្វាទស នបញ្ញាជានេ តេរស នអាសេវនេ តេរស

បរិក្ខេបៈ បដិច្ចវារៈ

ព្រោះនមគ្គប្បច្ច័យ គឺ នូវខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ជាអហេតុកៈ
... នូវខន្ធ ១ ក្នុងអហេតុកប្បដិសន្ធិ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ បណ្ឌិត
គប្បីធ្វើ នូវមហាក្ខតទាំងអស់ ។ ព្រោះនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ ... ។

(៦០២) ... ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ
ខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ក្នុងអរូប នូវខន្ធ ២ ... ពាហិរៈ
... អាហារៈ ... ឧត្ត ... របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ... ។ ធម៌
ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ក្នុង
អរូប ... ។

(៦០៣) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យធម៌ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ
១ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ក្នុងអរូប ... ព្រោះនោនត្ថប្បច្ច័យ
និងនោវត្ថប្បច្ច័យ ។

(៦០៤) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៥ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១០ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៥ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអពាមពាប្បច្ច័យ
និងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១២
ក្នុងនបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនអានុសាវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

នកក្ខេ ភីណី នវិចារកេ នវ នអាហារេ ឯកំ
 នស្រ្តិយេ នឈានេ នមក្កេ ឯកំ នសម្បយុត្តេ
 បញ្ច នវិប្បយុត្តេ ភីណី នោនត្ថិយា បញ្ច នោវិគតេ
 បញ្ច ។ ឯវំ កណោតតំ ។

បច្ឆន្នីយំ ។

(៦០៥) ហេតុប្បច្ចយា នអាម្មណោ បញ្ច . . .
 នអធិបតិយា នស នអនន្តរេ បញ្ច នសមនន្តរេ
 នអត្តាមញ្ញេ នឧបនិស្សយេ បញ្ច នបុរោជាតេ ទ្វា-
 នស នបច្ឆាជាតេ តេរស នអាសេវនេ តេរស
 នកក្ខេ ភីណី នវិចារកេ នវ នសម្បយុត្តេ បញ្ច
 នវិប្បយុត្តេ ភីណី នោនត្ថិយា បញ្ច នោវិគតេ
 បញ្ច ។ ឯវំ កណោតតំ ។

អនុលោមប្បច្ឆន្នីយំ ។

(៦០៦) នហេតុប្បច្ចយា អាម្មណោ ឯកំ
 . . . អនន្តរេ ឯកំ ។ សង្ខតំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកាប្បដ្ឋាន

ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងន-
 អាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ នឈានប្បច្ច័យ និង
 នមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងន-
 វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោនត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនោ-
 វិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចនីយៈ ។

(៦០៥) ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 . . . ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១០ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៥ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ នអញ្ញាញប្បច្ច័យ និងនឧបនិស្សយ-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១២ ក្នុងនបច្ឆា-
 ជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣
 ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
 នសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងនោនត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។
 បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចនីយៈ ។

(៦០៦) ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្ប-
 ច្ច័យ . . . ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។

បរិត្តិកេ បច្ចយវិពោ

វិកតេ ឯកំ អវិកតេ ឯកំ ។ ឯវំ កណោតតំ ។

បច្ចុយ្យានុលោមំ ។

បដិច្ចវិពោ និដ្ឋិតោ ។

សហជាតវិពោបិ បដិច្ចវិសទិនោ ។

បច្ចយវិពោ

(២០៧) បរិតំ ធម្មំ បច្ចយា បរិត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា បរិតំ ឯកំ ទន្ធិ បច្ចយា
 កុយោ ខន្ធា ចិត្តសមុជ្ឈនក្ខ រូបំ ទ្វេ ខន្ធា . . .
 បដិសន្ធិក្ខណោ ខន្ធា បច្ចយា វត្ថុ វត្ថុ បច្ចយា
 ខន្ធា ឯកំ មហាក្ខតំ បច្ចយា ឧបាទារូបំ វត្ថុ
 បច្ចយា បរិត្តោ ខន្ធា ។ បរិតំ ធម្មំ បច្ចយា មហា-
 ក្ខតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា វត្ថុ បច្ចយា
 មហាក្ខតា ខន្ធា បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុ បច្ចយា មហា-
 ក្ខតា ខន្ធា ។ បរិតំ ធម្មំ បច្ចយា អប្បមាណោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា វត្ថុ បច្ចយា អប្ប-
 មាណោ ខន្ធា ។ បរិតំ ធម្មំ បច្ចយា បរិត្តោ ច
 អប្បមាណោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា

ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវាវ: ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវាវ: ១ ។

បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចនីយានុលោម ។

ចប់ បដិច្ចវាវ: ។

សហជាតវាវ: ប្រាកដស្មើដោយបដិច្ចវាវ:ដែរ ។

បច្ចយវិវា:

(៦០៧) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នា ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
 មានសភាពតូចត្នា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី
 ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចត្នា នឹងខន្ធ ២
 ... វត្ថុ ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធចាំងឡាយ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធចាំងឡាយ
 ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ឧបាទារូប ពឹងផ្អែក នឹងមហាក្ខត្ត ១ ខន្ធចាំងឡាយ
 ដែលមានសភាពតូចត្នា ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវសភាព
 ធំ ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នា ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ
 ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ ពឹងផ្អែក
 នឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ពឹងផ្អែក នឹងធម៌
 ដែលមានសភាពតូចត្នា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ
 ខន្ធចាំងឡាយ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ ធម៌
 ដែលមានសភាពតូចត្នាក្តី ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានក្តី ពឹងផ្អែក
 នឹងធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

វត្ថុំ បច្ចយា អប្បមាណា ខន្ធា មហាក្កតោ បច្ចយា
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ បរិត្តំ ធម្មំ បច្ចយា បរិត្តោ
 ច មហាក្កតោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា វត្ថុំ
 បច្ចយា មហាក្កតា ខន្ធា មហាក្កតោ បច្ចយា ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុំ បច្ចយា ។

(៦០៨) មហាក្កតំ ធម្មំ បច្ចយា មហាក្កតោ
 ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា មហាក្កតំ ឯកំ ខន្ធំ
 បច្ចយា បដិសន្ធិក្ខណោ មហាក្កតំ ឯកំ ខន្ធំ ... ។
 មហាក្កតំ ធម្មំ បច្ចយា បរិត្តោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេ-
 តុប្បច្ចយា មហាក្កតោ ខន្ធោ បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ
 រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។ មហាក្កតំ ធម្មំ បច្ចយា
 បរិត្តោ ច មហាក្កតោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្ប-
 ច្ចយា មហាក្កតំ ឯកំ ខន្ធំ បច្ចយា តយោ ខន្ធា
 ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធោ ... បដិសន្ធិក្ខណោ
 មហាក្កតំ ឯកំ ខន្ធំ ... ។

(៦០៩) អប្បមាណំ ធម្មំ បច្ចយា អប្បមាណោ
 ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា អប្បមាណោ តីណិ ។

គឺ ខន្ធចាំន់ឡាយ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ចិត្ត-
 សមុជ្ឈានុប ពឹងផ្អែក នឹងមហាក្ខតចាំន់ឡាយ ។ ធម៌ ដែលមាន
 សភាពតូចតាច ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
 មានសភាពតូចតាច ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធចាំន់ឡាយ
 ដែលដល់នូវសភាពធំ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ចិត្តសមុជ្ឈានុប ពឹងផ្អែក នឹង
 មហាក្ខតចាំន់ឡាយ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ក្នុងឧណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(៦០៨) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
 ដល់នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ពឹងផ្អែក
 នឹងខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ នឹងខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាព
 ធំ ក្នុងឧណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចតាច
 ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសមុជ្ឈានុប ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធចាំន់ឡាយ ដែលដល់នូវ
 សភាពធំ ក្នុងឧណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចតាច
 ក្តី ធម៌ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលដល់នូវសភាព
 ធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធភក្តី ចិត្តសមុជ្ឈានុបក្តី
 ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ នឹងខន្ធ ២ ... នឹងខន្ធ ១
 ដែលដល់នូវសភាពធំ ក្នុងឧណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

(៦០៩) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ពឹងផ្អែក នឹងធម៌
 ដែលមានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ
 ក្នុងអប្បមាណធម៌ មានវារៈ (នៃបុព្វានិធិវិសដ្ឋនា) ៣ លើក ។

បរិត្តិកេ បច្ចយវាព

(៦០០) បរិត្តញ្ច អប្បមាណញ្ច ធម្មំ បច្ចយា
 បរិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អប្បមាណោ
 ខន្ធេ ច មហាក្កតេ ច បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។
 បរិត្តញ្ច អប្បមាណញ្ច ធម្មំ បច្ចយា អប្បមាណោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អប្បមាណំ ឯកំ
 ខន្ធឯ វត្ថុញ្ច បច្ចយា តយោ ខន្ធា ។ បរិត្តញ្ច
 អប្បមាណញ្ច ធម្មំ បច្ចយា បរិត្តោ ច អប្បមាណោ
 ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា អប្បមាណំ ឯកំ
 ខន្ធឯ វត្ថុញ្ច បច្ចយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា ...
 អប្បមាណោ ខន្ធា ច មហាក្កតេ ច បច្ចយា ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(៦០១) បរិត្តញ្ច មហាគ្គតញ្ច ធម្មំ បច្ចយា
 បរិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។
 បដិសន្ធិក្ខណោ តីណិបិ កាតញ្ច ។

បរិក្ខេបៈ បច្ចយវារៈ

(៦១០) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នា ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
 មានសភាពតូចត្នាផង នឹងធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ
 ទាំងឡាយ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង នឹងមហាក្ខតទាំងឡាយ
 ផង ។ ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមាន
 សភាពតូចត្នាផង ដែលមានប្រមាណមិនបានផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណមិន
 បានផង នឹងវត្ថុផង ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នាក្តី ធម៌ ដែល
 មានប្រមាណមិនបានក្តី ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នាផង
 ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង វត្ថុផង
 នឹងខន្ធ ២... ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធទាំងឡាយ ដែល
 មានប្រមាណមិនបានផង មហាក្ខតទាំងឡាយផង ។

(៦១១) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នា ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
 មានសភាពតូចត្នាផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ (បានដល់វារៈ នៃបុព្វានិធិវិសដ្ឋនា) ៣ លើក ។
 សូម្បីវារៈ (នៃបុព្វានិធិវិសដ្ឋនា) ៣ លើក ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ក៏
 បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បវដ្តានំ

(២០២) បរិត្តំ ធម្មំ បច្ចយា បរិត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ អារម្មណប្បច្ចយា បរិត្តំ វេកំ ខន្ធិ បច្ចយា
 តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធទ្វេ . . . បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុ
 បច្ចយា ខន្ធា ចក្ខុយាតនំ បច្ចយា ចក្ខុវិញ្ញាណំ
 កាយាយាតនំ បច្ចយា . . . វត្ថុ បច្ចយា បរិត្តោ ខន្ធា ។
 អវសេសា ធម្មំ បញ្ញា ហេតុប្បច្ចយសទិសា សត្វ
 កាតព្វា ។ អធិបតិប្បច្ចយា បដិសន្ធិ ធម្មតិ សត្វស
 បញ្ញា បរិបុណ្ណា ។ អនន្តរប្បច្ចយា ។ សង្ខតំ ។
 អវិកតប្បច្ចយា ។

(២០៣) ហេតុយា សត្វស អារម្មណោ សត្វ
 អធិបតិយា សត្វស អនន្តរេ សត្វ សមនន្តរេ សត្វ
 សហជាតេ សត្វស អញមញ្ញោ នវំ ទិស្សយេ សត្វ-
 រស ឧបទិស្សយេ សត្វ បុរាជាតេ សត្វ អាសេវនេ
 សត្វ កក្កេ សត្វស វិហាកេ សត្វស អា-
 ហារេ សត្វស វត្ថុយេ ឈានេ មគ្គេ សត្វស

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៦១២) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
 មានសភាពតូចឆ្មារ ទើបកើតឡើង ព្រោះការមូលប្បថ្នយ គឺ ខន្ធ ៣
 ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ នឹងខន្ធ ២ ... ខន្ធចាំង-
 ឡាយ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ចក្ខុវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែក
 នឹងចក្ខុយានៈ ពឹងផ្អែក នឹងកាយាយានៈ ... ខន្ធចាំងឡាយ
 ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ បញ្ញា ៦ យ៉ាង ដ៏សេស
 ប្រាកដស្មើដោយហេតុប្បថ្នយ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ឲ្យទៅជាបញ្ញា ៧
 យ៉ាង ។ បដិសន្ធិ ដោយអធិបតិប្បថ្នយ មិនមានទេ បញ្ញា ១៧ យ៉ាង
 មានគ្រប់គ្រាន់ហើយ ។ ព្រោះអនន្តរប្បថ្នយ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។
 ព្រោះអវិគតប្បថ្នយ ។

(៦១៣) ក្នុងហេតុប្បថ្នយ មានវារៈ ១៧ ក្នុងការមូលប្បថ្នយ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បថ្នយ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអនន្តរប្បថ្នយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តរប្បថ្នយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បថ្នយ មាន
 វារៈ ១៧ ក្នុងអតាមញ្ញប្បថ្នយ មានវារៈ ៩ ក្នុងនិស្សយប្បថ្នយ មាន
 វារៈ ១៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បថ្នយ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរាជាតប្បថ្នយ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងការសេវនប្បថ្នយ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បថ្នយ មាន
 វារៈ ១៧ ក្នុងវិបាកប្បថ្នយ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអាហារប្បថ្នយ មានវារៈ
 ១៧ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បថ្នយ ឈានប្បថ្នយ និងមគ្គប្បថ្នយ មានវារៈ ១៧

បរិគ្គតិកេ បច្ចយវិហេ

សម្បយុត្តេ សត្ត វិប្បយុត្តេ សត្តរស អត្តិយា សត្ត-
 រស នត្តិយា សត្ត វិគតេ សត្ត អវិគតេ សត្តរស ។
 ឯវំ កណោតតំ ។

អនុលោមំ ។

(៦០៤) បរិត្តំ នម្មំ បច្ចយា បរិត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ បរិត្តំ ឯកំ ខន្ធ
 បច្ចយា តយោ ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ទ្វេ ខន្ធ
 ... អហេតុកប្បជ្ឈិសន្ធិក្ខណោ ខន្ធ បច្ចយា វត្ថុ
 វត្ថុំ បច្ចយា ខន្ធ ឯកំ មហាក្ខតំ ។ សង្ខតំ ។
 អសញ្ញសត្តានំ ... ចក្កាយតនំ បច្ចយា ចក្កវិញ្ញា-
 ណំ កាយាយតនំ ... វត្ថុំ បច្ចយា អហេតុកា
 បរិត្តោ ខន្ធ វិចិត្តិច្ឆាសហគតេ ឧទ្ធច្ចសហគតេ
 ខន្ធ ច វត្ថុញ បច្ចយា វិចិត្តិច្ឆាសហគតោ ឧទ្ធច្ច-
 សហគតោ មោហោ ។

(៦០៥) បរិត្តំ នម្មំ បច្ចយា បរិត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ នអារម្មណប្បច្ចយា បដិច្ចវារសទិសំ បញ្ច ។

បរិវត្តិកៈ បច្ចយវារៈ

ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ចយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ចយ មានវារៈ ១៧
 ក្នុងអត្ថប្បច្ចយ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនត្ថប្បច្ចយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិគ-
 តប្បច្ចយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ចយ មានវារៈ ១៧ ។ បណ្ឌិត
 គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោម ។

(៦១៤) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នោរ ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
 មានសភាពតូចត្នោរ ទើបកើតឡើង ព្រោះនរហត្ថប្បច្ចយ គឺ ខន្ធពា ក្តី
 ចិត្តសមដានរបកី ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធទ ដែលមានសភាពតូចត្នោរ ជា
 អរហត្ថកៈ នឹងខន្ធ ២... វត្ថុ ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធចាំងឡាយ ក្នុងខណៈ
 នៃអរហត្ថកប្បជិសន្តិ ខន្ធចាំងឡាយ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ មហាក្ខត ១ ។
 សេចក្តីបំប្រញ ។ របស់ពួកអសព្វាសត្វ ... ចក្ខុវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែក
 នឹងចក្ខុយតនៈ នឹងកាយាយតនៈ... ខន្ធចាំងឡាយ ដែលមាន
 សភាពតូចត្នោរ ជាអរហត្ថកៈ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ មោហៈ ដែលច្រឡំ
 ដោយវិចិត្រច្ចា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធចាំងឡាយ ដែល
 ច្រឡំដោយវិចិត្រច្ចា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង វត្ថុផង ។

(៦១៥) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នោរ ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
 មានសភាពតូចត្នោរ ទើបកើតឡើង ព្រោះនរហត្ថប្បច្ចយ គឺ វារៈ ៥
 ប្រាកដស្មើដោយបដិច្ចវារៈដែរ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(៦០៦) បរិត្តំ ធម្មំ បច្ចយា បរិត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា បរិត្តំ ឯកំ ទន្ធិ បច្ចយា
 តយោ ទន្ធា ចិត្តសម្មជានំ រូបំ ទេ ទន្ធា ...
 បដិសន្ធិក្ខណោ អសញ្ញាសត្តានំ ... ចក្ខាយតនំ ...
 កាយាយតនំ ... វត្ថុំ បច្ចយា បរិត្តោ ទន្ធា ។ បរិត្តំ
 ធម្មំ បច្ចយា មហាគ្គតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិ-
 បតិប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា មហាគ្គតាធិបតិ វត្ថុំ បច្ចយា
 វិចាកា មហាគ្គតា ទន្ធា បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុំ បច្ចយា
 មហាគ្គតា ទន្ធា ។ បរិត្តំ ធម្មំ បច្ចយា អប្បមាលោកា
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា អប្ប-
 មាលោកាធិបតិ ។ បរិត្តំ ធម្មំ បច្ចយា បរិត្តោ ច
 មហាគ្គតោ ច ធម្មា ... នអធិបតិប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ច-
 យា វិចាកា មហាគ្គតា ទន្ធា មហាគ្គតោ បច្ចយា
 ចិត្តសម្មជានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៦១៦) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
 មានសភាពតូចឆ្មារ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ពា
 កី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ នឹង
 ខន្ធ ២ ... របស់ពួកអសព្វាសត្វ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ចក្ខុយ-
 តនៈ... កាយាយតនៈ... ខន្ធចាំងឡាយ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ
 ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
 មានសភាពតូចឆ្មារ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិ-
 ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់
 នូវសភាពធំ ជាវិបាក ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវ
 សភាពធំ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ ធម៌ ដែលមាន
 ប្រមាណមិនបាន ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អប្បមាណាធិបតិ ពឹងផ្អែក នឹង
 វត្ថុ ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី
 ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ... ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ
 គឺ ខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាវិបាក ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ
 ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែក នឹងមហាក្ខត្តចាំងឡាយ ក្នុងខណៈនៃបដិ-
 សន្ធិ ... ។

បរិត្តភក្តិ បច្ចយវារោ

(៦០៧) មហាគុតំ ធម្មំ បច្ចយា មហាគុតោ
 ធម្មោ ... នអធិបតិប្បច្ចយា មហាគុតេ ខន្ធ បច្ចយា
 មហាគុតាធិបតិ វិហាកំ មហាគុតំ ឯកំ ខន្ធ បច្ចយា
 តយោ ខន្ធ ខន្ធ ខន្ធ ... បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។
 មហាគុតំ ធម្មំ បច្ចយា បរិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអ-
 ធិបតិប្បច្ចយា វិហាកេ មហាគុតេ ខន្ធ បច្ចយា ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។ មហាគុតំ ធម្មំ
 បច្ចយា បរិត្តោ ច មហាគុតោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ
 នអធិបតិប្បច្ចយា វិហាកំ មហាគុតំ ឯកំ ខន្ធ បច្ចយា
 តយោ ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានេ រូបំ ខន្ធ ខន្ធ ...
 បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។

(៦០៨) អប្បមាណំ ធម្មំ បច្ចយា អប្បមាណោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា អប្បមាណោ ខន្ធ
 បច្ចយា អប្បមាណាធិបតិ ។

បរិវត្តិកៈ បច្ចយវារៈ

(៦១៧) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
 ដល់នូវសភាពធំ ... ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលដល់
 នូវសភាពធំ ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ ខន្ធសា
 ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាវិបាក នឹងខន្ធ ២ ... ក្នុង
 ខណៈនៃបដិសន្ធិ... ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចតាម ពឹងផ្អែក នឹង
 ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ
 ចិត្តសមុជ្ឈានុប ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជា
 វិបាក ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ... ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចតាម
 ក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលដល់នូវស-
 ភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្ត-
 សមុជ្ឈានុបក្តី ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាវិបាក
 នឹងខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ... ។

(៦១៨) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ពឹងផ្អែក នឹងធម៌
 ដែលមានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ
 អធិបតិធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធចាំងឡាយ
 ដែលមានប្រមាណមិនបាន ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

(៦១៩) បរិត្តញ្ច អប្បមាណញ្ច ធម្មំ បច្ចយា
 អប្បមាណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា
 អប្បមាណោ ខន្ធ ច វត្ថុញ្ច បច្ចយា អប្បមា-
 ណាធិបតិ ។

(៦២០) បរិត្តញ្ច មហាគ្គតញ្ច ធម្មំ បច្ចយា ប-
 រិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា វិចារកេ
 មហាគ្គតេ ខន្ធ ច មហាគ្គតេ ច បច្ចយា ចិត្តស-
 មុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។ បរិត្តញ្ច មហា-
 គ្គតញ្ច ធម្មំ បច្ចយា មហាគ្គតោ ធម្មោ ... នអធិប-
 តិប្បច្ចយា មហាគ្គតេ ខន្ធ ច វត្ថុញ្ច បច្ចយា
 មហាគ្គតាធិបតិ វិចារកំ មហាគ្គតំ ឯកំ ខន្ធឯញ្ច
 វត្ថុញ្ច បច្ចយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធ ... បដិសន្ធិ-
 ក្ខណោ ... ។ បរិត្តញ្ច មហាគ្គតញ្ច ធម្មំ បច្ចយា
 បរិត្តោ ច មហាគ្គតោ ច ធម្មោ ... នអធិបតិប្បច្ចយា

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៦១៩) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ពឹងផ្អែក នឹងធម៌
 ដែលមានសភាពតូចឆ្មារផង ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលមានប្រ-
 មាណមិនបាន ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធចាំងឡាយ ដែលមានប្រមាណមិន
 បានផង វត្ថុផង ។

(៦២០) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
 មានសភាពតូចឆ្មារផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុប ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធចាំងឡាយ
 ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាវិបាកផង មហាក្ខតចាំងឡាយផង ក្នុងខណៈ
 នៃបដិសន្ធិ ... ។ ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ពឹងផ្អែក នឹងធម៌
 ដែលមានសភាពតូចឆ្មារផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ... ព្រោះ
 នអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ
 ចាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំផង វត្ថុផង ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែក នឹង
 ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាវិបាកផង វត្ថុផង នឹងខន្ធ ២ ...
 ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារក្តី ធម៌
 ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ
 ផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ... ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ

បរិក្ខិត្តកេ បច្ចយវារោ

វិចារកំ មហាត្ថកំ ឯកំ ចន្ទន្ទ វត្ថុន្ទ បច្ចយា
តយោ ចន្ទា ច្វេ ចន្ទេ . . . វិចារកេ មហាត្ថតេ ចន្ទេ
ច មហាត្ថតេ ច បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិ-
សន្ធិត្ថុកេណ មហាត្ថតេ ចន្ទេ បច្ចយា ។

(២២០) បរិក្ខិត្ត ធម្មំ បច្ចយា បរិត្តោ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ជតិ នមនន្តរវ្យច្ចយា នសមនន្តរវ្យច្ចយា នមញ្ញ-
មញ្ញវ្យច្ចយា នឧបនិស្សយវ្យច្ចយា នបុរោជាតវ្យច្ច-
យា បដិច្ចវាសនិសា ទ្វាទស បញ្ញា ។ នបច្ឆា-
ជាតវ្យច្ចយា នអាសេវនវ្យច្ចយា បរិបុណ្ណំ ។ វិចា-
កោតិ និទ្ធិស្សិតំ ។ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ វិចាកោតិ
ន កាតតំ ។ នកម្មវ្យច្ចយា នវិចាកវ្យច្ចយា បដិ-
សន្ធិ វិចាកោចិ នត្ថំ ។ នអាហារវ្យច្ចយា នឥន្ទ្រិ-
យវ្យច្ចយា នឈានវ្យច្ចយា នមត្តវ្យច្ចយា ន-
សម្បយុត្តវ្យច្ចយា នវិស្សយុត្តវ្យច្ចយា នោនត្ថិវ្យច្ចយា
នោវិគតវ្យច្ចយា ។

(២២២) នហេតុយា ឯកំ នអាម្មណោ បញ្ច នម-
ជិបតិយា ទ្វាទស នមនន្តរេ បញ្ច នសមនន្តរេ នមញ្ញ-
មញ្ញេ នឧបនិស្សយេ នបុរោជាតេ ទ្វាទស នបច្ឆា-
ជាតេ សត្តរស នអាសេវនេ សត្តរស នកម្មេ សត្ត

បរិក្ខេបៈ បច្ចយវារៈ

គឺ ខន្ធ ៣ ព័ន្ធដែកនឹងខន្ធ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាវិបាកផង វត្ថុ
ផង នឹងខន្ធ ២ ... ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ព័ន្ធដែកនឹងខន្ធចាំឡាយ ដែល
ដល់នូវសភាពធំ ជាវិបាកផង មហាក្ខតចាំឡាយផង ព័ន្ធដែក
នឹងខន្ធចាំឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(៦២១) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ព័ន្ធដែកនឹងធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្រូវ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអនន្តរប្បច្ច័យ នសមន្តរ-
ប្បច្ច័យ នអតាមតាប្បច្ច័យ នឧបនិស្សយប្បច្ច័យ និងនបុរេជាតប្បច្ច័យ
ឯបញ្ញា ១២ យ៉ាង ប្រាកដស្មើដោយបដិច្ចវារៈដែរ ។ ព្រោះនបច្ចាជាត-
ប្បច្ច័យ និងនអាសវនប្បច្ច័យ (ពាក្យនេះ) មានគ្រប់គ្រាន់ ។ ពាក្យថា
វិបាក បណ្ឌិត គប្បីសំដែង ។ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប បណ្ឌិត មិនគប្បីធ្វើ
ថាដូចជាវិបាកទេ ។ ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ និងនវិបាកប្បច្ច័យ ឯបដិ-
សន្ធិនឹងវិបាកមិនមានទេ ។ ព្រោះនអាហារប្បច្ច័យ នឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ
នឈានប្បច្ច័យ នមគ្គប្បច្ច័យ នសម្បយុត្តប្បច្ច័យ នវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ
នោនត្ថប្បច្ច័យ និងនោវិត្តប្បច្ច័យ ។

(៦២២) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៥ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១២ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៥ ក្នុងនសមន្តរប្បច្ច័យ នអតាមតាប្បច្ច័យ នឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
និងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១២ ក្នុងនបច្ចាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧
ក្នុងនអាសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

នវិចារកេ សត្តរស នអាហារេ នសង្ខ្រិយេ ន-
 លារេ នមត្តេ ឯកំ នសម្បយុត្តេ បញ្ច នវិប្ប-
 យុត្តេ ភីណិ នោនត្ថិយា បញ្ច នោវិគតេ បញ្ច ។
 ឯវំ គណេតតំ ។

បច្ចុទ្ទិយំ ។

(២២៣) ហេតុប្បច្ចយា នអាវម្មលោ បញ្ច ...
 នអធិបតិយា ទ្វាទស នអនន្តរេ បញ្ច នសមនន្តរេ
 បញ្ច នអពាមញ្ញេ បញ្ច នឧបនិស្សយេ បញ្ច នបុ-
 រេជាតេ ទ្វាទស នបច្ឆាជាតេ សត្តរស នអាសេវនេ
 សត្តរស នកម្មេ សត្ត នវិចារកេ សត្តរស នសម្ប-
 យុត្តេ បញ្ច នវិប្បយុត្តេ ភីណិ នោនត្ថិយា បញ្ច
 នោវិគតេ បញ្ច ។ ឯវំ គណេតតំ ។

អនុលោមប្បច្ចុទ្ទិយំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមមត្តិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ នន្ត្រ័យប្ប-
 ច្ច័យ នឈានប្បច្ច័យ និន័នមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុត្ត-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោនត្ថិ-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ បណ្ឌិត
 គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ ចច្ចន័យៈ ។

(៦២៣) ក្នុងនការមណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ...
 ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១២ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុង
 នសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអពាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
 ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ១២ ក្នុងនបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនការសវនប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១៧ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនោនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៥ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចន័យៈ ។

បរិក្ខត្តិកោ សំសង្ករិកោ

(២២៤) ឯហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ឯកំ ...

អនន្តរេ សមនន្តរេ សហជាតេ វិគតេ អវិគតេ
ឯកំ ។ ឯវំ កណោតតំ ។

បច្ចនិយានុលោមំ ។

បច្ចយវិកោ និដ្ឋិតោ ។

និស្សយវិកោ បច្ចយវិកាសនិសោ ។

សំសង្ករិកោ

(២២៥) បរិក្ខតំ ធម្មំ សំសង្ការេ បរិក្ខតោ ធម្មោ

ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា បរិក្ខតំ ឯកំ ខន្ធំ សំសង្ការេ
តយោ ខន្ធោ ទ្វេ ខន្ធោ ... បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។

(២២៦) មហាគ្គតំ ធម្មំ សំសង្ការេ មហាគ្គតោ

ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា មហាគ្គតំ ឯកំ ខន្ធំ
សំសង្ការេ តយោ ខន្ធោ ទ្វេ ខន្ធោ ... បដិសន្ធិ-
ក្ខណោ ... ។

(២២៧) អប្បមាណំ ធម្មំ សំសង្ការេ អប្បមាលោក

ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា អប្បមាណំ ឯកំ
ខន្ធំ សំសង្ការេ តយោ ខន្ធោ ទ្វេ ខន្ធោ ... ។

បរិក្ខេបៈ សំស្ក្រឹតៈ

(៦២៤) ក្នុងការម្មណ៍ប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ
 ... ក្នុងអនន្តរាប្បច្ច័យ សមនន្តរាប្បច្ច័យ សហជាតប្បច្ច័យ វិតតប្បច្ច័យ
 នឹងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចន្តិយានុលោម ។

ចប់ បច្ចយវារៈ ។

និស្សយវារៈ ប្រាកដស្មើដោយបច្ចយវារៈដែរ ។

សំស្ក្រឹតៈ

(៦២៥) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នា ច្រឡំនឹងធម៌ ដែល
 មានសភាពតូចត្នា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣
 ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចត្នា នឹងខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈ
 នៃបដិសន្ធិ ... ។

(៦២៦) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលដល់នូវ
 សភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១
 ដែលដល់នូវសភាពធំ នឹងខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

(៦២៧) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ច្រឡំនឹងធម៌ ដែល
 មានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣
 ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណមិនបាន នឹងខន្ធ ២ ... ។

(២២៨) បរិត្តំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ បរិត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ អារម្មណប្បច្ចយា អធិបតីប្បច្ចយា បដិសន្ធិ
 នត្ថំ ។ អនន្តរប្បច្ចយា សមនន្តរប្បច្ចយា សហជា-
 តប្បច្ចយា អញ្ញាមញ្ញប្បច្ចយា និស្សយប្បច្ចយា ឧប-
 និស្សយប្បច្ចយា បុរេជាតប្បច្ចយា បដិសន្ធិ នត្ថំ ។
 អាសេវនប្បច្ចយា វិចារកោបិ បដិសន្ធិបិ នត្ថំ ។
 កម្មប្បច្ចយា វិចារកប្បច្ចយា អាហារប្បច្ចយា ឥន្ទ្រ-
 យប្បច្ចយា ឈានប្បច្ចយា មគ្គប្បច្ចយា សម្បយុត្ត-
 ប្បច្ចយា វិប្បយុត្តប្បច្ចយា អតីប្បច្ចយា នតីប្បច្ចយា
 វិគតប្បច្ចយា អវិគតប្បច្ចយា ។

(២២៩) ហេតុយា តីណិ អារម្មណេ តីណិ អធិ-
 បតីយា តីណិ ។ សង្ខតំ ។ អវិកតេ តីណិ ។
 ឯវំ កណោតតំ ។

អនុលោមំ ។

(២៣០) បរិត្តំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ បរិត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ បរិត្តំ ឯកំ
 ខន្ធិ សំសដ្ឋោ តាយា ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធទេ ... អហេតុ-
 កប្បដិសន្ធិត្វកណោ វិចីកិញ្ញាសហកតេ ឧទ្ធច្ចសហ-
 កតេ ខន្ធិ សំសដ្ឋោ វិចីកិញ្ញាសហកតេ ឧទ្ធច្ចសហ-
 កតេ មោហោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៦២៨) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមាន
 សភាពតូចត្រូវ ទើបកើតឡើង ព្រោះការមូលប្បច្ច័យ ព្រោះអធិបតិ-
 ប្បច្ច័យ បដិសន្ធិ មិនមានទេ ។ ព្រោះអនន្តរប្បច្ច័យ សមនន្តរប្បច្ច័យ
 សហជាតប្បច្ច័យ អញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ និស្សយប្បច្ច័យ ឧបនិស្សយប្ប-
 ច្ច័យ និងបុរេជាតប្បច្ច័យ បដិសន្ធិ មិនមានទេ ។ ព្រោះការសវនប្បច្ច័យ
 វិបាកក្តី បដិសន្ធិក្តី ក៏មិនមាន ។ ព្រោះកម្មប្បច្ច័យ វិបាកប្បច្ច័យ
 អាហារប្បច្ច័យ ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ឈានប្បច្ច័យ មគ្គប្បច្ច័យ សម្បយុត្ត-
 ប្បច្ច័យ វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ អត្ថប្បច្ច័យ នត្ថប្បច្ច័យ វិតតប្បច្ច័យ និង
 អវិតតប្បច្ច័យ ។

(៦២៩) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការមូលប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។
 ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ អនុលោម ។

(៦៣០) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែល
 មានសភាពតូចត្រូវ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣
 ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាអហេតុកៈ នឹងខន្ធ ២ ...
 មោហាៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិច្ឆា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ច្រឡំនឹងខន្ធ
 តាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិច្ឆា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ក្នុងខណៈនៃ
 អហេតុកប្បដិសន្ធិ ។

បរិក្ខិត្តិកេ សំសង្ករិកេ

(៦៣១) បរិត្តំ ធម្មំ សំសង្ការំ បរិត្តោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា បរិត្តំ ឯកំ ខន្ធំ សំសង្ការំ
តយោ ខន្ធោ ទ្វេ ខន្ធោ ... បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។

(៦៣២) មហាគ្គតំ ធម្មំ សំសង្ការំ មហាគ្គតោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា មហាគ្គតេ ខន្ធោ
សំសង្ការំ មហាគ្គតា អធិបតិ វិហាកំ មហាគ្គតំ ឯកំ
ខន្ធំ សំសង្ការំ បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។

(៦៣៣) អប្បមាណំ ធម្មំ សំសង្ការំ អប្បមា-
ណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា អប្បមាណោ
ខន្ធោ សំសង្ការំ អប្បមាណា អធិបតិ ។

(៦៣៤) បរិត្តំ ធម្មំ សំសង្ការំ បរិត្តោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ នបុរេជានប្បច្ចយា អរូបេ បរិត្តំ ឯកំ ខន្ធំ
សំសង្ការំ បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។

(៦៣៥) មហាគ្គតំ ធម្មំ សំសង្ការំ មហាគ្គ-
តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នបុរេជានប្បច្ចយា

បរិក្ខិត្តិកៈ សំស្ក្រឹតៈ

(៦៣១) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចតា ច្រឡំនឹងធម៌ ដែល
មានសភាពតូចតា ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣
ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចតា នឹងខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈ
នៃបដិសន្ធិ ... ។

(៦៣២) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលដល់
នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិធម៌
ដែលដល់នូវសភាពធំ ច្រឡំនឹងខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ
ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាវិបាក ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ... ។

(៦៣៣) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ច្រឡំនឹងធម៌ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិ-
បតិធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ច្រឡំនឹងខន្ធចាំងឡាយ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ។

(៦៣៤) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចតា ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមាន
សភាពតូចតា ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ ធម៌ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចតា ក្នុង
អរូប ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

(៦៣៥) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ច្រឡំនឹងធម៌
ដែលដល់នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

អរូបេ មហាគុតំ ឯកំ ខន្ធំ សំសដ្ឋា តយោ ខន្ធោ
 បដិសន្ធិក្កុណោ ... ។

[៦៣៦] អប្បមាណំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ អប្បមាលោកា
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នប្បរោជាតប្បច្ចយា អរូបេ អប្បមា-
 ណំ ឯកំ ខន្ធំ សំសដ្ឋា តយោ ខន្ធោ ។

[៦៣៧] បរិត្តំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ បរិត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ នប្បរោជាតប្បច្ចយា នអាសវនប្បច្ចយា
 បរិត្តំ ឯកំ ខន្ធំ សំសដ្ឋា តយោ ខន្ធោ បដិសន្ធិ-
 ក្កុណោ ... ។

[៦៣៨] មហាគុតំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ មហាគុតោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអាសវនប្បច្ចយា វិចារកំ មហាគុតំ
 ឯកំ ខន្ធំ សំសដ្ឋា បដិសន្ធិក្កុណោ ... ។

[៦៣៩] អប្បមាណំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ អប្បមាលោកា
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអាសវនប្បច្ចយា វិចារកំ អប្បមាណំ
 ឯកំ ខន្ធំ សំសដ្ឋា ។

[៦៤០] បរិត្តំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ បរិត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ នកម្មប្បច្ចយា បរិត្តោ ខន្ធោ សំសដ្ឋា
 បរិត្តោ ចេតនា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

គឺ ខន្ធ ពា ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ក្នុងអរូប
ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

(៦៣៦) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ច្រឡំនឹងធម៌ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ
ខន្ធ ពា ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ក្នុងអរូប ។

(៦៣៧) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមាន
សភាពតូចឆ្មារ ទើបកើតឡើង ព្រោះនបច្ចាជាតប្បច្ច័យ និងនកាសេវន-
ប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ពា ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ក្នុងខណៈ
នៃបដិសន្ធិ... ។

(៦៣៨) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលដល់នូវ
សភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនកាសេវនប្បច្ច័យ គឺ (ខន្ធ ពា) ច្រឡំនឹង
ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាវិបាក ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

(៦៣៩) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ច្រឡំនឹងធម៌ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះនកាសេវនប្បច្ច័យ គឺ
(ខន្ធ ពា) ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាវិបាក ។

(៦៤០) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមាន
សភាពតូចឆ្មារ ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែល
មានសភាពតូចឆ្មារ ច្រឡំនឹងខន្ធចាំងឡាយ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ។

បរិក្ខតិកេ សំសង្ខារិកេ

[២៤១] មហាក្កតំ ធម្មំ សំសង្ខារំ មហាក្កតោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នកក្កប្បច្ចយា មហាក្កតេ ខន្ធ
 សំសង្ខារំ មហាក្កតា ចេតនា ។

[២៤២] អប្បមាណំ ធម្មំ សំសង្ខារំ អប្បមាណោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នកក្កប្បច្ចយា អប្បមាណោ ខន្ធ
 សំសង្ខារំ អប្បមាណា ចេតនា ។

[២៤៣] បរិតំ ធម្មំ សំសង្ខារំ បរិតោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ នវិចាកក្កប្បច្ចយា បរិតំ ឯកំ ខន្ធ សំសង្ខារំ
 តយោ ខន្ធ ។

[២៤៤] មហាក្កតំ ធម្មំ សំសង្ខារំ មហាក្កតោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នវិចាកក្កប្បច្ចយា មហាក្កតំ ឯកំ
 ខន្ធ សំសង្ខារំ តយោ ខន្ធ ។

[២៤៥] អប្បមាណំ ធម្មំ សំសង្ខារំ អប្បមា-
 ណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នវិចាកក្កប្បច្ចយា អប្បមាណំ
 ឯកំ ខន្ធ សំសង្ខារំ តយោ ខន្ធ ។

បរិក្ខិត្តិកៈ សំសង្ឃារៈ

[៦៤១] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលដល់
នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បដ្ឋយ គឺ ចេតនា ដែលដល់
នូវសភាពធំ ច្រឡំនឹងមហគុតក្នុងទាំងឡាយ ។

[៦៤២] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ច្រឡំនឹងធម៌ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បដ្ឋយ គឺ ចេតនា
ដែលមានប្រមាណមិនបាន ច្រឡំនឹងខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានប្រមាណ
មិនបាន ។

[៦៤៣] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែល
មានសភាពតូចឆ្មារ ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិបាកប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣
ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ។

[៦៤៤] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលដល់
នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិបាកប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំ
នឹងខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ។

[៦៤៥] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ច្រឡំនឹងធម៌ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិបាកប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣
ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថកប្បដ្ឋានំ

(២៤៦) បរិត្តំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ បរិត្តោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ន ឈានប្បច្ចយា នមក្កប្បច្ចយា នវិប្បយុត្ត-
ប្បច្ចយា អរូបេ បរិត្តំ ឯកំ ខន្ធំ ... ។

(២៤៧) មហាគ្គតំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ មហាគ្គតោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា អរូបេ មហាគ្គតំ
ឯកំ ខន្ធំ ... ។

(២៤៨) អប្បមាណំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ អប្បមាលោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា អរូបេ អប្បមាណំ
ឯកំ ខន្ធំ ... ។

(២៤៩) នហេតុយា ឯកំ នអធិបតិយា តីណិ
នបុរេជានេ តីណិ នបច្ឆាជានេ តីណិ នអាសេវនេ
តីណិ នកម្មេ តីណិ នវិហាកេ តីណិ នឈានេ
ឯកំ នមក្កេ ឯកំ នវិប្បយុត្តេ តីណិ ។ ឯវំ
កណោតត្ថំ ។

បច្ចុដ្ឋយំ ។

(២៥០) ហេតុប្បច្ចយា នអធិបតិយា តីណិ ...
នបុរេជានេ នបច្ឆាជានេ នអាសេវនេ នកម្មេ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៦៤៦) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចន្តោរ ប្រឡំនឹងធម៌ ដែលមាន
សភាពតូចន្តោរ ទើបកើតឡើង ព្រោះនឈានប្បច្ច័យ នមគ្គប្បច្ច័យ និង
នវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចន្តោរ ក្នុងអរូប ... ។

(៦៤៧) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ប្រឡំនឹងធម៌ ដែល
ដល់នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១
ដែលដល់នូវសភាពធំ ក្នុងអរូប ... ។

(៦៤៨) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ប្រឡំនឹងធម៌ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ
១ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ក្នុងអរូប ... ។

(៦៤៩) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនអារសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចនីយៈ ។

(៦៥០) ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ...
ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ នបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ នអារសវនប្បច្ច័យ នកម្មប្បច្ច័យ

បរិក្ខត្តិកេ បញ្ញាវិហារ

នរិចារកេ នរិច្ចយុត្តោត្ត ភីណិ ។ ឯវំ កណោតត្ថំ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយំ ។

[៦៥០] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ ឯកំ ...
អនន្តរេ ឯកំ ។ សង្ខតំ ។ អរិកតេ ឯកំ ។ ឯវំ
កណោតត្ថំ ។

បច្ចនីយានុលោមំ ។

សម្បយុត្តវិហារេ ស្គំសង្ខារសនិសោ ។

បញ្ញាវិហារ

[៦៥២] បរិក្ខេ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស ហេ-
តុប្បច្ចយេន បច្ចយោ បរិក្ខេ ហេតុ សម្បយុត្តកានំ
ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានក្ខំ រូបានំ ហេតុប្បច្ចយេន
បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។

[៦៥៣] មហាគ្គតោ ធម្មោ មហាគ្គតស្ស ធម្មស្ស
ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ភីណិ ។ បរិត្ត បដិសន្ធិ
កាតត្វា ។

[៦៥៤] អប្បមាលោក ធម្មោ អប្បមាលាស្ស
ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ភីណិ ។

បរិក្ខត្តិកៈ បញ្ញាវិវរៈ

នវិបាកប្បច្ច័យ នឹងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ បណ្ឌិត គប្បី
រាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចន័យៈ ។

[៦៥១] ក្នុងការមូលប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ
... ក្នុងអនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ ក្នុងអវិគ-
តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចន័យានុលោម ។

សម្បយុត្តវារៈ ប្រាកដស្មើដោយសំសង្ការវារៈដែរ ។

បញ្ញាវិវរៈ

[៦៥២] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នោត ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមានសភាពតូចត្នោត ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ដែល
មានសភាពតូចត្នោត ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កន្តផង ពួកចិត្តស-
ម្ពុជានុប្បផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

[៦៥៣] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់
នូវសភាពធំ ដោយហេតុប្បច្ច័យ (បានដល់វារៈ នៃបុព្វានិវិស្វដ្ឋនា)
៣ លើក ។ បរិក្ខត្តិកាល និងបដិសន្ធិកាល បណ្ឌិត គប្បីធ្វើផងចុះ ។

[៦៥៤] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមានប្រមាណមិនបាន ដោយហេតុប្បច្ច័យ (បានដល់វារៈ នៃ
បុព្វា និវិស្វដ្ឋនា) ៣ លើក ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៦៥៥] បរិត្តោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស អា-
 រម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទានំ ទត្វា សីលំ សមា-
 ទិយិត្វា ឧបោសថកម្មំ កត្វា តំ បច្ចវេក្ខតិ បុព្វ-
 សុតិណ្ណានិ បច្ចវេក្ខតិ អរិយា គោត្រកុំ បច្ចវេក្ខន្តិ
 វេទានំ បច្ចវេក្ខន្តិ បហីនេ កិលេសេ បច្ចវេក្ខន្តិ
 វិក្ខម្ភិតេ កិលេសេ បច្ចវេក្ខន្តិ បុព្វេ សមុទាចិណ្ណា
 កិលេសេ ជានន្តិ ចក្កំ ... វត្ថុំ ... បរិត្តេ ខន្ធ
 អនិច្ចតោ ... វិបស្សន្តិ អស្សាទេន្តិ អភិនន្តិ តំ
 អារត្ត រាគោ ឧប្បជ្ជតិ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ រូបាយ-
 តនំ ចក្ក ។ បេ ។ ដោជ្ឈព្វាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស
 អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៦៥៦] បរិត្តោ ធម្មោ មហាគ្គតស្ស ធម្មស្ស
 អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទិព្វេន ចក្កនា រូបំ
 បស្សតិ ទិព្វាយ សោតជាតុយា សន្និ ... ចេតោ-
 បរិយញ្ញាណោន បរិត្តចិត្តសមន្និស្ស ចិត្តំ ជាតាតិ
 បរិត្តា ខន្ធ ឥន្ទ្រិវិជញ្ញាណស្ស ចេតោបរិយញ្ញា-
 ណស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណស្ស យថា-
 កម្មបកញ្ញាណស្ស អនាគតសញ្ញាណស្ស អារម្ម-
 ណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៦៥៥) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្នា ដោយការមូលប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គលទ្វិទាន រក្សា
សីល ធ្វើឧបោសថកម្ម ហើយពិចារណា នូវកុសលនោះ ពិចារណា នូវ
ពួកកុសលដែលធ្លាប់សន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន ពួកព្រះអរិយៈ ពិចារណា
នូវគោត្រកូ ពិចារណា នូវវេទនៈ ពិចារណា នូវពួកកិលេស ដែល
លះហើយ ពិចារណា នូវពួកកិលេស ដែលសង្កត់សង្កិនហើយ ដឹងនូវ
ពួកកិលេស ដែលធ្លាប់សន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន ឃើញច្បាស់ នូវចក្ខុ
... នូវវត្ថុ ... នូវខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានសភាពតូចត្នា
ថាមិនទៀង ... ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ប្រារព្ធ នូវវត្ថុនោះ
ទើបកើតឡើង ទោមនស្ស កើតឡើង រូបាយតនៈ ចក្ខុ ។ បេ ។

ដោយដូច្នេះតនៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ ដោយការមូលប្បច្ច័យ ។

(៦៥៦) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវសភាពធំ ដោយការមូលប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល ឃើញនូវរូប ដោយ
ទិព្វចក្ខុ នូវសំឡេង ដោយទិព្វសោតធាតុ ... ដឹង នូវចិត្តរបស់បុគ្គល
អ្នកព្រមព្រៀង ដោយចិត្តដែលមានសភាពតូចត្នា ដោយចេតោបរិ-
យញ្ញាណ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានសភាពតូចត្នា ជាបច្ច័យ នៃឥន្ទ្រ-
វិធពញ្ញាណ ចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ យថាភម្ម-
បតិញ្ញាណ និងអនាគតិសញ្ញាណ ដោយការមូលប្បច្ច័យ ។

បរិគ្គន្ធិកេ បញ្ញាវិព

[៦៥៧] មហាគុតោ ធម្មោ មហាគុតស្ស ធម្មស្ស
 អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាកាសានន្តរាយតនំ
 វិញ្ញាណន្តរាយតនស្ស អាកិញ្ញញ្ញាយតនំ នេ-
 សញ្ញាណសញ្ញាយតនស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ចេតាបរិយញ្ញាលោន មហាគុតចិត្តសមធម៌ស្ស
 ចិត្តំ ជាធាតិ មហាគុតា ខន្ធា ឥន្ទ្រិធិញ្ញាណស្ស
 ចេតាបរិយញ្ញាណស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណស្ស
 យថាកម្មបកកញ្ញាណស្ស អនាគតសញ្ញាណស្ស អា-
 រម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៦៥៨] មហាគុតោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស
 អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ បឋមំ ឈានំ បច្ច-
 វេក្ខតិ នេសញ្ញាណសញ្ញាយតនំ បច្ចវេក្ខតិ ទិព្វំ
 ចក្កំ បច្ចវេក្ខតិ ទិព្វំ សោតណត្ថំ ... ឥន្ទ្រិធិញ្ញាណំ
 បច្ចវេក្ខតិ ចេតាបរិយញ្ញាណំ ... បុព្វេនិវាសានុស្ស-
 តិញ្ញាណំ ... យថាកម្មបកកញ្ញាណំ ... អនាគត-
 សញ្ញាណំ បច្ចវេក្ខតិ មហាគុតេ ខន្ធា អនិច្ចតោ ...
 វិបស្សតិ អស្សនេតិ អភិវឌ្ឍតិ តំ អារត្ត រកោ
 ឧប្បជ្ជតិ នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ។

បរិក្ខិត្តិកៈ បញ្ញាវិវរៈ

(៦៥៧) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 ដល់នូវសភាពធំ ដោយការមូណប្បច្ច័យ គឺ អាកាសានញ្ចាយតនៈ
 (ជាបច្ច័យ) នៃវិញ្ញាណញ្ចាយតនៈ អាកាសញ្ចាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃ
 នេវេសញ្ញានាសញ្ចាយតនៈ ដោយការមូណប្បច្ច័យ បុគ្គល ដឹងនូវចិត្ត
 របស់បុគ្គលអ្នកព្រមព្រៀងដោយមហគ្គតចិត្ត ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ
 ខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃឥន្ទ្រិវិជញ្ញាណ
 ចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ យថាភម្មបគញ្ញាណ
 និងអនាគតសញ្ញាណ ដោយការមូណប្បច្ច័យ ។

(៦៥៨) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 មានសភាពតូចត្រូវ ដោយការមូណប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល ពិចារណា នូវ
 បឋមជ្ឈាន ពិចារណា នូវនេវេសញ្ញានាសញ្ចាយតនៈ ពិចារណា នូវ
 ទិព្វចក្ខុ នូវទិព្វសោតនាគុ... ពិចារណា នូវឥន្ទ្រិវិជញ្ញាណ ចេតោ-
 បរិយញ្ញាណ ... បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ ... យថាភម្មបគញ្ញាណ
 ... ពិចារណា នូវអនាគតសញ្ញាណ ឃើញច្បាស់ នូវខន្ធទាំងឡាយ
 ដែលដល់នូវសភាពធំ ថាមិនទៀង... ក្រេតអរ រីករាយ រាគៈ
 ប្រារព្ធ នូវវត្ថុនោះ កើតឡើង ទោមនស្ស កើតឡើង ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(២៥៧) អប្បមាណោ ធម្មោ អប្បមាណាស្ស
ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ និព្វានំ មគ្គ-
ស្ស ផលស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៦០) អប្បមាណោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស
អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អរិយា មគ្គា វុដ្ឋហិត្វា
មគ្គំ បច្ចវេក្ខន្តិ ផលំ បច្ចវេក្ខន្តិ និព្វានំ បច្ចវេក្ខន្តិ
និព្វានំ កោត្រកុស្ស វេទានស្ស អាវុដ្ឋនាយ អារម្ម-
ណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៦១) អប្បមាណោ ធម្មោ មហាគុតស្ស ធម្ម-
ស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អរិយា ចេតោប-
រិយញ្ញាណោន អប្បមាណាចិត្តសមន្តិស្ស ចិត្តំ ជានន្តិ
អប្បមាណោ ខន្ធា ចេតោបរិយញ្ញាណស្ស បុព្វេនិវា-
សានុស្សតិញ្ញាណស្ស អនាគតិសញ្ញាណស្ស អារម្ម-
ណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៦២) បរិត្តោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស អធិ-
បតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហជាតា-
ធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ ទានំ ទត្វា សីលំ សមាទិ-
យិត្វា ឧបោសថកម្មំ កត្វា តំ កុំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៦៥៩) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ដោយការមូណប្បច្ច័យ ព្រះនិព្វាន ជា បច្ច័យ នៃមគ្គ និងផល ដោយការមូណប្បច្ច័យ ។

(៦៦០) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល មានសភាពតូចត្នា ដោយការមូណប្បច្ច័យ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ ចេញអំពី មគ្គ ហើយពិចារណា នូវមគ្គ ពិចារណា នូវផល ពិចារណា នូវ ព្រះនិព្វាន (ព្រោះថា) ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវ គោត្រភូ និងវេទនៈ ដោយការមូណប្បច្ច័យ ។

(៦៦១) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយការមូណប្បច្ច័យ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ ដឹង នូវចិត្ត របស់បុគ្គលអ្នកព្រមព្រៀង ដោយចិត្ត ដែលមានប្រមាណមិន បាន ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ពួកខ្លួន ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃចេតោបរិយញ្ញាណ ឬព្រះនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ និងអនា- គតិសញ្ញាណ ដោយការមូណប្បច្ច័យ ។

(៦៦២) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នា ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការមូណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ ការមូណាធិបតិ គឺ បុគ្គល ឲ្យទាន រក្សាសីល ធ្វើឧបោសថកម្ម ធ្វើបូព្វាកម្មនោះ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា

បរិគ្គតិកោ បញ្ញាវិពោ

បុព្វេ សុចិណ្ឌានំ កុំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ សេត្វា
 គោត្រកុំ កុំ កត្វា ... វេទានំ កុំ កត្វា បច្ច-
 វេក្ខតិ ចក្កំ ... វត្ថុំ ... បរិតេ ខន្ធ កុំ កត្វា
 អស្សាទេន្តិ អភិនន្តិ តំ កុំ កត្វា វគោ ឧប្បជ្ជតិ
 ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ ។ សហជាតាធិបតិ បរិត្តាធិបតិ
 សម្មយុត្តកានំ ខន្ធនំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូធានំ
 អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៦៦៣] មហាគ្គតោ ធម្មោ មហាគ្គតស្ស ធម្មស្ស
 អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតាធិបតិ មហា-
 គ្គតាធិបតិ សម្មយុត្តកានំ ខន្ធនំ អធិបតិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

[៦៦៤] មហាគ្គតោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស
 អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហ-
 ជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ បឋមំ ឈានំ កុំ
 កត្វា ... នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ ... ទិព្វំ ចក្កំ ...

បរិព្វត្ថិតៈ បញ្ញាវារៈ

ធ្វើបុណ្យកម្មទាំងឡាយ ដែលសន្សំទុកល្អហើយ ក្នុងកាលមុន ឲ្យជាទី
 គោរព ហើយពិចារណា ពួកសេក្ខបុគ្គ ៥ ធ្វើនូវគោត្រកូឡិយ្យន៍ (កងចិត្ត)
 ... ធ្វើនូវវេទនៈឲ្យជូន (កងចិត្ត) ហើយពិចារណា ធ្វើនូវចក្ខុ ...
 នូវវត្ថុ... ធ្វើនូវពួកខន្ធ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ឲ្យជូន (កងចិត្ត)
 ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ធ្វើនូវវត្ថុនោះ ឲ្យជាទីគោរព ហើយ
 កើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិធម៌
 ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកកន្ធ ពួក
 ចិត្តសមុជ្ជនរូបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[៦៦៣] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 ដល់នូវសភាពធំ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ គឺ
 អធិបតិធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកកន្ធ
 ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[៦៦៤] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 មានសភាពតូចឆ្មារ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ និង
 សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺ បុគ្គល ធ្វើនូវបឋមដ្ឋានឲ្យជូន
 (កងចិត្ត) ... នៅសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ... ទិព្វចក្ខុ ...

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

អនាគតំសញ្ញាណំ កុំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ មហាក្កតេ
 ខន្ធន្តេ កុំ កត្វា អស្សុនេតិ អភិធម្មតិ តំ កុំ កត្វា
 វាកោ ឧប្បជ្ឈតិ និដ្ឋិ ឧប្បជ្ឈតិ ។ សហជាតាធិបតិ
 មហាក្កតាធិបតិ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ អធិបតិប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។

[៦៦៥] មហាក្កតោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ច មហា-
 ក្កតស្ស ច ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សហជាតាធិបតិ មហាក្កតាធិបតិ សម្បយុត្តកានំ
 ខន្ធនំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ អធិបតិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

[៦៦៦] អប្បមាលោក ធម្មោ អប្បមាលាស្ស
 ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ
 សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ និព្វានំ មក្កស្ស
 ផលស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សហជាតា-
 ធិបតិ អប្បមាលាធិបតិ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធនំ
 អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៦៦៧] អប្បមាលោក ធម្មោ បរិត្តស្ស
 ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ធ្វើនូវអនាគតិសញ្ញាណ ឲ្យឆ្លង (ក្នុងចិត្ត) ហើយពិចារណា ធ្វើនូវពួកខន្ធ
ដែលដល់នូវសភាពធំ ឲ្យឆ្លង (ក្នុងចិត្ត) ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ
ធ្វើនូវវត្ថុនោះ ឲ្យជាទីគោរព ហើយកើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង ។
ឯសហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ
នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(៦៦៥) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្នោរផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ដោយអធិបតិ-
ប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលដល់នូវសភាព
ធំ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កនផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយ
អធិបតិប្បច្ច័យ ។

(៦៦៦) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ
និងសហជាតាធិបតិ ។ ការម្មណាធិបតិ គឺ ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃ
មគ្គនិងផល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិធម៌
ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កន ដោយ
អធិបតិប្បច្ច័យ ។

(៦៦៧) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមានសភាពតូចត្នោរ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ

បរិត្តិកេ បញ្ចវារោ

សហជាតាធិបតី ។ អារម្មណាធិបតី អរិយា មគ្គា វដ្ត-
 ហិត្វា មក្កំ កុរុំ កត្វា បច្ឆវេត្តន្តិ ផលំ កុរុំ កត្វា...
 ធិញ្ចានំ កុរុំ កត្វា... ធិញ្ចានំ កោត្រកុស្ស វេទា-
 នស្ស អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សហជាតាធិ-
 បតី អប្បមាណាធិបតី ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូចានំ អធិ-
 បតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២២៨) អប្បមាណោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ច
 អប្បមាណាស្ស ច ធម្មស្ស អធិបតីប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ សហជាតាធិបតី អប្បមាណាធិបតី
 សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូចានំ
 អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២២៩) បរិត្តោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស អន-
 ន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា បរិត្តា ខន្ធា
 បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ ខន្ធានំ អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អនុលោមំ កោត្រកុស្ស អនុលោមំ វេទានស្ស អា-
 វដ្តោ បរិត្តានំ ខន្ធានំ អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

បរិព្វត្ថិកៈ បញ្ញាវារៈ

និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ ចេញអំពីមគ្គ
 ធ្វើនូវមគ្គឲ្យជូន (ក្នុងចិត្ត) ហើយពិចារណា ធ្វើនូវផលឲ្យជូន (ក្នុង
 ចិត្ត) ... ធ្វើនូវព្រះនិព្វានឲ្យជូន (ក្នុងចិត្ត) ... ព្រះនិព្វាន ជា
 បច្ច័យ នៃគោត្រកូ និងវេទានៈ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ឯសហជា-
 តាធិបតិ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យនៃពួក
 ចិត្តសមុជ្ឈានរូប ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(៦៦៨) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 មានសភាពតូចឆ្មារផង ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង ដោយអធិ-
 បតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលមានប្រ-
 មាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ពួកចិត្តសមុជ្ឈានរូប
 ផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(៦៦៩) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 មានសភាពតូចឆ្មារ ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ មុន ។ ដែលមាន
 សភាពតូចឆ្មារ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ
 អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រកូ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃ
 វេទានៈ អារដ្ឋនា ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ
 ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៦៧០] បរិភោ ធម្មោ មហាគុតស្ស ធម្មស្ស អ-
 នន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បរិតំ តុតិច្ចតំ មហាគុតស្ស
 ឧបបតិច្ចតស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បរិតា
 ឡា មហាគុតស្ស វុដ្ឋានស្ស អនាគតំសញ្ញាណស្ស
 អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បឋមស្ស លាភានស្ស បរិ-
 កម្មំ ... លោកសញ្ញាណសញ្ញាយតនស្ស បរិកម្មំ ...
 ទិព្វស្ស ចក្កស្ស បរិកម្មំ ... អនាគតំសញ្ញាណស្ស
 បរិកម្មំ អនាគតំសញ្ញាណស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

[៦៧១] បរិភោ ធម្មោ អប្បមាណស្ស ធម្មស្ស
 អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ កោត្រកុ មក្កស្ស វេទានំ
 មក្កស្ស អនុលោមំ ផលសមាបត្តិយា អនន្តរប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។

[៦៧២] មហាគុតោ ធម្មោ មហាគុតស្ស ធម្មស្ស
 អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា មហាគុតា
 ឡា បច្ចិមានំ បច្ចិមានំ មហាគុតានំ ឡានំ អនន្ត-
 រប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថកប្បដ្ឋាន

(៦៧០) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 ដល់នូវសភាពធំ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ចុតិចិត្ត ដែលមានសភាព
 តូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃឧបបត្តិចិត្ត ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយអនន្ត-
 រប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃវដ្តានៈ
 ដែលដល់នូវសភាពធំ និងអនាគតំសញ្ញាណ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ បរិ-
 កម្មបឋមជ្ឈាន ... បរិកម្មនៃវសញ្ញាណសញ្ញាយតនៈ ... បរិកម្មទិព្វ-
 ចក្ខុ ... បរិកម្មអនាគតំសញ្ញាណ ជាបច្ច័យ នៃអនាគតំសញ្ញាណ
 ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(៦៧១) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃ
 ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ គោត្រក្ខ
 (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គ វេទានៈ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គ អនុលោម ជាបច្ច័យ
 នៃផលសមាបត្តិ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(៦៧២) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 ដល់នូវសភាពធំ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ មុន ។ ដែលដល់
 នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ក្រោយ ។ ដែលដល់នូវសភាពធំ
 ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

បរិក្ខត្តិកេ បញ្ញាវិហ

(២៧៣) មហាគូតា ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស
 អនន្តរវ្យច្ចយេន បច្ចយោ មហាគូតំ ចុតិចិត្តំ ប-
 រិត្តស្ស ឧបបតិចិត្តស្ស អនន្តរវ្យច្ចយេន បច្ចយោ
 មហាគូតំ កវុដ្ឋំ អាវុដ្ឋនាយ អនន្តរវ្យច្ចយេន បច្ចយោ
 មហាគូតា ខន្ធោ បរិត្តស្ស វុដ្ឋានស្ស អនន្តរវ្យច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

(២៧៤) មហាគូតា ធម្មោ អប្បមាណស្ស
 ធម្មស្ស អនន្តរវ្យច្ចយេន បច្ចយោ នេវសញ្ញាណ-
 សញ្ញាយតំ និរោធា វុដ្ឋបាល្ឌស្ស ជលសមាបតិយា
 អនន្តរវ្យច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៧៥) អប្បមាណោ ធម្មោ អប្បមាណស្ស
 ធម្មស្ស អនន្តរវ្យច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា
 អប្បមាណោ ខន្ធោ បច្ឆិមាធំ បច្ឆិមាធំ . . . អនន្ត-
 រវ្យច្ចយេន បច្ចយោ មត្តោ ជលស្ស ជលំ ជលស្ស
 អនន្តរវ្យច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៧៦) អប្បមាណោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស
 អនន្តរវ្យច្ចយេន បច្ចយោ ជលំ បរិត្តស្ស វុដ្ឋានស្ស
 អនន្តរវ្យច្ចយេន បច្ចយោ ។

បរិក្ខិត្តិកៈ ចញ្ញាវិរៈ

[៦៧៣] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល មានសភាពតូចឆ្មារ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ចុតិចិត្ត ដែលដល់នូវ សភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃឧបបត្តិចិត្ត ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ដោយ អនន្តរប្បច្ច័យ កវៈ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃ វដ្តនៈ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

[៦៧៤] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល មានប្រមាណមិនបាន ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ នេវសញ្ញានាសញ្ញា- គនៈ ជាបច្ច័យ នៃផលសមាបត្តិ របស់បុគ្គលកាលចេញអំពីនិរោធ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

[៦៧៥] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ មុនៗ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ ក្រោយៗ . . . ដោយអនន្ត- រប្បច្ច័យ មគ្គ (ជាបច្ច័យ) នៃផល ផល ជាបច្ច័យ នៃផល ដោយ អនន្តរប្បច្ច័យ ។

[៦៧៦] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ផល ជាបច្ច័យ នៃ វដ្តនៈ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(២៧៧) អប្បមាណោ ធម្មោ មហាគុតស្ស
 ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ដលំ មហាគុ-
 តស្ស វុជ្ជានស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 សមនន្តរប្បច្ចយំ អនន្តរប្បច្ចយសទិសំ ។

(២៧៨) បរិត្តោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស សហ-
 ជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បរិត្តោ ឯកោ ខន្ធន្តរំ
 តិណ្ណំ ខន្ធន្តរំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ សហជា-
 តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធន្តរំ ... បដិសន្ធិក្ខណោ
 ខន្ធន្តរំ វត្ថុស្ស វត្ថុ ខន្ធន្តរំ សហជាតប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ឯកំ មហាក្ខតំ ។ សន្ធិតំ ។ អសញ្ញា-
 សត្តានំ ... ។

(២៧៩) បរិត្តោ ធម្មោ មហាគុតស្ស ធម្មស្ស ...
 បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុ មហាគុតានំ ខន្ធន្តរំ សហជា-
 តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៨០) មហាគុតោ ធម្មោ មហាគុតស្ស ធម្មស្ស
 ... មហាគុតោ ឯកោ ខន្ធន្តរំ តិណ្ណំ ខន្ធន្តរំ ទ្វេ
 ខន្ធន្តរំ ... បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៦៧៧) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ផល ជាបច្ច័យ នៃ
វដ្តនេះ ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ សមនន្តរប្បច្ច័យ
រួចគ្នានឹងអនន្តរប្បច្ច័យដែរ ។

(៦៧៨) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នោត ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមានសភាពតូចត្នោត ដោយសហជាតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលមាន
សភាពតូចត្នោត ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង ពួកចិត្តសមុជ្ជានុប្បវេណី ដោយ
សហជាតប្បច្ច័យ ខន្ធ ២... ពួកខន្ធ (ជាបច្ច័យ)នៃវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃ
បដិសន្ធិ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ មហា-
ត្ថ ១ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ... ។

(៦៧៩) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នោត ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវសភាពធំ ... វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ
ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(៦៨០) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌
ដែលដល់នូវសភាពធំ .. ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ (ជាបច្ច័យ)
នៃខន្ធ ៣ ខន្ធ ២... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

បរិក្ខតិកេ បញ្ញាវិពេ

[២៨០] មហាគុតោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស...
 មហាគុតា ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូទានំ សហជាតប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ មហាគុតា ខន្ធា
 កដត្តារូទានំ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៨២] មហាគុតោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ច មហាគុ-
 តស្ស ច ធម្មស្ស . . . មហាគុតោ ឯកោ ខន្ធា
 តិណ្ឌន្នំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូទានំ សហ-
 ជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធា . . . បដិសន្ធិ-
 ក្ខណោ . . . ។

[២៨៣] អប្បមាណោ ធម្មោ អប្បមាណស្ស
 ធម្មស្ស . . . អប្បមាណោ ឯកោ ខន្ធា តិណ្ឌន្នំ
 ខន្ធានំ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៨៤] អប្បមាណោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស
 . . . អប្បមាណោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូទានំ សហ-
 ជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៨៥] អប្បមាណោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ច អប្ប-
 មាណស្ស ច ធម្មស្ស . . . អប្បមាណោ ឯកោ
 ខន្ធា តិណ្ឌន្នំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូទានំ
 សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

បរិក្ខិត្តិកៈ បញ្ញាវិរា:

(៦៨១) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែល មានសភាពតូចបន្តិច... ពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុជ្ជានរូប ដោយសហជាតប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ ដែលដល់ នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃពួកកងត្តារូប ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ក្នុង ខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(៦៨២) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែល មានសភាពតូចបន្តិចផង នៃធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង... គឺ ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង ពួកចិត្តសមុជ្ជានរូប ផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ខន្ធ ២... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ... ។

(៦៨៣) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន... គឺ ខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណមិន បាន ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។

(៦៨៤) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចបន្តិច... គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុជ្ជានរូប ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។

(៦៨៥) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចបន្តិចផង ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង... គឺ ខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង ពួកចិត្តសមុជ្ជានរូបផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(៦៨៦) បរិត្តោ ច អប្បមាណោ ច ធម្មា
បរិត្តស្ស ធម្មស្ស ... អប្បមាណោ ខន្ធា ច មហា-
ក្ខតា ច ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូចានំ សហជាតប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

(៦៨៧) បរិត្តោ ច មហាក្កតោ ច ធម្មា បរិត្តស្ស
ធម្មស្ស ... មហាក្កតា ខន្ធា ច មហាក្ខតា ច ចិត្ត-
សមុដ្ឋានានំ រូចានំ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
បដិសន្ធិក្ខណោ មហាក្កតា ខន្ធា ច មហាក្ខតា ច
កេដត្តារូចានំ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៦៨៨) បរិត្តោ ច មហាក្កតោ ច ធម្មា មហាក្ក-
តស្ស ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិ-
សន្ធិក្ខណោ មហាក្កតោ ឯកោ ខន្ធា ច វត្ថុ ច
តិល្លានំ ខន្ធានំ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៦៨៩) បរិត្តោ ធម្មា បរិត្តស្ស ធម្មស្ស អញ្ញា-
មញ្ញប្បច្ចយេន បច្ចយោ បរិត្តោ ឯកោ ខន្ធា តិល្លានំ
ខន្ធានំ អញ្ញាមញ្ញប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ
ខន្ធា វត្ថុស្ស វត្ថុ ខន្ធានំ អញ្ញាមញ្ញប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ឯកំ មហាក្ខតំ ... អសញ្ញាសត្តានំ ... ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៦៨៦) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារក្តី ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ... គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានប្រមាណមិនបានក្តី ពួកមហាកូតក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។

(៦៨៧) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ... គឺ ពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី ពួកមហាកូតក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី ពួកមហាកូតក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប ដោយសហជាតប្បច្ច័យ កងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(៦៨៨) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ កងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(៦៨៩) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ដោយអពាមពាបច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយអពាមពាបច្ច័យ ពួកខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃវត្ថុ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដោយអពាមពាបច្ច័យ កងខណៈនៃបដិសន្ធិ មហាកូត ១... របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ... ។

បរិក្ខេប បញ្ញាវិបាក

(២៧០) បរិក្ខេប ធម្មា មហាគុតស្ស ធម្មស្ស
អញ្ញមញ្ញប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុ
មហាគុតានំ ខន្ធានំ អញ្ញមញ្ញប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(២៧១) មហាគុតោ ធម្មា មហាគុតស្ស ធម្មស្ស
... មហាគុតោ ឯកោ ខន្ធានំ តិល្លាន្នំ ខន្ធានំ អញ្ញ-
មញ្ញប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។

(២៧២) មហាគុតោ ធម្មា បរិក្ខេបស្ស ធម្មស្ស...
បដិសន្ធិក្ខណោ មហាគុតោ ខន្ធា វត្ថុស្ស អញ្ញមញ្ញ-
ប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(២៧៣) មហាគុតោ ធម្មា បរិក្ខេបស្ស ច មហាគុ-
តស្ស ច ធម្មស្ស ... បដិសន្ធិក្ខណោ មហាគុតោ
ឯកោ ខន្ធា តិល្លាន្នំ ខន្ធានំ វត្ថុស្ស ច អញ្ញមញ្ញ-
ប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(២៧៤) អប្បមាណោ ធម្មា អប្បមាណស្ស
ធម្មស្ស ... អប្បមាណោ ឯកោ ខន្ធា តិល្លាន្នំ
ខន្ធានំ អញ្ញមញ្ញប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ទ្វេ ខន្ធា ... ។

(២៧៥) បរិក្ខេប ច មហាគុតោ ច ធម្មា
មហាគុតស្ស ធម្មស្ស អញ្ញមញ្ញប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ

បរិក្ខិត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

(៦៩០) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវសភាពធំ ដោយអត្តាមញ្ញប្បច្ច័យ គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ
ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយអត្តាមញ្ញប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(៦៩១) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវសភាពធំ ... គឺ ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃ
ខន្ធ ៣ ដោយអត្តាមញ្ញប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

(៦៩២) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្នា ... គឺ ពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ
នៃវត្ថុ ដោយអត្តាមញ្ញប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(៦៩៣) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្នាផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ... គឺ ខន្ធ ១
ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង វត្ថុផង ដោយអត្តា-
មញ្ញប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(៦៩៤) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌
ដែលមានប្រមាណមិនបាន ... គឺ ខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណមិនបាន
ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយអត្តាមញ្ញប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... ។

(៦៩៥) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នារក្សី ធម៌ ដែលដល់នូវស-
ភាពធំរក្សី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយអត្តាមញ្ញប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

បដិសន្ធិក្ខណោ មហាក្កតោ ឯកោ ខន្ធា វត្ថុ ច
តិណ្ឌំ ខន្ធានំ អញ្ញាមញ្ញាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៧២) បរិត្តោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស និស្ស-
យប្បច្ចយេន បច្ចយោ បរិត្តោ ឯកោ ខន្ធា តិណ្ឌំ
ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានក្កា រូបានំ និស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធា . . . បដិសន្ធិក្ខណោ ខន្ធា វត្ថុស្ស
វត្ថុ ខន្ធានំ និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឯកំ មហា-
ក្កតំ ។ បេ ។ អសញ្ញាសត្តានំ ឯកំ មហាក្កតំ . . .
ចក្ខាយតនំ ចក្ខុវិញ្ញាណស្ស កាយាយតនំ កាយ-
វិញ្ញាណស្ស វត្ថុ បរិត្តានំ ខន្ធានំ និស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

(២៧៣) បរិត្តោ ធម្មោ មហាក្កតស្ស ធម្មស្ស . . .
វត្ថុ មហាក្កតានំ ខន្ធានំ និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុ មហាក្កតានំ ខន្ធានំ និស្សយប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៧៤) បរិត្តោ ធម្មោ អប្បមាណស្ស ធម្មស្ស
. . . វត្ថុ អប្បមាណានំ ខន្ធានំ និស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

គឺ ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣
ដោយអពាមពាបប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(៦៩៦) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្រូវ ដោយនិស្ស័យប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលមានសភាព
តូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានប្រផង ដោយនិស្ស័-
យប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... ពួកខន្ធ (ជាបច្ច័យ) នៃវត្ថុ វត្ថុ ជាបច្ច័យ
នៃពួកខន្ធ ដោយនិស្ស័យប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ មហាក្ខត ១
។ បេ ។ មហាក្ខត ១ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ... ចក្ខុយតនៈ (ជា
បច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ
វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ដោយនិស្ស័យ-
ប្បច្ច័យ ។

(៦៩៧) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវសភាពធំ ... គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលដល់នូវ
សភាពធំ ដោយនិស្ស័យប្បច្ច័យ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលដល់
នូវសភាពធំ ដោយនិស្ស័យប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(៦៩៨) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌
ដែលមានប្រមាណមិនបាន ... គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ដោយនិស្ស័យប្បច្ច័យ ។

បរិក្ខត្តិកេ បញ្ញាវាហ

[៦៩៩] មហាគុតោ ធម្មោ មហាគុតស្ស ធម្មស្ស
... មហាគុតោ ឯកោ ខន្ធនោ តិណ្ណាន្នំ ខន្ធនំ ទ្វេ
ខន្ធនា ... បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។

[៧០០] មហាគុតោ ធម្មោ បរិក្ខត្តស្ស ធម្មស្ស...
មហាគុតោ ខន្ធនា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ និស្សយប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ មហាគុតោ ខន្ធនា
កដត្តារូបានំ និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧០១] មហាគុតោ ធម្មោ បរិក្ខត្តស្ស ច មហាគុ-
តស្ស ច ធម្មស្ស ... មហាគុតោ ឯកោ ខន្ធនោ
តិណ្ណាន្នំ ខន្ធនំ ចិត្តសមុដ្ឋានេត្តា រូបានំ និស្សយប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធនា ... បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។

[៧០២] អប្បមាណោ ធម្មោ អប្បមាណាស្ស
ធម្មស្ស ... អប្បមាណោ ឯកោ ខន្ធនោ តិណ្ណាន្នំ
ខន្ធនំ និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧០៣] អប្បមាណោ ធម្មោ បរិក្ខត្តស្ស ធម្មស្ស...
អប្បមាណោ ខន្ធនា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ និស្សយ-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

បរិក្ខិត្តិកៈ បញ្ញាវិរៈ

(៦៩៩) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវសភាពធំ ... គឺ ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ (ជាបច្ច័យ)
នៃខន្ធ ៣ ខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

(៧០០) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្រាវ ... គឺ ពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ
នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ ដែលដល់នូវ
សភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈ
នៃបដិសន្ធិ ។

(៧០១) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្រាវផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ... គឺ ខន្ធ ១
ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប
ផង ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ... ។

(៧០២) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌
ដែលមានប្រមាណមិនបាន ... គឺ ខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណមិនបាន
ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៧០៣) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌
ដែលមានសភាពតូចត្រាវ ... គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានប្រមាណមិនបាន
ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(៧០៤) អប្បមាណោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ច អប្ប-
មាណាស្ស ច ធម្មស្ស... អប្បមាណោ ឯកោ ខន្ធោ
តិណ្ណាន្នំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានត្វា រូបានំ និស្ស-
យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧០៥) បរិត្តោ ច អប្បមាណោ ច ធម្មា ប-
រិត្តស្ស ធម្មស្ស... អប្បមាណោ ខន្ធា ច មហាក្ខតា
ច ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧០៦) បរិត្តោ ច អប្បមាណោ ច ធម្មា អប្ប-
មាណាស្ស ធម្មស្ស... អប្បមាណោ ឯកោ ខន្ធោ
វត្ថុ ច តិណ្ណាន្នំ ខន្ធានំ និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
ទ្វេ ខន្ធា... ។

(៧០៧) បរិត្តោ ច មហាក្កតោ ច ធម្មា បរិត្តស្ស
ធម្មស្ស... មហាក្កតា ខន្ធា ច មហាក្កតា ច
ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
បដិសន្ធិក្ខណោ មហាក្កតា ខន្ធា ច មហាក្កតា ច
កដត្តារូបានំ និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៧០៤) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌
 ដែលមានសភាពតូចឆ្មារផង ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង ...
 គឺ ខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង ពួក
 ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៧០៥) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារក្តី ធម៌ ដែលមានប្រ-
 មាណមិនបានក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ...
 គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានប្រមាណមិនបានក្តី ពួកមហាក្វតក្តី ជាបច្ច័យ នៃ
 ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៧០៦) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារក្តី ធម៌ ដែលមានប្រ-
 មាណមិនបានក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ...
 គឺ ខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណមិនបានក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣
 ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... ។

(៧០៧) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវស-
 ភាពធំក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ... គឺ ពួក
 ខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី ពួកមហាក្វតក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តស-
 មុដ្ឋានរូប ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី ពួក
 មហាក្វតក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ ក្នុង
 ខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

បរិក្ខិត្តិកេ បញ្ញាវិហារ

(៧០៨) បរិត្តោ ច មហាគ្គតោ ច ធម្មា មហាគ្គ-
តស្ស ធម្មស្ស ... មហាគ្គតោ ឯកោ ខន្ធា ច វត្ថុ
ច តិណ្ណាន្នំ ខន្ធានំ និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិ-
សន្ធិត្តុណោ មហាគ្គតោ ឯកោ ខន្ធា ច វត្ថុ ច
តិណ្ណាន្នំ ខន្ធានំ និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ
ខន្ធា ... ។

(៧០៩) បរិត្តោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស ឧប-
និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌបនិស្សយោ
អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្វបនិស្សយោ ។ បកត្វប-
និស្សយោ បរិត្តំ សន្ធិំ ឧបនិស្សយ ឆានំ ទេតិ
សីលំ សមាធិយតិ ឧបាសថកម្មំ កកោតិ វិបស្សនំ
ឧប្បាទេតិ មាណំ ជប្បេតិ ទិដ្ឋិ កុណ្ហាតិ បរិត្តំ សីលំ
... បញ្ញា វាតំ បត្តនំ កាយិកំ សុខំ ... សេនា-
សនំ ឧបនិស្សយ ឆានំ ទេតិ សីលំ ... ឧបាស-
ថកម្មំ ... វិបស្សនំ ឧប្បាទេតិ ចាណំ បាទតិ សង្ឃំ
ភិក្ខុតិ បរិត្តា សន្ធា ... បញ្ញា វាតោ បត្តនា កា-
យិកំ សុខំ ... សេនាសនំ បរិត្តាយ សន្ធាយ
បញ្ញាយ វាតស្ស បត្តនាយ កាយិកស្ស សុខស្ស

បរិក្ខត្តិកៈ បញ្ញាវិវាទៈ

(៧០៨) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវ
 សភាពធំក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ... គឺ ខន្ធ ១
 ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយនិស្ស័យ-
 ប្បច្ច័យ ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣
 ដោយនិស្ស័យប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធ ២ ... ។

(៧០៩) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ បានដល់ការម្ស្នក-
 បនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកតូបនិស្ស័យ ។ បកតូបនិស្ស័យ
 គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសត្វ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ហើយឲ្យទាន
 សមាទានសីល. ធ្វើឧបោសថកម្ម ញ៉ាំងវិបស្សនា ឲ្យកើតឡើង ដំឡើង
 មានៈ ប្រកាន់ទិដ្ឋិ នូវសីល ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ... នូវបញ្ញា រាគៈ
 សេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ ... អាស្រ័យ នូវសេនាសនៈ ហើយឲ្យទាន
 នូវសីល ... នូវឧបោសថកម្ម ... ញ៉ាំងវិបស្សនា ឲ្យកើតឡើង
 សម្លាប់សត្វ បំបែកសង្ឃី សត្វ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ... បញ្ញា
 រាគៈ សេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ ... សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ នៃសត្វ
 ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ នៃបញ្ញា រាគៈ សេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

កាយិកស្ស ទុក្ខស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ កុសលាកុសលំ កម្មំ វិបាកស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចាលាភិចាតោ ចាលាភិចាតស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ចក្កំ កាតព្វំ ។ មាតុយាតិកកម្មំ មាតុយាតិកកម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ចក្កំ កាតព្វំ កុសលតិកសនិសំ ។

[៧០០] បរិត្តោ ធម្មោ មហាគ្គតស្ស ធម្មស្ស... អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្ថូបនិស្សយោ ។ បកត្ថូបនិស្សយោ បរិត្តំ សន្ធិំ ឧបនិស្សយ មហាគ្គតំ ឈានំ ឧប្បាទេតិ អភិញ្ញំ ... សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ បរិត្តំ សីលំ ... បញ្ញំ ... ភគំ ... សេនាសនំ ឧបនិស្សយ មហាគ្គតំ ឈានំ ឧប្បាទេតិ អភិញ្ញំ ... សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ បរិត្តោ សន្ធា ... សេនាសនំ មហាគ្គតាយ សន្ធាយ បញ្ញាយ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បវេសស្ស ឈានស្ស បរិកម្មំ ... នេវសញ្ញាណសញ្ញាយតនស្ស បរិកម្មំ នេវសញ្ញាណសញ្ញាយតនស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទិព្វស្ស ចក្ខុស្ស បរិកម្មំ អនាគតសញ្ញាណស្ស ... ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមតិកប្បដ្ឋាន

និងកាយិកទុក្ខ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ កុសលាកុសលកម្ម ជាបច្ច័យ
នៃវិបាក ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បាណាតិបាត ជាបច្ច័យ នៃបា-
ណាតិបាត ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើជាចក្កៈ
ចុះ ។ មាតុយាតិកម្ម ជាបច្ច័យ នៃមាតុយាតិកម្ម ដោយឧបនិស្ស-
យប្បច្ច័យ ។ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើជាចក្កៈ ឲ្យដូចគ្នានឹងកុសលត្ថកៈផងចុះ ។

(៧១០) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវសភាពធំ ... បានដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកតូបនិស្ស័យ ។
បកតូបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសទ្ធា ដែលមានសភាព
តូចឆ្មារ ហើយញ៉ាំងមហគ្គតជ្ឈាន ឲ្យកើតឡើង ញ៉ាំងអភិញ្ញា ...
ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង នូវសីល ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ..
នូវបញ្ញា ... នូវវាគៈ ... អាស្រ័យ នូវសេនាសនៈ ហើយញ៉ាំង-
មហគ្គតជ្ឈាន ឲ្យកើតឡើង ញ៉ាំងអភិញ្ញា ... ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើត
ឡើង សទ្ធា ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ... សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ
នៃសទ្ធា ដែលដល់នូវសភាពធំ និងបញ្ញា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
បរិកម្ម នៃបឋមជ្ឈាន ... បរិកម្ម នៃនេវេសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ
ជាបច្ច័យ នៃនេវេសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
បរិកម្ម នៃទិព្វចក្ខុ (ជាបច្ច័យ) នៃអនាគតសញ្ញាណ ... ។

បរិក្ខត្តិកេ បញ្ញាវិហារ

[៧០០] បរិក្ខត្តា ធម្មោ អប្បមាណាស្ស ធម្មស្ស
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរូបនិស្សយោ
 បកក្ខបនិស្សយោ ។ បកក្ខបនិស្សយោ បរិក្ខំ សទ្ធិ
 ឧបនិស្សយ អប្បមាណំ ឈានំ ឧប្បាទេតិ មក្កំ...
 ដលសមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ បរិក្ខំ សីលំ ... បញ្ញំ រាគំ
 បត្តនំ កាយិកំ សុខំ ... សេនាសនំ ឧបនិស្សយ
 អប្បមាណំ ឈានំ ឧប្បាទេតិ មក្កំ ... ដលសមា-
 បត្តិ ឧប្បាទេតិ បរិក្ខា សទ្ធា ... សេនាសនំ អប្ប-
 មាណាយ សទ្ធាយ បញ្ញាយ មក្កស្ស ដលសមា-
 បត្តិយា ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បវេមស្ស
 មក្កស្ស បរិក្ខម្ហំ បវេមស្ស មក្កស្ស ចតុត្ថស្ស
 បរិក្ខម្ហំ ចតុត្ថស្ស មក្កស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។

[៧០២] មហាគ្គតោ ធម្មោ មហាគ្គតស្ស ធម្មស្ស
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរូបនិស្សយោ
 បកក្ខបនិស្សយោ ។ បកក្ខបនិស្សយោ មហាគ្គតំ
 សទ្ធិ ឧបនិស្សយ មហាគ្គតំ ឈានំ ឧប្បាទេតិ
 អភិញ្ញំ ... សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ មហាគ្គតំ សីលំ ...
 បញ្ញំ ឧបនិស្សយ មហាគ្គតំ ឈានំ ... អភិញ្ញំ ...

បរិព្វត្ថិកៈ បញ្ញាវិវាទៈ

(៧១១) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចតាច ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 មានប្រមាណមិនបាន ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តប-
 និស្ស័យ និងបកតូបនិស្ស័យ ។ បកតូបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ
 នូវសត្វ ដែលមានសភាពតូចតាច ហើយញ៉ាំងអប្បមាណជ្ឈាន ឲ្យកើត
 ឡើង ញ៉ាំងមគ្គ ... ញ៉ាំងផលសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង នូវសីល ដែល
 មានសភាពតូចតាច ... នូវបញ្ញា វគៈ សេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ ...
 អាស្រ័យ នូវសេនាសនៈ ហើយញ៉ាំងអប្បមាណជ្ឈាន ឲ្យកើតឡើង
 ញ៉ាំងមគ្គ ... ញ៉ាំងផលសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង សត្វ ដែលមានសភាព
 តូចតាច ... សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ នៃសត្វ ដែលមានប្រមាណ
 មិនបាន នៃបញ្ញា មគ្គ និងផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
 បរិកម្ម នៃបឋមមគ្គ ជាបច្ច័យ នៃបឋមមគ្គ បរិកម្ម នៃចតុត្ថមគ្គ
 ជាបច្ច័យ នៃចតុត្ថមគ្គ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៧១២) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់
 នូវសភាពធំ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តប្បនិស្ស័យ និង
 បកតូបនិស្ស័យ ។ បកតូបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសត្វ ដែល
 ដល់នូវសភាពធំ ហើយញ៉ាំងមហគ្គតជ្ឈាន ឲ្យកើតឡើង ញ៉ាំងអភិញ្ញា
 ... ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង នូវសីល ដែលដល់នូវសភាពធំ ...
 អាស្រ័យ នូវបញ្ញា ហើយញ៉ាំងមហគ្គតជ្ឈាន ... ញ៉ាំងអភិញ្ញា ...

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ មហាគុតា សទ្ធា . . . បញ្ញា
 មហាគុតាយ សទ្ធាយ បញ្ញាយ ឧបនិស្សយប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ បឋមំ ឈានំ ទុតិយស្ស ឈានស្ស
 អាភិញ្ចញ្ញាយតនំ នេវសញ្ញាណសញ្ញាយតនស្ស
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧០៣) មហាគុតា ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស...
 អារម្មណ្ឌបនិស្សយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្វបនិ-
 ស្សយោ ។ បកត្វបនិស្សយោ មហាគុតំ សទ្ធិំ ឧប-
 និស្សយ ធានំ ទេតិ សីលំ សមាទិយតិ ឧបោស-
 ថកម្មំ កកោតិ វិបស្សនំ ឧប្បាទេតិ អានំ ជប្បេតិ
 ទីដ្ឋី កណ្ហាតិ មហាគុតំ សីលំ . . . បញ្ញា ឧបនិស្ស-
 យ ធានំ ទេតិ . . . វិបស្សនំ ឧប្បាទេតិ ។ បេ ។
 មហាគុតា សទ្ធា . . . បញ្ញា បរិត្តាយ សទ្ធាយ បញ្ញ-
 យ កាយិកស្ស សុខស្ស កាយិកស្ស ទុក្ខស្ស
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧០៤) មហាគុតា ធម្មោ អប្បមាណស្ស
 ធម្មស្ស . . . អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្វបនិស្ស-
 យោ ។ បកត្វបនិស្សយោ មហាគុតំ សទ្ធិំ ឧប-
 និស្សយ អប្បមាណំ ឈានំ ឧប្បាទេតិ មក្កំ . . .

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង សុទ្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ... បញ្ញា
ជាបច្ច័យ នៃសុទ្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ និងបញ្ញា ដោយឧបនិស្សៈ
យប្បច្ច័យ បឋមជ្ឈាន ជាបច្ច័យ នៃទុតិយជ្ឈាន អាកិញ្ចញ្ញាយតនៈ
ជាបច្ច័យ នៃនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ដោយឧបនិស្សៈយប្បច្ច័យ ។

(៧១៣) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែល
មានសភាពតូចតាម ... បានដល់អារម្មណ៍បូរិស្ស័យ អនន្តបូរិស្ស័យ
និងបកតូបនិស្ស័យ ។ បកតូបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសុទ្ធ
ដែលដល់នូវសភាពធំ ហើយឲ្យទាន សមាទានសីល ធ្វើឧបាសថកម្ម
ញ៉ាំងវិបស្សនា ឲ្យកើតឡើង តម្លើងមានៈ ប្រកាន់ទិដ្ឋិ បុគ្គល អាស្រ័យ
នូវសីល ដែលដល់នូវសភាពធំ ... អាស្រ័យ នូវបញ្ញា ហើយឲ្យទាន
... ញ៉ាំងវិបស្សនា ឲ្យកើតឡើង ។ បេ ។ សុទ្ធ ដែលដល់នូវស-
ភាពធំ ... បញ្ញា ជាបច្ច័យ នៃសុទ្ធ ដែលមានសភាពតូចតាម នៃ
បញ្ញា កាយិកសុខ និងកាយិកទុក្ខ ដោយឧបនិស្សៈយប្បច្ច័យ ។

(៧១៤) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ... បានដល់អនន្តបូរិស្ស័យ និងបកតូបនិស្ស័យ ។
បកតូបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសុទ្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ
ហើយញ៉ាំងឈាន ដែលមានប្រមាណមិនបាន ឲ្យកើតឡើង ញ៉ាំងមគ្គ...

បរិក្ខតិកេ បញ្ញាវិព

ដលសមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ មហាគ្គតំ សីលំ . . . បញ្ញា
 ឧបនិស្សាយ អប្បមាណំ ឈានំ . . . មគ្គំ . . . ដល-
 សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ មហាគ្គតា សទ្ធា . . . បញ្ញា
 អប្បមាណាយ សទ្ធាយ បញ្ញាយ មគ្គស្ស ដល-
 សមាបត្តិយា ឧបនិស្សាយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧០៥] អប្បមាណា ធម្មា អប្បមាណាស្ស
 ធម្មស្ស . . . អារម្មណ្ឌបនិស្សយោ អនន្តរុបនិស្សយោ
 បកក្ខបនិស្សយោ ។ បកក្ខបនិស្សយោ អប្បមាណំ
 សទ្ធិំ ឧបនិស្សាយ អប្បមាណំ ឈានំ ឧប្បាទេតិ
 មគ្គំ . . . ដលសមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ អប្បមាណំ
 សីលំ . . . បញ្ញា ឧបនិស្សាយ អប្បមាណំ ឈានំ . . .
 មគ្គំ . . . ដលសមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ អប្បមាណា
 សទ្ធា . . . បញ្ញា អប្បមាណាយ សទ្ធាយ បញ្ញាយ
 ឧបនិស្សាយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បឋមោ មគ្គោ
 ធុតិយស្ស . . . តតិយោ មគ្គោ ចតុត្ថស្ស មគ្គស្ស ។

[៧០៦] អប្បមាណា ធម្មា បរិក្ខតស្ស ធម្មស្ស
 ឧបនិស្សាយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌបនិស្ស-
 យោ អនន្តរុបនិស្សយោ បកក្ខបនិស្សយោ ។

បរិក្ខិត្តៈ បញ្ញាវារៈ

ញ៉ាំងផលសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង នូវសីល ដែលដល់នូវសភាពធំ...
 អាស្រ័យ នូវបញ្ញា ហើយញ៉ាំងឈាន ដែលមានប្រមាណមិនបាន ...
 ញ៉ាំងមគ្គ ... ញ៉ាំងផលសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង សទ្ធា ដែលដល់
 នូវសភាពធំ ... បញ្ញា ជាបច្ច័យ នៃសទ្ធា ដែលមានប្រមាណមិន
 បាន នៃបញ្ញា មគ្គ និងផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៧១៥) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌
 ដែលមានប្រមាណមិនបាន ... បានដល់ការម្សោយបនិស្ស័យ អនន្ត-
 រូបនិស្ស័យ និងបកត្យូបនិស្ស័យ ។ បកត្យូបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អា-
 ស្រ័យ នូវសទ្ធា ដែលមានប្រមាណមិនបាន ហើយញ៉ាំងឈាន ដែល
 មានប្រមាណមិនបាន ឲ្យកើតឡើង ញ៉ាំងមគ្គ ... ញ៉ាំងផលសមា-
 បត្តិ ឲ្យកើតឡើង នូវសីល ដែលមានប្រមាណមិនបាន ... អាស្រ័យ
 នូវបញ្ញា ហើយញ៉ាំងឈាន ដែលមានប្រមាណមិនបាន ... ញ៉ាំង
 មគ្គ ... ញ៉ាំងផលសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង សទ្ធា ដែលមានប្រមាណ
 មិនបាន ... បញ្ញា ជាបច្ច័យ នៃសទ្ធា ដែលមានប្រមាណមិនបាន
 និងបញ្ញា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បឋមមគ្គ (ជាបច្ច័យ) នៃ
 ទុតិយមគ្គ ... តតិយមគ្គ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្កតមគ្គ ។

(៧១៦) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចតាវ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បាន
 ដល់ការម្សោយបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្យូបនិស្ស័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

បកត្ថបដិស្សយោ អប្បមាណំ សទ្ធិំ ឧបដិស្សយ
 ទានំ ទេតិ សីលំ ... ឧទោសថកម្មំ ... វិបស្សនំ
 ឧប្បាទេតិ អប្បមាណំ សីលំ ... បញ្ញា ឧបដិស្សយ
 ទានំ ទេតិ ... សីលំ ... ឧទោសថកម្មំ ...
 វិបស្សនំ ... អប្បមាណា សទ្ធា ... បញ្ញា បរិត្តាយ
 សទ្ធាយ បញ្ញាយ កាយិកស្ស សុខស្ស កាយិ-
 កស្ស ធុត្តស្ស ឧបដិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ផលសមាបត្តិ កាយិកស្ស សុខស្ស ឧបដិស្សយ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ អរិយា មគ្គំ ឧបដិស្សយ
 សង្ខារ អនិច្ចតោ ... វិបស្សន្តិ មត្តោ អរិយានំ
 អត្ថប្បដិសម្ពិទ្ធាយ ធម្មប្បដិសម្ពិទ្ធាយ ជីវត្តប្បដិសម្ពិ-
 ទាយ បដិកាណប្បដិសម្ពិទ្ធាយ ហំនាហំនកោ-
 សល្លស្ស ឧបដិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧០៧) អប្បមាណោ ធម្មោ មហាគុតស្ស ធម្មស្ស
 ឧបដិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនុត្តរឧបដិស្សយោ
 បកត្ថបដិស្សយោ ។ បកត្ថបដិស្សយោ អប្បមាណំ
 សទ្ធិំ ឧបដិស្សយ មហាគុតំ ឈានំ ... អភិញ្ញា ...
 សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ អប្បមាណំ សីលំ ... បញ្ញា
 ឧបដិស្សយ មហាគុតំ ឈានំ ... អភិញ្ញា ...

អភិធម្មបំណង អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

បកត្ថបទនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសត្វ ដែលមានប្រមាណមិនបាន
ហើយឲ្យទាន ... នូវសីល ... នូវឧបោសថកម្ម ... ញ៉ាំងវិបស្សនា
ឲ្យកើតឡើង នូវសីល ដែលមានប្រមាណមិនបាន ... អាស្រ័យ នូវ
បញ្ញា ហើយឲ្យទាន ... នូវសីល ... នូវឧបោសថកម្ម ... ញ៉ាំង
វិបស្សនា ... សត្វ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ... បញ្ញា ជាបច្ច័យ
នៃសត្វ ដែលមានសភាពតូចតាច នៃបញ្ញា កាយិកសុខ និងកាយិកទុក្ខ
ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ ផលសមាបត្តិ ជាបច្ច័យ នៃកាយិកសុខ
ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ ពួកព្រះអរិយៈ អាស្រ័យ នូវមគ្គ ហើយ
ឃើញច្បាស់ នូវពួកសង្ខារ ថាមិនខៀង ... មគ្គ ជាបច្ច័យ នៃអត្តប្ប-
ជ័សម្ពិទ្ធ ធម្មប្បជ័សម្ពិទ្ធ និរុត្តិប្បជ័សម្ពិទ្ធ បដិកាណាប្បជ័សម្ពិទ្ធ និង
ហានាហានកោសល្យ របស់ពួកព្រះអរិយៈ ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ ។

(៧១៧) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តប្ប-
និស្ស័យ និងបកត្ថបទនិស្ស័យ ។ បកត្ថបទនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ
នូវសត្វ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ហើយញ៉ាំងឈាន ដែលដល់នូវ
សភាពធំ... ញ៉ាំងអភិញ្ញា... ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង បុគ្គល
នូវសីល ដែលមានប្រមាណមិនបាន ... អាស្រ័យ នូវបញ្ញា ហើយ
ញ៉ាំងឈាន ដែលដល់នូវសភាពធំ ... ញ៉ាំងអភិញ្ញា ...

បរិក្ខិត្តិកេ បញ្ញាវិពោ

សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ អប្បមាណា សទ្ធា ... បញ្ញា
មហាគ្គតាយ សទ្ធាយ បញ្ញាយ ឧបនិស្សយប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ អរិយា មត្តំ ឧបនិស្សាយ អនុប្បន្នំ
សមាបត្តិ ឧប្បាទេន្តិ ឧប្បន្នំ សមាបជ្ជន្តិ ។

[៧០៨] បរិត្តោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស បុរេ-
ជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាបុរេជាតំ វត្ថុបុរេ-
ជាតំ ។ អារម្មណាបុរេជាតំ ចក្កំ អនិច្ចតោ ...
វិបស្សនិ អស្សាទេតិ អភិនន្តតិ តំ អារត្ត វាតោ ...
នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ សោតំ ... វត្ថុ អនិច្ចតោ ...
នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ រូបាយតនំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស
ដោដ្ឋញ្ញាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។ វត្ថុបុរេជាតំ ចក្កាយតនំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស
កាយាយតនំ ។ បេ ។ វត្ថុ បរិត្តានំ ខន្ធានំ បុរេ-
ជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧០៩] បរិត្តោ ធម្មោ មហាគ្គតស្ស ធម្មស្ស
បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាបុរេជាតំ វត្ថុ-
បុរេជាតំ ។ អារម្មណាបុរេជាតំ ទិព្វេន ចក្កេនា រូបំ
... ទិព្វាយ សោតនាគុយា សន្នំ ... ។ វត្ថុបុរេជាតំ
វត្ថុ មហាគ្គតានំ ខន្ធានំ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

បរិក្ខត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

ញ៉ាំងសមាបត្តិឲ្យកើតឡើង សទ្ធា ដែលមានប្រមាណមិនបាន... បញ្ញា
ជាបច្ច័យ នៃសទ្ធា ដែលដល់នូវសភាពធំ និងបញ្ញា ដោយឧបនិស្សយ-
ប្បច្ច័យ ពួកព្រះអរិយៈ អាស្រ័យ នូវមគ្គ ហើយញ៉ាំងសមាបត្តិ ដែល
មិនទាន់កើត ឲ្យកើតឡើង ចូលកាន់សមាបត្តិ ដែលកើតឡើងហើយ ។

(៧១៨) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានសភាពតូចឆ្មារ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណបុរេជាត
និងវត្ថុបុរេជាត ។ ការម្មណបុរេជាត គឺ បុគ្គល ឃើញច្បាស់ នូវ
ចក្ខុ ថាមិនទៀង... ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ប្រាស ចក្ខុនោះ...
ទោមនស្ស កើតឡើង នូវសោត ... នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង...
ទោមនស្ស កើតឡើង រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ
ដោយរូបាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។
ឯវត្ថុបុរេជាត គឺ ចក្ខុយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយា-
យតនៈ ។ បេ ។ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ
ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

(៧១៩) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណបុរេជាត
និងវត្ថុបុរេជាត ។ ការម្មណបុរេជាត គឺ នូវរូប ដោយទិព្វចក្ខុ...
នូវសំឡេង ដោយទិព្វសោតធាតុ... ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺ វត្ថុ
ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(៧២០) បរិត្តោ ឆម្មោ អប្បមាណាស្ស ធម្មស្ស
 បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ វត្ថុ អប្បមាណា នំ
 ខន្ធនំ បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

(៧២១) បរិត្តោ ឆម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស
 បច្ឆាជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ បច្ឆាជាតា បរិត្តា
 ខន្ធនំ បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស បច្ឆាជា-
 តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

(៧២២) មហាគ្គតោ ឆម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស
 បច្ឆាជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ បច្ឆាជាតា មហាគ្គតា
 ខន្ធនំ បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស បច្ឆាជាតប្ប-
 ដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

(៧២៣) អប្បមាណោ ឆម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស
 បច្ឆាជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ បច្ឆាជាតា អប្បមាណោ
 ខន្ធនំ បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស បច្ឆាជាតប្ប-
 ដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

(៧២៤) បរិត្តោ ឆម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស
 អាសេវនប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា បរិត្តា
 ខន្ធនំ បច្ឆិមា នំ បច្ឆិមា នំ . . . អនុលោមំ

អភិធម្មចំណីក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៧២០) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

(៧២១) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ បានដល់បច្ច័យជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ ។

(៧២២) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ បានដល់បច្ច័យជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ ។

(៧២៣) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ បានដល់បច្ច័យជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ ។

(៧២៤) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ដោយការសេវនប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ មុន ។ (ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ) ក្រោយ ។ ... អនុលោម

បរិក្ខតិកោ បញ្ញាវរោ

តោត្រកុស្ត្រ អនុលោមំ វោនានស្ស អាសេវនប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ ។

(៧២៥) បរិក្ខតោ ធម្មោ មហាគុតស្ស ធម្មស្ស
អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ បឋមស្ស លោនស្ស
បរិក្ខម្ពំ តស្សេវ អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ
នេវសញ្ញាណសញ្ញាយតនស្ស បរិក្ខម្ពំ តស្សេវ
អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទិព្វស្ស ចក្កស្ស
បរិក្ខម្ពំ ... អនាគតំសញ្ញាលាស្ស បរិក្ខម្ពំ អនា-
គតំសញ្ញាលាស្ស អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧២៦) បរិក្ខតោ ធម្មោ អប្បមាណស្ស ធម្មស្ស
អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ តោត្រកុ មគ្គស្ស
វោនានំ មគ្គស្ស អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧២៧) មហាគុតោ ធម្មោ មហាគុតស្ស ធម្មស្ស
អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា មហាគុតា
ខន្ធោ បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ ខន្ធោនំ អាសេវនប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

(៧២៨) បរិក្ខតោ ធម្មោ បរិក្ខស្ស ធម្មស្ស កម្ម-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតា នាណាណិកា ។
សហជាតា បរិក្ខតោ ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធោនំ

បរិព្វត្ថិតៈ បញ្ញាវារៈ

(ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រក្យ អនុលោម ជាបច្ច័យ នៃវេទានៈ ដោយ
អាសេវនប្បច្ច័យ ។

(៧២៥) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្មារ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ គឺ បរិកម្ម នៃបឋមជ្ឈាន
ជាបច្ច័យ នៃបឋមជ្ឈាននោះវិញ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ បរិកម្ម នៃ
នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ
នោះវិញ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ បរិកម្ម នៃទិព្វចក្ខុ ... បរិកម្ម
នៃអនាគតសញ្ញាណ ជាបច្ច័យ នៃអនាគតសញ្ញាណ ដោយអា-
សេវនប្បច្ច័យ ។

(៧២៦) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្មារ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ គឺ គោត្រក្យ (ជាបច្ច័យ)
នៃមគ្គ វេទានៈ ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ ។

(៧២៧) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវសភាពធំ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ ដែលដល់នូវស-
ភាពធំមុន ។ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធក្រោយ ។ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ ។

(៧២៨) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្មារ ជាបច្ច័យ នៃ
ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្មារ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់
សហជាត និវិនាសខណៈ ។ សហជាត គឺ ចេតនា
ដែលមានសភាពតូចត្មារ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង្គ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

ចិត្តសមុដ្ឋានានកា រូបាណំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 បដិសន្ធិក្ខណោ បរិត្តា ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធា-
 នំ កដត្តា ច រូបាណំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 នាណខណិកា បរិត្តា ចេតនា វិបាកានំ បរិត្តានំ
 ខន្ធានំ កដត្តា ច រូបាណំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧២៩) មហាគុតោ ឆម្មោ មហាគុតស្ស ធម្មស្ស
 កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតា នាណខណិកា ។
 សហជាតា មហាគុតា ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ
 កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ មហាគុតា
 ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ។ នាណខណិកា មហាគុតា ចេតនា វិបាកានំ
 មហាគុតានំ ខន្ធានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧៣០) មហាគុតោ ឆម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស
 កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតា នាណខណិកា ។
 សហជាតា មហាគុតា ចេតនា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបាណំ
 កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ មហាគុតា
 ចេតនា កដត្តារូបាណំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 នាណខណិកា មហាគុតា ចេតនា កដត្តារូបាណំ
 កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ចេតនា ដែលមានសភាព
តូចតា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ពួកកដតារូបផង ដោយ
កម្មប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ ឯនានាខណិកៈ គឺ ចេតនា
ដែលមានសភាពតូចតា ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ដែលមានសភាពតូចតា
ជាវិបាកផង ពួកកដតារូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៧២៩) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវសភាពធំ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត នឹងនានាខ-
ណិកៈ ។ សហជាត គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ
នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ចេតនា ដែលដល់នូវសភាពធំ
ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិ-
សន្ធិ ។ ឯនានាខណិកៈ គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ
នៃពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាវិបាក ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៧៣០) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានសភាពតូចតា ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត នឹងនានាខ-
ណិកៈ ។ សហជាត គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ
នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយកម្មប្បច្ច័យ ចេតនា ដែលដល់នូវសភាព
ធំ ជាបច្ច័យ នៃពួកកដតារូប ដោយកម្មប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិ-
សន្ធិ ។ ឯនានាខណិកៈ គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវសភាពធំ ជា
បច្ច័យ នៃពួកកដតារូប ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

បរិក្ខតិកេ បញ្ញាវិហ

[៧៣១] មហាគ្គតោ ធម្មោ បរិក្ខតស្ស ច មហាគ្គ-
តស្ស ច ធម្មស្ស កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតា
នាណាខណ៌កា ។ សហជាតា មហាគ្គតា ចេតនា
សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ
កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ មហាគ្គតា
ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ កក្កត្តា ច រូបានំ
កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នាណាខណ៌កា ម-
ហាគ្គតា ចេតនា វិហាកានំ មហាគ្គតានំ ខន្ធានំ
កក្កត្តា ច រូបានំ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧៣២] អប្បមាណោ ធម្មោ អប្បមាណស្ស
ធម្មស្ស កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតា នាណា-
ខណ៌កា ។ សហជាតា អប្បមាណោ ចេតនា
សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
នាណាខណ៌កា អប្បមាណោ ចេតនា វិហាកានំ អប្ប-
មាណានំ ខន្ធានំ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧៣៣] អប្បមាណោ ធម្មោ បរិក្ខតស្ស ធម្មស្ស
កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ អប្បមាណោ ចេតនា ចិត្ត-
សមុដ្ឋានានំ រូបានំ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

បរិក្ខត្តិកៈ បញ្ញាវិវាទៈ

(៧៣១) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 មានសភាពតូចត្រូវផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ដោយកម្ម-
 ប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត នឹងនានាខណៈ ។ សហជាត គឺ
 ចេតនា ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង
 ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ចេតនា ដែលដល់នូវ
 សភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ពួកកដត្តារូបផង ដោយ
 កម្មប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ ឯនានាខណៈ គឺ ចេតនា
 ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ
 ជាវិបាកផង ពួកកដត្តារូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៧៣២) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ដែលមានប្រមាណមិនបាន ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត
 នឹងនានាខណៈ ។ សហជាត គឺ ចេតនា ដែលមានប្រមាណមិន
 បាន ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនានា-
 ខណៈ គឺ ចេតនា ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃពួក
 ខន្ធ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាវិបាក ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៧៣៣) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលមានប្រ-
 មាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមន្តិកប្បដ្ឋានំ

[៧៣៤] អប្បមាណោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ច អប្ប-
មាណស្ស ច ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ
អប្បមាណោ ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្ត-
សមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧៣៥] បរិត្តោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស វិចា-
កប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិចាកោ បរិត្តោ ឯកោ
ខន្ធា តិល្លាន្នំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ
វិចាកប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិកូលោ ខន្ធា
វត្ថុស្ស វិចាកប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧៣៦] មហក្កតោ ធម្មោ មហក្កតស្ស ធម្មស្ស
វិចាកប្បច្ចយេន បច្ចយោ តិស្សោ បញ្ចា បរិត្ត
បដិសន្ធិយោ កាតញ្ច ។

[៧៣៧] អប្បមាណោ ធម្មោ អប្បមាណស្ស
ធម្មស្ស វិចាកប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីលា ។
បរិត្តមេវ ។

[៧៣៨] បរិត្តោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស អាហា-
រប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឈា-
នប្បច្ចយេន បច្ចយោ មក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ សម្ប-
យុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៧៣៤) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចន្តរាផង ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង ដោយ កម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃពួក សម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ពួកចិត្តសមុជ្ជានុបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៧៣៥) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចន្តរា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចន្តរា ដោយវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលមានស- ភាពតូចន្តរា ជាវិបាក ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង នៃពួកចិត្តសមុជ្ជា- នុបផង ដោយវិបាកប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃវត្ថុ ដោយវិបា- កប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(៧៣៦) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល ដល់នូវសភាពធំ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ គឺ បញ្ញាទាំង ៣ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ តាំងអំពីបវត្តិកាល ដល់បដិសន្ធិកាល ។

(៧៣៧) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ដោយវិបាកប្បច្ច័យ (បានដល់វារៈ នៃបុព្វា- និធិវិសដ្ឋនា) ៣ លើក ។ បវត្តិកាលតែម្យ៉ាង ។

(៧៣៨) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចន្តរា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល មានសភាពតូចន្តរា ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយ- ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឈានប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយមគ្គប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ

បរិក្ខត្តិកេ បញ្ញាវិញ្ញា

សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ ។ សហជាតា
 បរិត្តា ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ វិប្បយុត្ត-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ បរិត្តា
 ខន្ធា កេដត្តារូបានំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ខន្ធា វត្ថុស្ស វត្ថុ ខន្ធានំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ បុរេជាតំ ចក្ខុយាតនំ ចក្ខុវិញ្ញាណស្ស
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ កាយាយាតនំ កាយ-
 វិញ្ញាណស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ វត្ថុ
 បរិត្តានំ ខន្ធានំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 បច្ឆាជាតា បរិត្តា ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស
 កាយស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៣៩] បរិត្តោ ធម្មោ មហាគ្គតស្ស ធម្មស្ស
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ ។
 សហជាតា បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុ មហាគ្គតានំ ខន្ធានំ
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បុរេជាតំ វត្ថុ មហាគ្គ-
 តានំ ខន្ធានំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៤០] បរិត្តោ ធម្មោ អប្បមាណស្ស ធម្មស្ស
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតំ វត្ថុ អប្បមា-
 ណានំ ខន្ធានំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

បរិក្ខតិកៈ បញ្ញាវិវរៈ

បានដល់សហជាត បុរេជាត និងបច្ចុប្បន្នជាត ។ សហជាត គឺ ពួក
 ខន្ធ ដែលមានសភាពតូចតាម ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុជ្ជនរូប
 ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ ដែលមានសភាពតូចតាម ជាបច្ច័យ
 នៃពួកកដតារូប ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ក្នុងបដិសន្ធិទូណៈ ពួកខន្ធ (ជា
 បច្ច័យ) នៃវត្ថុ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។
 បុរេជាត គឺ ចក្ខុយាននៈ ជាបច្ច័យ នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយវិប្បយុត្ត-
 ប្បច្ច័យ កាយាយាននៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ ដោយវិប្បយុត្តប្ប-
 ច្ច័យ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលមានសភាពតូចតាម ដោយ
 វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ចុប្បន្នជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានសភាពតូចតាម
 ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

(៧៣៩) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចតាម ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 ដល់នូវសភាពធំ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបុរេ-
 ជាត ។ សហជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ
 ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ក្នុងទណៈនៃបដិសន្ធិ ។ ឯបុរេជាត គឺ វត្ថុ
 ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

(៧៤០) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចតាម ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ដែលមានប្រមាណមិនបាន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់បុរេជាត
 គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ដោយ
 វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(៧៤០) មហាគ្គតោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស
វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បច្ឆាជាតំ ។
សហជាតា មហាគ្គតា ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ
វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា មហា-
គ្គតា ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥសស្ស កាយស្ស
វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧៤២) អប្បមាណា ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស
វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បច្ឆាជាតំ ។
សហជាតា អប្បមាណា ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ
វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា អប្ប-
មាណា ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥសស្ស កាយស្ស
វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧៤៣) បរិត្តោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស អត្តិ-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ
អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។ សហជាតោ បរិត្តោ ឯកោ
ខន្ធា តិណ្ណានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ អត្តិ-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ នេ ខន្ធា ... បដិសន្ធិត្តកាលោ
ខន្ធា វត្ថុស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ វត្ថុ ខន្ធានំ
អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឯកំ មហាក្ខតំ ។ សន្និទ្ធិតំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៧៤១) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានសភាពតូចន្តោរ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និង
បច្ចាជាត ។ សហជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ
នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ចាជាត គឺ ពួក
ខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន
ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

(៧៤២) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមានសភាពតូចន្តោរ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត
និងបច្ចាជាត ។ សហជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានប្រមាណមិនបាន
ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ចា-
ជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ
ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

(៧៤៣) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចន្តោរ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមានសភាពតូចន្តោរ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត
បុរេជាត បច្ចាជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។ សហជាត គឺ
ខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចន្តោរ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង ពួកចិត្ត-
សមុដ្ឋានរូបផង ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ . . . ពួកខន្ធ ជាបច្ច័យ
នៃវត្ថុ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃ
ពួកខន្ធ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ មហាក្ខត ១ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ . .

បរិក្ខត្តិកេ បញ្ញាវិហារ

អសញ្ញាសត្តានំ . . . ។ បុរេជាតំ ចក្កំ . . . វត្ថុ អនិច្ចតោ . . . វិបស្សនំ អស្សនេតិ អភិធន្តិតំ តំ អារត្តរកោ ឧប្បជ្ជតិ នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ រូបាយតនំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស ដោជ្ជញ្ញាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចក្កាយតនំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ កាយាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស វត្ថុ បរិក្ខានំ ខន្ធានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា បរិក្ខា ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ កតាធឿកាវេ អាហារេ ឥមស្ស កាយស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ រូបជីវិតិទ្រិយំ កដត្តារូបានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧៤៤) បរិក្ខា ធម្មោ មហាគ្គតស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ ។ សហជាតំ បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុ មហាគ្គតានំ ខន្ធានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បុរេជាតំ ទិព្វេន ចក្កុយា រូបំ បស្សនំ ទិញ្ញាយ សោភ័ណតុយា សន្ធិ . . . វត្ថុ មហាគ្គតានំ ខន្ធានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

បរិវត្តិកៈ បញ្ញាវិវរៈ

របស់ពួកអសព្វសត្វ... ។ បុរេជាន គឺ បុគ្គល ឃើញច្បាស់ នូវ
 ចក្ខុ... នូវវត្ថុ ថាមិនឡើង... គ្រេកអរ រីករាយ ពន្លឺ ប្រារព្ធ
 នូវវត្ថុនោះ ទើបកើតឡើង ទោមនស្ស ក៏កើតឡើង រូបាយតនៈ
 (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយរូបាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ
 ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ចក្ខុយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយអត្ថប្ប-
 ច្ច័យ កាយាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃ
 ពួកខន្ធ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។ បច្ចាជាន គឺ
 ពួកខន្ធ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើត
 មុន ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។ កតទ្បីកាពហារ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ
 ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។ ឯរូបជីវិត្រ្យន្តិយ ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប ដោយ
 អត្ថប្បច្ច័យ ។

(៧៤៤) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ បានដល់សហជាន និងបុរេ-
 ជាន ។ សហជាន គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ
 ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ បុរេជាន គឺ បុគ្គល ឃើញ
 នូវរូប ដោយទិព្វចក្ខុ នូវសំឡេង ដោយទិព្វសោតធាតុ... វត្ថុ ជាបច្ច័យ
 នៃពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(៧៤៥) បរិត្តោ ធម្មោ អប្បមាណាស្ស ធម្មស្ស
អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតំ វត្ថុ អប្បមាណានំ
ខន្ធនំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧៤៦) មហាគុតោ ធម្មោ មហាគុតស្ស ធម្មស្ស
អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ មហាគុតោ ឯកោ ខន្ធនំ
តិណ្ឌន្នំ ខន្ធនំ ទ្វេ ខន្ធនំ ... បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។

(៧៤៧) មហាគុតោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស
អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បន្ទាជាតំ ។
សហជាតា មហាគុតា ខន្ធនំ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ
អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ មហាគុតា
ខន្ធនំ កដត្តារូបានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បន្ទា-
ជាតា មហាគុតា ខន្ធនំ បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កា-
យស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧៤៨) មហាគុតោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ច មហាគុ-
តស្ស ច ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ មហាគុ-
តោ ឯកោ ខន្ធនំ តិណ្ឌន្នំ ខន្ធនំ ចិត្តសមុដ្ឋានា-
នញ្ច រូបានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធនំ ...
បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៧៤៥) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់បុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។

(៧៤៦) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

(៧៤៧) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបច្ច័យជាត ។ សហជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុជ្ជានុប ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ ឯបច្ច័យជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។

(៧៤៨) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង ពួកចិត្តសមុជ្ជានុបផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

បរិក្ខិត្តកេ បញ្ញាវិហារ

(៧៤៩) អប្បមាណោ ធម្មោ អប្បមាណាស្ស
 ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អប្បមាណោ ឯកោ
 ខន្ធា តិណ្ណន្នំ ខន្ធានំ ។

(៧៥០) អប្បមាណោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស
 អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បច្ឆាជាតំ ។
 សហជាតា អប្បមាណោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ
 រូបានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា អប្ប-
 មាណោ ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស
 អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧៥១) អប្បមាណោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ច អប្ប-
 មាណាស្ស ច ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អប្ប-
 មាណោ ឯកោ ខន្ធា តិណ្ណន្នំ ខន្ធានំ ចិត្តស-
 មុដ្ឋានានត្ថា រូបានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧៥២) បរិត្តោ ច អប្បមាណោ ច ធម្មោ ប-
 រិត្តស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ
 បច្ឆាជាតំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។ សហជាតា អប្ប-
 មាណោ ខន្ធា ច មហាក្ខតា ច ចិត្តសមុដ្ឋានានំ
 រូបានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា

បរិក្ខត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

(៧៤៩) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណ
មិនបាន (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធ ៣ ។

(៧៥០) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានសភាពតូចឆ្មារ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និវេចន្តជាត ។
សហជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃពួក
ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ច័យជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយ
អត្ថិប្បច្ច័យ ។

(៧៥១) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានសភាពតូចឆ្មារផង ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង ដោយអត្ថិ-
ប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣
ផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។

(៧៥២) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារក្តី ធម៌ ដែលមានប្រ-
មាណមិនបានក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ដោយ
អត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត បច្ច័យជាត អាហារ និវេតន្ត្រ័យ ។
សហជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានប្រមាណមិនបានក្តី ពួកមហាក្បក្តី
ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ច័យជាត

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

អប្បមាណា ខន្ធោ ច កតត្ថិកាភោ អាហារោ ច
 ឥសស្ស កាយស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 បច្ឆាជាតា អប្បមាណា ខន្ធោ ច រូបជីវិត្ត្រិយញ្ច
 កដត្តារូទានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧៥៣] បរិត្តោ ច អប្បមាណា ច ធម្មា
 អប្បមាណស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សហជាតំ បុរេជាតំ ។ សហជាតោ អប្បមាណា
 ឯកោ ខន្ធោ ច វត្ថុ ច តិល្លាន្នំ ខន្ធានំ អត្ថិប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធោ ... ។

[៧៥៤] បរិត្តោ ច មហាគ្គតោ ច ធម្មា ប-
 រិត្តស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ
 បច្ឆាជាតំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។ សហជាតា មហាគ្គ-
 តា ខន្ធោ ច មហាក្ខតា ច ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូទានំ
 អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិកូលោ មហាគ្គតា
 ខន្ធោ ច មហាក្ខតា ច កដត្តារូទានំ អត្ថិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា មហាគ្គតា ខន្ធោ ច កតត្ថិ-
 កាភោ អាហារោ ច ឥសស្ស កាយស្ស ។ បច្ឆា-
 ជាតា មហាគ្គតា ខន្ធោ ច រូបជីវិត្ត្រិយញ្ច កដត្តា-
 រូទានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានប្រមាណមិនបានក្តី កតទ្បីភាវហារក្តី ជាបច្ច័យ
នៃកាយនេះ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។ បច្ចាជាន គឺ ពួកខន្ធ ដែលមាន
ប្រមាណមិនបានក្តី រូបជីវិតន្ទ្រិយក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប ដោយ
អត្ថប្បច្ច័យ ។

(៧៥៣) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារក្តី ធម៌ ដែលមានប្រ-
មាណមិនបានក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ដោយ
អត្ថប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត នឹងបុរេជាត ។ សហជាត គឺ ខន្ធ ១
ដែលមានប្រមាណមិនបានក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយ
អត្ថប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... ។

(៧៥៤) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវស-
ភាពធំក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ
បានដល់សហជាត បច្ចាជាន អាហារ នឹងឥន្ទ្រិយ ។ សហជាត
គឺ ពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី ពួកមហាក្ខតក្តី ជាបច្ច័យ នៃ
ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ
ក្តី ពួកមហាក្ខតក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ក្នុង
ខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ បច្ចាជាន គឺ ពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី
កតទ្បីភាវហារក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃកាយនេះ ។ ឯបច្ចាជាន គឺ ពួកខន្ធ
ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី រូបជីវិតន្ទ្រិយក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប
ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។

បរិក្ខ័ត្តិកេ បញ្ញាវិពេ

[៧៥៥] បរិក្ខ័ត្តា ច មហាគ្គតោ ច ធម្មា មហាគ្គ-
 តស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ
 បុរេជាតំ ។ សហជាតោ មហាគ្គតោ ឯកោ ខន្ធទ្វា
 ច វត្ថុ ច តិណ្ណន្នំ ខន្ធនំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ទ្វេ ខន្ធទ្វា . . . បដិសន្ធិក្ខណោ មហាគ្គតោ ឯកោ
 ខន្ធទ្វា ច វត្ថុ ច តិណ្ណន្នំ ខន្ធនំ អត្ថប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធទ្វា ច វត្ថុ ច . . . នត្ថប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ វិកតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អវិកតប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

[៧៥៦] ហេតុយា សត្ត អារម្មណេ សត្ត អធិ-
 បតិយា សត្ត អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហ-
 ជាតេ ឯកាទស អញ្ញមញ្ញេ សត្ត និស្សយេ តេរស
 ឧបនិស្សយេ នវ បុរេជាតេ តីណិ បច្ឆាជាតេ តីណិ
 អាសវនេ ចត្តាវិ កម្មេ សត្ត វិចារកេ អាហារេ
 វដ្ឋន្ត្រយេ ឈានេ មត្តេ សត្ត សម្បយុត្តេ តីណិ
 វិប្បយុត្តេ បញ្ច អត្ថិយា តេរស នត្ថិយា នវ

បរិច្ឆេទៈ បញ្ញាវារៈ

(៧៥៥) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចតាច ធម៌ ដែលដល់នូវ
 សភាពធំក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយអត្ថប្បច័យ
 បានដល់សហជាត នឹងបុរេជាត ។ សហជាត គឺ ខន្ធ ១ ដែល
 ដល់នូវសភាពធំក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយអត្ថប្បច័យ
 ខន្ធ ២ . . . ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃ
 ខន្ធ ៣ ដោយអត្ថប្បច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធ ២ ក្តី វត្ថុក្តី . . .
 ជាបច្ច័យ ដោយអត្ថប្បច័យ ជាបច្ច័យ ដោយវិតតប្បច័យ ជាបច្ច័យ
 ដោយអវិតតប្បច័យ ។

(៧៥៦) ក្នុងហេតុប្បច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងការមូលប្បច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បច័យ មាន
 វារៈ ៨ ក្នុងសមនន្តរប្បច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងសហជាតប្បច័យ មាន
 វារៈ ១១ ក្នុងអតាមតាប្បច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច័យ មាន
 វារៈ ១៣ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងបុរេជាតប្បច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងបច្ឆាជាតប្បច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាសេវនប្ប-
 ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងកម្មប្បច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បច័យ
 អាហារប្បច័យ ឥន្ទ្រិយប្បច័យ ឈានប្បច័យ និងមគ្គប្បច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច័យ មាន
 វារៈ ៥ ក្នុងអត្ថប្បច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនត្ថប្បច័យ មានវារៈ ៨

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

វិគតេ នវំ អវិគតេ តេរស ។ ឯវំ កណោតតំ ។

អនុលោមំ ។

[៧៥៧] បរិត្តោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស អា-
រម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាត-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ បន្ទាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ
ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧៥៨] បរិត្តោ ធម្មោ មហាគ្គតស្ស ធម្មស្ស
អាម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជា-
តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧៥៩] បរិត្តោ ធម្មោ អប្បមាណស្ស ធម្មស្ស
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

[៧៦០] មហាគ្គតោ ធម្មោ មហាគ្គតស្ស ធម្មស្ស
អាម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។

បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោម ។

(៧៥៧) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្រូវ ដោយការម្សុណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាត-
ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាត-
ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។

(៧៥៨) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវសភាពធំ ដោយការម្សុណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាត-
ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេ-
ជាតប្បច្ច័យ ។

(៧៥៩) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានប្រមាណមិនប៉ាន ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេ-
ជាតប្បច្ច័យ ។

(៧៦០) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវសភាពធំ ដោយការម្សុណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាត-
ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៧៦០) មហាគ្គតោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស
 អារម្មណប្បដ្ឋានេន បដ្ឋានេន សហជាតប្បដ្ឋានេន
 បដ្ឋានេន ឧបនិស្សយប្បដ្ឋានេន បដ្ឋានេន បន្តាជាត-
 ប្បដ្ឋានេន បដ្ឋានេន កុម្មប្បដ្ឋានេន បដ្ឋានេន ។

(៧៦១) មហាគ្គតោ ធម្មោ អប្បមាណស្ស
 ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បដ្ឋានេន បដ្ឋានេន ។

(៧៦២) មហាគ្គតោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ច មហាគ្គ-
 តស្ស ច ធម្មស្ស សហជាតប្បដ្ឋានេន បដ្ឋានេន
 កុម្មប្បដ្ឋានេន បដ្ឋានេន ។

(៧៦៣) អប្បមាណោ ធម្មោ អប្បមាណស្ស
 ធម្មស្ស សហជាតប្បដ្ឋានេន បដ្ឋានេន ឧបនិស្ស-
 យប្បដ្ឋានេន បដ្ឋានេន ។

(៧៦៤) អប្បមាណោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស
 អារម្មណប្បដ្ឋានេន បដ្ឋានេន សហជាតប្បដ្ឋានេន
 បដ្ឋានេន ឧបនិស្សយប្បដ្ឋានេន បដ្ឋានេន បន្តាជា-
 តប្បដ្ឋានេន បដ្ឋានេន ។

(៧៦៥) អប្បមាណោ ធម្មោ មហាគ្គតស្ស
 ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋានេន បដ្ឋានេន ឧបនិស្ស-
 យប្បដ្ឋានេន បដ្ឋានេន ។

បរិក្ខេបៈ បញ្ញាវារៈ

(៧៦១) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្រូវ ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជា-
តប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ឆា-
ជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៧៦២) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៧៦៣) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្រូវផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ដោយសហ-
ជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៧៦៤) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមានប្រមាណមិនបាន ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៧៦៥) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
សហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ។

(៧៦៦) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧប-
និស្សយប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៧៦៧] អប្បមាណោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ច អប្ប-
មាណស្ស ច ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧៦៨] បរិត្តោ ច អប្បមាណោ ច ធម្មោ ប-
រិត្តស្ស ធម្មស្ស ... សហជាតំ បច្ឆាជាតំ អាហារំ
ឥន្ទ្រិយំ ។

[៧៦៩] បរិត្តោ ច អប្បមាណោ ច ធម្មោ អប្ប-
មាណស្ស ធម្មស្ស ... សហជាតំ បុរេជាតំ ។

[៧៧០] បរិត្តោ ច មហាគ្គតោ ច ធម្មោ បរិត្តស្ស
ធម្មស្ស ... សហជាតំ បច្ឆាជាតំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។

[៧៧១] បរិត្តោ ច មហាគ្គតោ ច ធម្មោ មហាគ្គ-
តស្ស ធម្មស្ស ... សហជាតំ បុរេជាតំ ។

[៧៧២] ធម្មោត្ថយា បណ្ណាស និការម្ម-
ណោ បណ្ណាស និមិត្តិយា និមន្តរេ នស-
មន្តរេ បណ្ណាស នសហជាតេ ទ្វាទស
និកាមោ ទ្វាទស និស្សយេ ទ្វាទស

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៧៦៧) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារផង ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង ដោយ សហជាតប្បច្ច័យ ។

(៧៦៨) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារក្តី ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ . . . បានដល់សហជាត បច្ចាជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។

(៧៦៩) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារក្តី ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន . . . បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។

(៧៧០) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ . . . បានដល់សហជាត បច្ចាជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។

(៧៧១) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។

(៧៧២) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៥ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៥ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ នអនន្តរាប្បច្ច័យ និងនសមនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៥ ក្នុងនសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៦ ក្នុងនអត្តាមាប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៦ ក្នុងននិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៦

បរិក្ខ័ត្តិកេ បញ្ញាវិហេ

នឌុបនិស្សយេ ចុទ្ធស នបុរេជាតេ ចុទ្ធស នបច្ឆា-
 ជាតេ បណ្ណាស នអាសវនេ ។ សង្ខតំ ។ នមក្កេ
 បណ្ណាស នសម្បយុត្តេ ទ្វាទស នវិប្បយុត្តេ ទស
 លោភត្ថិយា ទស លោភត្ថិយា បណ្ណាស លោភតេ
 បណ្ណាស លោភតេ ទស ។ ឯវំ កណោតតំ ។

បច្ចសីយំ ។

(៧៧៣) ហេតុប្បដ្ឋយា នអាមុណោ សត្ត . . .

នដបតិយា នដនន្តរេ នសមនន្តរេ សត្ត នអញ្ញា-
 មញ្ញា តីណិ នឌុបនិស្សយេ សត្ត នបុរេជាតេ ។
 សង្ខតំ ។ នមក្កេ សត្ត នសម្បយុត្តេ តីណិ នវិប្ប-
 យុត្តេ តីណិ លោភត្ថិយា សត្ត លោភតេ សត្ត ។
 ឯវំ កណោតតំ ។

អនុលោមប្បច្ចសីយំ ។

បរិក្ខិត្តកៈ បញ្ញាវារៈ

ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៤ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៤
 ក្នុងនបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៥ ក្នុងនភាសេវនប្បច្ច័យ ។ សេចក្តី
 បំប្រែញ ។ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៥ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១២ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១០ ក្នុងនោភវិគប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១០ ក្នុងនានតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៥ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១៥ ក្នុងនោភវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១០ ។ បណ្ឌិត គប្បី
 រាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចន័យៈ ។

(៧៧៣) ក្នុងនការមណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 . . . ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ នអនន្តរាប្បច្ច័យ និងនសមនន្តរាប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងនអញ្ញាមញ្ញាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។ ក្នុងនមគ្គប្ប-
 ច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្ប-
 យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនានតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោវិគ-
 តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចន័យៈ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថកប្បដ្ឋានំ

(៧៧២) នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ សត្ត . . .
 អធិបតីយា សត្ត អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ ស-
 ហជាតេ ឯកានុស អញ្ញមញ្ញេ សត្ត និស្សយេ តេ-
 រស ឧបនិស្សយេ នវ បុរេជាតេ តីណី បច្ឆាជាតេ
 តីណី អាសវនេ ចត្តារិ កក្កេ សត្ត ។ សង្ខតំ ។
 មក្កេ សត្ត សម្បយុត្តេ តីណី វិប្បយុត្តេ បញ្ច អត្តិ-
 យា តេរស នត្ថិយា នវ វិគតេ នវ អវិគតេ តេរស ។

បច្ចនីយានុលោមំ ។

បរិក្ខតំ ទ្វាសមំ និដ្ឋិតំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៧៧៤) ក្នុងការមូណប្បជ្ឈិយ មានវារៈ ៧ ព្រោះនរហត្ថប្ប-
 ជ្ឈិយ . . . ក្នុងអធិបតិប្បជ្ឈិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរាប្បជ្ឈិយ មាន
 វារៈ ៨ ក្នុងសមនន្តរាប្បជ្ឈិយ មានវារៈ ៨ ក្នុងសហជាតប្បជ្ឈិយ មាន
 វារៈ ១១ ក្នុងអពាមពាមប្បជ្ឈិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បជ្ឈិយ មាន
 វារៈ ១៣ ក្នុងឧបនិស្សយប្បជ្ឈិយ មានវារៈ ៨ ក្នុងបុរេជាតប្បជ្ឈិយ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងបច្ចុប្បន្នជាតប្បជ្ឈិយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារាមសវនប្បជ្ឈិយ មាន
 វារៈ ៤ ក្នុងកម្មប្បជ្ឈិយ មានវារៈ ៧ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។ ក្នុង
 មគ្គប្បជ្ឈិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បជ្ឈិយ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 វិប្បយុត្តប្បជ្ឈិយ មានវារៈ ៥ ក្នុងអតិប្បជ្ឈិយ មានវារៈ ១៣ ក្នុង
 និត្តប្បជ្ឈិយ មានវារៈ ៨ ក្នុងវិគតប្បជ្ឈិយ មានវារៈ ៨ ក្នុងអវិគតប្បជ្ឈិយ
 មានវារៈ ១៣ ។

ចប់ បច្ចុន័យានុលោម ។

ចប់ បរិវត្តិកៈ ទី ១២

អភិធម្មបិដកេ

បដ្ឋានស្ស បញ្ចមោ ភាគោ

មាតិកាបត្តានិ

មាតិកា

អង្កេត

ទស្សនេន បហាគព្វហោតកត្តិកំ

បដិច្ចវារោ	១
អនុលោមំ	"
បច្ចុន័យំ	១៣
អនុលោមប្បច្ចុន័យំ	២៤
បច្ចុន័យានុលោមំ	"
បច្ចុយវារោ	២៥
អនុលោមំ	"
បច្ចុន័យំ	៤៦
អនុលោមប្បច្ចុន័យំ	៥៣
បច្ចុន័យានុលោមំ	៥៤
និស្សយវារោ	"
សំសង្កតវារោ	៥៥

អភិធម្មបិដក

បដិសន្ធិ បញ្ចកថា

សន្តិកប្រាប័ន្ទ

មាតិកា

ទំព័រ

ទស្សនៈ បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ

បដិច្ចវារៈ	១
អនុលោម	"
បច្ចុន័យៈ	១៣
អនុលោមប្បច្ចុន័យៈ	២៤
បច្ចុន័យានុលោម	"
បច្ចុយវារៈ	២៥
អនុលោម	"
បច្ចុន័យៈ	៤៦
អនុលោមប្បច្ចុន័យៈ	៥៣
បច្ចុន័យានុលោម	៥៤
និស្សយវារៈ	"
សំសដ្ឋវារៈ	៥៥

មាតិកាបត្រានិ

មាតិកា

អង្កេត

អនុលោម	៥៥
បច្ចុន័យ	៦០
អនុលោមប្បច្ចុន័យ	៦១
បច្ចុន័យានុលោម	៦២
សម្បយុត្តវរោ	"
បញ្ញាវរោ	"
អនុលោម	"
បច្ចុន័យ	១០៧
អនុលោមប្បច្ចុន័យ	១១៦
បច្ចុន័យានុលោម	១១៧

អាចយ គាមិទីកំ

បដិច្ចវរោ	១១៧
អនុលោម	"
បច្ចុន័យ	១២៣
អនុលោមប្បច្ចុន័យ	១២៧
បច្ចុន័យានុលោម	១៣០

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា

ទំព័រ

អនុលោម	៥៥
បច្ច័ន្ទិយៈ	៦០
អនុលោមប្បច្ច័ន្ទិយៈ	៦១
បច្ច័ន្ទិយានុលោម	៦២
សម្បយុត្តវរៈ	"
បញ្ញាវរៈ	"
អនុលោម	"
បច្ច័ន្ទិយៈ	១០៧
អនុលោមប្បច្ច័ន្ទិយ	១១៦
បច្ច័ន្ទិយានុលោម	១១៧

អាចយគម្ពីរៈ

បដិច្ចវរៈ	១១៧
អនុលោម	"
បច្ច័ន្ទិយៈ	១២៣
អនុលោមប្បច្ច័ន្ទិយៈ	១២៧
បច្ច័ន្ទិយានុលោម	១៣០

មាតិកាបត្រានី

មាតិកា

អង្កេត

សហគមន៍កំរង ១៣០

បច្ចុប្បន្នកំរង "

អនុលោម "

បច្ចុប្បន្នយំ ១៣៧

អនុលោមបច្ចុប្បន្នយំ ១៤៦

បច្ចុប្បន្នយានុលោម "

និស្សយកំរង "

សំសង្កត់កំរង ១៤៧

អនុលោម "

បច្ចុប្បន្នយំ ១៤៨

អនុលោមបច្ចុប្បន្នយំ ១៥០

បច្ចុប្បន្នយានុលោម "

សម្បយុត្តកំរង "

បញ្ញាកំរង ១៥១

អនុលោម "

បច្ចុប្បន្នយំ ១៧៧

អនុលោមបច្ចុប្បន្នយំ ១៨២

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា

ទំព័រ

សហគមន៍ : ១៣០

បច្ចេកវិទ្យា : "

អនុលោម "

បច្ចេកវិទ្យា : ១៣៧

អនុលោមបច្ចេកវិទ្យា : ១៤៦

បច្ចេកវិទ្យាអនុលោម "

និស្ស័យ : "

សំណង : ១៤៧

អនុលោម "

បច្ចេកវិទ្យា : ១៤៨

អនុលោមបច្ចេកវិទ្យា : ១៥០

បច្ចេកវិទ្យាអនុលោម "

សម្បត្តិ : "

បញ្ហា : ១៥១

អនុលោម "

បច្ចេកវិទ្យា : ១៧៧

អនុលោមបច្ចេកវិទ្យា : ១៨២

មាតិកាបត្រានិ

មាតិកា

អង្កេត

បច្ចុន័យានុលោម ១៨៣

សេក្ខតិក

បដិច្ចវារេ ១៨៤

អនុលោម "

បច្ចុន័យ ១៨៨

អនុលោមប្បច្ចុន័យ ១៩៥

បច្ចុន័យានុលោម "

សហជាតវារេ "

បច្ចុយវារេ ១៩៦

អនុលោម "

បច្ចុន័យ ២០១

អនុលោមប្បច្ចុន័យ ២០៦

បច្ចុន័យានុលោម ២០៧

និស្សយវារេ "

សំសដ្ឋវារេ "

អនុលោម "

បច្ចុន័យ ២០៨

សន្លឹកប្រាប័ណ្ណមាតិកា

មាតិកា

ទំព័រ

បច្ច័ន្នយានុលោម ១៨៣

សេក្ខតិកៈ

បដិច្ចវារៈ ១៨៤

អនុលោម "

បច្ច័ន្នីយៈ ១៨៨

អនុលោមប្បច្ច័ន្នីយៈ ១៩៥

បច្ច័ន្នយានុលោម "

សហជាតិវារៈ "

បច្ច័យវារៈ ១៩៦

អនុលោម "

បច្ច័ន្នីយៈ ២០១

អនុលោមប្បច្ច័ន្នីយៈ ២០៦

បច្ច័ន្នយានុលោម ២០៧

និស្ស័យវារៈ "

សំសង្កតៈ "

អនុលោម "

បច្ច័ន្នីយៈ ២០៨

មាតិកាបត្រានិ

មាតិកា

អង្កេត

អនុលោមប្បវត្តន៍យំ	២១០
បច្ចនីយានុលោម	"
សម្បយុត្តវរោ	"
បញ្ញាវរោ	២១១
អនុលោម	"
បច្ចនីយំ	២៣៧
អនុលោមប្បវត្តន៍យំ	២៤០
បច្ចនីយានុលោម	"

បរិច្ច័ត្តិកំ

បដិច្ចវរោ	២៤២
អនុលោម	"
បច្ចនីយំ	២៤៨
អនុលោមប្បវត្តន៍យំ	២៦២
បច្ចនីយានុលោម	"
សហជាតវរោ	២៦៣
បច្ចយវរោ	"
អនុលោម	"

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា

ទំព័រ

អនុលោមប្បច្ចន័យ: ២១០

បច្ចន័យានុលោម "

សម្បយុត្តវរ: "

បញ្ញាវរ: ២១១

អនុលោម "

បច្ចន័យ: ២៣៧

អនុលោមប្បច្ចន័យ: ២៤០

បច្ចន័យានុលោម "

បរិច្ចតិកៈ

បដិច្ចវរ: ២៤២

អនុលោម "

បច្ចន័យ: ២៤៨

អនុលោមប្បច្ចន័យ: ២៦២

បច្ចន័យានុលោម "

សហជាតវរ: ២៦៣

បច្ចយវរ: "

អនុលោម "

មាតិកាបត្តានិ

មាតិកា

អង្កេត

បច្ចុន័យ ២៦៧

អនុលោមប្បច្ចុន័យ ២៧២

បច្ចុន័យានុលោម ២៧៣

និស្សយវារោ "

សំសង្ការោ "

អនុលោម "

បច្ចុន័យ ២៧៤

អនុលោមប្បច្ចុន័យ ២៧៨

បច្ចុន័យានុលោម ២៧៩

សម្បយុត្តវារោ "

បញ្ញាវារោ "

អនុលោម "

បច្ចុន័យ ៣១៤

អនុលោមប្បច្ចុន័យ ៣១៧

បច្ចុន័យានុលោម ៣១៨

ស្នងកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា

ទំព័រ

បច្ច័ន្ទិយៈ	២៦៧
អនុលោមប្បច្ច័ន្ទិយៈ	២៧២
បច្ច័ន្ទិយានុលោម	២៧៣
និស្សយវារៈ	"
សំសង្ការៈ	"
អនុលោម	"
បច្ច័ន្ទិយៈ	២៧៤
អនុលោមប្បច្ច័ន្ទិយៈ	២៧៨
បច្ច័ន្ទិយានុលោម	២៧៩
សម្បយុត្តវារៈ	"
បញ្ចវារៈ	"
អនុលោម	"
បច្ច័ន្ទិយៈ	៣១៤
អនុលោមប្បច្ច័ន្ទិយៈ	៣១៧
បច្ច័ន្ទិយានុលោម	៣១៨

វិវិទ្យាវិទ្យាបតិ

វិវិទ្យាបតិ	អវិវិទ្យាបតិ	អង្គ រដ្ឋលេខាយំ	
បច្ចេយ្យា ។	បច្ចេយ្យា	១៦០	៣
បច្ចេយ្យា ។	បច្ចេយ្យា	២១៧	១៣
ការម្មណ៍ធម៌	ការម្មណ៍ធម៌	២១៨	២-៣
ធម្មស្ស	ធម្មស្ស	២៧៧	១៧
អសញ្ញាសត្តានំ . . . ។	អសញ្ញាសត្តានំ	២៨៨	១១
ធម្មា	ធម្មា	២៧៣	១៨

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុស - ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
ជាហេតុកៈ	ជាអហេតុកៈ	១៣	១៣
ព្រោះការម្នាប្បច្ច័យ	ព្រោះនការម្នាប្បច្ច័យ	១៤	៨
ព្រោះការម្នាប្បច្ច័យ	ព្រោះនការម្នាប្បច្ច័យ	"	១១
មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ	មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ	១៧	"
ត្រូវលះ ដោយការវាជន	ត្រូវលះ ដោយការវាជន	១៨	៧
វត្ថុផង ...	វត្ថុផង	៤៥	"
ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ	ដែលមានហេតុត្រូវលះ	៦៧	៤
នៃសម្ប-	នៃត្ថកសម្ប-	៧៦	"
ផ្នែកនឹងវត្ថុ ។	តាំងផ្នែក នឹងវត្ថុ ។	១៣៤	៣
ជាច្ច័យ	ជាបច្ច័យ	១៥១	៥
មិនដល់នូវការសន្សំ	ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ	១៧៥	១២
នូវខន្ធ ២ ...	នូវខន្ធ ២ ... ។	១៨៦	១៤
ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ...	ដែលជាបស្ចេកអសេកបុគ្គល...	១៩៨	"
នឹងវត្ថុ ១	នឹងវត្ថុ	"	១៨

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុស - ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គល	ដែលជាបស់អសេក្ខបុគ្គល	១៧៧	៥
ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គល	ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គល	២១៥	២
បកត្ថនិស្ស័យ	បកត្ថបទនិស្ស័យ	២២៤	១៤
សេចក្តីព្រះ បច្ច័យវារៈ	សេចក្តីព្រះ បញ្ញាវារៈ	២២៥	១
ដែលកើតមុន	ដែលកើតមុន	២២៦	៦
ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គល	ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គល	២២៧	១៤
របស់អសេក្ខបុគ្គល	របស់អសេក្ខបុគ្គល	២២៧	៥
ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។	ដោយកម្មប្បច្ច័យ	"	៧
[២២២]	[៥៥៥]	២២២	៣
[២២៦]	[៥៥៦]	"	១៦
នៃខន្ធ	នៃពួកខន្ធ	៣០៤	៥
នៃខន្ធ	នៃពួកខន្ធ	៣០៤	៥
ដោយនត្ថប្បច្ច័យ	ដោយអត្ថប្បច្ច័យ	៣១៣	៧
ដោយអត្ថប្បច្ច័យ	ដោយនត្ថប្បច្ច័យ	"	៨

សៀវភៅនេះ ត្រូវបានបោះពុម្ពឡើងវិញ ដោយប្រាក់អំណោយនៃ
អ្នកខាងក្រោមនេះ ៖

Printing costs were kindly met by the follwing organizations

Nichiren-shu Daihonzan Ikegami Honmonji Archbishop Nichi-
jun Tanaka

Ikegami Honmonji 1-1-1 Ikegami, Ota-ku, Tokyo Japan

この本は次の方によって復刻されました。

日蓮宗 大本山 池上 本門寺 貫首 田中日淳
東京都大田区池上1-1-1 池上 本門寺

ព្រះត្រៃបិដក ភាគទី ១១០ " អភិធម្មបិដក "

ការផ្សាយរបស់ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ, ភ្នំពេញ

ការបោះពុម្ពជាថ្មីឡើងវិញ របស់សមាគមជំនួយដល់ការបោះពុម្ពព្រះត្រៃបិដកឡើងវិញ

បោះពុម្ព ថ្ងៃទី ១០ កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៩៤

សហប្រតិបត្តិការរៀបរៀង និងបោះពុម្ពនៅប្រទេសជប៉ុន

TRIPITAKA VOL.98

"ABHIDHAMMA PITAKA"

Published by the Buddhist Institute, phnom Penh

Reproduced with the kind cooperation of the

TRIPITAKA PUBLISHING COMMITTEE

First edition 1994

printed in Japan by Hirosaki Sogo Printing Ltd.

トリピタカ（南伝大蔵経）全110巻・アビダルマピタカ第98巻

発 行：プノンペン仏教研究所

復刻救援：カンボジア版トリピタカ（南伝大蔵経）復刻救援委員会

発 行：1994年12月8日

印刷・製本／弘前相互印刷株式会社

製作にあたり弘前相互印刷株式会社の多大な協力を得ました。

